

ספר אילם

בתמשה חלקים

אדעסא

ברפוס מ. א. בעלינסאן

תר"ל

ספר אילם

המשלח מעינים בנחלים, לצד עילאה ימרל מלים, ובו שתים
עשרה עינות מים ושבעים תמרים. כאהלים נטעה' כוללים
שאלות נשגבות נוראות ממעונות אריות מהררי נמרים:

שאל שאל הרב הכולל המורני עדינו העצני כמוה"ר זרח בר נתן ז"ל
מהרב השלם הפלוסוף הרופא האלוף כמוה"ר יוסף שלמה
דילמידגו זצ"ל איש הנדיאה:

ועוד נחוספו כתבי שאלות ותשובות מלאות חכמה כנשם נדבות מהרב
יש"ר הנ"ל ותלמידיו כלם למודים כרורים נכוחים וישרים משמחי לב.

נדפס פעם ראשונה באמשטרדם שנת שפ"ט לפ"ק בבית הרב
החכם החוקר האלקי מוה"ר מנשה בן ישראל ז"ל והונה על ידו.

ועתה נדפס פעם שניה בחוספות הגהות וחקונים עם תולדת
ימי המחכה והעתקת מצבת קברו וגם ציור חמונת פניו.

אדעסא

ברפוס מ. א. בעלינסאן.

תר"ל

СЕФЕРЪ ЭЛИМЪ

т. е.

МАТЕМАТИЧЕСКОЕ СОЧИНЕНИЕ

Доктора И. Ш. ДЕЛМЕДИГА.

ОДЕССА

въ типографіи М. Беленсона.

1870.

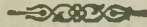
Дозволено Цензурою Одесса 1 Августа 1870 года.

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

RF. 217990

תולדות

הרב הגאון החוקר ומקובל הפלוסוף האלקי מוהר"ר
יוסף שלמה רופא דילמדיגו מקנדיא זצ"ל,
(מלוקמת מתוך איזה ספרים. וגם מספרי הרב זה המהבר בכמה מקומות.)

הרופא, הנזכר בס' מלך לחמה. — ועוד מהמפורסמים שם היה הרב ר' ש' אולן משה הכהן אשכנזי, נולד רביע, שהתעסק מילדותו בחכמת הפלוסופי, והיה תלמיד מובהק להרב החכם מוה"ר אליהו דילמדיגו בקנדיא שזכר שמו לחמה, וצמות רבו נסע לקוסטנדינה, ויצא צבירת עם גדולי החכמים שמה מאחצ"י פליטיספרד ופורטוגאל עם הרב ר' דוד יחיאל ור' אליעזר אלטנסי. והוא עם השר האלקי דון יצחק אברבנאל הרילו מחכמים ציניהם צנת רסו. — ואולם כבוד חלה המשפחות וזולתן שבקנדיא, לא הביע ליקר כבוד המשפחה אשר מונה ילא הגאון הפלוסוף הר"ר יוסף שלמה רופא זה הנוכח. המשפחה היא עשמה לה שם עולם לא יכרת בצפריים רבים שחזרו מאלגריה, הלא היא משפחת דלמדובא ג"כ ומיחסי אשכנזי, משפחה גדולה בישראל, מונה ראשי ישיבות ומורה צדי הפסק ונדולה ועושר, שרים וסגנים ונגידים צירושלים תוצ"צ — ומונה מורים לעמים צפלוסופיה צראש הומיות, בצפודנה פלורניליה ופיזה:

קרוב לשנת ה"א ק"ס, ילא מלך אשכנזי השך האלוף כמורה"ר יהודא ז"ל, מנע הימש למעלה מעלה עד זרע המלוכה — לגור צאריא חילי, ויש צקנדיא הצירה שצחי קריטא המוכר הוא היה הראשון לכל בני האשכנזים הצאים שמה לגור. וילד שלשה צנים אח השר האלוף המופלג צחסידות כמור' אבא הוקן אשר צנה צהכ"ס צקנדיא הנקרא אלימחיקו, והקדים ס"ח רבים וחכמיטי כסף ומרגלות, כי עשיר גדול היה וצנה צחים וצירניות. ואת הר"ר מיוחס-מת עירי- ואת הרב מנח שמריה האיקריטי או קריטניס ע"ש מקום מולדתו, היה פלוסוף גדול וכתב ספר צמר חיים ואשמו (חומר ולורה). ולר' צחא הוקן היו שלשה צנים: הרב מוהר"ר משה שהיה נגיד צירושלים, ומור' אליה (שניהם ילאו לעזרת מהר"מ קפסאלי נגד הגאון מהר"י קולון), והרב השלם מדצרינא דאומחיה כמור' אלקנה מרצין מורה צקנדיאה,

עיר כלילת יופי וויניציאה שרתי צים אדריאטיקי, היא אחת מערי חיליח העתיקות. צנת הורה לממלכה מיוחדת צנתו הצנים, פרחה אז כצלת וחק צנדיה צכל חכמה ומדע, כי ידעה זרע עונה, ולצו רחצ צקריצה, ותי רוכלת עמים רבים — ולעשרה חין קץ. וע"כ גם לאחצ"י שמה היטה הרומה, להפחה מתרצותיהם ולהחליף כח לקנות כל חכמה ומדע צרות חמין ולצ צרון. ויחוססו צכל מלחמת מחשבת, חף כתצו ספרים רבים צלשונות שונות. — למשמעה הר אז גם חי קאנדיא או קריטא הנצטר שצחי הים התיכון — (ארכו 54 — ורחצו 35 — שטחו 188 □ וקוטצו היום צמסר 270000, מצעלי חמונות שונות: עברים ישמעאליים ויונים ארמענים וערבים, ועיר הצירה נקראת ג"כ צסם האי קנדיא) — אשר היה יפה נוף משוש ארץ היונים מעולם, וכסצ והיה אח"כ למחלת שררת וויניליה (ועתה לישמעאליים), ויונק גם הוא משפע ימים על דבר מוצ מקומו הטוב צמערבת המלחמה הענה, אשר פשטה אז צין הווינילינים והישמעאליים, ויהי לסחר גוים. ולרגלי המסחר גם המדעים מלאו להם קן צו. חכמת יון העתיקה וחקירות הערבים צדורות הצנים, עם חעופת ההשכלה הצדה להאיטלינים שמה נפשו גם יחד, ואוירו מחכים. — וגם פה לקחו אחצ"י חלק צצונה, והיו אנשים מדעים וחכמים מחוכמים, רוצם היו ממוחסי חרות אשכנז אשר שמה ולא הרפו ממונהגי ערי מולדתסו לולה לללו פסח צצברת לה"ק כפי הנגינה הנוהגת צארץ משס נוקריוויר מדוקדק' מוצטא הספרדים) — צצין יקורי המשפחות שמה, החנוסכו צית קאפסאלי, אשר מאלגריה היה הרב החכם ר"מ שה, צר פלוגתיה דהגאון מהר"י קולון, צערך שנת הר"י, והרב המוצק ר' אליהו צ"ר חליקוס תלמיד הגאון ר' מאיר קאליניליוצין מפרדוא — הוצא חצונצו צספר חצקת רוכל למרן צעל צ"י סי"ד והיה צר פלוגתיה דהגאון מהר"מ אלשקר; וצית קואני: מאלגריה ילא הרב הגאון החכם מור' שמואל

הגאון מהר"י מיץ צפדווא. ובר פלוגתיה של מהר"מ חלשקת וממלרים ועוזר ומסייע להר"א קפשאלי. וצטו צבית מדרשו לעיר מולדתו קנדיא הרצין צה חורה לרבים והעמיד תלמידים גדולי עולם וכללם הגאון כמ' שמואל חלנאזי צעה"ת ספרים רבים. — (וג"ל שאחיו מזכיר הגאון מהו' מאיר קאליעליצוביץ שחשצתו לרבי קנדיא—צחקת רובל הג"ל סי' ס"ה—צטט ר' יכוד הדא למי כי ע יושב צצצת תחמוני כו'). ולהרב מוה' יהודא הג"ל נולדו צנות רבות, ואחת מהנה היתה הגלוטה מ' רחל אשת החסיד והקלין מוה' יוסף מקוסטנדינה, נכד הרב החכם מו' מרדכי כומטואו. ויהי יוסף א"ש מלליה צכל עסקיו ויעש לו עושר רב צקנדיא— ולא היה לו כ"א צת אחת, האשה המשכלת הרצינית מ' קשהי, אשת הגאון כמאו' אליהו דילמדיבו הג"ל. — וילדו צנים וצנות כלם צעיר קנדיא. — וא' מהם זה האדם הדגול מרצצה יש"ר הגאון המחבר ז"ל, אשר צמסצות רבות עזב את עיר מולדתו וירחק נודד צמרחקי חרץ ולא שב עוד אליה, וכאשר יסופר למטה.

עך כה צקטו לדעת את חכונת המקום וכבוד המשפחות אשר דרך מחוכן ככז המחיר הזה, ותקופתו על קלות חרץ—נרדפה נא חיפוא ונדע עמן דבר ממחורו ואיכותו, כפי המסופר עליו צספרי דורשי קדמויות, וכפי הרשום צעלם ספריו הנדפסים (מעט מהרצה)—מפוזר צכה וכה צצין למודיות עמוקות. — האיש הדגול מרצצה הזה, הגאון החוקר החכם הכולל ופלוסוף חלקי מוה' יוסף שלמה רופא הנקרא יש"ר מקנדיא, נולד צכ"ה סיון ה—שנ"א, צשעה 10 צצקר צאי קנדיאה. וסימנא מלחא הוי ליה ולתלמידו (ר' משה מיץ) שנולד צמול כהב ככז החכמה. ולו נולד צמול צרק ככז ההלחה—אמר— כי אז חצלים נפלו לו יותר צנעימים ע"פ האדמה.— דמות דיוקנו מעט ארוך, פיו עלום, עיניו שחורות ותמנוטעות, קוולות ראשו חלקתים ושחורות, ושער זקנו נוטה ללצע הערמונים. כל חצריו דקים, קומתו שש רגלים, ומסר דמים ע"כ מארו צין שחור ללצן. צצרו כחוש מאד (משקל גופו עם הצנדים 140 ליטרא), כלו שקלי— ואף מי שלא הכירו מעולם צפנשו צחוץ עמד ויחצונן צו כי רוח חלבים עליו מרחפת ומחמתו הגדולה מאיר פניו; צצטו אשיי מרורי צכ"ז נעה שכמו לסבול כל עמל ומחללה, נוח לכעום וגוים לרעות,

ויולד הי"ר חלקנה את האלוף החורני כמאו' שמואל, וזה הר"ר שמואל מת צהניחו את אשתו העוזרת, ותלד לו צן ותקרח שמו צשם חציו, הי"ה הגאון הג' הפלוסוף החלקי ורופא מומחה כמאו' שמואל מנחם ז"ל, והיה עשיר גדול צומן הגאון מהר"י מיץ צפדווא, ונמנה שמה לראש ישיבת החכמים: לחצ"י צתלמוד ופוסקים, ולהעמיים צחקירה ופלוסופיה. וצטת לחמו הוויניציאנים עם מלכם נשצה שמה וכל כספו ומאדו היה לצו ולמסיסה—ככתוב צד"ה לר' חל"ה ו קפשאלי— ונפדה מצני עדתו קנדיא כי ישיב אליהם להרצין להם חורה. — ויולד הר"ר שמואל מנחם, את הרב החסיד האלוף כמאו' אבא, והוא הוליד את הרב הגדול כמאו' אליעזר, תלמיד הגאון מהר"י קאר"ו והגאון מהר"י צירצ (ש"כ), והיה מהעוזרים להרב ר' חל"ה עזר אשכנזי, ובר פלוגתיה להמקוצל הגדול ר' מ"ע מפאנו— והרצין חורה מ"ה שנים. — צנו היה, הרב הגאון כמאו' אליהו דילמדיבו ז"ל, שהלך צעקצות חציו—היה חכם חורני ולא פלוסוף, רצן של כל צני ארעו ושמשו הולך צמלרים קוסטנדינא וויניציאה, הוא ניהו חצי הגאון זה המחבר ז"ל.

והרב ר' שמו"ה החיקריטי—אחיו ר' אצא הזקן הג"ל— הוליד את הרב האלוף כמאו' משה אבא, והוא הוליד את הפלוסוף הגדול התלמד צראש לעמיים צאיטליא, נודע צשערים כמאו' אליהו ז"ל. צר פלוגת"י של הגאון מהר"י מיץ; היה יפה מראש ומינו נאה, חצר סי צמינת הדת, ויבוחים שונים ופוסקים, ועוד ספרים רבים צלה"ק ובלאטין, ולמד צצית האקאדעמי' את חכמת הפלוסופי', ואף נצחר מהמתשלה לחרוץ משפטו חמיד צכסוכי הפלוסופי', וע"כ רצו עליו ומקנאו וצמתו איש מנינו תלמידו כרוון פיקו מירא נדולא — שצ לעיר מולדתו קנדיאה צשנת ה—ר"י — וירצין צה חורה ומדע לחצ"י וגס להעמיים — והוא מלטיב על רל צ"ג והתפלסופו חו והרמו צ"ס נשמו רומח צחלי ימיו (רנ"ג) מלד סצה סלוח לחסוך צשר לומח צלחיו וחולי צמתו חקער צסם כי גדלה הקנאה צו — ולוהו גס כל שרי העמיים תלמידיו לצית עולמו צצנדי חצלות ואחרו עליו ציקוסטאנדינה כי צכל פלוסופי החומה הישרחלית לא קם כמאו'. ויולדו להר"ר חל"ה ו חל"ה שני צנים. שם האחד החכם הכולל הפלוסוף כמאו' משה, והשני הרב הגדול מהו' יהורא ז"ל תלמיד

ומעביר על מדותיו, נדרש לכל שואל ומפיק דרכו לכל צריה, ולא ישב צטל אפי' רבע חדש ושבת, ויעמוד חמיד בגופו או בשכלו, בהליכתו מצית אדמותו ומוסר צפסיעתו — כך היה דרכו לאמר, שראוי לאדם לצקס צמהירות לצח אל חכליתו. —

והיתה שרשלת המשפחה כסדר זה

השר החלוף כהו' יהודה (ילא מארץ אשכנז לקנדיא, צערך שנת ה"ח ק"ם)

ר' מיוסם	ר' שמריה האיקרטי, רצ ופלוסוף (ערך ק"ל)	ר' אצח זקן, צנה צבה"נ צקנדיא
הרצ ר'	מסה אצח (ערך ר"י)	ר' אלקנא (ע' ר"ך) ר' אלי' ר'מש' צקנס'
הרצ ר'	אליהו קרטנוים, רצ ופלוסוף צעל צחינת הדת צ"פ של הר"י מייך (מח רכ"ג)	ר' שמואל (מח) ערך ר"ג
הר' מסה	הרצ ר' יהודה, חלמיד הר"י מייך פילוסוף וצ"פ דהר"מ חלסקר צעד הר"ח קאפסולי (ערך ר"ע)	הר"ר שמואל מנחס רצ ופילוסוף (נולד ערך ר"ג)
רחל אשת החסיד מוה' יוסף נכד החכם מוה' מרדכי כומטיאני (ערך ש')	קשתא (ערך ש"ל) אשת	ר' אצח השני (ערך ר"ך)
הר' אליהו (רצ משנת ע' ש"ג).	הר"ר אליעזר (ערך ש"כ)	
הגאון המקובל מוה' יוסף שלמה די למדינו נולד כ"ה סיון השנ"ח צקנדיא.		

הן זה פרי אצות לדיקים, וזאת צרכתם מאת ה' מגזע ישרים ילא יש"ר ויהי כמוסם, כי אציו ואמו חכמה וחסמותו זילדותו מאוס צרע וצחור צטוב, ולמדוהו מקרא משנה ש"ס ופוסקים כחצו איש ישראלי וכיאות לרצ מוצקת כמו אציו ז"ל. ושכרו לו מורים ללמדו לשון יוניס, אשר צה מחוצרים כל ספרי החכמות הקדמונים, ולאטין — שפת המלומדים ככלל, ואיטלקית שפת ארנו, ושפאנילי-שחצרו צה גדולי חכמי היהודים אח ספריהם צספרד, ועוד הפליחו עלה להושיבו עס אומנים שונים חכמים ומלוינים המומחים איש צמלאכתו, והיה כרוך אחריהם וכספוג קבל דצריהם, ואח"כ צצואו לציתו היה כחשמרת ונפה צורר אח דצריהם שאין אוכל צלא פסולת. — עוד לא הגיע לשנת ט"ו נכנס לצית מדרש החכמה הגדול צפדווא, וכפי מנהגם אז, החל לשקוד לראשונה על לימוד הסגיון, וצמשך לא כציר, על ידיעות וחכמת הטבע. ויכלה חוק לימודו צהיותו צן י"ח, אז החל ללמוד פלוסופי ומקירת האמונה העיונית וצצקנותם חכמת הרפואה. — ואולם צרוצ חוניס החמכר נפשו לחכמות השעורים

אלגצרה הגדסה וחכונה הצחיצות לו למחר, אשר עוד ווילדותו נלפנה צלצבו צשוקה גדולה להנה ואף יתרון הכשר לו צחוסים וכחות הגדרשים לכחו חלה, וילמדס מפי רצו החכם הנודע גליעא. בשבחה צפדווא צקר לפעמים אח העיר וויניציאה; שמה הצרותע עס הרצ הגאון החכם הכולל כמהורר יהודה אריה די מודינא. וכן צטח עס יתר הרצנים דסס. עס הרצ מ' שמה לו לאטו, הר"ר נחמ' אחרוואל, והרצ מוה' יעקב הליו — כלס אנשים חכמים וידועים. גם צגנת שעי' צכלוחו אח חוקי למודו צפדווא, עצר דרך וויניציאה לשצ לציתו צקנדיאה — מלא וגדוש מכל ספרי חכמותו ולמוכת צכל חכמה ומדע, ויהי לשס ולחלה. צהיותו כצן מ"י החל להעלות על הספר כל היקר צחכמה ולשית סדרים לענפיה הרצים. ולרשוס דעת עלמו צלדס, מהקוצן הזה כפי הגראה נחצצר ספרו יער רבנון ספר כולל לכל המדעים, אך לא גמרו, כי לא לקחו אחו צדרכי מסעיו. — והנה צלי חפונה כי גם צציתו הצעסק צמלאכת הרפואה, אצל חורמו עשה לו לקצע, ויבלע צמעיו ארוגות ספריים רצים, ולא חס על כספו

וסוף סר זועף נדחק לביחו וכמעט
 פרחו נשמתו; ויחצלה הרב יש"ר ורעה
 אחזקו עוד יותר מתנו מירחח הישמעאלים —
 עד כי שלח הגביר אחריו אנשים וביזוהו לביחו
 שלם, והרב צענתו הלך אח"כ לביח הזקן הנעלם,
 ופייסו בדצרים לחמר כי חין זחח כ"ח כסגנה
 היולא חלפני השליט — וחולס יודע רוס ערכו
 ורולא לדרוס מפיסו חכמה כי צישיסיס חכמה. —
 ויחצקו הזקן המלומד ויכצדו נגד זקי עמו,
 ונעשה לו לאוהב נאמן לעולם. מן אז ילא שס
 הרב יש"ר בכל מלרים ויהלמו גבוים יגידו. —
 שם בקאירא החנכר הר' גס עם חכס ח' שמו
 ר'יעקב אסכנדרני, בהיותו גס הוא חשכיל
 גדול בלמודיו, וחצר למענו ספר נפלאות השס
 במלאת המיכאניק. כי לשמו מרומי החכמה לא
 ישיג ולא יגיע גדר חלוקי הדעות דת ודמונה —
 ולא יפריע בה פרעות, ויחרועע עם כל חכס לב
 במושכלות ויהי מו' שהי. ומס נסע לקנסטנינבל
 קריח המדעיס צימים ההס וחלורת כל סגולה,
 שס ראה כחצי החכס רח"צ ע מחמל נפשו,
 והרב מופרשיס — צאלר הספריס אשר היה
 להר"ר מרדכי כומטיאנו אציו הזקן מלד חמו. — כן
 מלא שמה צידי יידו החכס ר' משה
 מלרדי, צאורים חדסיס לסי המורה, ואין ספק כי
 גס שס רכס לו הספריס רביס אשר קראס בשמותס
 חלמידו ר' שמואל (בס' נוצלות ח'), וצחוס
 גס חצורי הרמז"ס הקלריס שהדפיסס אח"כ
 חלמידו זה, ומרגל צפומי, "הרולה לראות
 כחצי יד חמודיס ילך לקוסטנדינא". — וחולס
 חנחנו לא נדע אס ימלא עוד בכל העולם איס נוהה
 לספריס ולעצור עליהס ימים — כמוהו.
 עוד מוכר לא היה לו זרה חכמת הקבלה — וציהותו
 עקה קרוב אל חרץ ישראל, מוקוס הגדילה
 היא חושיה בצלחתות ובוד, בטה חשקה נפשו לחונן
 עפר ירושלים — חך לא חסחייעח מלחא,
 ויחמזר אל גדולי המקובליס צקנסטנינבל,
 וצלחחו מהעיר אל כפר ח' הסמוך לה, בצפח הרב
 ר"ל — החחצר שס אל המקובל הגדול הרב מו'
 יעקב צ'ן נחמיאש, ויקח לקח מפיסו, אז נחודע
 לו כי למודי ספל עון הפלוסוף סס מעין למודי
 חכמת הקבלה, וישקוד צרצ החמודה על כל ספריה
 עד כי נעשה כמעין המחנכר, ויכתוב בה בעלמו
 ספריס יקריס, אשר נדפסו אח"כ צידי חלמידיו.
 מקנסטנינבל עבר לחרץ פלחניא דרך

על יגיעו על טלטול הדרך, לחסוף לו ספריס
 מכל מוקוס אשר ראה חו ידע חו שמע — ויהי
 חלורו עד כדי 7000 ספריס בוספר, במחיר
 10000 זכו ציס, וכפי שהלטיין למחד זכח זכרון,
 צשכלו השונן, וצלזו הרב — השחלס בצספרות
 (ליטעראטור) העצריח, מחין דוגמתו מומש
 בעולם. — שס צקנדיא נשא לו אשה, חך לא
 נודעח היא לנו צשמה ומשפחה, וחולו ונחה
 בעלומי וימי, כי לולא כן לא חמבורר שניס רבות
 בחלרות נכריות, וחלך לו צת יחידה, ונוחרה חלל
 הוריו צקנדיאה (וע' נוצלות חכמה בהקדמה).
 גבולי האי הקטן קנדיא. לא עלרו כח לכלכל
 רחצו לב חיס מופת כוה, לשקוט על
 שמריו צחיי שלו. רוחו הכציר לא ידע צשעה
 חח הספריס והידיעות שכבר רכס לנפשו — וינחל
 להס עוד עוד, חף מקנאריס רביס סביב סחו עליו,
 וישטמוו ורובו צדכר חכמתו הרבה. — האי
 נחת היה מציה, וחקיה טובה הנשקפת לו מחוץ —
 חלנוכו לעצוב חח עיר מולדתו צשנת סע"ו ולעצור
 חלרות וימים. ויעצוב חח כל חולרות סגולותיו
 וספריו צחלה חמו. — לראשונה נסע למלריס,
 שס מלא שמתח לצבו ספריס רביס חדסיס גס
 ישניס מחכמי אפריקא אשר לא שזפתו עוונה
 עניו, וצעיר קהירא נפגש עם המלומד הגדול
 עלי צן רחברן הונלרי מורה ציות מדרש
 המדעיס שמה. והיה זקן מלא חכמה וככד מחד
 צעיני שרי הישמעאלים, ויחעלס החיס לנסות
 חח החורח הרב ז"ל בחידות עמוקות ושאלות
 למודיות, והוא השמיט עלמו ממונו כמה פעמים
 צאשר היה גולה וטע מחוסר ספריס — וזה
 שקטו ושחון צציתו לח חסר כל, ולא יכול להשיב
 פניו עוד כי הפנירו עד צוס, ויחסרו איס לרעהו
 עשר שאלות וקבעו להס זמן ד' שצעות לחוות
 פשרן, ובהגיע יוס — צח הרב יש"ר לנוקיס
 הנועד וימלא שמה קצון גדול משרי הישמעאלים
 וגס יהודיס קראיס וסומרוניס המון רב, כלס
 נקצלו צחו לראות דבר מו' יקוס, ויחליטו
 השופטיס שיהיה עלי ראשון המנסה בשאלותיו,
 צאשר היה וקרב יש"ר עדיין נער ורך;
 והנה צשאלה ח' גס נוקס המלומד השואל,
 צהבמה מוויפת גבויה על יסודות מוטעיס, וצרוב
 דצרי ויכותיהס חקעקס הזקן ולא רלה להודות על
 החמת וכל העס חליו יביטו יחצוננו צו עד
 ככו פניו חרוליס — ויהי כי פנה יוס,

ואם כי הזמן נהס עליו ככפיר וכמה מקרים
 ופגעים עברו ראשו, זכ״ו לא נפלו פניו
 ולא חזר לחכמה נושא, כי לצו כלב הארי לא
 יחז מפני כל, ועמוד לפני מלכים וימלא חנינה.
 ויהי לו היום למלכת הרפואה, והלילה לברכה
 ש״ס ופוסקים — ולמד מקרא משנה גמי הלכות
 ואגדות ספרי ספרא, מעמיק בחום וקולע אל
 השערה. וכל דברי הפוסקים וצימוד חרות הרי״ף
 היו שנויים צהיור, כי כח זכרונו היה עז למאד
 ושכלו חד וחרף צביר ומהיר, וזאשמרת הצקר
 קבע לו עתים לעיון החכמות האלקית ומקר וחסר
 צם המורה מלחמות ה' כוזרי רבינו נסים
 חסדאי אלצו וכו', וזעמים המיוחדים לטיוול
 לשארי צ״ח היה הוא עוסק בחכמות חלוניות
 ומחקק עם המחוגה עלי גליון. וידע צעל פה
 כמה ספרים ושמות מחצרים משנות דור ודור
 לחלפים וגם ספרי חקירה כאקלידום מילואום
 בטלמיום ארכימידיום אריסטו אפלטון גליוטוס
 אצוקרט וכו'.

בשיר ומליח שפת עבר — קסם על שפתיו. יצו
 נשגב למאד חמד, ולשונו חרצ פיפוח יגזור
 על ימין ועל שמאל צרעיונות מליכות מהפכות
 לשללי צעמים חיים כלם משמתי לצ — ועם זה חכו
 ממחקים ואחריו כפנינים נזלים מלב מלא חכמה —
 עטו ימושל בכל רעיון להציאו אל מערת כונחו —
 אין חסר ויחר כי דבר דבור על אפניו, אף לא
 ייעף ולא יגע מלדק אמרים חרוזים ומושכלים
 כל היום, עלי ספרים אין קץ! — וכנחו צלה״ק
 כמו גם צשפת יון ולאטין ואיטלקי ספרד לרפת
 אשכנז פולין ערצ וכשדים, ויחצר ספרים
 רבים גם בלשונות לועז,

והיה חומר, כי כל החכמות הן סולמות להגיע
 על ידן אל ידיעת האלקות צדקש,
 ומתרעם על שהרצנים וראשי הישיבות מואחים
 צחכמה; כי אונס צדורות קדמונים היטה היא
 שלנו, ומעטי יהודה ילאה. — צכ״ו עלתו חמונה
 שלא להרבות צספרי חקירה אין קץ, כי רצוים
 הם עש ורקצ להנגח המדינה, והם ראויים רק
 לצעלי מומין ומחצודדים ולמזירים או צטלנים,
 והשקוע צספרים חמיד, אינו מועיל לא לו ולא
 לצבותיו ולא לחולדותיו, כי אס החכמה נקנית
 צרצוים, יהיו מדפיסהים ומוכריהם גדולי החכמים.
 ואונס עוז הקטן צצמלמדים מחלפי ספרים.
 סוף דבריו, אל תחכס הרבה צחקירות חלקות

מחוזות וואלחכיי, סס ציאססי העיר
 מלא אחר הרצ הקדוש החכס מוה' שלמה ה'
 אראווי הרופא, יושצ ועוסק צחכמת הקבלה
 יוחר מארצעים שנה, וחצר צה ספרים (צחארות
 ימיו צהיותו צן שמיים הלך לירושלים חיו) —
 אז הוסיף הרצ ישׂר חכמה על חכמה ודעת
 יקירה החוספה צקרצו וידרוש אחר כל ספר
 מספרים, ויהנה צהם צכל נפשו ומאודו עד כי
 צח עד עמקה וכל רז לא אונים ליה — ויהי
 מקובל חלקי. — ולפלאיח צח צראשית שנת
 ה׳שפ״ט, ולא יכול שחא חת רוח האכזריות
 המחוללת שמה, וחא עצי הצערות השוכנת ע״פ
 יושציה, עם פרעות העם צלי דעת מנהגי מוסר
 וד״א. וכצכל מקום אשר דרכה צו קף רגלו —
 כן גם פה כלכל נפשו צמלחכת הרפואה, ויהי
 רופא כל צשר וגם רופא השינים ומפליא לעשות,
 ויעש לו סס גדול ושמעו הלך עד למרחוק. וע״פ
 הרצ תקע אהלו צמדנית ליב״א אלל השר הדוכום
 ר א ד ז ו ו י״ל אשר לקחו לו לרופא. — מימי
 חיו שמה יספר לנו הרצ (נוצלות ח') לחאר:
 הלא כודעתיך, כי כל השנים אשר צלותי צארץ
 רוסיא פולין וליטא, לא שקטתי ולא נחתי אף
 שצוע ח', צאשר הוכרחתי לנוע ממקום למקום
 לנהות מזור לחולים, כי השרים והחורים מושצם
 אף צכפרים מפורדים הרחק זה מזה — למען
 ישא אונס הארץ לשצח עם קניייהם עזדיהם.
 וסוכיהם הרצים, צדד אשצ צרכני דומס ומשומס,
 רק צחצרת נערי ועצדי השרים, ואעצור יערים,
 אין פולה פה כי מכל צינה המה נעדרים, וככל
 המון והאכרים, ע״כ לא נשאר לפני כ״א
 להתמחר לרעיונות שונות, וכי חעלה צמלודתן
 אחו המלחה ושלכל עוז — הנני רושמה על הגליון
 ריש מלך חיקף צהגיענו אל צית מלון, ואולם
 צשצוי לציתי או אשצ אשפס ואדרשו צספרים,
 ללרוף צהם ככסף חת אשר הרו והבו רעיוני,
 וחאמכס צרליות ומופתים צל ימוטו. —
 שם היה מעובר חמיד צצמלמדים ומשכילים
 המקציצים לקולו פוערים פיהם למלקוש
 דבריו,ומהם גם אובלים פחצבו על שולחנו והכוודעי'
 צשמש ה״ה ר' עזרא צ״ר נסים, ר' יאשיה
 צ״ר יהודה, וצימוד תלמידו המוצק ר' משה
 צ״ר מאיר מין. וציוס השצח היה לומד צצמקלות
 פרש״י על החורה עם התורמי צצלפול ענוס,
 ופ' הראצ״ע — ומנלה עמקי סודותיו:

כפי שכלו, — והיה טרוד בעסקי רפואתו ורוח הרופאים המקנאים חמיד מצעחו, ומנהגו היה לישן צלילה ד' או ה' שעות רלופות ע"ל ימינו ותיקף שהעטורר יקום וידלב חוץ מהמלעות ומחצונן על הזמן האצד ומחעצב. רק צילי שצחות ישן שיח על לוו השמאלי. —

ומלבד זה היה עליו להשיב חמיד לשאליו דבר צמכצים רצים בכל ענפי החכמות וגם צנפ"ת ופוסקים, כמו שמכר צדק אצב צמכצ החכם הכולל הרצ ר' ז רח צ"ר נחן (ר' ילמח?) מטרחקי (עיר סמוכה לוויילנא) ששלח להרצ יש"ר, שמחאונן כי צאו סוחרים לעירו, והציחו ממנו כחצים: תשובות למהר"ר ד ד פנ"ל על ציחור דברי חוס' וממוקי יוסף, ופסקי דינים להר"ר שלום—והך לו איך מענה מולאח על כמה ממכתביו. וחולם צרוב פפרותיו נעמר לו הרצ יש"ר, ויכתוב לו תשובה על שאלותיו העמוקות צמדעים: צעניני החכמה, הקצלה, הפלוסופי, והנדסה, אשר כל ס' האלים נוסד עליהן והחלקים שחבריו. כי חכם גדול היה הרצ השואל הזה, וחבר לירחי ה' ולהעוסקים צחורה שבע"ש צוויילנא הצירה, שהיה מלוי שם חמיד — ולשמע שם יש"ר הגדול צענקים, שלח לו לראשונה מכתב ארוך חרוצי צחלתא אפי ושיר צראשו וסופו, כלו אומר כבוד והדר להרצ יש"ר, והפטר ותחנה להרעיף גם עליו לקחו, ואצב ספר לו מעט מחולדות ימי חייו. וכי לא מולא מענה, שלח לו מכתב שני עם שיר צסופו מעין הרשאון, ויחד עליו צשצח ותהלה על כל גדותיו, ורלוף לו אשכר אדרת סיצירען (עורות הסאצבל) לכסות גוו צהור העז צבגלילות ליטא, ויבקש מאנשי וויילנא וסביצותיה, שימליחו אח המשלוח לידי הרופא המהולל של הדוכוס רחצווייל צאשר הוא שם. והוא גם הוא יצא אחרי המנחה ההולכת—ואיך מענה. אזו חסרה החזיק עליו החכם הניל צמכתב ג' צדצרים רכים ועזים גם יחד, ומודיעו כי תלמידו הצחור המשכיל ר' משה מיץ צעצרו דרך מקומו לחתונה, הגיד לו צשם רצו ריש מלין צאחיה למודיות וצכה דצרים זרים להשכל והלף ועצרו לו, וצכן הוסיף לו למחון על למחוני; וערך לפניו י"צ שאלות וקראש עינות, ועוד שבעים וקראש חמרים. — (וע"ש זה נקרא החלק הרשאון מספרו אי"ל ס) כוללים: שאלות צחשצון משלטים כו' בהכונה, צמערכת המולאח, צגנרמי השמים,

למה חסומם, כי מעוט הידיעה כוולה לצבר ורצויה להג הרצה וכקוץ מכאוב, גדולי החכמים נהפכים לגדולי הכופרים ונעקרים משני העולמות גם יחד, ואף כי לאיש אשר לא התחוללה עליו דעתו, (כי כלל גדול הוא שכאשר לעפל דח חשצצ האמונה לדקה כן למחפלקף חחשצ לכסלה), והאיש הפקח יבקש לצנו ללמדו דבר חכמה צצה גם אומנות נקיה להחיות נפשו כאשר יגדל, כי לא המלא צספר דצרי הימים עיר נושעת מחכמת הפלוסופים צצמוכה, ויותר ויעילו חמרים והצונים, וכ"ש צאומה הישראלית שאין לנו שדוח וכרמים קרקעות ונכסים וצנפסנו נציח לחמנו — ע"כ זאת עלתו צמדנית פולין שהרצנים ורחשי הישיצות חיים שמה צצבוד ויעשירו—איך לך שם עסק טוב מחורה צלצד, כי טוב גם סחרה; וחולם צחרות אחרות, טוב חורה עם ד"ח, — וידיעת הרפואה נצחרה מכל הידיעות, כי לה זרוע עם צבורה שם ותפארה. אצל רוב העסק צניגון ותכונה וכדומה הוא פור מחון וכלוי הזמן ללא חועלת כי ע"פ הרוב איך מהס משען ומשענה — והוא צעלמו סצל נוק רצ מהס, ולא צחר צם מרחש כ"ח לרוב אמתחם ושאיך להס עסק לאמונה. כ"ש"ד, הרפואה יבקש מספרי הרפואה והאמונה ממקורי ישראל, והדורש דצרי חלקים חס' פלוסופיח כדורש החיים צצות הקצרות, והמפרש חתיך ע"פ דעות פלוסופיח, מבקש המחיס צין החיים. ס' תהלים שאין צו כ"ח צמירות לה' יוצרו צו צמקלות חמיד ופילו החלמות צלשונייהם — וס' איוב מולא חקירות חלקות עמוקות וצשגצות אינקוראים בו כ"ח צט"צ: וכפי עדות תלמידו היה ג"כ צקי מחוד צידיעת הנהגת הצית (עקאנאחיא), ותהלוכות המדינה (פאליטיק), לא הרחיק דבר שלא ידעו ולא קרצו להחמין כפתי, ומרגלל צפיהו לא מולאחי נאמן לי כ"ח נשמתי, כי לא היה צוטח צסוס ציו, היה נותן סימנים לזכירה. וזוה לתלמידיו ללמוד רק צספרים היפים צכתב וימיר ולא להחליפם אח"כ לעולם, וציחוד צספרים העמודיים כספרי התלמוד אזו הר"יף וטור רחצ"ס וכספרי ארסטו' צפלוסופי' ואוקלידוס ציסודותו גלניוס צרפואה— למען יהיה רגיל למולא המצוקש צשמוש היד ושלא לתקן הטעותים על גליונות הספרים צדיו כ"ח צרשימת הפטרן, ולתקון הטעותים לחצר עלים מיותמים לסוף הספר — וצכה יכתוב ויגיה. רופא גדול היה ולא לו, כי לא התנהג צמחכלו

וזמלכת הכימיע, מקור בינה העמקה מלי יון
 ללהיקס' אפוריזימו לאיפוקראטיס
 עצם השמים צטול רליות אריסטו' צגס
 החמישי, עמודי השמים שטוח כל החוכים
 וטעות קופרניקוס, גן נעול צקרי האמונה,
 מעין החום דברים זרים לשוועיהם הנקרא
 פראדוקסא חמס צה ס' לא נרפסו רק ד' מהס.

סוד היסוד, חקת שמים, גבורת ה', מעין
 החום, — ויחר המלקים לא צאו צדפוס וחלי
 לאשר לא הספיק לסדרם כראוי, וכפי שכוח
 לגדול א' צדוק ס' אילס לאמר, לרצ הטרוח
 לא יכלתי עדיין להעתיקם ולהסדרם שהם אללי
 כחמר צלי אורס, ואיני יכול לשלם עד שחפנה
 מעסקי צמורף הצא צליני טבת הארוכים, ובראש
 אלה המלקים כחצ הקדמה ארוכה, והוא מכחצ
 יקר ומחרץ ומפו ששלח להר"ר זרח הנ"ל,
 כמעט אין כמוהו בכל מחציו ליופי, צמליחו
 הנשגבה—אורות רעיונות אין קץ משחקים צו
 צאלפי עינים מתחת עטו המהיר הפלא ופלא,
 מתחת עטו המהיר הגבור ספירים ממליחות להיק
 צשכל טוב, ולוטסס לפי מדת כוונתו ומשגס
 צטבעותיו והיו כלו היו :

ובוחב צסוף ס' אילס צענין חלומות, שנחמתו
 לו כמה וכמה לנצחיות, וצהיות צויניאל'
 צשנת השל"ג, קראו לא' צחלוס פסוק וילעק
 משה אל ה' ויורה עץ, וחקף צהקילו נצהל, כי
 היה לו צן צקנסטניפל שמו ומשה—ומלפס
 לצואו, ויפתרו לו חמתי ישראל כי הוא חלוס של
 ישועה — וכן היה שנשחרה הספינה ציס והוא
 הגיע ליצבה צהיות אוחו צקרש ולף ע"פ המיס,
 והרצ יש"ר צעלמו חלס כ"ס חלומות אחתים,
 וצדוק ומנוסה אללו שצכל עת שיראה חלומו
 פני אציו הגאון, יקרה לו צאוחו יוס לער וגס
 ניול ממונו אח"כ — ע"כ סס לו לחוק להשעות
 ציום ההוא ואפי' צשצת. — וחולס צדצר טגולות
 חומר כי שמע חוכן הרצה וראה מעט מוער
 אחתות, עד שהסכים שלא להזכיר כ"א מה צשצתן
 צעלמו. וצדצר כשוף, שדים, ולחשים יאמר,
 כי לא רחם ממלרים עד הנה, סס חומרים כי
 מקומס צלפון, ופס—צמלרים. ולכן אין לו עסק
 צהס—וחולס מדצרי החורה אין צבירה, סוף
 דצר, הגס כי לא נדמנו לו לראוחס לא צמדצרות
 ולא ציערות — עכ"ז לא ראינו אינו ראיס,
 והרצה הס הנעלמים מונו, אלף אלפי פעמים

צרפוחות, צמלכת האלכימיה וכדומה, צשדים,
 קמיעות, השצעות, ניחוסים, חלומות, וטגולות,
 וקסמי אוחי העינים, והכרת הפלוקף, ועל כלס
 צחמח האלקות, ומצקשו להודיעו פרטיות דצר
 החינוק מדריידינג צמחו פאדללי' שהחוק גס
 מדגולי הדור כי הוא חניד עמידות, וסגר לו
 מכחצ צענין זה מהגאון מהי' חייס שור אצ"ד
 דק"ק סאטגאצ להרצ מוה' מרדכי כ"ץ
 צלצוצ. — ועוד מצקשו שיפרש לו חת ויכוחו
 עם המלומד הישמעאלי צקאסירא, ובראש שאלותיו
 העתיק לו מכחצ א' סקבל מתלמידו ר"מ מיץ
 הנ"ל, נכצדות ידצר על דצר משלסים וכ'.
 צסוף מחצו שיר ע"פ א"צ צכל אוחיותו.
 על זה קבל החכס הר' זרח מכחצ צארוכה,
 מחת החכס המופלג מוה' משה מיץ
 כחלמיד הי"ש ר' זיל, כולל חצוצות על הרצה
 ומשאלותיו, ועוד הודיעו מתולדות מיי רצו (אשר
 ממונו לקטנו דברים רבים ושמו פס), ופרט לו
 מקלת ומספריו שחצר, ויפרש לו חת העשר שאלות
 שנסה צכן המלומד עלי המלרי צקאסירא חת
 כה הרצ יש"ר כנ"ל, והודיעו צדצר הנער
 מדריידינג : כי למען הפיק רלונו נסע אחר רצו
 יותר מוה' פרסה לחסות על קנקנו, יטן כל רצני
 פלניא וחחס כמה אלפס מיישראל חרדו לראוחו,
 וכצית הרואה יתה ציתו, והטיצו לחציו מחד
 צבללו, כי כ"א הציא לו חשורה ומנחה. גס
 נהרו אליו מהעמים, והקול נשמע צית המתך,
 ומי יודע מה שגולד מוה' לולא צאו מהס שמה—
 ויכר הרצ הי"ס ר' חיקף צערות אצי הילד,
 ויגלה חת נלוחיו, וחמה מחד על המונו הרצ
 ועל הרצנים הגדולים שצמנוהו והחליטוהו למניד
 עמידות, כי לא שח לצס לחצוצלותיהס, ופשוודע
 דצר למנהיגי הדור חתריו חת אציו והנער מת
 צעוד ימים מועטים .

והרב יש"ר השיצ אח"כ צעלמו להחכס ר'
 זרח על כל שאלותיו צרצנה, ציי"ג חלקי
 ספר קראהו מעין גנים, הי"ס. סוד היסוד,
 על היחר המשלמים, חקות שמים צאור על צ'
 מחלרים הראשונים של אלמניסטי, גבורת ה'
 חכונה, מגר שמים הכלים השייכים לחכונה,
 חעלומות חכמה על חכונס הקבלס, וצענין
 שדים וכשוף וחלומות, ואוחיו עונים כו',
 אוחות השמים משפט החולדות, רחם אבירים
 חלניצרה חדסה, מגלה עטוקות סודות הטבע

וליתר החכמות נשו הלאה אחרת. —
 3) מחמורת הימים אשר נבלגו עליו האופן, ואם
 לא ידענו פרטו בצירור והסתלשותו, הלא כה
 דבריו בקלרה "לדי הזמן מצדו ידקוני ירקעוני,
 ולא מלאחי לרי לטלטלתי, ועלי לרכי גויסי, כי
 אין לי גואל זולתי, ומי יחוש עלי חוץ ממני —
 ואם כדרך הסולכים למרחקים נכנסתי לאכזיב
 לא נהייתי מלחם מזה מעודי ומי' שאני ממכיסו
 אורחיס, אך העדר המחכת מביא את האדם
 לקולר רוח, כי הכסף יענה את הכל. —
 2) והכי נכד כי לא מלא לו חצר טוב ותלמידים
 שישמעוהו כל לרכו, וכאשר יתאונן ע"ז נמכת
 ההוא וז"ל בקלרה "כי הנה החשך יכסה ארץ,
 ורבים עם הארץ, אם כי מלאו רוח ארץ
 ישיבות—הלא מלער לערך רצוי האנשים— וגם
 השוקדים על החורה כל מנמחם להיות ר"י ומלמדים
 והלמודיות מהם מונים, לאמר אין חפץ לה'
 נמכת יונים— חף כי צח אצי היא ולקח טוב
 והיא חתן דרך לחכמת חלקות ולפנים זאת בישראל
 כל חכמה ותצונה, נחמה למשה בסניי למנה,
 וזימי הנביאים עטרה את ירושלים כלנה— וחכמי
 היונים מאחיהם, תלאו זה כל פנה, לנגוז אחרי
 זינה (כמוצא בתלמוד) ואין דן דינה, המה ישאו
 רינה וחנחמו קינה— כי הלכה מאתנו ואינה:
 והנה אם כי מלא הרב יש"ר צהחכס ר' זרח,
 עשר ידוע בכל חכמה ומדע וגם בקבלה—
 ולו שם צלשש שהכירם לחכמים יחידים בכל
 רמזי חבל-- מכל אשר ידע והכיר (אוחו), ואח
 הרב ככולל ר' שמחה לולאטו זויניליאה, והשר
 האלוף ר' יעקב אסכנדרני קתאירא) -- והפליג
 הרב יש"ר להפר צשמו לאמר: כי שמעתי
 שהופיע רוח קדשו של רש"י איש חלקים צבית
 מדרשך, ומריק מפיך זהב דברי הוזהר צדרשוקך
 כו'. -- אמנם כפי הנראה, לרגלי עסקי
 פרנסתיהם או לכנת מה, לא יוכלו להשפעט
 יחד ולדבר פנים צפנים -- צלתי נמכתים .
 ומלאנו את הרב יש"ר מוכיחו לאמר. --
 "למה לא הלכת אלי אף דרך מאה פרסה --
 ואני עזרתי ימים וחלי השיבו, נחמרון
 ממון וענוי הבון -- למען דעת כל יושבי חבל,
 האם כמה היינו מרבים ללמוד ולחקור כו': --
 וכחצ עוד. וחולתכס (השלשה הני"ל)-- צי נשצתי
 כי בכל המדינות שעברתי, לא ידעתי מנני עמי
 חוקר ודורש בלמודים, פעמים רבות נסיתי ללמוד

יותר יהודעים לנו -- כ"ש שראוי לישא פנים
 לחכמי התלמוד והמקובלים והאפלטונים --
 ע"ך החמוסה הנפלאה מן דוד וסגולותיה
 הצבועה לזכר צם' בשמת, ולא ידענו מה
 כמה דבריו שמה, אם לא כדברים שדבר על
 אודותיה, חכס ח' צדורנו זה:
 ופלא -- כי צם' מעין החום מביא צסם ספרים
 כי כבר נסו חכמים לויין צ' מחטי צרול
 צצן מאנגטט ח', וראו שהטועט הא' צנוטת
 חצירו כלל אחרי אורו -- עד שחצו שאם יהיו
 מוכינים צצ' כלים עגולים הרשומים צסם כ"צ
 אוחיות האלפא צי"חא, כשיקרב ח' צפה סכין
 של צרול להמטט ויוצבו אחריו לגד האוחיות
 שירלה, וראה שם גם השני את המחט צבלי הצ'
 מראה על עלם האוחיות הסן -- ומצין רמיזות
 הא'. והרב צעלמו ניסה לעשות כזה אף צקירוצ
 מוס, ולו חתפסט כח המנעטל כי"כ למרחוק --
 אומר -- היה הדבר יקר ופלא מכל פלא...
 ועתה מי יגלה עפר עיניך הרב חכס עדיף מנביא,
 וראית את הנפלאות אשר נבאת כי גם צאו
 צימינו, ועוד לא כולו, כי לדבר יקר ופלא עוד
 כ מו הו גם זכינו ציה: לקר ימו ענוי הדרך
 צמסלות הצרול! -- כמה רצנת ארץ היום צרכני
 עשן ואש! וכמה קוי הטעלעגראף הצינו עתה
 לקצות חבל גדולתך -- וספרו כל לערך לכל מקום
 אשר רוח ה' ישאך עליו! -- ועתה. אף למלער
 ידענו עקצותיך צקדס, צעודך צימי צמרותיך;
 וספרתי היקרים -- כלם יין ישן צנקנן מדש, ואיך
 זה היו הליכותיך לימי צינה--הלא קדש קדשים! --
 ומה ייך לשנות ענה--יין התומר צענפיו! --
 זאת ידענו כי ציי"ג סיון שפ"ח היה צלוצלין,
 ולעת שלח לו הרב ר' זרח את מחצו
 השני היה צוילנל וסציבוקיה, שם חצר ספר
 הניון -- ומשוחתו להרב זרח כצ צקלה ארץ
 ליוניאה היא ליפלאנד, "עם אכלי קדר הרחק מאדם
 העיר" -- כי לא נחמה שם אחותנחלה לאחצ"י צימי
 אף כמה האריך צבלינות חלה לא נדע אל נכון --
 ויעצונבם נקל להצין ממכתבו הני"ל על מה: (א)
 על כי נחמו צו חלי תקנאים גם פה, וכמו שצנו
 נבלל זה מנבר את עיר קנדיא מולדתו, עד כי
 הוכרח לסוף לעבור פה צעד חשוקתו למדעים
 מולד זה -- וכאמרו: "ומיום שצאחי לפולין צכטה
 נחקרה דעתי, כי זיל צקרתא זיל צנימוסה,
 על כן הפלאתי רק צלימוד השי"ס ופוסקים,

וכן יכנו העמים לרחוב היסודים בהאמזורג אשר
 חני מרביץ תורה צחוכס כעת דר"קקאל"י ר"ל
 מצוי מוטוף — וכן צרוב המקומות סמוך היות
 המטצחים לכה"כ — וחי' לדבר תורה אסור שמה
 ואיך עוד חסרה עלינו רוח'ק בהלטרף אל זה
 לכלוך הנפשיים. (ד' כ"ח) צהיחו צויניאה
 הכיר חת הגאון בעל קרצן אהרן על הכ"כ-והרהר
 לו צח"כ פי' מולרע שמשס רחיה צרורה של
 חצרו ר"ע, ונשקרו על ראשו — כי אע"פ שהוא
 המפרשו ונהיין ליה סצולי הספר כצבילי דמחי'—
 כ"י לא שח לצו לדבר זה. (ד' כ"ג.) סמע
 מפי מבידי אמת שצשנת ס"פ כצצוו הספרדים
 עיר היידלצורג לקחו מצית עקד הרועים
 (אקאדעמיה) כמה אלפים ספרים מכל לשון
 וצחוכס ספרים קדושים כחובים צקלף וס' הוהר
 על כל תניך משא סבל א' מוס, קלחס שולחו
 להשחמן צרומי, וקלח לדוכוס צאוואריאה — וגם
 לספרד. (ד' כ"ד) צארץ קנדיאה ויהגים לצרך
 שחיס על התפילין כצכל ארץ אשכנז ופולין
 (אולי לשאר רוצס מאלאחי צני אשכנז כמזורה
 למעלה). — (ד' כ"ה) צעיר קנדיאה ששמה
 ישצו מעולם כסאות למשפט וגדולי ישראל צל
 דור, היו מניחים כלס תפילין צחוס"מ עד שצ
 זקנו הגאון מוה' אליעזר דילמידיגו ממלרים,
 שסס למד אלל בגאונים מוה' ילחק צירצ
 ומרד"י קארו וציטל המנג. — תפילין של יד
 שמה המנהג לסיני מיושב. (ד' כ"ז) מפרש ד' הוהר
 לענין הספק צין אכילת צשר לגצינה דלא חסר
 רק צסעודתח חדא וצשעתח חדא, והציחו הש"ך
 צי"ד ס' פ"ט ס"ק ט"ו-והסכים לדעתו. — כל
 דצרים הקסים לכאורה צספסר הוהר קצן ומרלס
 צספר מיוחד. (ואגצ מה ששמה על ד' הוהר פי'
 חלא: וכד לקח סיהרצ צסחרונה כו' שח"א
 שחלקה כ"ח צמלוה. ומסוים שע"כ יש צסס
 כונס פנימיות — עיין ישוצ לזה צס' דצ"י יוסף
 להרצ החכס מוה' יוסף שווארץ מירושלים צח"א
 מומו — ומאחר לקוי הלצנה צסחרונה להרצ
 המשכיל שד"ר—צמהניד שנה ד' עלה כ"ז). —
 (ד' כ"ח) קדומי הפלוסופים דצרו יוחר כנונה
 מאריסטו וצפרטו אפלטון שדעותיו כמעט ק'
 דעות חכמי ישראל, כי שלנו סס ומקדמוניו
 ירשום הוונים. (ד' כ"ט ל) מציא ציאוהר א'
 מהמפלספים מחכמי ישראל צעניי המלאכים

לצחורי עומנו חכמה, כי אחרתי אששה
 לי עזר כנגדי להקל מעלי טורח החשבונות, ולא
 תלאתי אחד מהם שיטמוד צנסיון, וישא ויסבל
 על הגחון -- חף כי משכמים צדצרי נגידיס
 והסחלו לה חתוה, אך כמעט רבע -- ויצטטו
 צה! ומה מלאו צה עול? הלא הוא צרה טורה
 וסמיהם עם חס"ק, ולא עליה עלס ח' הרצ"ח--
 חין זחח, כי צחכלס לחס קלוקל: הצחוחה עם
 המוץ, ושכר שעורים ישחו עם שמרו -- ע"כ
 שכלס לא ירומס.
 ויצויר שגס תלמידו המוצק ר' משה מין אשר
 נמה עליו רוח יש"ר, צמסצות הזמן
 הרחיק גס הוא ממקוס רבו, ורגלים לדבר צמכתצ
 הרצ לר' זרח, והנה אהך שמעי מצחורים החכס
 הכולל ר' משה והוא יאיר חפילתך ותחלהך
 צחשרים". —
 ויפנה הרצ הי"ש"ר תגלוות פולין וילך
 לחסעיו צארנות אשכנז ויסר לעיר
 האמזורג. סס מלא חת ידיו ויכסן צרצניו
 ויהי לצ"ל רועה נאמן לעדו, ושס החל
 לחצר ספרו מצרף להכמה (הוא חלק ומספרו
 הגדול תעלומות חכמה) — ענינו: להגן צעד
 חכמת הקבלה נגד טעות ס' בחינה הרח,
 שצבר אציו הזקן מלד אנוו הני"ל. והוא מלא על
 כל גדותיו דצרי חכמה דינים וצקיות צנגלה
 וחסר צמיליות נמרנות ורוח צכיר. (נדפס אח"כ
 צצסיליאה צשנת ספ"ע כמו שיצוהר להלן) — כותצ
 (ד' ק"ז) שצכל ס' שגלסת הקבלה ראו לשלשלות
 שקלקל חצורו צכוצים. (ד' ק"ח) והחכס ראצ"ע
 אע"פ שנהרס שלל רנה לשחות צים הקבלה,
 רוח הקודס נללה צו וצכ"מ רנו צסודותיה.
 (ד' ק"י) כל ימיו נלטר על צ' דצרים. שלטון
 יול הנסובה צארלו הוא לי נפסדת—לא חוצר צה
 כן ספר—עד שהוכרה לצלות זמן רצ ללמוד לשונס
 הישנה צכדי להצין ספרי חכמים קדומים.
 ושאין היסודים שצארלו ונדילים צין המלאכים
 למשרים צנקודות, ואין להס ננינות, ונחשצ
 כסוס עגור צשאר המדינות עד שהורגל צקריחס--
 וע"כ לא ידעו רצני ארלו לנקוד מה שהתנוק צן
 ארץ אשכנז יודע. (ד' ט"ו) יוחר מב' מלות
 טאלער נתן לסופרים שכד העתקה מוספרי קבלה
 ורוצס מחצבי האר"י ז"ל. (סס) צעו"ה צכל
 חפלות ישראל חני דרים צמזוחות מטונפות,

שצנתיך צדק זה למאד — וכזה עליו : ולאחזו זה נענה צדק , הזאת חשבת לחכמה לעקס הישרה , ואם לא הדן עם המקובלים לקרוא חכמם כופרים , ואני איני קוראם בשם מיינים , כי מאמינים בעקרי תורה ולטובה מכוונים—אבל נוח להם שיהיו גורפין ציפין משיגל מפיהם דברים כאלה כו' והרולה לדעת דבר מענין הנשמות והמלאכים יחפסנו אלל המקובלים ומתוך דעתו , וההולך אחר תלמידיו אריסטו ואלו הדרשות—חיראשי יתאש משכר ועושג ולא יעלה בידו תכל דקדוקים כ"א לצ רגו וכלווישויים ודאצון נפש—ואתה הקורא אם יש לך זכות קח חמיר כי הרבה יעתי וקראתי צפריים ולא מלאחי צדוקים אלה נחם כ"א אלל חכמי האמת . — ומ"ש (צד' 7) , "כי יאל צספרו להנן צעד הקבלה נגד הפלוסופי' לצקשת חלוק חי' ממוידעו , ואם למחר רוח אחרת תהיה אתו ויתאו לפלוסופיא גם אז יתלן חישים , כי כלל גדול שאין לרדת לסוף דעת המחברים ממך ספריהם , באשר אין רב מניד לתלמידיו ואצ לבנו כל מה שבלצו צעויים רמים כאלה , ונשבע כי צספרו בשמה יבלה דעתו האמתית בלי מושא פנים" על דבריו אלה גומגם מעט הבאון הנפלא והמתהדרם צעל שו"ת חות יאיר צתשובה סי' ר"ו . ולהסתחכמים צעמנו היו לחצלי שוא למשך צסם אה דעת המחבר לכל אשר יהיה צרוחם ולחפוש חוקו בלבנו . אמנם מי האדם הירא ה' ולא ידן את הים "ר באדם לכ"ז — אחרי כי צני דורו גדולי הרבנים שהכירוהו פנים צפנים וקראו צספרו כל מה שקוראים לחתנו — בכ"ז כנוהו צסם "רבינו" "נחון" "חסיד" "חוקר חלקי" וכמו שיצואר לקטן , ומי החכם ולא יצין כי לא כחז זה רק דרך לחות והללה כדרכו , ועיקרו להמליך צום את הר"ם באון ז"ל , שהטעם צספרו כל חוה"ק לדרכי הפלוסופי' — כי יאיר צצכ"ז לב חמים גם עם הקבלה , ולא השתמש צפלוסופי' רק לכלה טעיות צני דורו ולהסת הדעות הנפסדות צהיחה קרוב לשכל צעלי ריבנו — והנה הר"ר יש"ר לא כחז , כי לרגונו ירחק מחר מה שקירצ היום , אבל יוכל לקרב מה שירחק . והא והא חיתנהו . (וכשאני לעלמי ערבים עלי דבריו ש"ר וישר עוד חילו לאורייתא ע"ז — כי מלצד הסמך שהציא שם מהילקוט — עוד ימלא המחפס כמה מקומות מש"ס ומדרשים חסכמים לדבריו , לדגמא צחולין ד' ג"ו . כי מורי להו רב לתלמידיה

מורי להו כר' מאיר , וכי דריש צפרקא דריש כר' יהודה משום ע"ה — וצ"מ ל"ג . משנה מדה , נמרחא מדה גדולה ולעולם הוירן למשנה יותר מגמ' , הא גופא קשיא . חר"י צימיר רבי שניח משנה זו שצקו כולי עלמא חמיר' ואצלו צהר גמ' הדר דרש להו ולעולם הוירן למשנה (וע' רש"א צח"א) — אבל יקשה לדבריו הול"ל צקלה : סיפא (לערים) . ומי יתן והתנהגו כל המחצרים והמורים והאצות לפי כלל הים "ר . לבל יצנה כ"א צמה לעלמו ולפרוע פרעופה צהחלות כל לבו , צדצרים העומדים צרומו של עולם , כי לא כל הדעות שוות ולא כל המקומות כעיר ח' , ולא כל הזמנים כשעה חדה— והצר דעת יודע דעת חיך לנטות לפעמים מדעות עלמו , להעריכן לכונן ולכוין אל מטרת הדעת הישרה והמאושרה לכלל האומה הישראלית . — כי מאן מפיהם אם דעתו היא הנכונה , ועת לטעת כו') . —

וחתם הרב הים "ר ספרו צדבריו אלה : המאמר הזה החלתי לכחוב צהמצורג , ומחמת המגפה ר"ל הוכרחתי לפזר רגלי , וצאתי פס עיר החדשה ניקטשטט (צהאלשטיין) , וכשמה לא כן היא — לא עיר היא ולא צרכה צה , עד שהסכמתי ליסע מזה להתמטרדם , ולכך קראתי צחקוס שאמחתי להאריך , והגם שמתחילתם להחפלתם מהצבורים ילגלבו עלי ויאמרו צקשה רבי יוסף מקנדיאה לחמתייה ודוח טעות נכנסה צו , אבל ידעתי שלהקזנים צססם אחיה לרגון— ולהמלגלים חני אומר מוטב לי שאקרא כו' .

ויבא הרב שלם אמשטרדם — צשנת השפ"ח היא שנת ל"ז לימי חייו , ויהי שם מורה ור"מ לקהל ספרדים , וכל למא למים מי חכמה הלך אליו ומים טהורים שאצלו , וכל ש"ק דרש דרש צמקלהו וילמד חורה ומוקים ודעת קדושים , פה נכה נמלאהו צחור חושב ועוד לא כאורח , ופה חיך נוכל לחזות פני מלאך חלקים ציפיו , היא לורתו — חותם לוח נחושת חקוק צעט צרגל— הדבוקה לשער ספרו מעין נגים לוכרון עולם .

הכרת פניו חטבה כי לא נפל דבר מכל אשר לירנו לנו למעלה צעט קנה צהיותו צחור צטנים — ונוסף עליהם עוד עתה רוח קדושה וטהרה — כלו לה' ! — כי הפלר הפליר צו כיום ציום הרב החכם הכולל חוקר האלקי כמ"ר מנשה צן יוסף בן ישראל ז"ל שהיה אז ב"כ מורה הוראה לקהל הספרדים — להפיץ מעינות חממתו חולה

הזקן מוה"י יעקב בן נחמיהש, ואיש חלקים קדוש
 הרופא מוה"י שלמה בן ארואי ז"ל כנובאר
 למעלה — אז החל לקרוא צבא ה' רוח כון
 נחמד שקצבו— וכיז ספר הרב תלמידו צימוד—
 ויגנוב התלמיד את לב רבו, והדפיס בלי ידיעתו
 בצאזיליאה שנת שפ"ט את ס' נובלות חכמה—
 וס' ש צ ר יו ס ק, כה ה', קלור עולם
 ה ח ק ון, ועוד לקטים אחדים כלם בקבלה—
 והכל בקוצץ ח'— ובראש ס' מצרף לחכמה
 ה"ל— ויהי כשמוע מוה"י הרב יש"ר— ע"י
 פועל ח' מציון הדפוס שהקפטר מסס צאמלע
 המלאכה ויקח אותו קלח מקונטרסים הנדפסים
 וימסרם לידו— שלח אליו דבריו פעמים ולא מלא
 מענה, ויחגור חמות ויכתוב עליו מורדות צאוני
 נכבדי עירו, עד שגרעת תלמידו לאחוריו—
 והמלאכה נעלמה מספר ירחים, אך כשוק חמת
 הרב מלא תלמידו חללו חנינה לבלות מה שכבר
 החל— לבל יחזק כספו אשר השקיע בהדפסותיו
 צענין רע— חקן נתמחי שיקלרו בכל האפשרי
 ופי הרב המחבר שמר תלמידו— והדפיס בראש
 ספר נובלות חכמה מכתב מהרב שקבל צענין
 זה— כהוב צלצע יש"ר נפלא למאד כמו
 שידענוהו— פנינים נשכרים מפי עטו ולא דיו—
 תמלית דבריו בקנור נאמן, לאמר: "כי אהבה
 רבה אהבתיך, ע"כ כל אשר שאלו עיניך לא
 אלאמי מומך, וזה דרכך תמיד לאמר לי ברכני גם
 אני אצי, ואתה כאיש חנונות עליה למרום לקחת
 מתנות לשם שבו ואחלמה— למה חיפו רמימי
 ותגנוב את לבבי, הלא כתבתי לך שלשים אל תבל
 אל חטיף, אל חפור, ולא הביח און, וזרית
 דברים כבושים ע"פ חולוק, שטו העם ולקטו
 בירק עשצ נחת להם— אהה מה נכבד היום
 צהלות נבלות לרקס דברים עמוקים— ודאי
 ח"ח לתקן את אשר עוית, רק במטותא, שים
 קנלי לתקין ונקיט, ואני כרקצ לבית יהודה ועמיד
 ליתן הדין— כי יהרסו אל ה' לראות עוללים לא
 ראו חור כו'— וכבר הודעתך שאם אין לי מול
 צבנים וקנינים אצל יפה כח מולי צספריס— ואין
 עוד ספר יקר בעולם שחשקתיו ולא השגתיו,
 ולפעמים נדדתי כמה מאות פרסה צים וציצה
 כדי לראות ס' קטן— גם שכ"פ הצלים נפלו לי
 בנעימים. וכן כל הספרים של האלוף מוה'
 ח ל כ ס ד ר מפרנקפורט בקבלה צאו לידו— אצל
 חיים וספיקוס— כי תלמידו היו הכותבים— לא
 הוא. ואני צוטח צמי שלקחתי מצינת חצי ועלטלגי

צבית דפוסו אשר הקים צאמטרדס; ויעתר לו
 הרב יש"ר ויקח על ידו ס' אילם ודי חלקי
 מעין ננים (נדפסו בשנת שפ"ט), כי ברוב
 עטות לא יכול להשיב פניו ריקס, אצל לא היו
 חסובים אלו כל כתביו והיו מוסלכים בקלה
 אולרותיו כדבר אין חפץ, מלמד שני חצורים אשר
 נשא את שמוחם על שפתו תמיד, ס' יקר הערך
 כחצור הרמב"ם. וס' בשמה (ע' להלן) עליו
 היה חומר לתלמידו כי לריך כסף רב לנדונית
 צתו, והיה חדר עליו מאד ומעט את תלמידו
 מלביט בקובו ופי"ה בהפרכת תלמידו החכם מוה'
 ח ס ה מוץ נתנו לעיין צו כשעה ח' ואח"כ לקחו
 מידו, צאמרו הפרי שאינו מנושל צאלין וקסה
 את שני אולכיו. ואולם חצורים רבים יקרים
 דנס הרב המחבר צעלמו בחיכך לכתיבה שרפה,
 והיה חומר עד שלמוד לאחריים מה שכבר השבתי
 חלמד לעלמי מה שלא השבתי כי שלמות עלמי
 קודמת לשלמות זולתי, ויהי בראות תלמידו הרב
 החכם הכולל מוה' שמואל צמוה' יהודה ליצ
 אשכני ז"ל. קוצץ גדול כ"ק צבס העלומות
 חכמה על חמות הקבלה, מונה בקרן זיית צבית
 רצו צאמטרדס, ומלאים עפר ואבק— בקשו
 שיחנו על ידו וידיפסוהו כלו צכספו. ולא רלה כי
 חמר שצדעתו להגיבו ולתקנו מראש, וידיפסו ח"כ
 צעלמו צלירוף שארי חסובות שהשיב לאחד הגדולים
 אצל תלמידו ידע שעסקי הרב צלרבי צצור והישיבה
 מרובים מאד, ודרשותיו אשר כל שנת עליו לדרוש
 בקבל כל חתנה השב רוחו לסדר כתביו; ע"כ
 שב עתמירו והפלירו לתת לו בקשתו— ופעל
 מחלה, כי קבל ממנו צמתנה כתבים רבים מה
 שלא היה צדעתו להדפיסם כלל, קראש צבס
 נובלות חכמה לאמר שהמודים שצו לא גמרו
 צשולם צמות מחברם כל לרנס, וכפירות הנושאים
 מהאילן קודם זמנם המה. — צכ"ה הסכים התלמיד
 להדפיסו בלי ידיעת רבו— להועיל לחכמים אשר
 טעמו דבריו וחאורנה עיניהם— כי אם צוטר
 המה לשוני המחבר הלא מחוקים לתך זולתו, וגם
 למען הראות לפלוסופי עמנו מה סוף החפלקפות
 ראש עטרת גאות חפארתם ה"ה הרב יש"ר—
 אשר הודה צעלמו כי צביותו כצן ח"י צפדווח
 ומעניק צלימוד אריסטו, לא יכול לסבול דבר
 היולא מהיקס שקלי וח"ה ככלל— ולא נתן ה' לו
 לב לדעת עד שהגיע לז"ך שנים כי אז זכה לשמן
 זית זך להעלות נר נשמתו צבור פני מלך חיים.
 ע"י הפלוסופים המובהקים ומקוצלים גדולים השך

חני היסוד — שיזכנו גם לעלות ולבא לארץ
 הצבי, והקרה צם' עץ החיים, ואז חבבר
 חילים צלה הדברים הנעלמים כו', כי צקבל
 הפלוסופים אל תחד עוד צבדו ודבר הריסטו
 סיה לי להרפה ולקלם כל היום — ולו גלות ני
 דעתך — אז הייתי נותן לך פירות ותוקנים—הכל
 הכחשים שלקחה מצינו—לך ואור חשך צעריפיהס,
 ודעתו סיה לכונס, ועסה חני צוש לרחוס —
 ועוד נרפסו צלי הידור — לא כחל ולא שרק —
 וצלי סדר. והיה לך לחקו לפרקים או מאמרים
 כו', והיחקן שכל מה שכחצני צילודתי כל מה
 שעלה על רוחי — שצר על שצר יחדו ידוצקו
 וסיו להצור — וכמה חכס לא ככחצני רק למדד
 שכלי — הצל כעה כל עכקי צספרים הקדושים
 ושחרית ימיו נחתי לה', חין לי עוד עסק עם שוס
 חכמה חילונית, וחני צוטס צס' להוילא לחור ס'
 ח' גדול הערך שיועיל לרצים יתד ונס' היר
 לרמציים ז"ל, וזכרו לא יסוף עד ציאת הגואל
 ועד צכלל, ורק צו וצס' בשמחה חספאר על
 רוצ תועלתס לא על גודל חכמתי, כי יודע חני
 שאין צי כלום, וצורה חני מנונה שרודפים אחריו
 צני גילי, להקרה צסס גאון ורחש גולה, לא
 חסלתי אפי' צסס מורנו, ובערתי צחונים — וחפי'
 צסס דלקטאר חניי חוסס שמי. — ואשר חתמה
 עלי שאינו מדפיס חויה ספר, כן חסוקי גס
 חני על כמה גדולים וצפרט על רצותי ואצותי
 הגאונים — הצל עינינו הלל רוחות כמה ספריו
 כיי חצורי גאוני קנחתי שעלו צבורו, כפי'
 רי האי ור"ס ור' נסים ור' חננאל כו' — וחפי'
 אשר יבה עליו חור הדפוס פ"ח, שן הזמן חסכלסו
 ולא עסק לחדש נעוריו ספית מלדות צני עמנו—
 וכל עסק המדפיסים צספרים חדשים. כי רצים
 חוס מעמי חערך צזמנינו המחיהרים וצסקלי כסף
 יקנו לנו כצוד סס מחצרים — רק שמו, בצרל
 רצח ויקירח יקרה עלי שער — והוא צער —
 וציה גלותס קלקלה צלד טוצות חולאת הדפוס כו'.
 וחוסיק הרצ לדבר על סגנון לשון רוצ המחצרים
 צעמנו, כי חיינס כוחצים צספה צורה למען ירוץ
 הקורא. קלחס יערצו עצרות וארמית—וקלחס—
 יעקמו כקוצים רצים להצנה זרה כלס עקודים
 נקודים וצרודים — ח"ח להעתיקס צל' חמרת כונו
 ססס. לא כן עסה הרומצ"ס צחצוריו כו'. — (צדק
 צ"צ) סכל הרח"ס רס וכשא והוא זקן ביתו של פרשי'
 על חמורה וכל שטעועי הרצ עם ספרו, צחקו

ישחנו וישקנו ונחסיקוק פיו. (צד' מ"ו) ידבר על
 הר"ח חשכנו וספריו נכצדות — ואכסי פולין לא
 סכירו ערכו חס שלמד שמה ציסיצה; וקר ח
 עליו גפן מונלרים חסיע כו' וכו' — כי מחלרים
 נחגבל וצח ע"י סצות לווייליאה וגס סס לא
 מלח מנוח מלד הגאון מהר"י מפדווא, ונסע
 לקריומיה ולארך חמרתרים וצרצרים — וצקרחק
 מ"כ. סס רחא ח"ר סמוחל סניל ליון, על סכלי
 ססשתחס צו חוחו לדיק. — (צד' ע"ח) לא יסחפק
 צו כ"ח חיס עקס חשר רק למרחה עיניו יספוט
 וצמה סימשחם צידו יחמין, ולמה לא יכחיש גס
 צאויר סחלוחו של עולס מלח ממונו וחניו נרביש
 צחוש. — (צד' קמו.) יכולל צג' סודות כמה
 פירושים על דצרי הרצ"ע צפסוק וקון ודדרר,
 מה סחדשו לא צציר הרצה סופרים וחכמים חיס
 כפחירונו. ולא ידעו כי קמחה עמינח חמנו.
 ואלה סס חצורי הרצ יש"ר כפי שצח זכרס
 צמקומות מפחורים צחור ספריו שרדפסו—
 (מלצד מה סנחצדו צידי המחצר ז"ל כניל). —
 ולולח הדחגה וסגלות סיה מוסיק עליהס
 כהנס וכסהה :

- (א) יער לבנון, חצור גדול. סהחמיל
 לכחצו צעודו צקנדיח ולא סשלימו כי חוטרל
 שמה. הוא ע"ד סאלות וסחצות, כולל כל דצרי
 חפך סקבל מרצותיו, וקחלות חוספרי פלוסופי':
 סודות וסגולות טבעיות, חלק ח' ומנו יכונה
 חפיש מחופש על מללכת סיומיה, (וצמקוס
 חמד יתנוה לחלק מוס' צשמת). —
- (ב) באר שבע כולל שרשי כל סחכמות
 צקצרה, ימנח צו חדה לרוח למחלו כחלו למד
 צכמה מוחס ספרים וישקלס צהגיון טבע חלקות
 מדניות מספר חצורת חכונה נגון עיוני רפואה
 עיונית סדר סלימוד, שמות ספרים רצים
 וצסופו מחמד חכלית האדם ומחפאר שלח
 חוצר צשוס חומה ולשון ספר קצר מלח חכמה
 וכליל יופי כמורה. — וסציצו, חצר צחמיות
 קטנות ס' באר אחרת יזכיר צו הקדמות
 ומופסי ושרשי חולדות סצס' צחר שבע. והיה
 הרשון להרונה לחכים וסני להרולה גס לחקור.—
 ונלוה צדחס סספר מ צול צסס פי הבאר
 יקדים צו לצחר סדר סשטות וחולדות כל סחכמות
 עם סספרים שייכים לכן, וצסוף סססר חזימה
 צסס פלג אלקים על דעות צני חדס צחמונות
 ולצ מלכיס וסמדיות ויסודות חכמי ישראל וק' חיס,

וכלו חליו סי' פלוג וסופחה לה"ר יודא חצרנאל
העקקה מלשטין לעצרי, הס' הזה נגנז מידי
המחבר ז"ל.

(טו) פי' על ס' עקדה יצחק להרר"י
עראמה בכל מקומות הקשים שבו, כי הוא
כלו כוונה. —

(טז) פי' על ס' הסוד להראצ"ע.
(יז) פי' על ס' השם להכ"ל.

יח ארובות השמים חכונה.

יט) רחל מבכה. כ) נפש הגר.

כא) בתי הנפש. כב) הללויה. כג) ברכי
יוסף. כד) רוח שמאל חכמת מר שמואל.

כה) שמע שלמה, ילקוט גדול מלא
שמועות טוונות צנס אומרים אשר בכל יום היה
כוח. צו מה ששמע דצר טוז ופי' מפי נעים.

לקים אשר תלמידי השלתי. ולצתי היה דצר
גדול וקטן כלל לא ידעו ויחקור צו. —

כז) אילם שלוחת הר' זרח עם מחכמים
טונים להי"ר ומתנו ותלמידו. (אח הספר הזה
מציאו הקו"ט זכרות פ"א מ"ה):

כז) מעין ננים. זייג חלקים: סוד
היסוד, הקות שמים, גבורת ה', (מציאו
הקו"ט (סס) צוה"ל: מלאחי לרופא

מוחמה ומכס כולל מוהר"ר יוסף שלמה דלמדינה
מקנדיא צספרו צחלק גבורת ה' כו' וציאר צמופת
מחין יאל לו להרמז"ס ושהוא דקדק יותר ועשה

מופת שאין עליוס כ"א מ"ד מלין כו'). מגד
שמים, העלומות חכמה (צממה ספרים-ומהס
החלה חכמה כולל קצלת חרר"י ז"ל, בטוחות

חכמה קצלת קירדווחורי ז"ל. לכב חכמה
טעם לרפוחות צשש"ס, וידצר על הסגולות
הצצעות ודמיון וכשוף כו', ממש חכמת שלמה.

והספאר כי לא נמצא דונותו בכל ספרי החכמים
וע' לקיין-כת): אוהית השמים, לחם
אבירים, מגלה עמוקות, מקור בינה,

עצם השמים, עמודי שמים, גן נעול, מעין
החום, תוכן ענינים כצר מנוחה למעלה (נד XII
עמוד 3) — גימ' הרשונים והאחרון ממנו צלירוף

ס' אילם נדפסו צא מטטרלס צשנת ספיט (1/4).
וכעת צאדעסא (1/4) צשנת תרכ"ד.

כה) ספרי קבלה חמדים סהדפס
תלמידו הכ"ל צאצוילוחס צשנת ספיט — לקומים
מוספרו הגדול העלומות חכמה וסס: מצרף
לחכמה "להגן על מ"ה (מציאו הגאון המופלא

וכל חסודות והאמונות חדשות גם ישנות.

ג) על החכמה צחכמת הללוים
והעמודים לדעת שנות היום והלילה ע"י חור
החמה והלצנה בכל המדינות, צשטחים טונים,
חלה ליריס.

ד) בשמות בח שלמה, מדושחו וצן
כרנו החוקר לכל חלית, מלא חמונות וליריס.
צו לא נשא לשוא נפשו, ויעוזו דעות חריטטו

וחרריו ויצתר צשטות למודים חדשים בכל מיני
חכמות, צמספר תצצורת חכונה לוחות משפטי
מצטיס לללוים לירוי העולם והיד ופרלוף משקלים

נגונים הגיונות טעציות מדות חלקיות כלו אומר
כצוד. — וצסופו מחמר אור שבעת הימים:
כולל מעשה צראשית צדרך לא עצר צה איס והיא

דרך המלך. וכלל צו ס' קשת דרובה על קשת
העננים צלמודים טעצטיס והגדסטיס. (כצר הזכרנו,
כי מכל ספרי החכמה אשר חצר לא חצר רק צו,

והיה חציב עליו ויקר צעניו למחד כפרי צטנו.
וערנה נפשו שיאל לאור עולם — חמנס הכל
צמואל כו', ורצו הספורים ע"ד גורל הספר היקר

הזה: וי"ח כי נמלא צוילונא, וי"ח צעיר ח' קטנה
צוואלונטן, וי"ח צלעצערב. וי"ח כצר נטרף
והיונו. וי"ח כי מלא צהצוילאטיקא צפאריו! —

ה) עיר נבורים צצ"ח-1) גבורות ה'
עמוק מחד צאלגנרל ורטיי שהרטיס ומספרים
חלמים. 2) נפל אוח ה' ציומיאה ומיכאליק"ה,

דעות זרות ומשונות כמתעטעות לכאורה,
המחומות צמופתים חותכים — מלא ליריס.
ו) שבר יוסף חלנצרה.

ז) באור לאלמנטים. — ס' הקות
שמים כנדפס (§ כ"ז), הוא חלק ממנו.
ח) רפואות העלה, רפוחות.

ט) העקקה ספר אפורימוז"ש
להי פחקרטיס — ופירשוו הוא מקור צינה (§ כ"ז),
י) חורי זהב, כולל פרמי ספרי להי"ק
עס פירשוו הנקרא ס' נקדה הכסף.

יא) חור המעלה, הלכות ח"ח.
יב) רוח אליהו, יגן צו על הר"ח"ס
שעל פרש"י צמורה וילחס נגד כל המשגיגים

עליו — ומראה כי לא ירדו לסוף דעתו העמוק.
יג) חבר מספיק להצנת ס' המבוא
וס' המאמרות — הגיון — כתצו צוילונא.

יד) העקקה ספרים חמדים מחצורי
החכס יודים החלכס:דרוני מלשון יון לעצרי,

ושחין לי בעולמי כ"ח הלמוד לעמוד על האמת
ליראה לעבוד את ה' צחמים, שאלמלא זה מה יש
לנו לצדל לרות וגלות וכו' " —

המצית דברי הרב החכם רמ"ש הגי"ל, כי לא
נמלא מערער על הרב יש"ר בדורו,
בלתי א' גדול הרב המקובל בעל עמק המלך,
אכן רק צדד ספריו צקבלה. ובמה ששמד הוא
מדורו לו ה"ה הרב המקובל מהו' חיים כהן מארס
לובה. והשני המקובל האלקי הרמ"ז אכן מה
לדקו דברי הרמ"א צס' תורת העולה, כי שנאחס
של קלת מקובלים לצעלי החקירה קלקלה השורה
(וע' צקונטרס רחובות קריה לד 324 ע"ד
הרדצ"ו והר"ם מפדווא). — והרב הגאון המקובל
ר חיד"א חלק להי"ש"ר כבודו הראוי וכ' צשה"ב:
"ס' אילס להרב הכולל הפלוסוף מהור"ר יש"ר
מקנדיא היה חכם ומופלג בכל חכמות מספר
חצורה, תכונה, הגיון, רפואה, וחכס צחורה
צפלול הש"ס ופוסקים ודרשן מופלא ודעתו רחבה
כו', והגאון המפורסם מההר"ף הירש הצדיק ברלין
צכסמה לס' כליל החשון כחצ"ה הרב הגאון
מהר"ר יש"ר ז"ל כו' רבים הלכו לאורו היה מלא
חכמה ודעת יראה ה' אולרו. — והרצנים הגאונים
הגדולים צק' ליוורנו צס' אלה דברי הצריח (מכתב
י"ז) קראוהו: איש קדוש יש"ר מקנדיא. והמקובל
והוקר מהו' אליקום מלונדן צס' עשר מאמרות
עשה קלור מספרו נוצלות חכמה כו' כו' — הוא
הי"ש"ר אשר מיום היותו עד עתה זה יומר
מוחאס שנה היה ללפירת תפארה לעס ישרון
בס לעיני העמים, צבלל חכמתו כי רצה וספריו
כי יקרו למאוד, והיו למאורות צרקיע שמי חכמת
ישראל. הוא הישר אשר צרצ ענג נשחומס על
מלינותיו הנמרלות ורשינותיו הנשצבות. ומי ידמה
אליו צלמות לשונו ויושר הגיונו? מי ירקה כמוהו
לעשות כמתכונתו? מיגנה נפלאה מרכות וקשות,
תמרירות ועקירות צערך נכון ומחוקן — כי ה'
נחן לו לשון למודים, ויצר חרשת מדשה צספה
צרוה וצנעימה קדושה, הוא הי"ש"ר אשר היה
גדול צחורה ועמל צחורה וגדול צסס טוב, ונפטר
צש"ט מן העולם—היה הצ"ד צהמצורב וצגלילות
אחשטרס; ואצן מקיר חזעק — היה מלצכו—
אשר בעלמי קראחי צהיומי צפרלג צהרדת קדס—
את תורחיו הגדולים והנוראים: "נפל שר וגדול,
גאון ישראל, אי חסיד אי ענו כו' ", והימים
הראשונים היו עיזים מאלה, ולא נשחפכו אז

בעל חויי כני"ל) עולם קטן קלור פ"ד מס' עשרה
מאמרות למקובל הרמ"ע מפאנו. קצור עולם
החקון, שבר יוסף, נוכלות חכמה, כח ה',
לקוטים, כלס צקבלה. —

והנה מכל המוני חצורי הרב יש"ר לא זכינו כ"ח
למעט מוער מהס שדפסו צחייו כני"ל,
ומי יודע איפו כל ספרי חכמתו הרצים צלים
וכליס היום — אס לא פס עוד זכרס כצר מן
הארץ; אשרי האיש אשר תלל ידו להעלותס
פתחוס מחסוס הנשים, ולהחיותס מערמות
עפרס — כי עושר רצ יעשיר צהס את אולרות
ספרי עמיו ורצ צרכות ישא מלח כל מצין יקר
ערס; מכל מוקיר שס יש"ר גאון עמנו סלה.
והנה אך למוחר חצנו, (וגס מה חנחנו) להלדיק
את הלדיק ע"ד מכתב תלמידו צס' זס' שהיה
מספר זקנו—אחי כי צחמת היה איש ספרדי מלידה
ומצטן, ונהס צמונסי צני ארנו, וכצר מללנו
רבים מנאוי ישראל קדושי עליון צדורות קדומים
צספרד ארגון וקטיליאה כו', שהסתגבו כן.
(ועלמו על זה הדברים צספרים רבים כידוע
וע"שוי"ח חסס ספר א"י"ח ס"קני"ט) ועס זהס לזכור
עוד שהיה מקורצ למלכות ולשרים, אשר ע"כ
התירו לציה ר"ג לגדל צלורית כו'. וגס היה רופא
חוממה צטירוחיס כמה שנים וכו', (עיין צשו"ע
ס" קע"ח) וגס כפי הגרחה לא נבס כן רק עודו
צצחרותו, ודמות חצניתו משנת לי"ז למי חיו
יובת—כי הוא מלא זקן והדרת פנים. — ועיין
צהערות לס' קרי' כאמנה (לד 316) מהרב החכם
הגדול מהו' מחת"י שטרשאון נ"י מוילנא:

אמנם על אודות שארי דברי בעל אשר חמסו
על הרב יש"ר צדור זה להיות נוסף על
שנאיו צדורותיו — כצר השיצ הרב החכם המצקר
הגדול רמ"ש הגי"ל צדברים כחיס ומרלים.
והראה צצקיחותו הנפלאה כי לשון שקר עד
חרגעס, וכבוד הרב יש"ר יכון לעד. כל הולך
ישר, יאמר לו ישר, כי ישר ישר, וללא ישר
ישר — כמוהו ירצו צישראל, כי שמה צדצרו לו
כל החרד לכבוד גאוניו נזרי ראס עמנו אשר
צהס נחפאר סלה. — ופי הרב יש"ר בעלמו
המדצר לתלמידו צמתק לשונו לאמר: "מיל החכמות
צמשפחתינו ירושה, שכתה מאצותיו היו מלמדים
צשיצות פלוסופית ולא נשמע עליהס שמך דצר
ימוליח דנה הוא כסיל — ואחה ידעה מי שאני
ירא את ה' ורועד מנגזרותיו ומדקדק צמלותו,

ומהולל צפי חכמי כל אומה ולשון . כי לו נאזה תהלה :

משנת שפ"ט זמן הדפסת ספריו הנ"ל ומעלה עד יום מותו בשנת תט"ז — מתך כ"ו שנים—לא נדע ממנו דבר , וכמו ערפלי טהר כסוהו מעיני אדם עורו בחיים ; למלאות דבריו האחרונים לחלימו . כי שארית ימיו קדש לה' .—

וען אחרי אשר זה צסוד עמקי כל החכמות וזכור לצבו הרחצ זקקן ולרפן וצדקן כציר ימים— מלא את האור הגנוז בן , ויעטוף צו נשמתו כאחד קדוש חמרוס , הרחק מעיני צו"ד ונבל משיחם ושגים ויבו תבל ומלוה , כי עולם קטן היה לו נפשו ומתוכו לפה צמקו' למלאות הווד מקום נאלה משס נשמתו הוכה . לא עוד הגיש עטו המהיר לאצבעותיו — ועשתותיו החרוזות לא עוד על קוי מליחלו תפוזנה . כי רוחו מרחפת על על דומות יח מסצ"ב לו , דומיה קדושה וטהורה . דומיה— השקולה כאלפי קולות שדי — צוקעי רקיעים ! בשנת ששים ושש לימי חייו , המוססה צו רוח משוקתו הישנה אשר עוד מזכר סערה צקצרו , לעלות לאה"ק ולהנות שמה מפרי ס' עץ החיים . ויקס וילא תאמשטרדם וילך לדרכו ויסר לקי פראג , שס השתעשע צחצחה הגאון המופלא בעל חויי איזו פעמים — צברך שנת ת"צ ; ועוד שנית צקצורמיוזא—שנת ת"ד—צנסוע הגאון הנ"ל לשנת שמה על כסא הרצנות ; ומשנתו פראגה לאחזו דרכו משס והללה , למקום חכסוף נפשו מעודו — וה' לא יעץ ככה כי אחר לו מרומים חשכון ! — שס צפרחג גוע וימת היש"ר צאדם . גוע ואיננו — כי לקח אותו חלקים ! ויבנו אותו צני פראג—ויספדוהו כהלכה צמחה קהלות קדושות . אמנם זה ר"ע שנה אשר כסוהו עפרו—ושס למדינו לא נמחה עגנה מלוח לצביו ; שס צקצרו כצר חין דס וצטר — וצלצביו עוד חיו וקיס חיש הישר . שס עולם נתן לו טוב מצנים ומצנות ; כי לא ידענו אס הקיס דור צישראל . ואס ימלא חיש יודע לו ניין וככר צה' מקלות ארץ , וחולי גס נגלו לפטיו עו ד מחולדות הרצ ממקורות נח מניס , יכתוב נח לנו צטונו—ונקבל דבריו צאהבה , למלאות צענו (ציתר חלקי הספר) את ספורי תולדותיו אשר ידענו כי לא השלחנו מלאכתנו כראוי ; ורק כל אשר היה לאל ידינו — חקרנו ודרשנו צוה , אף לא חסנו על אריכות הדברים לכבוד הרצ ז"ל , ויותר מוצ—

כעת נעלם גס מומיו גס מהספרים אשר מהס

אצני קדש כהלה למרחשותיו כל הרועה לטול את השס . והרצ הגאון בעל חות יאיר התפאר כי הכיר את היש"ר פנים צפנים ומציא ספרו מזרף ובצורת ה' ומחארתו צסס רצינו הרצ יש"ר , עכ"ל . (וכן מציאו צשו"ת חוט השני ס' ל"ז . והגאון בעל חוי"ט מציאו ג"כ כנ"ל) . —

האמנם לעמת שארי גדולי חכמיו מימי עולם כהרמצי"ס ורלצ"ב ודומיהם ז"ל , אשר רצו למאד מקנדיאה — כח מול הרצ יש"ר עוד יכה , כי רק מעט מוער היו מעריו , וכפי שלא רצים כמוסו ידענו צישראל — חיש וכלול צקצרו שס באון , מוקבל , פלוסוף , ומסיד , הכל יחד להחוסס— די מקום מולא כ"ז לקנאה גדולה כגדל ערכו ומעלתו — ע"כ מה רצ זכותו , כי חמת קנאה חנינה , ושמו מרומס צפי כל כמעט צחין בממגס גס צמיו גס צמותו ! — ועד הווס , הובי החלמוד יתהללו צבאונו , חאצי הסכלה יתפארו צהתפלספותו (ואין להתפלה , אס מותה תיירה ירומותו ואלה לפי דרכס , וייתס לו דעות וכחציס לא לו — כי כן מנהגס עס כל גדולי חכמיו קדושי עליון אשר צהרו לנו למופת ויקחוס על חצרת מליחטס (כידוע) . וחכמי הרזיס יתנשאו צקצלתו , ולרבייה גס שארי ספריו אשר צחכמות יקרו צענייהס . וכידוע לכל צרבים מהלדיקוס והחסידים קדושי עליון כ"ע צדור שלפנינו נפסס חמדה לנו לספרו חילס ויעיינו צו כפעס צפעס , ולמותר להוכיח שגאון הגאונים מאור הגולה רצנו אליהו החסיד מווילנא זלוק"ל , שס עיונו צס' אילס — כי לא הניח דבר גדול וקטן כידוע . חאל גס הרצ הגאון החמתי החסיד החלקי רשכצדי"ג מ"י שניאור ולמן מלאדי זלוק"ל — כפי ששמענו היה צקי צס' זה צע"פ (ומציאו צסידורו—צס' הכנסת שנת לענין הדלקת הכרות) . — והרצ הגאון החסיד חיש חלקיס קדוש מהור"ר ישכר רוב זל"ל חצ"ד ומ"מ דק' זלאטשוב צעהמ"ח ס' מבשר צרק ושו"ת בה עיני , הגה צס' חילס זה אשר אנתנו מדיפסיס מחוכו , וגס כחצ עליו הגהות וחקונים צקוטרס מיוחד כמו ששמענו צצירור . אשר אס יחוס עליהס מולאיהס מי שהוה ובחוקס שהוה ויחישם לידנו—ונקבלס ברצ תודה לעדס עטרה לראש ח' מחלקי זה הספר :

כוף דבר— גדול סס יס"ר צרצנות חלפי ישראל ,

שאלנו . — והקורא יקרא ידיוני לכ"ז, וגם על | לפועלי בית דפוסים — אשר צטרס חסוב על הוולח
 חיה שגיהות חס יתלח צדצרי, כי כותב חכמי | חידוי לסלסלו כרחוי—והנס הכל מוכן בחין לססיב!
 חת החולדה בחפזון גדול, צלו הכנס עת ודי | כי חני חני הכותב ונס —
 ספרים ככל הלורך; ולנחמיה לנחמיה חני מוולחם

המדברים .

(נוסח המצבה העומדת על קבר הרב ז"ל מפר אנ.)

קרא שוד סיבת תמיץ לפ"ק.

הרב המופרא החכם הכולל פרוסוף אלהי אביר הרופאים מהר"ד
 יוסף רופא מקנריאה אב"ד היה בהאמבורג ובגלילות
 אכזמטרדם, בן כבוד הר"ר אליהו דיל מודיגי זצ"ל . —

שאו בכי ילדה זקינה, וספרו באכילות ובאניה, ומרורים שאו כלענה,
 כי נפל שר וגדול במחנה, אשר היה עטרה לחכמי מורשה ותכונה, נאברה
 ההכמה ונסתרה הכינה, הנמצא כזה בכל עבר ופינה, יטה וקדמה ננכה
 וצפונה, אשר רוח אלהים בקרבו נהונה, חכמתו כחויץ תרונה, נשמתו תחת
 כנפי השכינה, היא ננוזה וטמונה .

(מלאחוריי) מהרו וספרו אי ויהי על גבר, על נאון ישראל אשר בין
 הגוירה עבר, כי הוא זה יוסף המשכיר בר, אשר שמעו הולך בכל עבר,
 מפרק הרים וסלעים שבר, ולא נעלם ממנו כל דבר, כלשון מרבית גדולות
 ספרים חבר, ספר נובלות ההכמה נכבדות כהם מדובר, התכונה כפשוטה
 ועבור, לעשות ספרים הרבה גמר וסבר, וככל שכע חכמות היה כנובר
 נבר, לא הניח דבר קטון וגדול, הכל אסף וצבר .

(מעבר חמד ללד עליון) . . . (זוהר הר) קיע ונהורא, מסחכל באספקלריא
 המאירה, בל מהלכי צבא השמים ראה (הכינה) ויספרה, (מעשה) בר(אשית)
 אלהים אשר כל ברא, נאה דורש ונאה (מקיים) כאר את ההורה, ומופלג
 (בקי) בכל שית (סררי) משנה ונמרא .

(מעבר שני ללד עליון) צעקו מר כלשון, וחדך (אוכל מי יטעם לו),
 היה לנו לחומה ולמסתור ביום זעמו הרון אף ועשן, המים וישר פעלו .
 קדוש יאמרו לו, וכבוד אומר כולו .

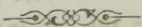
(אזן חלד החמחוקה חמת) אלופי' וטוירעי', היה (ו) תלמידים ככניו,
 שהו בצמאם מימי מעיניו, לאור הוציא כל משפט כית יוסף ודינו על
 מכונו ועל אופניו, ענה (ו) אחריו אי חסיד אי עניו, ראוי היה שתשרה
 שכינה על פניו, אלא שאין הדור זכאי לעמוד לפניו .

(מעבר השני ללד החמחוקה)

. שנה העובר מחוקה

חתימות

רבני גאונים ק"ק ויניציאה יצ"י על ספר אילם.

אורו עיני והגיוני החשוכים כיגוני מרוב עוני כאשר זרח השמש וכא השמש אל מור פני ויחנו באילם. שאלות אלוף זר"ח לאלוף שמ"ה אלוף מו"ה הרב הכולל אביר כרופאים כפלוסופים ובחכמים האלוף כמוהר"ר **יוסף שלמה דיל מיד"גו** נר"ו **מקנדיאה** ותשובות מהרחו. כי ידעתיו פנים אל פנים ונהניתי מזויו חכמתו כמה פעמים פה ויניציאה הימים אשר שכן לנו לשמוע בלמודים כפאר"וה ומעולם לא זזה שכינת אהבתו מכתלי לבי יען מאז בחור ורף בחנתיו איש חי בכל חכמה מקול מדבר לא יחה ומהמון כותכים לא יענה בריה ראפילו באלף לא כטיל כי כן היה אצלי תמיד גדר הראוי להקרא חכם. עיני לשמיא נטלת וכחי עלמא שכחת והדרה אשר הקים כיום בישראל נכר די נהירו ושכלחנו וחכמה כחכמת אלהין השתכחת ביה להאיר נר תפארת עמנו בחכמה טבעיות ואלהיות הצריכות לעבודת האלהיות כדבר נור הדעה הרב המורה ז"ל להראות העמים כי מהם לא גם כני דבר ה' כי בני דבר כי היה כבה והולך מהמתקדשים והמטהרים מהמון חכמי אומתנו אשר יעצימו עיניהם מראות

ברוך ה' אשר לא השכיח היום לחכמה האנושיות גואל הן עתה דרך ככב מיעקב וקם שבט מישראל גוע היחס והמעלה יודע כל תעלומה כטבעיות וכאלהיות אכן בלמודיות עד לרקיע עלה ומי כמהו כאלו החכונים מורה ומפליא לעשות כאשר ראתה עיני בספר אילם אשר מהפלת תשוקת השואל הושג אצלו מעלה הנשאל כן אהלו וכונו אל רוממית כ"ה יטהר וחישי מעשהו כהשוכותיו הרמות והעמוקות ושמח לבי ותעלוונה כליותי בהגלות נגלות הכמותיו הנשאיות ויסכרו שפתי הדוכרים עלינו כנאוה וכוז כי אנו נעדרו החכמה וכל חושיה נדחה ממנו והיום הזה יאמרו חכמי יון ואדום הלא גם להם לכב כמונו נחנו עדיהם ועדקו יחדיו ומי יתן ויחוקו בלשון לאטין מליו הוד והדר ישוה עלינו אשא הפלה אל אל שוכן מעונה יגדול וירוטם הוד יקרו ומלאה הארץ ריעה את ה'.

ויניציאה היום י' למנחם השפ"ט.
דמוקיר ודרחים רבנן אנשי המדע והחכונה. הצעיר **שמחה לוצאטו**.

כסוי עור ספר מאלה לכסות קוצר שכלם וסכלותם כמעטה קדושה ויכנו לאלה זרות ונכריות. ונהפוך הוא כי הם באמונת ועקרי הדת כשלו איש באהנו ועור ונהני את העור והטובע הולך אחר הנטבע. כאשר נהניתו באצבע קטנה ועשר צווחות צוחה עזרתו נגדם כמאמר קראתיו שאנת ארוהי ועתה לא ירחק הכל הכוסף ממני ויום ליום אביע אומר ולילה ללילה ספירה לראות השוכות כליל החכונות הלו על השאלות הנותרות כי הגם כי מרוב צרותי שלשה טפחים של עומק המחרישה שלי בחכמות נטוחו ונטשטשו יהיו עדין מעדנים נפשי ארשן כשמן ראשי אחרי כי מימים עד חנה לא קם בינינו כמהו מורה. יהיו דברי קרובים

לה' אלהינו יעמידהו בריא אולם שני' רבות יחיהו יעלהו על כמחי עב ההצלחות וממנו תצא תורה עד כא דבר ה' מירושלם:

ויניציאה עשרה לחדש מנחם שפ"ט

הוד ותהלה. אל דמי לה. יתן קלא. די לא פסיק:

קרבן אשה. אל שם אנשי. חריף מקשה. מהון מסיק:

נעצב ונכאב וצעיר יהודה אריה ממדינה.

הכס עדיף

הכמות בהוץ תרונה אלהים ראיתי

עולים במסילת ההלה מעגלי

שבילי הדעת בספר ספיר גזרתו הוכא

אלי בשם מעכ"ת באמת חכמה מפוארה

בכלי מפואר ותגזור אומר יהי אור להאיר

עיני עורים עורי לב ההולכים כחשך ראו

אור גדול נגה עליהם כי הפליא עצה הגדיל

תושיה בחכורו הנכבד מה מאד שמח לבי

ויגל כי ראיתי חכמת אלהים שופטים בארץ

אמרי בינה שכל משכיל מושכלות אמריו

כי נעמו כן ירבה וכן יפרוץ הי"ב שאלות

נשאלו כהוגן נאים לשמעיהם כי נעמו

כנהינחם מאיש חכם ונכון גבר בנוכרין

בצפייתנו נצפה למשיב אותם כהוגן וכשורה

ויוסף ארון שנית ידו לתרצם ועל שפתיו

יוסף לקח כן יציץ ויפרח כישראל בחזרי

חמד אנשי אמת ביראת אלהים על פניהם

ואם וכבהרותו כך כזקנותו על אחת כמה

וכמה ימים על ימי מלך יוסף אומץ בעוז

ותעצמות יראו עינינו וישמח לבנו שלות

חדות מעוזו ויעלהו על כמותי ההצלחות

ויתענג על רוב שלום:

מק"ק ויניציאה בסדר הטיבו כל אשר

דברו שפ"ט דפ"ק דורש שלומו כל הימים.

נחמיה סאראוול .

כן כאו אלי אמרי אמרות מוזקקות

מאורי זיקות וכראי מוצקות מתוך אש

שלהבת כזוית נצבת משמי מרומי בערות

ומההתפכות הניצוץ מוזהר עיון הכמתו

בפשוטה ונרככת שרוף ישרפו בשבת.

כהתה עיני מהביט לעמה עצמת שפעת

יפעתם ספיר גזרתם טבעת שיש עליה

חותם ממקור חכמת הלמודיות נוקרו

הביטו אליו ונהרומוצור הטבעיות והאלהיות

חוצבו ומים שאין להם סוף לפניו כמו נד

נצבו. כי מפעולת התלמיד גדולת הארון

נדעת היותו כלול בחכמה ובדעת ואחשבה

לדעת כי בהגלות נגלות השוכות השאלות

כלולאות מקבילות חיוברות אשה אל אחותה

כאשר לבש"מית כת ש"למה יאתה כמלכותא

ורבוותא או יתמלא הבית חבל ומלואו כלו

אורה ויהי לצבי ולמקל תפארה לשארית

הנשארה. אמרתיו זה ינחמנו מרגיזי רגז

פועלי און הדוכרות על עם צדיק עתק

באמרם אבדה חכמת חכמינו ונבנית נבוינו

והוה ליה ללאו שנתק. ובענין השאלות

ההנרסיות בניוית לתלפיות וכתפוחי זהב

במשכיות זכרני בימי חרפי בהיותי יוצק

מים על ידי הרב הכולל מוה"ר דוד ן

שושן זלחיה שנשאל על קצה מהן מאחד

מחכמי מצרים הישמעאלים אשר יר לו

בחכמות ומאן דאלים ובפרט על התחלק

הזוית לשלשה כתמר מקשה וצדר צדדים

רכים ונככדים מזהב נחמדים. אני על משמתי

אעמודה בצפייתי צפיתי אויתי קויתי

בא יבא ברנה תשובה השאלות בנרם המעלות : נאם הקטן יעקב לבית הלוי .

ספר אילם

הכתב הראשון ששלח החכם הנכבד הכולל כמהר"ר זרח אל הרכ השלם הרופא כמהר"ר יוסף שלמה דילמדיגו מקנדיאה.

שעל הכתב

מגילה בגילה בחילה תמהרי ועופי במועף ליד רב שלמה
 וצופה ורופא ואופה בלחם ולוחם ולוחם באור נעלמו
 ותרבי בהפצר ודפקי במבצר למענה לעני שכור יין הלזמו
 ונכתב ביום בית וי"א לאייר ויום כ"ג למספר שנת שף לעלמו

י חי רצון וחפץ מלפני מצוא החן והרחמים לעיניו
ן ישליך במצולות ים חמאי ברוב חסדו וישוב מחרוניו
ש חוק לא אהיה לזר ורעי בקורא יענהו ממעוניו
פ לאותיו אשר עשה לדלים ויעשה לי לרומש על אדניו
ש חקים גם וגימל הרחקים כאין הם ונמו כל המוניו
ל סוד מעשיו ופלאי כל כמוסיו בחירי עם שרידי נאמניו
מ אד נפלא ונעלם הוא בעיני אשר נלאו להפיק את רצוניו
ה כי עבד והוא יזכר בזכר היות רצון וחפץ מלפניו

איך א בוא בלבוש שק אל שער המלך מלכו של עולם
 א מנס סגרו דלחי פתחיו בערו בכפות מנעולם
 א כן בשוכי ממול פני הגזרה עוד הואלתי לדפוק את שער האלם
 כאשר בא יוסף

איך ב חרי אפו הגדול מששת ימי בראשית מנעני מטוב טעמו
 ב השתלשלות שכוח המסוככות ומכאובות מדאיכות מאף ועמו
 ב כה אבכה בלב נדכה וכפי אל כפי אכה איך תחיה נפש משומו
 ותבוא בת שבע אל הכלף שלמה

איך ג זרה חכמתו העליונה לכן הא שנת להביאני במסכות מההפך כהחכלותיו
 ג נח הכיתון של יצחק אבי ואהי' אצלו אמון ואהיה שעשועים כפרי האלף ומעלותיו
 ג עלה נפשו כי כשנת קדש הלולים ויצא יצחק לשוח לפנות ערכי כגרם מעלותיו
 ויכר יוסף

איך ד לו עיני למרום מאין יבא עזרי אחרי מות איש קדושי

ספר אילם

ד מיחי לקאה מדבר כי אבד מנוס ממני אין רורש לנפשי
 ד דך ככב יוסף מחחה כנפי יצהק ויהי מקץ שנה השקוני יין ענושי
 ויוגד לשלמה

ה שביעני כמרורים כהפרדי ממשכיר בר עיי כחירת בוחרי **איך**
 ה גיני הכער אש לחווחם וכחוך שנתי עוד זכר לי ברית הורי
 ה ביא ממרחק גור אריה ומיר כתב לאכי לדרוף אחרי
 וילקט יוסף

ו איככה אוכל וראיתי כאכרה מכטול החורה מהכלי הכלי הוטן **איך**
 ו חרנו בטני לקול יהודא והלכתי גרוע לתקוע יחד רעוע במקום נאמן
 ו שם ששה חדשים בשמן המר ויעל כבוד אדו' מעלי ביינ' שנים לי כגכול נסמן
 ויאסף שלמה

ז ה שלשים וכ' שנה אחרי מות יצחק אבי והנני כן הכות ארבעים **איך**
 ז לעפה אהזחני על אסיפת הורי ומורי והנשארים נדים ונעים
 ז עף אדו' אשא כאפס הרגע בלי נגע על דרך כל ימי עני רעים
 וירא יוסף

ח ס לבי בקרכי כהניני כל הני כספר חורה האלהים **איך**
 ה שבתי דרכי לשמוע מפי סופרים ולא סיעוני מן הגבוהים
 ה קרתי יודע כמכטא הקדש ושפת אמו' והנם חוהים וכוהים
 ויבן שלמה

ט כלהי כמטה אשר בידי כיערת הדכש מפי ספרים **איך**
 ט עמחי מעט וחאורנה עיני ככרק באישון לילה ושב לחשכת עפרים
 ט סחי לדרוש כמחכריהם והנה אין מכין בדכריהם כערים וככפרים
 שומע יוסף

י געתי כנאחתי כהתכונני על גודל כספיו וקצור השנתי **איך**
 י סרוני כליותי ביתר שאת על גודל הכוסף כעוו תשוקתי
 י כש כחרש כחי ורוחי כטוחי על המלהמה כטוחי ווו נאקתי
 וינה שלמה

כ לתה נפשי למצוא אחד מאלף לרווח צמאוני כהיות כחי ואוני **איך**
 כ מה כשרי ונקשר מאסרו להרחיק גדודים מאפס הוני ואוני
 כ לה שארי ולכבי לצור בסכיבי והנם כעם ככהן וזה אכליו ואוני
 ולא יבול יוסף

ל מרו יושבי תכל הכל המה מעשה תעמועיהם כחקירותיהם **איך**
 ל דעת מעשה אדו' כי נורא הוא וכאלו יראהו כטבע כקירותיהם
 ל זאת יחרד לבי כי נזח ישראל טוב אויב ירדפו ואין כי אם ככחירותיהם

ספר אילם

ויחל שלמה

איך מ אס אר' אח פליטה הנשארת והכם כמנערת ועוד ידו נטויה זעום אף ושן תרוק
 מ ררו כו ומאסו חורתו וכבו הנרות כמנורתו ולכן כל עוכר עליהם ישום וישרוק
 מ ה רכו צריהם שריהם סורריהם ומחריביהם יצאו מהם והיו לכלימות ורוק
 ויען יוסף

איך נ פלה אפלה על יתר שרידיהם ולא ראו איש את אחיו כמושכוחיהם
 נ חמו כמעשיהם ושמחו כחלקיהם ותלמודיהם כיריהם שגדלו מחכיריהם
 נ פשי כרעה חתמונג כהתאבקי עמהם גרשוני מהסתפח כמחנוחיהם
 ויען המלך שלמה

איך ס פרחי דרכי כמערכי מקצת חלק מחלק מאורעותי
 ש בעתי נדודים כאפס רודים ורודים ונודים מנגעי צרותי
 ס וד מצפתי וחכיוני יודע כעל ענני לי כושתי על אנרותי
 לו ישממני יוסף

איך ע טיחי רחח ורעה כדברוי אר שבט מיהודה כמכטא ערום ועריה
 ע נתי ואמרתו אמרים חמרים ח' כלי הכמח דכרים כקול מארץ מאפליה
 ע ל זאה חאבל כארץ עיף כלי מים משמים ורשפיה רשפי שלהכת יה
 אז אמר שלמה

איך פ חר קראני בהשתוקקי להוד תורה הטהורה ספוריו וסוריו
 פ לאי פלאותיו בערותיו לקבל כפי דעתי והשגתי מפי יחידיו
 פ רוכה המסך ואת הכפורת אשר על הארון מלמעלה ואת כדיו
 ויפתח יוסף

איך צ מהו כבור חיי כמאוויי למפיץ זממי כפלג שחי נהרות גדולות
 צ כאות כצבאות מחיל קירט'וכא וקורד'יוא מערכה מול מערכה איומה כנגלות
 צ רו צעדי מנשת אל הרי ישראל בענין סתרי תורה כלי עת חרמש למלילות
 ירא מפני שלמה

איך ק דרתי שמה החויקתני על כמה מיני קבלות אשר אינם מקבילות כלולאות
 ק בלת תורייה סודיית מעשיית ואשר תחתם מצאתי כס פלאי פלאות
 ק מתי ולא נתתי לדרוש מפי ספר וסופר ולא נתנו אמרי שפר למלאת
 פתר להם יוסף

איך ר איתי כאבדן עם מולדתי ויחלקו כמחלקותם ויחצו לשני גוים
 ר מז בכ"ד לא מצאתי ויחפאו איש אל רעהו בעד חיותם הנצחיים
 ר אשיהם מה עצמו לאשר יזמו כמעשיים שכליים ועיוניים
 לא נטלם דבר משלמה

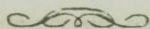
איך ש כנה דומה נפשי כלי חפשי מחזוי ראשי עד יערה רוח ממרום אלוה עושי

ספר אילם

ש מירות עיני ומעיני משוכה מעוני להעיר את נפש אדוני לרפא את לב אנושי
ש מעה אונך הרימי מאונך והן ממיונד כי לא החסר ובעבורי הושי
ויבלבל יוסף

אך ה תאפק על מלי אשר נברתים כבלי דעת אשר לא נקבתי המבוקש ממני
ת קות עברך מפני כבודך בעד רשיונד אם אכתכם לך הלא תאשימני
ה עשה חסד ואל תחשיבני לחסר לכתוב נפשך נענה אשביע וכוה תחמני
ויעש שלמה

יחי המדך שלמה מסלת שלומו של שלמה שהשלום שלו ירום הודך והדרך צלח
רכב על כרוב השפע ותעוף ותדאה על כנפי שכליות טבעיות אלהיות הכנויות
לתלפיות עלי ראש מרומי קירות פי החירות לפני בעל צפון וזהב מצפון יאחה באני
אשר עשה שלמה בעציון גבר וגבר בלי אבר קורא בקול החול מהתגברות מרה
בטחול ושלמה ידע בחכמת הטייארון ושיחה דקלים וכפי טבעם ומזגם תנועתם
חניגם והניגם הנחילם והנהיגם. ואני הגבר ראה עני מקוה זוהר הוזהב חקות השני
לאות על ידי להחיות אותי וחקוד כת שבע למלך מלכי המלכים וישיב אלהים את
שם שלמה והיה מעשה הצדקה שגום. מאל עילום.

וכראות הנותב כי חבור הכרתו ככאן דימה לקול מועיל אמנם לא בא לנכול
המועיל וגבר הסכל ומשל יוסף שאת במשל:

זמר הזה אם קול זמר או זמיר הוא בבלי דעת
רחש לבו הוציא ניבו במדברו עם קול קאת
חמק עבר לשוא גבר כבלי רסן גם מרדעת
ברו נתן מרום איתן הוא כתובו מר הדעת

הכתב השני

מי אסף רוח חן ושכל טוב כחפניו השכל וירוע את יי' בחכמה ובחכונה ודעת
יראה יי' היא אוצרו הודו ותהלתו מלאה הארץ בחקירת הענינים האלהיים
בעשר עיקרי האמונה לפני שמש ינון שמו מגן עזרו. שמוע שמעתי כי זרח השמש
בצפון ואל מקומו שואף דבר המלך חפץ ביקרו.
וישראל אהב את יוסף

מי כשחק יערוך לפניו משפט העולם להבין מערכות השמים ומניעיהם מוצב ארצה
וראשו מגיע השמימה לדעת מלאכי אלהים אשר בקצה חבל מליהם. עושי
דברו שכלים נבדלים לשמוע בקול דברים ליהנות מזיו שכינתו מלכם לפניהם.

ספר אילם

גבעות עולם תהיינה לראש יוסף

מי נכר יחיה יקום לעיין במקום קרוש מהלכי שמי השמים וכל צבאם מונה מספר לגרמים השמימיים והם תשעה מאין אל יש האל כראם. רוכב ערכות ביה שמו זך ונקי מניעו כרצונו להניע כל הגלגלים הפך תנועתם וינשאם.

ויהי יי את יוסף

מי דמיה בגרלך אחרי הודיע אלהים אותך את כל זאת נכון וחכם. אתה תהיה על בית ההכונה נאמן ועל פיך ישק כל עם בחכמת המספר והשעור והנגון ובכללות הלמודים הן לחכם ויחכם עליה במרום עיוניך לדעת תוכן גלגל השמיני בהיותו מלא ככבים ומזלות ייב שכלם מ"ה צורות כי כן מוסכם.

ויאמר ישראל רב עוד יוסף

מי הוליד פרסם בחכמתו אגלי טל אורות היו למאורות ברקיעים שבעה ככבי לכות בתנועתם. הודיע לבני אדם מהלכם בזמן המיוחד לכל אחד יסכו בלכתם האופנים לעומתם. לו חכמו ישכילו זאת עם חכם ונכון שתנועתם המיוחדת ממערב למזרח ספיר גורחם.

כאשר פתר להם יוסף

מי ומי התולכים ומתנועעים על פי מניעיהם וחשוקיהם כגורת אל קרוש ונורא. משפיעים מהורם לעולם השפל הזה כוכבים ממסילותם לד' היסודות ולכל המתחווים וההי המשרה על שכם כדור השמש לאש והירח למים וככבי הנכוכה לאויר וככבים הקימים לארץ המפוארה.

וימצא יוסף

מי זה האיש ירא יי אשר נחה עליו רוח חכמה וכינה רוח עצה ונכורה עלה שמי השכל וירד איזן וחקר פירושים עמוקים ליהודים היחה אורה השמים שמים ליי' והארץ נתן לבני אדם להבין כלל מה שאיפשר לו על פי התורה

ויבר יוסף

מי חכם ויבן אלה נכון וידעם כי ישרים ררכי יי' מכל אשר עשה שלשה חלקי המציאות תחתיו שניים ושלישים כלם יודו ויספרו כבוד אל רם ונשא. מי לא ידע ככל אלה כי יד יי' עשתה זאת והוא מחיה את כלם מדברותיו ישא.

עמד איש אתו בתודע יוסף

מי טל השמים ברכות תהום ומשמני הארץ מה גרדו מעשו הפלא ופלא נפלאים במורכבים ובצמחים ובבעלי חיים הכלתי מדברים והמדברים נבין כם ענינים נוראים. ברוך חונן לאדם דעת כנפשו הרמה לדעת את מעשה יי' כי נורא הוא נסתרים ונראים.

ויתן אותה על יד יוסף

מי יעלה בהר יי' ומי יקום במקום קדשו עיין שבע החכמות ליראה את יי' באמונה. מאשר יקרה בעיני נפכדת מאל אביך ויעורך בחכמה וברעה ובחכונה. לשמע און שמעתיהך ועיני לא ראך אכן הגר הוגר לי כי מעשה ירך כך כוננה

ספר אילם

בן פרת יוסף

מי כחכם ומי יודע פשר דבר כחכמת הדקדוק על פי החורה והמקרא נודע בשערים שמו לבני מקרא אף כי לאחינו בני המשנה המורה לצדקה אב בחורה שמעה אזני ותכן איך למדה משנה ותלמוד הלכות ואגרות ספרי וספרא ומעמיק בהוספות קולע אל השערה ידעתי כי כל תוכל וכל דברי הפוסקים והמפרשים לא יבצר מסך מוימה וכפרט תורת הרי"ף בפיד שומה ותהלתו על לשונך.

תבאתה לראש יוסף

מי לוי' באמנות פנת ידיעת סתרי תורה חקר וחתר וחתירה בספר המורה וספר מלחמת יי' ובדברי הכוזרי ודרכיו נסים ותלמידיו חסדאי ואלכו וההורכים לשיטתם ברר אוכל מחוך פסולת אכל חוכם וזרק את קליפתם. מי יתן יחדו נעמוד נמתיק סוד אשר תראה באצבעך אי זה מקום טעותם ותגלה ערוהם. כאלהים הללנו כל היום ותהום כל העיר לקולנו.

לאמר באו אחי יוסף

מי מדר בשעלו מי ים רחבה מצות מעלה חכמתך בחוץ תרונה חכמה שפתי תהלתך בתעלחך רופא כל כשר ומפליא לעשות ואם עיני לא ראתך כי לשמועתך אזנים תצילנה ירך רב לך בדפך וכל המחלה ומראות נגעים בשנים עיניך תראינה.

ויבר יוסף

מי נתן פשר דברי פי חכם שפתים ישק משיב דברים נכוחים לאור באור לא ימנע טוב מבעל החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב בדרכי נה מצוה וחורה אור. זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה לאיש כמענה פיו הן פרש עליו אור.

כאשר בא יוסף

מי שמך לאיש שר ושופט על ישראל לב חכמה נתן לך האל יושב בשכת החכמוני אדם כטבע מדיני ראה פינך פלחתי כראות פני אלהים ותרצני בספרי אשר כתבתי ותשאני. רוח יי' כחורתי דבר ומלתו על לשוני אכתבהו על ספר בדיו מי חיי ומי אני.

ויעל יוסף

מי עלה כמרום עיונו להבין דרכי העקרים כפלפולים באותות ומופתים חזקי' להאמין כחדוש העולם ובמציאות נצחיות אל אחד אין לו דמות אשר שלח למשה רבינו כחורה בה מצוה וחקים. לדעה פירושה ונכואה הנביאים ותחיית המתים ביום דין כהת לכל איש כדרכיו בהשגחה אנשי גלותנו בסמנים וצוקים.

ויהי יוסף

מי פלג מדרגות מיני החכמות כדרכי ההגיון והפלוסופיאה לשכר מלהעות הכפירים יבוא כמלות מבוא מאמרות מליצה הקש מופת נצוח הלצה החעאה ושירים ידע בשטע הטבעי שמים ועולט הויה והפסד נפש ומה שאחר הטבע הפלה והפלה ההפלה עצם הגלגל ואיפשרות הרכקות וחלקי הביח' וכקצורים הטבעיים כמה מדברים.

ספר אילם

יכול יוסף

מי צרר מי טעניתם כשמלתו יערוך חשוכות נכוחות לקיים החדוש ככריאה עלולית למבין ישרים ויבאר מציאות האל ומלאכיו והשגחתו וידיעתו כפרטים והנבואה והנסים שזה מזה משתלשלים ונגרים כי קצרה יד הרמכים ובעל חוכת הלככות מהושיע כמופתים חותכים כרורים. והיה אמונת עתו כקיום עיקרי האמונה כמופתיהם ופולסום יגדיל חורה ויאדיר על כן באורים.

בית יוסף

מי קולות מים רבים אדירים משכרי ים הכמתך יוסף הוא המשכיר בר יפוצו מעינותיך מעשה כתיבת ירך להתפאר בשיר ומליצה בלשון עברים ואשורים וכשרים ויון וערכ ואיטלקי וספרד וצרפת ואשכנזי ופולאקי ולטין כל אוצרות צחות שפת אמת היחה כפיך **מכניהם אל יוסף**

מי ראה אושר עושר זכרונוך רוסמות אל כנרונוך ידעת כמה ספרים בעל פה מיסודות החכמות כגון ספר אוקלידס מיליאום וכטלמיוס וארכימדידס ארסטו ואפלטון גלינוס ואבוקראט וההקדמות המוסכמות בין חכמי כל מלאכה וחכונה כהנהגת הכית והמדינה וכמה סדרי משנה ומשלי חכמים וחידותם ושמות המחברים והספרים המוכתרים ככל למוד ואחה אוצר כלום מכל כלי חמדה לתורה ולתעודה ובכל מקום אשר תדרוך כף רגלך יתעוררו ישנים ויקיצו נרדמים לדעת את מעשי יי כי גורא הוא אשר בקרבך קדוש לא ימנע הטוב להולכים בחמים.

בגלל יוסף

מי שמע את שמועת טובתך מארץ מרחק ולא יחרד אליך חרדה גדולה כלם מנישים מנחה לשלמה יובילו שי ננורא עלילה זהב ולכונה ישאו כלי יקר וסגולה. ומה נעשה יקר ונדולה ליסוד המעלה ידעתי כי שונא מתנית אחת וכי חננד אלהים הן וכבוד ואין כסף נחשב כעיניך וכי יש לך כל.

ויהי יי את יוסף

מי חקן את רוח האהבה העצומה בינך ובין החרדים אל דבר יי לשמוע בקול דברו נפשך החכמה קשורה כנפש נכספה לדעת תושיה ומזימה. נחת לרעיך נס להתנוסס מפני קושט מדותיך כשמן הטוב איש אשר אלה לו חבר אני והיו עיני ולכי כל הימים לשרתו תפלה לעני אל איש האלהים יאר אדוני פניו אלינו והיינו עבדים. **ויבן יוסף**

מידי אביר חכמה פחר כסף משל בכל קנין לראש יוסף
 כי בן זקונים הוא ישמח אב יוכה למלכות זה שמו יוסף
 הדר בכור שורו ברום קרניו בהם יגנח עם יצו יוסף
 עז מארי מה מדבש מתוק מגד תביאות הן לראש יוסף
 יש טוב להתיתוש בכורה לו מעשה ותלמוד רב לבית יוסף
 כמה אלומה נצבה שגל שחו אלומות כל אחי יוסף
 עת רעבון באו למשכיר בר לעות ליעף יחלום יוסף
 צר אור וככבי אור הלא מודים משתתחים אב לבנו יוסף

ספר אילם

סוד אל לכל אשר בביתו בו נודע לעבד נמכר יוסף
 אשרי אנוש מוער בראשיתו ישגא באחרית ויהי יוסף
 מוצלח אנוש צדיק יסוד עולם נאמן בביתו ויחי יוכף
 שבתו וקומו הוד בברכתו תרום מדינה בגלל יוסף
 פורת בנו חכמות עלי עין חלק לשבעה ימצא יוסף
 כל נקבצו באו לראשך חן נאה לך לאמר אני יוסף

יערב נא שיחי אריך השר הארוף הנני נוהן לו את בריתי שלום ומוביל לפניו את עורות הזכילין להיות לאדוני ללבוש כימי הקרח הנורא שבאותן גלילות והוא כפי הנוהגן ואם אמצא חן וחסד לפניו ואוסיף עוד כהנה וכהנה ועולתי אדשנה נרננה כישועתי. אנכי אשמח כראותי כחב מירך החוקה חבשרני טוב מצבך ואצלח מן הרוח אשר נחה על ראש יוסף פי המדבר רטה ותולעה,

זרח כמיה"רר יצחק ז"ל.

אחינו אנשי בריתנו הדרים כק"ק וילנא וסביכותיה ירכתי צפון. שלהו נא הכתבים הללו עם התיבה אל החכם המופלא הרופא המהולל של הדוכוס ראז'וויל יר"ה כאשר הוא שם אשריכם ואשרי חלקיכם הנהנים מזיו שכינתו ומכרכת יי' ארצכם יוסף יי' עליכם והרחיחו ביראת יי' השם נפשכם כחיים הנצחיים המרריכם על כמות החכמות למודיות טבעיות ואלהיות המלכישכם שני עם ערנים לכוש הנשמות על כן שמתי פני כחלמיש לקדם פני עליונותו, במנחה ההולכת לפני על ידי איש אמונים צבי פראנקו כמוהר"ר חיים ש"ן ואני אבוא אחריה ושם נניחה ונשמחה בה ואתם תתענגו על רוב שלום.

הכתב היטליטי

מה נמלצו יעלצו ידוצו יפוצו מעינותיך נמרצו אמרי יושר. דברי פי חכם יודע פשר. דבר דבור על אפניו קשר. נבחר שם מעושר. זלי מה יקרו אמרי נועם ממגר שמי העיון לרום וארץ לעומק מכרכת יי ארצו בחכמה ודעת תהיין לרא"ש יוס"ף ישקני מנשיקות פי צדיק ינוב חכמה. מבשר טוב משמיע שלום.

מה נורא מעם נורא שי למורא מכתב כלו אורה הדרה משרה ותפארת חרות על לוח באצבע אלה"ים שופט צדיק היושב בשבת תחכמוני. איש ימיני ותכטי עיני. כחי וראשית אוני. ביהר שא"ת ויתר ע"ז עייני. מתחת גפני. דברי האגרה למשמרת. לאות עטרת תפארת אדירת. לשון הזהב למלל נכורות שאלו שלום.

מה אהבתי ה"ירה יקרת זמרת צפירת משרת בן פורת מאירת עינים הוכאת לנו בשלום יחדו מפי החכם עיניו ברא"שו. וקרני ראם קרני"ו. המושל בכל קנייניו. צדק יהלך לפניו. כחלום חזיוניו ארמו עצם פניניו. מי זה בא מאד"ום דודי צוז מרבר בצדקה בעומקה של הלכה ר"ב להושיע יבוא שלום.

מה טוב ומה נעים שבת אחים בין אחיים אחיים שמחים טוביה דכרים כחלום מהקיץ והנה ככבי אור צר ואור. משמחים לו. כרכ גדלו. חכמות בחוץ תרונה ברחובות יתן קולו. אלהים יי' חילו. חמדה לשבת בצלו. ופרי סלולי. מהוק לחכי עשר ידות לו. בכל לשון כי שומע יוסף בשפת עמים רבים וכתו לעמוד בהיכלי המלכים לדעת לעות את יעף דבר דורש טוב לעמו ודובר שלום.

מה אדמה לך גבר גב"ר חכם בעוו להאיר עבר עב"ר פניים יעלה אבר נץ מבינתו. מי עלה שמים כחכמתו. יספר שהקים כתבנתו. ישיש כנבור כגבורתו. לרוץ אורח כסולם חכמת ידיעתו. מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה בעיון סברתו. תן חלק לשבעיה וגם לשמניה צדיק באמונתו. נעים זמירתו. לרוכב בערבות ביה שמו מונה מספר לכוכבי אור בהשכלתו. השמים ושמי השמים וכל צבאם מלאכי אלהים אשר ברא כבריאתו. מאד אביו בעורתו. יעשה שלום לי שלום.

מה זה בידך להיות לאל ירך ירך ירך ככל מכל חכמה רמה ומומה נעלמה כחכמה המספר והשיעור כמיה וכמיה ברוב עצמה. ונחנו מה משי"א דו"מה כבהינת עוצם העצמות חכמתך ובינתך לעיני העמים אשר שמענו שמעך וגדולתך כי נגדו לך תעלמות כחכמה הרפואה ושמע שלמה גדול ככל הארץ ועל קצוי ארץ תהלתך בנזים יגידו כל רואיך אליך וכישו יעמדו ויאמרו ולא היה בהם עוד רוח לענות אשרוך בנות. קראוך אם לתכונות. כדעתך בתהומות הארץ עד רום שמים וארץ לעומיק תהתיים שניים ושלישים כפלפול תבונתך ותכונתך אחת הכינות מאור ושמש בטבור העולם והארץ עם הששה ככבי נבוכה מסככים והולכים בעיון מרום ונכון נכון וחכם כמוך אל שרי יברכך השם נבוכך שלום.

מה טובו אוהליך אהלי ש"ם ועב"ר שם צוה יי' את הברכה חכמה ויראת אלהים יצאת לישע עמך המתאווים לאור יי' קמת ועלית השנת השכלת וכל הקרב אליך למדה חכמה ודעת קדושים ידעת כינוה ספרים מורים חכמה שביע ביום הללתיך מאשר שמענו הגד הוגד לנו מי זה בא במכ"א מאמרות מליצית הקש"י מופתיים חזקים כראי מוצקים אהבה צדק והשנא רשע בנצחיהי הטעאיות הלציות ושיריי הקשים בלתי צודקים נכנסת ככונות. כדרך חכונות. לדעת כונות הפלוסופים כספרי הטבע שמע שמים ועולם והיה והפסד אותות עליונות. השמת לכך בעליונות. להיות לך כחות מוזמנות לשבר מלחעותם ככל פנות. ולכן חפשת עוד כספריהם ספר הנפש וספר טבעי בעלי חיים חוש ומוחש וספר מה שאחר הטבע ילדי ארסטוטלים היוני והבפרשים הגדולים אלכסנדר תימקטיאוס בן ראשר יוחני והנלוים עמהם ירדה לסוף דעת המורה והמלחמות וספר אור יי' וס' עץ חיים גם לכת האפלטונים פלוטינים פורפיריאוס ופרוקלוס ימבליקוס קלציריאוס הירמים וכל ההולכים אחרי עקבותיהם כרית אונים לשאוב מים ממעיני ישועתם האלהיות ובספרי הנוצרים חבורים גדולים כנויים לתלפיות נטעת יתדות נכנסת בשלום יוצאת בשלום.

מה אדיר שמך בשם הגדולים אצילים נאולים מעולים עולים בקנה אחד המשכילים יזהירו כוהר הרקיע וכעצם השמים לטהר. שררך אגן הסהר. צוהר תעשה לחיכה להשקיף נפש צרורה בצרור החכמות התוריות לתה לב לדעת ועינים לראות במשנה ובתלמוד כפלפול ובפסק וחקור דין ובעיון ההוספית נכבדות מדובר בך

ספר אילם

הכא נפשך בסודם וכפטיש הפוצץ סלע מצודתם וכאנדות ומדרשים במקלות
אלהים יהלודך ויאשרוך גם בני אדם גם בני איש כהיות ירך בכל ויד כל כך
אשרי יולדתך ואשרוך אשר חננך אלהים חן וכבוד שכל טוב בכל דרכיך שלוח
כארמנותיך וכחילך יהי שלום.

מה רכ טוב טבעך לב חכם מימינך אש דח הכוסף הנמרץ לא חשבע ענייך
לראות ככל ס' ס' וספור בכל לשון וכתב חתרת וחקרת ובין החוחים לקטת
שושנים השמת לכך להבין פלפול הקשי בעלי מקרא לדעם בנת וכל ספריהם
ומפרשיהם למדת ע"מ ללמד ולהבין אורך על כי נוראות נפלאה מהכח האלהי האצול
קך לדרוש ולהור בספרי בינות לדעת אי זה הדרך ישכון אור ואי זה מקום כינה חוקית
ידעת על כן י"ד על פה שמת לכל דפריש מרובא ואחה מקרב קרובים שנתרחקו
כלנו בני איש א' נחנו אחים אנחנו יחדו נמתיק סוד על כן וקניהם חכמיהם ונבניהם
נטו שכמם לסכול עבודתך והטו אונם לשמוע חוכמת מגולה מפיך הם חיים ועל פיך
ישקו כלם ולכי חושק לדעת דעתך על ספריה' והנהגותיהם אשמעה מה ידבר האל
כי ידבר שלום :

מה מתיק מרכש ומה עז מארי סדר אדר היקר אשר ספר לנו תלמידך המחירר
ומפולפל בהיר הוא כשחקים המיוחס בשם הר"ר עזרא כמזה"ר נסים ז"ל כמורדך
ביום שבת קדש ספר המאור הנדול רש"י עם מזרחיה מה נוראים ברקי פלפול ובספר
הראב"ע ואחה מגלה עמוקות סודותיו וחדותיו אשרי תלמידך העומדים לפניך תמיד
כי השיחמו ברכות ברכות מים חיים על נפש עיפה. האמנם אשר נכספה וגם כלחה
נפשי לדעת הוא אם יש עוד סוד ודבר סתר חתה חידות דקדוקיו מאיר עינים
בענינים האלהיים כי ידעתיו משובח ומפואר כפי הרמב"ם אשר יצוה את כנ"ל
לבלתי סוד מלמודי ספרי הראב"ע והתלמיד הנזכר אשר יצק מים על ידי הארון
הגיד לנו כי היוצאת לאור מחשבותיו המהורות והיו למאורות ועתה מה בצע כי יהיו
לך לכרך עשה עמנו צדקה והיה מעשה הצדקה שלום :

מה יקר חסדך אליהם, להודיענו אי זה הדרך ישכון אור בסדר התלמוד ומכחר הספרים
ולא נהיה כל ימינו ממשש' כעורים אוסרים ומתירים ותהלה לאל כל ביתי מלא
כל טיב כל יקר דבר חפץ ספרים דפוסים וכחוכים קצתם מאבותי הקדושים חכמי
הרשים וקצתם ככחף מלא קניותם ובקשתיים מארבע כנפיה הארץ עומדים צפופים
צבורים המרים חמרים והמה צועקים אלי לאמר קום קרא ואין לי חבר או רב בכל
מחנה העברים ואחי חלין משוגתי חמרטרו מעי יבא רקב בעצמותי מפני אולתי
אין שלום .

ועתה כשמעי את גדלך ואת ירך החזקה כחכמות מאפסי ארץ שמעתי שמעך אמרתי
אדברה וירוח לי אשפוך שיחי ורוחי ודעי למרחוק אשא לאיש רם ונשא
וכתכתי מגולה בסדר האלפא ביתא כל ראשיה איך וסופיה יוסף שלמה שלחתי זה
לי ימים רבים על ידי הנכבדים האלופים צבי ואברם בני הדבר והקצין פראנקו יצ"י
נאמנים הם ושליחותם עשו. וכי ארכו הימים ואין משיב לנפשי אמרתי אולי לא
מצאתי חן בעיניך ותשלוכני אחרי גוך ארנתי אגרת כהלצה יעוצה כחוכה על כ"ב
חלקים וכל חלק מי ומי לפניו כאלפכיה וכל פ"ק נחלק לארבע שורות ובסוף כל חלק

נזכר שם יוסף מפסוק החזרה כ"ב פעמים להיות שמך לעטרה צבי ולצפיר תפארה
 בישראל. ובראותי כי אין מענה אמרתי אולי אין האיש כביחו כי ידעתי שכבודך
 כרוך חמיד אחר הדוכס הגדול יר"ה אלא שבאו סוחרים והביאו כתבים מגלילות יבין
 תשובות למהר"ר דוד סגל על ביאור דברי תוספות ונימוקי יוסף ועוד פסקי דינים
 להר"ר שלום שיין. בראותי ילדיו מעשי ידיו והקדישו את קדוש יעקב ואת אלהי
 ישראל יעריצו אש קדחה באפי והיקד עד חדרי לכבי אמרתי אעתיר דברי עליו
 ואפציר ואבא אל המלך אשר לא כרח והוצפא מהניא אפילו לגבי שמיא שאף כי
 אומר לכבוש פני בקרקע לא אזכרנו ולא אדבר עוד אך בי ישיב יצירי הנכסף יהפוך
 ידו כל היום גם כלילה לא שכב לבי כי זולת הראשונים הנה באו עוזו נוראותיך יאמרו
 הנה מקרוב חרשים ג' אנשים מיקירי ארצנו נבנוי לחשים הגיעו הנה והמה ראו כן
 תמהו מספרים והולכים כבודך ונכרותיך ככל ספר ומדע ועוד הם מדברים והנה הבחור
 הנחמד למראה צבי הטשכילים ופאר החכמים כמהר"ר משה בר מאיר מיץ יצ"ו בא
 לבית מדרשנו והארץ האירה מכבודו אשר יצק מים על ידי הארון וש לו מדת רבו
 טהור הרעיונים כלו אומר כבוד כעצם השמים לטהר ימלא פיו תהלותיך כל היום
 היא שיחתו אך אמנם לקוצר אמריו עקבותיך לא נודעו לנו לא בטבעיות ולא כלמוריות
 לא ידעתי באלהיות מאד עמקו מחשבותיך ויען שהבחור הנזכר התחיל להגיד ראשי
 מילין ממה שלמד אצל מכ"ח ולא נמר וחלף ועבר לחתונה רחוק מכאן יב' פרסאות
 והיו דבריו לאזנינו כאש לנעורת וכער בנו החשק ואין מפכה נראה לי כמצווה ועושה
 ממכ"ח נרתע לאחוריו ושמר לפיו מחסום ואילו למהר ומתן חפץ ואתנה כאשר עם
 לבכו וכחבתי לו שאני אלך אחריו כתלמיד אצל הרב והוא נחל נובע מקור טוביות
 ישיב דברים נכוחים וישרים למוציא דעת ומתנצל כחס על כבוד רבו לאמר הוי כל צמא
 לכו לכאר מים חיים ומה לכם אצל בורות מים שאובים ייעצני לכתוב ולשאול ממעלת
 כ"ח כי לא חבנעם ממני וכפי מה שהורוני והעירוני דבריו היקרים וכפי מחשבותי
 הקדומות ערכתי י"ב שאלות כמספר שבטיה עדות ביהוסף אשר בהם כללתי חשוקי
 כסף לכבי אולי יזכני יי' להכנות ממך ויהיו דבריך כרכיבים ערבים באמה שוחקת
 בעין טובה ורחבה וכרוח נדיבה המימה מחכימה פתי.

ועוד הקשתי לשאול שכעים שאלות ששמעתי מפי התלמיד המעולה הנזכר נפלאתי
 הפלא ופלא אני וחברים מקשיבים לקולי הוי לי רוי לי כי הם מתננדים לשכל
 ולולי פני הדרתו אני נושא הייתי אומר לו חרב על הכדריים ונאלו וקראתי למנחת
 סתרים אלו עם היב' שאלות **ספר אילם** על שם שחים עשרה עינות מים ושבעים
 חמרים כמספר השאלות והספקות:

ואחה נהל נובע מקור חכמה אל הסגור דלחך בערי יפוצו מעינותיך חוצה פתח
 ארובות שמיך וצנורות טליך זרוק עלינו מים טהורים פן יחרבו מעייני ויבשו
 חמרי ונכלו יערי והייתי למשל אצל ישישי ונערי וכי יבא דברך כטל מלקוש יורה
 ארץ ננכ אורך בכל לבי אודיע בעמים תהלחך וזכר רב טיבך חבנעה שפתי ואז
 לא אבוש נגדה נא לכל עמי המלעיגים עלי ועל חשקי באלו הלמודים
 לאמר כי לריק ינעתי יהיו נא קרובים אל אדוני דברי הישר לפני דרכך
 למען שוררי:

ואלה הן הייב עינות

העין הא' כהיתר המשלשים ויפדר לארבעה ראשים. הראשון כהיתר המשלשים הכדוריים נצבי הזווית. והב' בכחינת המשלשים אם הם אמתיים רצוני אם הזווית נאותה לפי כמותם לצלעות והצלעות לזוויות להנצל ממרמות ונכלי הטעאיות. והג' כהיתר הכדוריים עקומי הזווית. והד' כהיתר המשלשים ישרי הקיים כלם.

ואולם מה ששטחי היתר המשלשים ראש דבריו הוא מסכת ההתעוררות והעצה הנמרצה שנתיעצתי מהתלמיד הנזכר על ידי מנילה שלוחה אלי אשר בקראי בה אסלדה בחולה ואשתומם על המראה הגדולה והנני מציע אותה לפניך זהב כלה :

על שנמלך כי האלוף דרך זו תלך לכא אל תכלית חכמת החכונה לקוצר רעתי אודיעך נאמנה אם תרצה לעמוד על חכונת החכמה המפוארה הזאת. צריך

לרעת חכמת החרת כל משלש שיהיה שהאמת המשלש הוא מרומים ישכון נוהג נישמה לתכונה ורוח להולכים כדרכי הלמודים. ורצוני בהחרתו ידעיה מדירתו והוא חלק נכבד מכללות חכמת הגיאומטריאה שהיא אמנם עסקה בתמונות כלן ובאיכותיהן ומשיניהן והיא מורה דרך לרעת שיעורן. והתר המשלשים הוא חלק ממנה מיוחד למדידת התמונות המשולשות לכד ולפי שהתמונות בכללן או הן שטחיות או מוגשמות והיו המוגשמות גולדות והוות מהשטוחות כשנרמם קצוותיהן ונכוליהן מתנוועים כידוע למתחילים בכמורים כן גם כן דרך החרתן הוא על ידי השטחים והשטחים כלן או הן משלשים או נחתכים ונתריט אל משלשים קצתם מקיים ישרים וקצתם מכדוריים וקצתם ממעורבים כלם נקבצו באו להם תחת המשלש. הגלה אם כן ותראה פרשת גדולת המשלש מכל התמונות. והנה הנכסף ונרצה כהיתר המשלש בכללו הוא אחד משבעה חלקיו רצוני לומר א' מנ' זוויותיו או אחד מנ' צלעיו או שטחו ולעולם צריכה לנו ידעתי ג' מחלקיו כי דרך הלמוד הוא מהידוע אל הבלתי ידוע. והנה כידועת שטחי המשלשים כלם יש למורי הרב יש"ר ש"ן חבור קטן מלא חכמה וכליל יופי והוא שייך למלאכת גיאודיזיאה חלק הגיאומטריאה המורה מדירת השטחים ואין עסק לו בתכונה אולם ידעית הזוויות והצלעות קצתן מקצתן כשיעור ידוע והוא כמה שכל העגול נחלק לש"ס חלקים הוא ההיתר התכוני הידעוני היושב בשכת תחכמוני וידעתי בשלמות כפי ישרים התרומם והיא מהידועות היותר נכבדות ומועילות להבנת כל החכמות הלמודיות מי יספר תהלתה שזולתה לא יקרב איש לעיין בתנועות ומקומות ומתלכי הנבוכים כי אין נוגה לו והלך חשכים. וזה שחשבת שכל עיקרי הלוחות מיוסדים על עיון הככבים והראיות על ידי הכלים ההגונים יפה כונת אולם מה שבקשת איכות ותכנית הכלים שבהם תבא אל הוכן הענינים כי אין צורך לדבר אחר. אלופי לא זו הדרך והיא דרך רחוקה מחיי האדם והיא עופפת לשמים כלי כנפים שהראיות והעיונים צריכים לכמה מאות שנים וכל א' יראה וידע חלק קטן על פי הראיה וכשיקבצו עיוני כמה אומנים בזמנים שונים ויוקשו זה עם זה ויהיו מכוונים אזי נכנה בנינים על התנועות והמקרים המשיגים לכל ככך וככך בצרף ראייה עם ראייה ועל ידי המשלשים נדע מוצאם ומכואם ומהלכם מרחקם וקרובם מן הארץ ורוחק או יציאת מרכזם ממרכז העולם וזה דרך לרעת גם כן גודל קיטרם וכמות כדוריהם. וכן נדע

תנועתם השווה והאמתיות וכין מקומם האמתי כאפידה למקומם הנראה לעין. וכמו שהקרו זה כככים הנכוכים יחקרו כככים הזנכיים האיתריים שהמופת כיארם כאשר כחכ מורי בספר בשמת. ולכן היודע חכמת המשלשים אחר שיש לנו ראיות ונסיונות הקדמונים בכחוכים אפילו תחת הקורות מי שלא ראה מימיו ככבים ומאורות ידע כל המאורעות בשמים כנון הלקיות והמקומות במלות הרבוקים והנגודים והמבטים הן לעבר בימי המכול והפלגה הן לעתיד אחר כמה שנים והלוחות מעשי המשלשים הם ועליהם נכונים ונהקל הטורח מהמעיינים בהשכונות כאשר עשה כטלמיוס ממאמר הג' ואילך וכן אחריו אלפונשו וכמה אחרים: **ואולם** רוב הכתוב בשני המאמרים הראשונים לאלמנסטי הוא צריך למשלשים הכדוריים שבהם נותרות כל שאלות המתנועע הראשון ואופני כטלמיוס ככדי השמוש וצרכים הרגל מוקדם בחכמת המספר: **ואולם** הכאים אחריו וכפרט גיאורניאו פירודכאקיא ותלמידו יואניש מהר המלך אשכנזים שכאו לידיהם עוכנות חכמי היונים שהביא עמו ביזאריאין החשמן מקוסטנט'ינה כחכו דרכים אחרים יותר קלים ואחריהם הרבה אימנים טרחו והקלום יותר ומורי ש"ן כחכ הבור שלם כזה ושם הפליא המצאות והורפות עצומות לא ידעתי איך יקרא שמו. לכן עצתי שהעתיר ותנכיר מילין ותחנונים לפני כבורו אולי יצוה לסופר שלו שיעתיקו לכבודך כי אין למעלה הימנו עיני ראו כן חמהו ואדוני נדיב לב בחכמתו ועתה דבר נא אל המלך כי לא ימנענו ממך. **וגדול** כח המשלש בכל מלאכת מחשבת ובשמושי בני האדם הוא המודר הארכים הרוחבים העומקים השטחים הגשמים התנועות הזמנים והוא הוליד כלים מכלים שינים. הוא הכוחן כח המשקלים הכריחים והאופנים המריק אנמי המים העמוקים המשוה ומודר נהרות וימים המרים הככדים על ההרים הרמים המעתיק העמודים הנוראים ממקומם המשיג הנוטים על עמדם והשוככים על הלם ידו ככל כשלום ובמלחמה הוא המחקן הסולמות לדלג על החומה שניא כח בהמצאות ותחבולות לכבוש האויבים בהשלכת אבנים גדולות אש ונפרית כרול ונחשת וכמה מיני חבלות יניש אילי הכרול הנונחים וישר הסוללות יחתור חתירות תחת ההומות לשום ישוכים ועירות לשממות יכנה בנינים במדברות וישם יערים לערים המעלה המים הנגרים. המשמיע קולות ארמונים נערכים ונערכים ככנורות ונבלים מקולות מים רכים הצילנה אזנים הוא האיחו את העינים המראה הנחים נעים מתקרבים ומתרחקים עולים ויורדים ומסככים המכווערים נאים וחסודים והיפים עקורים נקורים וכרודים הישרים קערוורים ועקומים השרועים קלוטים והשקועים כולטים הרים גכנונים לכושור ישים ועמקים כנבעות עולם השטחים נמוכים מקצר הארכים ומקרב לעין הרחוקים והמכוסים מהחישים ושים נכוחים הנצכים הפוכים הצללים יוצאים לקראת המביטים וידיהם לאויר פושטים. הנוחן נשמה לדוממים המניע גולמים מחים להיוהם נראים נלחמים וזה לזה פועעים ורודים וכל רואיהם נכהלים ורועדים ואפילו חכמי הרשים יחשכום מעשי שרים. גדולים מעשי המשלש כל כלי יוצר עליו להראות בעמים עלילות נפלאות כמעשי ארכימיריס ככראות השורפות למרחוק ספינות האויבים וכתי הצרים על העיר והמהנות איך היו לשמה כרגע ונסו יגנות. הוא המפריח צלמי פסילי ארכיטאס ויעש ליונה פותה כנפים ככנפי החסירה. כועמו וכרוח אפו גלתה יהודה הוא הכונה מצודים גדולים ודיקים וחרמים הוא מגינם ונוצרים

הוא מהריסם ומחריבם. הוא הנכנס לפני לפני העושה כונים חלוני שקפים אטומים. הוא החופש חררי כטן הארץ כהוצאת המחכות והמחצנים והחפירות הוא הנותן כים דרך לספינות האוכרות המנהיגים אל מחוץ הפצם לא יסכו בלכתן ובמים עוים נחיבה לעבור החילים גאולים אנמים ונחלים. המדריך הנכובים חנו כמדבר כי שימון דרך וביאם אל ביתם גם הכלכים עוי נפש כמרוצתם ידעו סגולה צלעיו ובו דוד מלך ישראל מנצח כמנינו. הוא המתכוון כנוכה הצירים מהעמודים והצללים שבשטחים הראשי' או האופקיים המלמד היקף הכדור הארצי לאורמושתחיינים שהוא 5400 פרסאות המורה לרמכ"ם בפירוש משנה ראשונה לברכות שאין עליה האדים וקטורי הארץ יותר מנ"ב מיל. הוא המכדיל המדינות המנכיל האקלימים המשער העירות המקיה הכרכים הרושם המכצרים המצייר הערים החוקר המרחק שביניהן.

אי משלש משלש גדול העצה זרכ העליליה ידיו רב לו חעשינה חושיה כי לא נשא אותו הארץ להיות עסקו ככל המלאכות המיכאנטיקות כהיכלי המלכים וטירותם. ובפעולות בני אדם להורותם הלא רם לבכו ותנכה קומתו עשה יעשה לו כנפים לעוף בשמים לדעת גובה העננים והקשה שכעננים מרחק הככבים הזנביו וכל ההווים באוויר ומלא עוד יפרוש כנפיו למעלה למעלה כשמי השמים ומשם ישמיענו את קולו לישרנו זמלתו אל בני אדם הכחירים כטלמוס אלכחין קופירניקוס טיקין להגיד להם את מעשי יי הנוראים כגודל כמות הכדורים היקרים כככי השמים הכהירים והככבים הזנביים אותיריים על ידי חלוקת המראה נחיב לא ידעו אריטוטילס כהתפלספותו ועל ידי החלוקת הנזכר גלה משלש מרחק הירח מן הארץ במספר ידוע כפי חצאי אלכסוני כדור הארץ ומשם הביא המתכוננים אכות הידעונים הנזכרים לדעת שהצללים ההווים מכדורי הארץ והירח מחודדים אצטוננים ולפי זה כדור הארץ יעדיף על הכדור הירחי ויחסר מהכדור השמשי ומשם הולידו והצמיחו כמות הכדור השמשי מרחקו מן הארץ ולולי המשלש הזה מי יעלה לנו השמימה וישמיענו שיעור אלו הנשמים כי לא מצאו כל אנשי חיל ידיהם כאלו המלאכות היקרות הן כל אלה יפעל המשלש מה נוראים מעשיך אתה היית כלי אומנותו של יוצר כראשית כתרם חרים יולדו ועל ידיך פעל ועשה חבלומלואה וכאלה רבות שפתי ישנים דוככות כס' הנכבד מכלל יופי של טורי הרב הנקרא בשמת כת שלמה כלשון נקיה מדברת גדולות לא זכרתי המלות כי אם הסגולות ויקח משה את עצמות יוסף עמו ואל אישימי בלשוני לשון עלגי' המדבר צחות ומול את דכרי על נבעה הערלות כי ראש המרכרים אתה ואבי המליצים חתן דמים למלות עד כאן דבריו.

עוהא דינקא בשוקא או דאכזה או דאמיה חורת רכו בקרכו פי צדיק יהנה חכמה ומלחך על לשוננו. אלהי כושתי ונכלמתי להרים פני אליך לאמר ספחני נא בתכונה ואני אנה אני בא ערום מלכוש המשלשים נכוני לחשים. כי מששתי את כל כלי כלים רקים לא מצאתי מכל כלי ביתי זזתה ספר מייליאום כלו על המשלשים עמל הוא בעיני צללתי כמים אדירים והעלתי הרם כידי לא מצאתי בו מעין מכוקשי וספר יסוד עולם להחכם רבי יצחק הישראלי אשר בו ביאר כמאמר הראשון היתר המשלשים והוא בעיני כמתעתע ניס זלא ניס חיר ולא חיר אוסר ומתיר וברכ קצורו קצרה ידו מהושיע גם לא הביא מופת וחזק לדבריו צור העודה חתום תורה כלמדויו ורעה עוד

חולה שאין לנו לוח הכקעים שכפי חשבונותיו כל עקריו נטועים עליהם נראה שלא הספיק לכותבו או שהשמיטוהו הסופרים כי לא ידעו מהו ונשאר החבור כלו כגן נעול ומעין חתום. ובקוצר שכלי הכנתי חסרון אהר בו שלא ביאר כל למודי המשלשים ואין אומר בעקומי הוויות לא בכדוריים ולא בישרי הקיום וזה היותר יקר כידועה זו אמת שלא הוצרך לפרש אהר שלא נשתמש בו כמאמרים הכאים ושניתו פרקיו מאה ואחד פעם אולי הוא ככלל דבריו כמוס חתום וסתום אכן אותותיו לא ראינו ואין אתנו יודע על זה. והנני שולח העתק מהשייך למשלשים מספרו ויכר הארון אם כנים דבריו אם לאו. גם הר"ר משה בר מאיר הנ"ל הבטיחני לשלוח אלי ביאורי ניקולאוס קופירניקום בהקפות שקבל מכבודך ששם ביאור המשלשים כקצור ויחפש ולא מצא וכתב אלי שהם כחוד כתביו שהניח אצל כבודך והיטב חרה לי עד מות. לכן אחלי אליך צורי ומכטחי אחת שאלתי מאת אדוני ראשית ארשת שפתי אותה אבקש הבינני את דרכי המשלש המאושר הזה למדני דרך קלה וקצרה בשפה כרורה בכופת נאדרה השביעי נפש שוקקה ונפש רעבה מלא טוב איש חונן השביענו לחם שמים פתח צור ויוזבו מים.

העין הב' להשביע כצהצחות נפשי בחכמת התכונה אשר על ברכי הנביאים ובני יששכר יודעי בינה לעתים וחכמי התלמיד היתה אמונה. נכסוף נכספתי לדעת למודים מעטים אמתיים כמופתים בנויים על שהות ושרשים מושכלים או מוחשים לא על ידי כלים רשומים מעשה חרשים חושבים ורוקמים ולא על ידי לוחות ומספרים אלמים בלי טעם וסוד הרברים ממשש כעורים. יאבתי היות איש מומת חוכר חברים מחוכם לא אשיב לשואלי ריקם לעות את יעף דבר דבור על אפניו בכללות שאלות המתנועע הראשון ועל מה הטבעו אדניו ליכנס בעוריו ונגני ולשהות מנחל עדניו לצוד ציד להביא טרף בפי החיות האצות רצות שכוח ומסככות ונטיות העליות הישרות והעקומות רוחב הוריהה והשקיעה וגובה הציר לכל מדינה ושיעורי ימהם זריחה הככבים ושקיעתם מוצאם ומבואם לארכם ולרחבם אורך זמן הנשפים וכמות הצללים והעמודים ליושבי הכל בכל מושבותם. גובה הככבים מיריעה העת והעונה ושעות היום או הלילה מרום החמה על האופק מהככבים והלבנה וכאשר נחכת האפידה עם עגול האופק נכח הראשו חצי היום לדעת שיעור הוויות. וכמה שאזות הנלוות להם הצריכות ללקיות רב התועלת ונוולות מגולות עליות. המדתי לדעת רשומם בספר כמחונה אתארם כפי משפטי ההבטה מפורשים לכל הפציהם על פי יסודות הנדסיות. קייתי לאור חכמים ישני אדמה עפר הנמצאים אתנו ספריהם אשר כם שמו שמוחם אמנם העירונו אל הלמוד ועוררו התאוות ברכ טוב הבטחתם והצל לא הצילונו מהמונעים האמצעיים כוכב ההצעות ואריכותם לא השביעונו ולא הרוונו כצחות מליצתם חכמים הם בעינינו אך אין מבין עובנוחם וצואתם ואם הכמו חכמו להם לכרם ועמהם תמות חכמתם. וניסף עוד לעותנו חבור רוב הספרים כלשון ערביים ויונים והעתקם ללשון עבר עלה כלו קמשונים סרכים וסלונים הם אהנו. והנה זכינו לחבור האלמגנסטי הארוך יג' מאמרים להחכם הגדול בטלמיוס ולקצורו ו' מאמרים המיוחס לכן ראשד ולחבור אלכהין ואלפראגאנו ולחבור גיכירן' אפלא האשבילוי ט' מאמרים אשר מלאו לבו להשלים

ספר אילם

חסרונות האלמגסטי וערכים עלינו דברי דודים לולי היו מלאים טעיות סופר ואולי חסרים בכמה מקומות וכאשר לא ירדנו להכלית כונתם לא ידענו במי תלוה הטעות או בעקשות הכנתנו או במעתיקים המטים עקלקלותם. זה לי שנתיים ימים בהיותי בקוסטנדינה העיר הגדולה נמנינו ונמרנו אני וג' אחרים מיורי הארץ בקיאים ומחודדים ובמלחמה יי' גבורים לחתור ולשוט כים גדול האלמגסטי ערות יסוד עד צואר וברכ אונים ועיונים הגענו עד פרק יג' מהמאמר הראשון וכבואנו לפרק יד' ויהי סער גדול כים והאניה חשכה להשבר כסלע המחלקות שברי התכונה חשבון הששה שיעורים מי מנה נעו מעגלותיו לא נרע דרכו עלי ידי חבנית הקשהות הנחתכות שש המערכות כפי החלוק וההרכבה מחץ ראש על ארץ רבה. וכאשר נתיאשנו מהכנהו לקחנו במקומו חביר גיביר ושטחנו לקראתו שהפליא להתפאר ולהתגדר על בטלמיוס שהקל מהמעיינים כוכד חשבונותיו שהוא המציא היתר המשלשים על ידי הקש הארבעה שיעורים כפי למוד יט' לשביעי ליסודות ולא הלך בדרך רבו עם הששה שיעורים החמורים ונראים דבריו טובים ונכונים אלא שלא ביארם בדמיונים ולא הביא משלים להכין הענינים כאשר עשה רבן של כל בני התכונה כטלמיוס ואיך נכנה בנין ונדמה ענין לענין בלי דוגמא ומשל בעיונותינו גם ממנו נזכבה תיחלתנו ושבת משוב לבנו. ודברי אלכחין יותר סהומים ואינם מכפיקים שהם כראשי פרקים סוף דבר ראמות לאויל הזכמות ולחסר לב כל הדברים יגעים ועמוקים. וכאשר שמענו כן ראינו דברים אלו לא ניתנו לדרוש מפי ספרים וממלמדים אלמים כי אם מפי חכמים חיים וקיימים ע"ד קבלה ואשר לא זכה למלמד ולא השיגה ידו בעניו לא יצלה כימיו ויבלה זמנו ונפש הוא הובל ויהי כשכב כלב ים וכשכב בראש חבל. ואהה כרחם חננו ועננו הואל לנו כי אין זולתך גואל לכאר ב' המאמרים הראשונים לאלמגסטי אשר באורך נראה אור ונקבל התועלת המכוון מכטלמיוס מרברו אם לא כפי דבריו ודרכו הקשה תכין לנו דרך קצרה דרך המלך על ידי המשלשים אשר בהם נחלץ חושים ולא נלך כפעם כפעם לקראת נחשים ונכשל ונלכד כפח יוקשים. הט שמיך ויגרל שמך ואם מימך נשתה אני ומקני ונחתי מכרם שמע קול החנוני ואל תביש רעיוני משכרם האכילני לחם אכירים ברכות שמים הגמיאני נא מעט מים מדרך בארץ ציה ועיף כלי מים.

העין הג' נוראות כצדק הענני הדורך על כמותי החכמה הסיכך ככנפי תכונתך על כל תושיה וזומה איך פסקו התוכנים וגורו אומר וקצבה על קוטרי הככבים הנבוכים והקימים וכמלת הקפס ומרחקם ממרכז העולם אם כאשר הורה הפדוסוף כל ידיעתנו היא בנויה על החושים והם יעידון ינידון שהכדורים הנראים הם מאד קטנים ואם תאמר שכשביל המרחק הרב יהיו קוי הניצוץ הבאים מקצוות המוחש אל העין נפנשים כזוית מאד צרה כאשר נתכאר בחכמת הראיה ולכן לא ירעו החושים כאחו האמת ויחטאו בשיעור המוחשים ונגד הטעות המפורסם של הושים ננגד בשכלנו ונחלץ חושים. אשיב ללוחשים באוני ישראל נושע ביי מי מדר בשכלו כל גוף ויודלו נודה לו שהוא גדול כמה וכמה ממה שנראה אכל מי יחן קצבה לאלכסונו ועיכו וואנו בשרירי כטנו ולא אאמין שהדבר מקובל או שידברו בלי טעם אשר ישים אלהים כפיהם שאין שטות גדול מזה והוא הריסות ועוות לדבר

בהם כי מעשה אלהים הם אף כי לכות בני האדם יקשו ערפם וימאנו מלהאמין אלי הגוזמות והקוראים ככתר מלכות יחשבים הגזמות ואשר נסה הכלי' עמד וימורד ארץ יאמר מי לי בשמים שלא יוכל לכוון האמה כשיעור טי' פרסאות ולא יחטיא. וכפי מיפתי ההנרסה היה ראוי לכיון כחוט השערה אלא שאין להשען על ההיקש השכלי והסברא שהנסיון הוא אבי חכמה ומועצה ונזרה וכן פסק ארסטוטלים כמה שאחר הטבע ומעשה רב בכל יום נראה כמה הוצאה נעשות אוצרות מלכים מבלות בנויות על החכולות מדומות בשכל העוסקים בחכמות והנסיון כחשם בעיניהם יענה כנון כהבאת המים ועליהם והתנועות המחמירות על ידי אופנים מסככים לעומתם גלויים הם לכל העם ומלאה הארץ אותם והתועלת הנמשך מהם איננו שוה לנוק המלך לרוב הוצאתם והסתנהגים כים בלי חובל ע"פ חכמתם ימקו כחטאתם ואחר שאינם מספיקים לעלות לשמים עם אלו הסולמות והכלים מי הגיד להם אלו הנעלמות והנה הכהור המחודר האלוף כמהר"ר משה תלמיד כבודו כתב אלי שוה נודע ונחברר ע"י חלוף מראה הככב ועל ידי המשלש והמהתי על דבריו שכן מוסכם אצל החוכמים שהארץ כנקדה בערך השמים והקו היוצא ממרכזה אל הרקיע שוה לקו הראות היוצא משטחה ואיה איפה הם מעמידים משלש שאחד מצלעיו הוא חצי האלכסון ואינו ראוי להשען עליו ונראה לי שלא הבנתי דבריו כי לא נחה דעתי וגם לתלמיד הנזכר המשיח כאלה הדברים אמרו החכרים הרוצה לשקר ירחיק עדיו אל תחת פחו כמים אך אם יום או יומים שבאת משמים. ועתה אם יש אתך מופתים תגלה עפר הסכלות מעינינו ויהי נועם ארונונו עלינו וחודיענו אין נדע באמת היקף כדור ארץ מגורינו ואם יספיק שטח היבשה למדרך כף רגלנו ולכהמתנו בשוה יי' את שיבת נפשנו בזמן התחיה ואם היסודות על יחס העשירות כדעת המשאים כי אין ערך ואין דומה לאלו הידיעות היקרות ככל השגתינו כך צרינו נגנת נכוס קמינו ומכלימינו ותגלה חרפת מכעיסנו האומרים הוהרו פן בהביטכם בשמים תטבעו וחצללו במים ככור והרר חטטרנו תכדילנו מעם הארץ העניקנו מגרנך ומיכבך מסגד שמים ויהיו דכריך ערכים כערבים על יבלי מים.

העין הר' בקשתי את שאהבה נפשי להודיעני חכניה הכלים הנכונים ליריעת לקיחת גובהי הככבים ומרחקם זה מזה ואופן שמושם ולמודים קצרים על מדידת הקיום הישרים עמהם כגובהים וכעומקים ויהיו המורגלים אצל התנשאותך שהם מומחים ומדקדקים והתועלות היוצאות מהכדורים המושגים כי לא אאמין שהמכוון מהם הוא דמיונם עם ארץ ושמים לכד ואתה תרים ראשי על אויבי האומרים שחי לנפשי כי האצטרולוב נראה כמעשה צעצועים ותעוועים או שעשועים למתחילים ויראה אל עכרך פעלך האלהי והדרך בחכמת המספר והשיעור כי המחברים כלשונו לא הוציאונו לרויה כנון הראביע מליצחו צרה ודרכו קצרה ואין רגלו רגל ישרה והרב הכולל כמהר"ר אליה מורחי נפחולי אלהים נפתל בספר המספר היה כטבעו קשה ההוראה מכסה דבריו והגלויים ליונקים ועוללים הם מתגוללים בתוך חבוריו מכוסים וסתומים מעיני הכמים וכל שכן מעיני המתחילים אמת שכל דבריו שהולים ונטועים על מופתים הותכים אלא כדרכים ארוכים ולא מצאתי רמו להכמה האלגיברה כספרי אלו שני המאורות הגדולים נראה שלא שמעו

ממנה ולא ידעו והיא ראש פנה במספר כאשר מפי תלמידך סופר. גם בהרכבה לסודים לא דברו היהודים הניכרים כגון כלמור הטעיות ולמור קבוץ המתחלפים כגון מתכות או רפואות ודומיהם אשר כל בית חכמה זו נכין עליהם ואין קצה לצאצאיהם ומה יקר הסוד אלהים כי תהיה לראשו ליה חן עטרת הפארת המגנתו תלבישהו ממעשי ידך מלבוש כבוד ותשלים ספרו ותגיה חשכו והלכו נזים לאורו ישמח צדיק כי הוה עליו כתונת יוסף ולנו עבדיך האר פנינו בחלוק השכרים התכוננים כי הדמיון איננו ככתובים גם בסוף הספר דחקני הרב בענין ידיעת שיעור החבל הנשקע במים לא ידעתי יסוד החשבון וסכתו ולא ירדתי להכליתו ואתה בית לחם אפרתה קומה עזרתה אל תמנע טוב כי יש לאל ידך שלח ארך ואמתך מארץ חצמח וצדק משמים כי תמלא הארץ לדעת את כבוד יי כמים.

העין הה' בענין השדים והקטיעות וההשבעות וההישמות וההיחושים והחלומות והסגולות הסתומות והשוני המזוני ונגדיותו הנקרא ביון שימפא"תיאה ואנטיפא"תיאה ופעולות אוהז העינים וההכטה כפרצוף ובכפים.

אני שואל ממך החוקר בנכתרות להודיעני אם לרברים אלו יש מציאות או הם דמיונים בעלי המרה השחורה וספורי הזקנות הטיות לאור הלכנה שאני במשעול הכרמים נדר מיה ונדר מזה קוצים וברקנים כורות שיהיו ומערות כי הנה נהרות ספורי התלמידים ישטפוני כמה מענינים אלו כתובים בספריהם קיימו וקבלו החכמים הבאים אחריהם מציאותם והפלגו פעולתם ואחריהם כל אדם ימשוכו להאמין אחרי שגדולי עורב הן הן עדי ראייה ונסיון ומי יעיו פניו כנגדם ולא יסקוהו וכהכל פיהם ישפוחו ויקראוהו מקטני אמנה הכופר בהם ככופר ביסודות האמונה ומצד אחר התקשים השכליים וכחישום וימאנים והמאמין בהם וברומיהם יחשבוהו פתי מיהלט וכבר ראיתי אצל תלמידך יצו בכפר **רפואות העלה** שחבר הארון במאמר ראשון בפ' ח' בדברך ביסודות כתבת ז"ל. הפלוסופים בדרכים הרכה יחקרו מספר היסודות ואולם אנחנו עם הרופאים נאמר שאי אפשר שיהיה האדם או שום בעל חי מרכב מיסוד אחד כי האחד בעצמו הוא דומה לו מכל צדדיו ואין לו מתנגד ואיך אם כן ישתנה ויחלף ויתפעל והנה מבואר שאם לא יתפעל לא יכאב. ואולם האדם כואב שהני מרגיש האיכויות המתגברות ומשנות מזוג ובפרוק חבור חלקיו אם כן אינו מדבר אחד כי אם מהפכים שפועלים ומשנים זה לזה ובכללות אימר שאי אפשר שירגיש כי אם הממוג בארבע איכויותיו שבוה חלוי כל עיקר ויסוד חוש המשוש שאמנם ירגיש הב"ח כשהפועל בו משנה מזוג או פורק חבור בשרו ומכאן יראה סכלות המאמינים במרכבים משני יסודות והם מאמינים שיש להם פעולות ככני אדם שהם היום ומרגישים ומתים וכדומים לאלו הסכליות שכאשר יחסר המזג בדבר לא יתפעל ולא ירגיש מהפועל בו כאשר לא ירגישו העצים והאבנים כשישרפום או יבקעום וכ"ש שאין להם כח חיות להתנועע ולפעול. ואולם המאמינים בהם לא יחשבו מיסוד א' או שנים דוקא אלא יקראום אשיות ואויריים מצד שמתגבר היסוד בהם והם למעלה משכלנו ולכן נעלמים ממנו ולפיה זה אי אפשר שהיסוד יהיה אחד במין שיתחייב שלא ישתנה ויתפעל ששמה יתפעל ולא יזהה דבר

יתהפך וישתנה כי כל שנוי הוא מהפך אל הפכו וכל התפעלות הוא מההפך וא"כ
 צריך שיהיו יסודות יותר מא' עכ"ל ואינו יודע אם כבודך סוכר כארסטו' שמנאם
 ככלל העצמי' כפ"ח מחמשי למ"ש ובא' להמשי לנצוח ולא כהרמב"ם והראב"ע
 שאין להם מציאות ועכו"ז אני רואה מגדולי חכמי עמנו יאמינים ויבקשו עליהם סבות
 וטעמים הגם שהחכם הפלוסוף החוקר הנכבד מהר"ר משה נרבוני בפירושו למורה
 חלק א' פרק סב' כתב ז"ל. מה שיראה לעם מפעולות הקמיעים והשמות אינו מבטל
 דברי הרב כי הוא במקרה ומפעל הדמיון ואנחנו ראינו איש מחלושי השכל היה מזכיר
 שם ונועץ מרצע בירכו ולא היה מויקו כלל ולא היה דם יוצא ממנו ומיד שהייתי
 מנסה להגישו אלי לא היה בי כח והייתי מרגיש בפירוק חבור והשם ההוא שמענוהו
 יחד מעת הנערות מאדם א' וזה לחוקק דמיונו וחילשת שכלו היה פועל ואצלי שהיה
 מכת הנמנע היה נמנע והרב הכולל רש"ט כתב עליו חוזה וחמה על חלומותיו ועל
 דבריו גם ששניהם סוברים כהרמב"ם שם. ואולם הפלוסוף הגדול רלביג נראה
 שמאמת מציאותם ככמה מקומות בספר מלהמות י' ובפירושו ראיתי להעתיק הנה
 ב' פרקים שכתב הרב השלם והכולל החסיד כמהר"ר חסדאי קרשקאש בדרוש
 ה' ו' מספר אור י' שהנראה מדבריו דנסיון והחיש דחקו להאמין מציאותם עד
 שאמתם ובקש ונתחכם לדעת סכותם וכן כל חכמי האלהות הנוצרים כתבו עליהם
 חבורים ואין להשביעם להכריחם ולגרשם ואינו אומר על המקובלים שכל חבוריהם
 מלאים שדים ולולים ואני בעניי בקשתים ולא מצאתים לא זכותי לראות כל ימי כי
 דרשתי ע"י שאלת חלום גם בהקיץ וכמה הכנות ופזורים להביא השטנים והשעירים
 חוכר הברים כמדברות וביערים שוא ידברו במארה הם נארים ועלי לבי דוי על
 הענין המפליא והנורא אשר ספרו לי שהיה במחוז פודוליא ששמדינת פולוגיא
 עט ילד קטן מנערי בני ישראל שהיה מגיד העתידות ולא ראינו אכן כל הארץ
 שפה אחת ודברים אחרים מודים מודים שכן היה והנני שולח לכבודך אגרת אונרת
 המאורע שכתב אחר מגדולי ישראל שמו נודע כשערים מהר"ר חיים שור אב בית
 דין מק"ק סטנווא פוק וזוי מאן נברא רבא טסהיד עליה גם הוא קלא דלא פסיק
 כמה אלפי חכמים ראוהו ובחנהו ומעשה זה היה אשתקד שלא תאמר כבר היה
 וכל מילתא דלא רמיא עליה דאיניש לאו אדעתיה ומי יתן ואדע איך נגלו לפתי
 התינוק הנסתרות ונעלמות מעיני כל חי אם רוח נכנס בו או מלאך ממונה עליו והוא
 יגיד לו ותהיה הנבואה שורה על השיטים והפתאים ושמעתי מרגנים על אביו ששמעו
 מכבו' שהוא היה הפועל לא הנער ולא ידעתי איך אם ע"י קבלה מעשית או ע"י
 כשוף ומי למדו זאת החכמה כי קנאתי כהוללים ותתעמף עלי רוחי על אלו הפעלים
 בשמות כי נסיתי' זה עשר פעמים ומצאתי הווים כזוכים יכישו מאלים אשר חמדו
 המתהללים ואוילים מדרך פשעם ישוכו יחפרו ויבהלו כי אינם יודעים לקבץ הפרעוש'
 או לגרש היתושים ויש לי ידיעה קטנה כחכמת הספירות שהיא חכמת האלהות של
 האומה הנבחרת שנשתלשלה מאכותינו דור דור לאנשי אמינה יחידים שרירים אשר
 יי קורא והאחרונים חזקה ואמצוה ויעשו לה אונים ועינים ושרים כמקום בינה
 והמלאכה היא ברה כחמה יפה כלבנה כאשר חילים תגבר בדברים האלהים בהשנת

יי יתב' כפי האיפשר ונרולתו וכהשתלשלות הנמצאים החמריים הקצובים מיכלתו
 הא"ס ואיך יצאו דברים הפכיים מהאחר השלם הפשוט וכהנהגה העולמוח וכמדורנות
 המלאכים והנשמות והיא עלתה על כל החכמות שהכירה הספירות שהן למעלה
 למעלה מהמלאכים שלמעלה מהם לא ראו אור כל חכמי הגוים והיא הפשיט
 רעיונינו מלבושי הגשם והסיר המסך המכריל כינינו ליוצר ברוך הוא והיא מקשט'
 לומדיה נוהגת נשמה לעובדיה ורוח הקדש להולכים בה ומדריכתה ררך ישרה יראת
 יי היא אוצרה והכמי אדום נכספו ליופיה והתאוו תאוה לרעותה בגניה וללקוט
 שושניה ואכיוניה והשהדלו להעתיק קצרי המחברים בלשונם ועליה חטוף מלחם
 לשם ולתהלה ולך אדוני חסד להודיעני דעתך הרמה ככל פרטי סודותיה בגלגול
 ובמהות הנשמה ואיך עשר ספירות בלי מה הם כלם בכל ספירה וספירה ועכ"ז
 לזאת יקרא כתר ולזאת חכמה ושאר דברים יקרים ידועים הם לפניך כי כל יקר
 ראתה עיניך אל ישוב דך נכלם כי טוב חסדך מחיים לפקוח עינים עורות להוציא
 ממסגר נפשי אתה כהן לעולם אתה ברוך יי הגבר הוקם ידעתי לא השמע לקול
 מלחשים חבר חברים מחכם נשבעה כטוב ביתך חתי לנו עז למושעות כי אני
 ולהקה המקובלים מאלמים אלומים בתוך השרה ואין מבחין בין ארת לפקעתה ועתה
 למה נמות לננך כי האכלנו האש הגדולה ואין מבכה רשפי אש חשקי וזלהך
 אבי הלוטרים כי לכך ראה הרבה חכמה ודעת שית לכבך לדעתי יפוצו מעינותך
 חוצה כי אני ערל שפחים לא אוכל לכטא תאותי ולגלות מחשבתי פן יאספו אלי
 והכוני ויכבו את גחלתי .

ואתה מכין הרגס במסחרים שיהי לנך לעדרים השותים כצמא מיטך התייר
 הגדול ההולך לפני מחנה העברים לא יבושו קיוד ודא יכלמו מבקשי פניך
 עץ חיים אתה למחזיקים כך לא ירעבולא יצמאו בעצתך תנהני ואגיד נפלאותיך
 ורועך לדור דורים כימי השמים. פלג אלהים מלא מים.

העין הו' אויתי אדוני אותה נפשי לרעה כחכמה החולדות אשר אני משתעשע
 במשפטיה אי זו דרך אבחר בחלוק בתי השמים ואי זה ספרים במשפט
 ומה טיבה של חכמה זו כפי רעתך דעת עליון אם נתאמתה אצלך בנסיון ומצאת
 ממשות בדבריה כי ידעתי כמה הפליגו כגוהה וידו אכן בה גדולי הפלוסופים
 והאלהיים גם הנביאים עשר פעמים הכלימה כי חלק יי עמו והכמי החלמוד נחלקו
 אם יש מול לישראל אם כן אמחו היות מול לאומיה העולם ולא ידעתי איך יהיה
 חשולם גמול האדם לפי מעשיו צדק ויושר אם הוא מיכרח כמעשיו מכח מזלו כפי
 התוכנים או מזגו כדעת גליונס והרופאים שהמדות הנפשיות נמשכות אחר מזג
 הנויות וזולת זה כמה דוחקים ומה ידעתי ולא זרע רב תכונות הלא טענות המנגדים
 גלויות לפניך כל רודפיה השיגוה בין הכיצרים גם הרמבים פער פיו כננדה ונחפאר
 שיש לו ראיות מיפתיות להראות שקרותה באגרותיו ולהפך הראב"ע מנן בעדה
 ככל עז כספריו ורבים ונכבדים חגורי הרב לעזרתה והן אמרה אם נדחה אותה
 כשתי ידים לא ידעתי כמה לתלות הצלחת הפתאים ועקשות דרכי הפקחים כילא
 לחכמים להם ואני ראיתי אויל משריש וענפיו פירות טעונים ועד ככר לחם יועצים

ונכונים צמאה נפשי לשמוע דברי אלהים חיים מפה קרוש יודע דעה עליון עלה שמים מי ישקני מים.

העין הז' נפשי תערג לרעה שמץ מהשאלות העצומות שנשאל הארון מהחכם הגדול רבן של מצרים **עלי** בקא"ירו העיר הגדולה בויכוח המפורסם במקהלות שרים ויועצי ארץ מכנף הארץ שמענו זמירות צבי לצדיק ואויכיך ילבשו בשח ותשוכותיך ונפלאותיך מה עצמו ראשיהם יספרו לרור אחרון כפיהם סלה לא היחה שאלה אשר שגכה ממך עשית לך שם כשם הגדולים ותגרם כחצץ שיני הישמעאלים אשר אמרו ללשונו ננכיר דברו כנאות ופיהם שחו בשמים שברת ראשי חנינים על המים.

העין הח' כמלאכת הירמים ורפואותיו ובכללות הסודות הטבעיות כמה חכורים נדפסו מחדש בלשונו הגוים ובם דברים יקרים בכל המלאכות כנון לכהוב מגלות סתרים ולרפאת חולאים זרים ובעבורת הארמה ובהרככות תועלות חשוכות ובפעולות האלקום"יאה ובמהפכת המתכות ולכי חובכ לרעה היש כה תועלת לפי רב ההוצאה והיגיעה והפסד הזמן להוציא דבר חפץ מן הכח אל הפעל והנה בא לידי קונטרס מלא חכמה וכליל יופי מיוחס לרמב"ם ז"ל הפליא לדבר כה כדרכו בכל החכמות גם הקדמונים יונים וערכיים רומטיו כנון הירמים וגו"ביר וכן סינה ואלב"רטו וטומ"או וכא"קון ואלפים עמהם וכל עסק ארצות כ"ינה ויא"פון הוא כה ואין אומה ומלכות שלא נחפשט אליהם מוניטין שלה ולא כולי עלמא קטלי קני באנמא שודאי חכמה רמה היא ותקח אזני שמץ ממנה מפי האומנים והם מספרים כבודך והכשמים והרוכלים מגידים מעשי יריך כי לך כמה סודות כחונים ומנוסים לפניך נגלו כל העלומות ובך מלכים נמלכים ושרים מתיעצים והנה האותי זו נחחדשה מקרוב כי לא היה לי עסק בימי באלו החכמות וכפרט באלק"מ"יאה רק לשמע און שמעתיה וכחותם על לבי שמהיה ועתה שמועה שמענו מאה תלמידך כי אתה רודה בכל עברי זאת החכמה ומושג בכל קניניה כפתוריה וקניה גם הראה לנו מאותותיך כמה מיני אכני זכוכית מגוונים שונים אשר יצרת והכרול החזק שעשית מהרפה ומהפכות הצינפריאו לכסף נבחר ומטבע חציו כסף וחציו זהב וכסף חי שהוצאת מכמה מהכות ושמן טל"קי להצהיל הפנים ער שיכה וטבעה שבה אכן חשרנה ביין או שכר והשקה האיש בו הריקנו והיא חספיק להריק כל ימי חיי האדם בלי צער ושאר פעולות ומלאכות בלתי נערכות מלא כרסנו מעדיך רבה תעשרנו ומחכתך הראנו נפלאות כי גבהו מחשבותיך ממחשבות וולתך כגבה שמים ותהום אל תהום קורא לקול צנורך. על הרים יעמדו מים.

העין הט' ברפואות נפשי יודעת מאד שלהבנת חכמת הרפואה כשלימות צריכה ידעיה חכמת הטבע וכמאמר ארסטוטלים בס' החוש והמוחש שכמקום שיכלה הפלוסוף לדבר שם יתחיל הרופא ואם אין אני פלוסוף מה לי אצל נגעים ומחלות. אכן רוח היא באנוש להקור בכל מה שאיפשר לרעהו וכ"ש כזאת החכמה שמעתי אומרים שראוי לכל בר ישראל ללמוד הפן הא' של בן סיני והוא מצוח עשה שהזמן גרמא וכן הוא ספר הלכות דעות להרמב"ם ואו ידע סדר הנהגת בריאותו ויבקש חיוות להיות כל פעולותיו ליראתו ולעבודתו יחע' כי שלימות הגוף

וכריאותו הנאי הכרחי להשלים נשמתו. והנה זכינו לספר רפואות תעלה אשר כוננו ידך ושם אתנו בלשון עברי דרכים לדעת בקלות כל הרפואה העיונית הארכת למענית ואין להוסיף עליו כי ככל ספרי הגוים ובכל בית נבאתם אין כמוהו. ושם זכר הארון חבורים אחרים שחבר ברפואה ובפרט פירושים קצרים יקרים על למידי אפוקרא"טים ספר שקוינוהו מאד ולא מצאנוהו כלשון הקדש עד היום. תאבתי לפקודיו הישרים על כן חליתי פניך שלחנו אלי ואשימה עיני עליו למה חשיב ידך מהטיב לזולתך הלא בספרהך צורות נפשוה כל אשר נפח בו רוח חיים מתחת השמים כי דבק לשון רופאי אמתנו לחכם מחסרונו ואין כפיהם מענה בלחן. ועתה אל חמית מקניהם בצמא כי טל אורות מליך משמני הארץ מושכך ומטל השמים והוצאת להם מים.

העין ה' כגדש השמימי. אני מכל ההמצאות החדשה שולל וערום לא ירעתי כי אם מה שלמדתי בספרי ארסטוטלים והמכאר הגדול בן ראשד אכן בשמעתי דברי התלמיד הותיק כמהר"ר משה הנ"ל מלין לצד עילאה ימלל על עצמות הגלגלים והככבים נשתוממתי ונהפכתי לאיש אחר כי אני חשבתי כל ימי ראיות הפלוסוף בעצם הגלגל היותם מופתיות שהוא גשם חמשי גם כלתי משתף בחמרו עם הר' יסודות כדעת הרב המורה ודברי ארסטו הם כראי מצק חזקים כדרכונות וכמסמרות נטועים על אדני אופנים נכבדים הפליא לעשות בספר השמים ואחריו ככל ישיבות הגוים קבלו סברתו וספורי התורה מתישבים ונכונים לפי הנחתו ולולי הייתי יודע לפני מי אני עומד כמוך אבי כל פלוסופי זמננו כי עתה הייתי מכיבא ראיות ונימוקים ודולה מים מכארות עמוקים להליץ ולהחליץ דברי הפלוסוף גם כי אין צורך לו כי כבודו במקומו מונח. ואיך לא ירופפו עמורי שמים וארץ אילו נחשוב שהאיור הזה מהפשט ועולה ואין עוד שמים וזלתי ושהככבים שטים או מעופפים בו שלפי זה דברי ההורה והנביאים יהיו בנויים על דעות כוזבות הם ושלום ויבטל הסדר הנפלא בהנהגת העולם שלא נדע מציאות האל ית' כמות והמלאכים המניעים הגלגלים שכפי מה שכתב בן ראשד אין דרך אחר מופתי לדעת הסבה הראשונה וזלתי דרך התנועה המתרבקה הזאת וירחק חכל השתלשלת הסבות והמסיבכות ונגון העולם וקשר אחוות קצתו עם קצתו ותפול חכמת הטבע והאלהות ארצה. גם התכונה הזאת לא תכין בצדק כי מה ראה החכם הקלה כטבעה השטה כאיור ללכה המיר תחת הקו הלקייתי ולא הטה ימין ושמאל אם אפסו הגדרים והסייגים ושמא השאנה רוח ותטה לצפון או לדרום. ואולי ההפצים בתכונה הזאת החדשה ימנו שכלים נבדלים או נשמות שהן צורות לככבים והם המישרים המעגלים השמימיים וא"כ אין תנועתם טבעית אלא רצונית ולכל אלו ההנחות יקרו בטולים עצומים ולשפלות אלו הדעות לא ניתנו ליכתב בספרי הפלוסופים המשאיים והם מחשבות זרות הקדמונים פסלתם פלוסופית ארכטיטלים ברוכ אוניום. ולפי דכריהם מה המעכב שיהיה האיור הזה כוקע ועולה גובה בלתי בעל הכליה. ואם הכדור הארצי אינו מרכז העולם ואין מקומו האמצע שלבלתי ב"ה לא יאות האמצע כמו שלא יאותו לו הקצוות למה לא יהנועע ממקומו מי יתן ואדע. ואיך יקוימו הנראים בככבים מהקריב והרחוק המהירות והאיהור והעמידה והניזירות או נסיגות לאחור

וכמו אלו כמה ענינים והיותו קשה שיהנועע הזכב ב' תנועות הפכיות גם תנועת הרוחב קשה הציור כדרך זה במחשכים הושיבני הרעה החדש והדר שנתי מעיני ונכוכו רעיוני ומה קול הזה כאוני תלמידך קפץ ונשבע שנתבאר במופת אצל כבודך היותם השמים מתפעלים הווים ונפסדים ואתה גדול היהודים לא אשלהך כי אם ברכתני כי תעיתי כשה אבד ועדין אני מבחוץ מכת הסככים שכתב הרכ המורה אוי לי כי נדמתי ואל בית המלך לבא לא נקראתי שמעתי שמיעות יראתי למהר להאמין פן אהיה קוצץ בנמיעות על כן המו מעי לך אל דעות ואלך נשאתי נפשי אתה הקום תרחם תל שהכל פונים בו עד מהרה ירוץ דברך נצב בשמים הוי כל צמא לכו למים.

העין היא כיסוד העולם ותכונתו מי האמין לשמועתנו מוט התמוטטה ארץ רעשה ועמידה יתפלצון קמו בזמננו תחת ארשטר"קום חדשים חכמי חרשים ניקולאוס קופירניקוס וסיעתו ופסלו הנחות התוכנים והפלוסופים הקדמונים והניחו הכדור הנכבד אור האורים בטבור העולם והכדור העפרי והיטימי כאחד מצבא המרום כמרום ככלל הככבים והארץ היא סוככת והולכת ב' סכוכים כרגע אחד אחד יומי ואחד שנתי ובכן כווננו יותר לתנועות האמתיות וקלעו אל שערת עיוני הככבים. ואילו לתכלית זה בחרו בתכונה המשונה והורו על כטולה החרשתי שגם הנחות בטלמיוס ביוצאי מרכו והמעגלים הם שקרים והכלים כאשר כתב הרכ המורה בפרק כ"ד מחלק ב' וכבר נתבאר בהניון שמהקדמות כוונות איפשר להוליד תולדות אמתיות כן לקיום הראיות יניחו התוכנים היות אלא שהם יעיוז פנים נגד הקדמונים וירכרו בנאות שזו היא דרך האמת כלולה ומעולה ודרך בטלמיוס מגונה וסכלה והרבה טעונה נגדה לחללה והנלוים להם אחריהם יגור שיש כמה עולמים ויראו ככדור הירחי יערים נבעות ואנמים ואולי ככל ככב וככב יהיו בני אדם נתן הסכל במרומים רבים ועשירים בשפל ישבו ואני כמעט נטיו רגלי ומערו קרסולי בתנועתי עם אדמתי משתאה מחריש איחל עד בוא חליפתי לעולם משוכח יותר ממגורתי כארץ הנשמה וראמה נפשי וישבה בעולם ככב מאדים או צדק או שבתאי וכן נלכה מחיל אל חיל נחליף כח נעלה אבד כנשרים נקומה נא ונסוככה בערים ואתה ראש המרכרים און מלון תבחן לך שמים אף לך ארץ הורני ארזני דרכך אהלך באמתך אם יש כפי אמת הזאת נכונה הודיעני ומתהומות הארץ תעלני תרכ גדלתי ותסכ תנחמני. ואם אין מחם נא מספרך אשר כתבת להורותם כאשר ספר תלמידך המחויק כדעותם ההולך אחרי עקבותם טמנם בעפר יחד עם נפלים וכעללים לא ראו אור ואתה אלהים תורידם לכאר שחת ואשר בא לראות שוא ידבר לבו יקבץ און לא יצא לחוץ ידבר והסכל לא ירכה דברים כי האלהים בשמים לא יתיצבו הוללים לנגד עיניך האשימם אלהים יפלו ממועצותיהם יתמו הטועים והעקשים כדעותם ימאסו כמו מים.

העין היב' וכו שכעה צנורות מרקים טל אורות. אמרתי אחכמה בחכמת האלהות הנשאה והרמה גם כי רחוקה ממני כמה וכמה בכל לבי דרשתי ממעמקים קראתי בקשתי ולא מצאתיה לקוצר המשיג ועומק המושג ושמא חאמר פגרתו ולא ינעתי כי נשבעתי נער היתחי גם זקנתי מכל מלמדי השכלתי ואני מהאבק

ספר אילם

חמיד בעפר רגלי אמוני ומתחמם נחלת הכהנים הנגשים אל יי' ולולי האמנתי
 לראות כטוב יי' מה לי עוד לעצבים המפריחים יוני ואני דרך שקר רחקתי וסעפתי
 שנאתי האומרים לרעיוני הרסו לראות אל יי'. הלילה לי מלישא עיני אל ההרים
 אם לא אדע עד היכן מגיעים הרברים לא אהיה חובש וממשש כעורים כאיש שונה
 או פתי מתנכא כמחנה העברים. ועתה דבר אלהים לי אליך דרך לחישה ביני ובינך
 דברים כבושים שהם כבשונו של עולם על כן אשמרה דרכי מחטוא כלשוני אשמרה
 לפי מחסום ואזכיר ראשי מילין וישמע חכם ויוסף לקח מהגיוני. **א** אשאלך והודיעני
 רכוני במציאות האל יתעלה שהוא בעיקרו כל הרתות ראש פנה וראש אמנה
 צמאה נפשי לאל הי כמה בשרי לרעת מופת חוהך עליו חרפוני צודרי כאמרם
 אלי כל היום איה אלהיך כי אתה ידעת מכל יודע שהראיה הלקיחה מצד תנועת
 הגלגל אשר כל בית הפלוסופיאה נשען עליה אינה מופתית כמו שחשב ארסטוטלים
 שאולי הוא מתנווע בטבע בסבוב ולא במקרה כאשר יתנוועו הארבעה יסודות
 ביותר לשוב אל מקומם אלא כאשר טבעם לנוח כן טבעו לנוע כאשר היטב נסתפק
 ונתעורר הרב הכולל כהר"ר חסראי בס' אור יי' ורכים ונכבדים עמו וכפי מה
 שהודיעני האלוף הכולל כהר"ר משה הלטידך מעלת' פסלת מופתי ארסטוטלים
 בגשם החמישי שכרה מלכו וככלי יוצר הנפעם בספר כשמה וכל שכן לרעת
 המכחישים לנמרי השמים ונוטיהם שרפחה ראית התנועה ואין בה ממש וכל יתר
 הראיות הכחיכות בספרי האלהיים ישראלים ישמעאלים ונוצרים הן כאמת הלציות
 ואינן מכריחות כי אם מוכיחות ומחליקות דלות ורקות ורק להזמן מספיקות וגם כפי
 כן ראשד חמיד היתה שומה התנועה לכרה לאות ולמופת על העלה האימוה כאשר
 זכרתי וזולחה כל הנאמר בזה הם דברי הדרשנים המדברים כמקהלות הסתמיים
 הנפשות הסכלות. וכשנכזה לזה המבוקש היקר מכל חפצים יש לחקור **ב** ולחזור
 החירה חחה כסא הכבוד אם הוא אחד להסיר לזות שפתי עזי פנים האומרים
 שהנהגת העולם כהנהגת המדינה והקשר אמיץ והסדר נצחי לא ישונה שהמנהיגים
 כלם מכוונים לתכלית אחד ומתקמים חלקי המדינה קצתם עם קצתם ומספיקים
 אחד לחברו צרכם ואין שטן ואין פגע רע בתוכם ואחרי הכוחו הסכרא החטאה
ג נחפש בנרות אופן הנהגתו והשגחתו וידעתו פרטי העולמים ומדרגות הנבואה
 והאורים ותומים באופן מתקבל לשכל הרם כל חסרון מידעתו והתר אגודות מוטה
 מהכחירה ושלח רצוצים הפשים איש כל הישר בעיניו יעשה. **ד** אם יש מלאך
 אהר מליץ על חרוש העולם כמופת מני אלף ראיות שהביאו המצמינים כי זולת
 קשרי הפלוסוף קשי ההתר יקרני לאות וקצור להבין התועלת הנמשך מהחדוש נניח
 שכן כתוב בתורה אבל אין טעם וסכרא לומר שה' יתברך היה בטל זמן כב"ה
 קוד' היצירה ויש שנוי רצון וכלות בהשפעה טובו וכמה מגונים וחכמי החלמוד
 אמרו כפירוש שקדם סדר זמנים ושהיה בונה עולמות ומחריכם. והמקובלים יאמרו
 שקדמו עולמות אחרים זה כמה יוכלות ושמותו שנים ואיני רואה סכה מברחת
 החרכות ומה טוב הנצחיות כאשר יחשוב הרמב"ם ומה בצע כי נאמן הבורא
 בפעולתו כקורי עכביש כבקר יבנה ולערב יאכל אריגתו אם לא ילכד זכוב ברשתו
 ומה ההרדה והקפירה הגדול' בחדוש אם ע"כ נפול בקדמות העולמים זה קודם זה

בלי הכלה באמת נחלה מכתי ואין לה תעלה. ה' לא נחה דעתי בטעמי המפרשים
 על עזיבת התורה זכרון כריאה יקרי היצירות כגון המלאכים והספירות והוסיף יגון
 על יגוני הר"ר משה הנ"ל ככתבו שהטה כל הפסוקים המורים על מציאותם כחורה
 ובנביאים אל טעמים נראים אמנם מה שטען שהצורך המציא המשרחים והמשמשים
 להשלים החסרון ולמלאה הרצון וכפי רב החסרון יהיה מהם היתרון כלום לדבר
 הוא חסר מקור השלימות ויגור אומר ויקם לו וכו' אינה טענה לא אצל הפלוסופים
 ולא לדעות המקובלים שהצורך וההכרח הביאנו לאמחם אם לדעת הפלוסופים
 לקיים אחדות הסבה הרצוונה גם שהנמצאים רבים ומתחלפים שהן אמת האחד
 המיוחד ברוך הוא לא יפעל כי אם מלאך אחד וישפיע על אחד אלא שזה השני
 יפעל דברים מתחלפים כפי חלוף התכונותו שבהסתכל בסכתו יוליד מלאך כמותו
 ובהשקיף בעצמו יוליד גלגל למרככתו וכן יתרכו השכלים והגלגלים ומהם כל
 הנמצאים משתלשלים וכפי המקובלים איך הא"ס ברוך הוא בכחו ורומו וישפיל וישנה
 מקומו אם לא על ידי כמה אמצעים כד' עולמות דרך חלונות וארכות וכלים
 מכלים שונים אשר בהם יעברו ניצוצי ההשפעה ויהמונו ויחפשו ולא יעורו את
 העינים החלושות המאורות הגדולים ולא ישרפו: קוקין דגור ובעורין דאשא השכלים
 הנחשלים. ואולם דחקוני והרעישוני הקשיו מנוחה הרריכוני שמו נפשי שוממה כל
 היום דוה בהכרשת הצרות העצמיות שסחר כל הראיות ואמת היותן סקריות על
 דא ודאי קא בכינא כי אכן מקיר תועק וכפים מעץ יעננה וראוי לבקש בטולו
 וביעורו פן נכוה באורו. אמת שקודם ראותי דבריו ועד שלא הכרתיו שמעתי מפי
 חבריו כשמו שהתחיל רוח יי לפעמו בתנועת המלאכים והנשמות וכשנוי מקומם
 ספקות עצומות וכשהורתי על למודי וראיתי בששי לשמע הטבעי שכל מתנווע
 הוא מתחלק שבהתנוועו אל מה שאליו קצתו כמה שממנו קצתו כמה שבין והוא
 מופ' חוחד ותשובת האומרים ישש תנועה פתאומית היא כאלו אמרו שהתנועה
 אינה תנועה שא"א לדמות שישנה הדבר מקימו בלי עברו ממה שבין הכנתי כי
 כנים דבריו נשחוממתי ונכהלתי ונסתכנתי בנפשי ונכנסתי לכמה דעות חשבתי
 שמא היא א' משתפת לכללות המין כאשר חשב כן ראשד ואחרים מגדולי
 הפלוסופים אלא שלא שלותי בזאת המחשבה שאינה הגונה לאנשי אמונה כמוני
 וישיגה בטולים עצומים ויהיו כל האישים ערבים זה לזה ואין זה כי אם רוע לב.
 ה' בענין גן עדן וזיהנם לא ידעתי מי הכדיל בינם להתי"ב שהרי הרבה מהאמות
 ימאנום והיותר קשה לישב גם שאנחנו מחוייבים להאמין כי הוא מעיקרי תורתנו
 היא התחיה שהתשלום האמתי והפענוג הנכסף הוא כהפשט הכנדים הצואים החמריים
 שאז נהיה כאלהים ומה טוב מה נעים היוחנו שכליים ונהנים מזיו השכינה ומה לנו
 לעולם הזה ולקורותיו ורעם גבורותיו וכל אלו הספקות זו לזו רכוקות ולסבה האמורה
 הכאתי' רחוקות ומהן משתלשלות אחרות לא ניתנו ליכתב ואתה ידע' תולדותם ומי
 שחננו הכורא שכל ומדע ואינו ישן ונרדם לא יוכל להנצל מלחקור כם ולהמלט
 משחיתותם: ה' והיותר קשה להבין והוא כחומץ לשינים וכעשן לעינים הוא השכל
 הדברי אשר נתן לנו בוראנו להיות בירינו ככף מאזנים אשר בו נשקול המוחשים
 והמדומים ולא נאמין כל דבר כפתאים וסכלים והוא המדריכנו והמנהיגנו רב החובל

לספינתנו כלב ימים וכו' נברל מוזהב עלי חיים הנאלמים. צור כל העולמים למה לנצח
 היסרנו הענישנו לאורך ימים אם נחת כירינו מאוני מרמה המה התעונו ולא ירדנו
 לסוף דעותיך הנעלמים כלום נכבוש פני השכל כמתג ורסן עדיו לבלום ונתור
 למשמע אונינו וכמה יודע איפה הוה או זה יכשר בעיני אלהים את מי יורה דעה
 ואח מי יבין שמועה שמענו אומרים כל האמות מאת יי וציר כגוים שולח וכי אומר
 אשקיע במצולות ים כל מזמותי ואעסוק בשיחה בטלה כל עתותי אקומה נא ואסובכה
 בערים ובכפרים אולי ישכח מפי מה שלכי אומר לי והוא יושב ממולי וכי אתן
 שנת לעיני יעירוני סוף דבר מליצי אוהבי רעי נאמני האמונה אינו הנאמר
 כפה אלא המצויר כנפש כשיאמן שהוא כן כמצואות כמו שיצויר ואיני רואה
 מקום למצות בענין האמונה שאין בכחירת האדם כי אם הפעולות והמתכונן הוא
 מהפעל ואם יעניש על ההסתכלות צדק לא פעל אל כי אין כירינו להאמין הרברים
 הסותרים עצמם או המנגדים לשכלנו גם לא להעצים עינינו מראות כל ימי חיינו.
 ואם השכל הוה רעי ומיורעי הוא בעוכרי הוא המפיל חללים איש רע מעללים מי
 יהנני כעו או כשב וכחכניה שור אוכל עשב כי טוב לי אז מעתה בעיני ויהיה קרבני
 כפרה על זדוני עולה כליל אשה ריח ניהוה לה'. ופה אסתום מעיני ואשים גבול
 להגיוני פן השטפני שבלה מים מה נראים מעשיך משפטך תהום רבה אדם
 ובהמה תושיע יי'.

ועתה כי הקרה יי' לפני איש נכון והכס כמוך עתה אקום עתה ארומם מאשפות
 שפלותי כי יהי מקום לזעקתי אתה תהיה לרוחתי לשועתי כי למחיה שלחך
 אלהים לפנינו ידעתי כי כל הוכל ולא יבצר ממך מומה לא דרכה כף רגל אדם
 באופק ארצנו כמוך איש אשר רוח אלהים בו אבי כל תופש עצה ותושיה בינה
 ונכורה כלביא בהכמה וכארי כחורה לא הנחת ספר גדול וקטן אשר לא קראה בו
 וגוי וממלכה אשר לא בקרת ופקדת בקשת חשבונות חדשות בטבעיות מרותיות
 אלהיות הניגונות ולב מלכים והמדינות. ואתה מלא תורה והכמה כרמון אוצר כלום
 מכל כלי המדה ושכיות מפוך לפידים יהלוכו ועטך מפיך מרגליות. היה עם פיוה
 הצמאים לשחות מימך החיים כי אין כערכך ולא ימצא כמוך בארץ החיים ומי
 ישקנו מים קרים מכורך ומי יזכנו להיות דולים מתוך בארך הניזולים פה אל פה
 ועין בעין נראה ומאן יהיב לן נגרי דפרזא ונשמעינך אלא "שלא ידעתי אנה יפנה
 הארון והיה אני אלך אליך ורוח ה' ישאך על אשר לא ארע וכאתי ולא אמצאך
 ואיה איפוא תקותי. לכן אמור אל אהר הסופרים להעתיק לנו אמריך הנעימים
 ואתנה שכרו כאשר יצוה אדו' פתח דכריך יאיר ותהיה לנו למשיב נפש ומלאה
 הארץ דעה ותאיר העולם מככורך ואני עבדך דלו עיני למרום ולתשובתך אוחילה
 ואעמוד על משמרתו בתפלה כי עורי כהנור נכמר נהפך לשרי כחרכוני קיץ סלה
 ולכי חושק והוכב ללמוריד היקרים תן טל ומטר לרווח צמאנוי פנה אלי וחנני חסד
 ורחמים והיתה נפשי כגלגל ונפש הילדים אשר כגילי ויהללך בקהל עם ופלאך יודו
 שמים כי הוציא נוזלים מסלע ותוריד כנהרות מים.

ארו הם השבעים תמרים והם כלם דברים בתמיהים וזרים.

א חנני ארוני כי אמלל אני משמוע שיש חלק גדול מהכל כי היא מהיריעות הכוללות והמושכלות הראשונות אשר כל בית הלמודים נשען עליו שהכל גדול מכל אחד מחלקיו כדור והנה בשמים עדו.

ב רפאני הרופא לשכורי לב משמועה רעה אירא איך יהיה לשני שעורים כלתי שיום יחס אחד אל שעור שלישי כאילו חאמר יחס **א** אל **ב** יחס **ב** אל

ג וכן להפך יחס **ג** אל **א** כיוזם **ג** אל **ב** אם נתבאר הפכו כמופת כלמוד הח' לחמשי ליסודות אוקירוס. והוא מושכל ראשון יאר פניו אחנו כאישון.

ג ונפשי נכהלה מאר איך יהיה יחס השווי בין ב' שעורים כלתי שיום זה ביאר לנו ציורו ואמותו החכם הכולל כמה"ר משה הלמידך אבל לא ידענו

היתרו וז"ל כהנו זמה שמתמיה יותר שבין שני שעורים מתחלפים ככמותם יהיה ערך השווי וכבר למדנו רבינו מה"ר יש"ר כספר שבר יוסף שהערכים כ' מינים אם של

שווי כאילו חאמר ערך עשרה אל עשרה או של חלוף זה על שני אופנים או ערך הגדול **ל** הקטן דרך משל ארבעה אל שנים ויקרא ערך חלוף הגדול או ערך הקטן

אל הגדול ויקרא ערך חלוף הקטן ד"מ ערך השנים אל הארבעה. ואולם אמות המליצה יתבאר בזה האופן שכפי הנמשך מרכרי בטלמיוס כראשון לאלכסנטי הערך

שבין בקעי ב' קשתות הוא שוה לערך שבין חתוכי מיתר קבוצם הנחתך מהאלכסון ואביא החמונה עם המשל שהביא מורי הר"ר ישר לכיאורו בפירושו לאלמנס' ז"ל

בחמונה הנכחיה (ז"ר **א**) ערך דה בקע קשת דפ אל יח בקע קשת פה הוא כערך דמ אל מח ומלמוד זה נדע כמות כל אחת ואחת מהויות או הקשתות כשנדע קבוצן

והערך שבין בקעיהן יהיה ד"מ קבוץ הויות דאפ פאה רציני לומר כללות וזיה דאח 120 מעלות וערך בקעיהן דה יח כערך 7 אל 5 ונרצה זוית דאפ בפני עצמה וזויות

פאה בפני עצמה. והנה נניח אך חצי אלכסון ונרשום ענוג וכפי למודי הבקעים שהקדמתי יהיה קו אך כל הבקע וקו דל בקע וזיה דאל והוא חצי הקבוץ 60

מעלות ובקעה 86602 וקו לא בקע וזיה אדל שהיא גם כן ידועה מלמוד ל"ב לראשון שהרי השלושה דאל ידועה 60 ואם כן אדל 30 ובקעה לא 50000 ונקיש

לפי זה ונערוך ונאמר כערך דל חצי מספר קבוץ ערכי הבקעים כמה שהוא מספר ידוע 6 אל דל כמה שהוא בקע חצי קבוץ הויות 60 שבקעה 86902 כן מל 1

ההכרל שבין דל 6 החצי לערך הגדול דמ 7 אל בקע 14434 ואם כן מל בין הבקעים יש לו ערך 14434 ולפי שהקבוץ ההווה ממרובע בקע לא שהוא

500000000 וממרובע מל 20834036 הוא 2708340356 שוה למרובע אמ מלמוד מ"ו לראשון יהיה אם כן שרש מרובע הנוכר הוא שיעור קו אמ 52042

ואם נניח שנית אמ לחצי אלכסון יהיה מל בקע זוית מאל ונערוך שנית ונאמר. כערך מא 52042 אל כל הבקע 100000 כן למ השמור 14434 אל 27735

הוא בקע זייה **מאל** וקשהו 6. 16 ואם נגרעה מחצי קבוץ הוויית 60 חשאר הוויית הקטנה **מאה** 54. 43. ואם נוספנה על 60 נמצא זייה **דאפ** הגדולה 6. 76 וזה מה שרצינו לבאר. ואולם כשערך בקעי הוויית הוא ערך השווי כמו זייה **דאג גאה** שהן כערכי **דל** אל **לה** 6 הנה נדע חכף שהוויית שוות והן כל א' חצי הקבוץ הנחון עכ"ל מורי הרב יצ"ו. ומכאן מכואר מאד שערכי הקשתות כערכי הבקעים. ואולם ערך בקעי הקשתות המתחלפות הוא ערך השווי שהרי בקע א' משהף לקשה וכתשלומה יהיה אם כן כ' קשתות מתחלפות בכמותן ערך השווי וזה מפליא מאד. ע"כ דבריו הביאני המלך הרריו.

ד ואני כחרש לא אשמע איך יהיה בקע הקשה הקטנה ויתרה גדול מבקע או יתר הקשה הגדולה.

ה וכאלם לא אפתח פי לחורפי שהיתר גדול מקשהו עם היות חצי הענול אל כל הקיטר או האלכסין כמו פעם וחצי בקרוב כפי הנחת בטלמיוס. ואוקלידס נדר הקו הישר שהוא המונח. על נכוחות אי זה נקודות יהיו עליו קצתם אל קצתם. וכמו שביאר פרוקלוס הוא היותר קצר שימשך בין ב' נקודות ולפי כל אלו הגדרים הקשת תוסיף על יתרה והחוש מעידו ואילו כלוח הקשתות והמיתרים לבטלמיוס נראה שיתר קשת 30. 59. הוא 45. 32. 59. ויתר קשת 30 מעלות הוא 30. 3. 31. ולא ידעתי הסכה ואני כסומא בארוכה.

ו ואהי כאיש אשר לא שמע איך למרובע או מעוקב האחד בעצמו יהיו ב' שרשים שמעו החרשים.

ז ואין כפי הוכחות איך לב' שיעורים שוים שרשים מתחלפים ופני רואיהם וזעפים **ה ואני** כגבר עברו יין איך יתכאר כמופת יש מאין.

ט אין מהם ככשרי מפני רואי שחכמי הלמודים יכארו המפורסם על ידי הנעלם והידועות הכוללות עם הקדמות יותר נעלמות ושניהם בערך ידיעתנו שהרי הדרך המוטבע בשכלנו כמו שכחב ארסטוטלים בראשון לשמע הטבעי הוא מהידועים לנו אל הידועים לטבע שהם נעלמים ממנו.

י אין שלום בעצמי כי אראה שיעורים שלשה האחד עורף על השני והשלישי פחות הימנו והרשוח נחונה להקריב ולהגיש לאין תכלית הקצוות אל האמצעי ועל כל זה לא ישתוו לעולם לא לאמצעי ולא זה לזה עם שהם מחקרבים יותר ויותר למולם.

יא לבי סחרחר איך נגרע מהגדול שבשני שיעורים תדיר או נוסף על הקטן בלי תכלית ולא ישתוו ביניהם לעולם והוא נגר הראשון לעשירי ליסודות.

יב כמים נשפכתי איך יגזרו הפלוסופים שאין ידיעה לבלתי נמצאים והרי בחכמת הלמודים כמה ידיעות והוראות עליהם.

יג וההפרדו כל עצמותי איך יבנו למודים ויסודות על הנעלמים עד שיתנו החצי או השלישי למספר בלתי ידוע וכן יכפלו וישלשו יקבצו ויגרעו ויתנו שרשיהם ויכהנו דבריהם והרכה מהם כספרך עיר נכורים לפניך הם גלויים ומכוארים.

יד מה קול הזה באוני שחכמה הגיאומיטריאה יותר נכבדה רקה יקרה וחסודה מחכמת המספר והפלוסוף ביאר הפכו כראשון למה שאחר הטבע ונוסף על דבריו היקרים יש ראיה להחזיק הדברים.

מו קול ענות אנכי שומע רבים אומרים שהלמודים קלים מהטבעיות גם הפלוסוף קראם הקדמות לחכמות וכללם עם הדקדוק וההלצה וכנראה שהיו מרגילים התלמידים עצמם בהם אצל מלמדים קטני הערך כעין פרגונין קודם הכנסם לשמוע כישיבות הגדולה פלטיין וארכטיטלים. ואנהנו נראה שלהם כלים כדרי השמוש והחוקים מהשכל יותר ויותר מהתמונה הרביעית ההקשית שכדה גליונס שלא קבלוה חכמי ההגיון ולא נתנו לה הניה בין שאר התמונות ואין כלכול כיחס המעורכב שנשחמש בו ואוקלידס בחמשי ליסודותיו ועליו בנה עליותיו ונטע יונקותיו וגיביר במאמר ראשון מספר התכונה הלך אחרי עקבותיו.

יו היה לבי כדונג נמס בחוך מעי איך הלמוד הי"ט לשביעי ליסודות שהוא כלי ידעוני לחכמי הלמודים ונערך להקש ההגיוני שכפי מה שהורנו תלמידך המעולה תמצאנה בו ד' תמונות והנ' נהפכות אל התמונה הראשונה והוא מאיר עיני חכמים וסוחרים בחשבונותם וחשבוהו נר אלהים לנחותם ואם הוא יעות דרכו ואין להשען עליו ויפול בו הזיוף בכמה ענינים מי יורה חטאים כי יכרו עליו חכרים יחצוהו בין כנענים.

יז נאלמתי רומיה איך ג' סוחרים קונים כמות שוה בסך שוה ומוכרים בסך שוה והאחד ירויה והשני יעמוד על הקרן והשלישי יפסיד ועוד המוכר כמו שקנה יפסיד או ירויה אין חכמה ואין עצה ואין תבונה.

יח יבש כחרש כחי להבין איך אין האחד ראש המספרים שהרי ימצאו יותר קטנים הימנו ואינם שברים.

יט ולשוני מדבק מלקוחי איך יתבארו ב' הפכים כאחד שהוא מספר ושאינו מספר ואוקלידס יורה הפכים והלך חשכים.

כ עזבני כחי שכל הופל בשלוח מוסיף ואנחנו רואים משברים פוחה וגורע לא ייטיב כי אם ירע.

כא טבעתי ביון מצולה ואין מעמד לדעת קבוץ המספרים שאינם נוספים בערך מספרי או שעורי אלא כפי שיוזמן ביתרון כשנרע הראשון והאחרון.

כב באתי כמעמקי מים בהסכמת המספר עד עשרה שנראה לי הכריחותו גדולים חקרי לב הראים ואכן עזרא ואם אנשי גוינאה ודומיהם שהם למעלה

ממדרגת הקוף ולמטה ממדרגת האדם יספרו עד חמשה אינה מחזרת אל מורשה ומה יעשו במאות ואלפים צנה ואלפים וחכמי הקבלה בנו יסודות על מספר העשרה לספירות ואעגדם לראשי עטרוה. ושבלת שטפתי בשמעני שלא דקדקו הכתובים ביוכל ושלמה בחכמהו ושצפנת פענח לא ירע לספור הכואהו. גם החכרים אמרו ששמעו מפי תלמידך הנערב דבר חפץ על פסוק והיה זרעך כעפר הארץ אני קראתיך כי תעני בדבר שפהיך אשבעה בהקיץ תמונתך מפני המלעיגים עלי הושיע הוסיס מתקוממים כיבינד כבר את ה' מהונך.

כג יגעתי כאנחתי כי לא נחקים תלמודי כירי שאיך נתת מלאכה או חכונה כוחת כחותיה ומכארה התחלוחתה שזה פעל החכמה הכללית כאשר ביאר הפלוסוף שהיא עסקה בהתחלוחת כל החכמות: ומנוחה לא מצאתי איך המלאכה הנצחית הטבע שהרי ביאר הפלוסוף בשני לשמע שהמלאכה מתרמה לטבע כפי יכלתה וחשבת שמה המליצה היא הלצה ע"ד שהביא רבי עקיבא שבולים וגלוסקאות להורות שפעולות כשר ורם יותר נאות ותלמידך אמת שיש מופתים אצל כבו' טבעיים ולימודים במראה ולא בחירות הכינני איש חמודות.

כד ונחלי בליעל יבעהוני איך יעבר מן הקצה אל הקצה בלי עכרו באמצע וחבלי שאל סכבוני איך ינתן שיעור גדול משיעור קטן הימנו ולא ינתן שזה לו אין שכלי סובלו.

כה והגעש וחרעש הארץ איך כמנוחה הנושא יתנועעו המקרים יתקלסו בו נערי' ויורו בו המורים.

כו לא יכינו רעיוני אל פעולת יי' איך תהינה חמונות שונות כמינם שוות ההקף והשטח וכבר נחפרסם שכל עוד תהיה רבת הצלעות והזוויות תכיל יותר ולכן יהיה העגולה מכל החמונות מכילה.

כז ולא יכלתי לראות איך כהיות הכדור נוגע בשטח על נקדה וכהתנועעו ירשום קו עכ"ו לא יהיה הקו מרכב מנקדה וזה עתיק יומין לא מצאו היתרו חכמי הרשים להם בכל חכמה עשר ידות.

כח ולבי עובני איך יהיו יוררי' מנקדת א' על קו א' יותר מב' קוי ישרי' שוים ויותר מעמוד א' על נקדה שכקו נחונה ויותר משני מקבילים לקו אחד ואיך ינתנו כ' קוים כחוד המשלש שוים לצלעותיו שדברים אלו הם נגר אוקלידס ויסודותיו.

כט ואני עני ואכיון מדעת איך יורשם הקף עגול על ג' נקדות עומדות ביושר שכבר זכרתי בחמר החמישי שהקו הישר הוא הקצר שכיין כ' נקדות ואם נשים עיננו בקצה הקו הישר נראה כל עבריו עד קצה השני ולא כן בקו העקום כאשר הוא הקף העגולה ואשתומם על הפעודה ואיך נעשה חמונה כיציית מהעגולה:

ל ישיחו כי יושבי שער איך יהיה מרכו הגשם חוצה לו ואיך יהיו לגוף א' ג' מרכזים הורנו הנותן נתיכה במים עוים.

לא ואביט ואין עוזר איך כשנוסיף כוכב על כוכב נגיעהו בנקלה וכל עוד שנוסיף נקל עוד כלי חכלה.

לב ואשתומם ואין סימך איך הרק קשה התנועה טהמלא ויותר בנקלה ממה שהרק ירר הכבר יעלה:

לג שמעתי וחרגו כטני על גשם יעלה כירידתו וירר כעליתו מי האמין לשמועחו.
לד חמרמרו מעי מפני אולתי איך יהיה גשם נכנס בגשם שזה לו מכל עבריו כלי התפשטות והתמשכות נכנס בחרריו.

לה יבא רקב בעצמותי כי אראה אניות שטות לפאות הפכיות עם רוח אחד שתיהן כשוה וכלי עצלתי יאיצו ואת אלהי הרוחות יעריצו.

לו ואהיה כצפור בודד על נג איך נטה אוקלידס יהדותיו על יסוד רעוע שכן לקח למושכל ראשון ככלל הקרמיות כיריעה הכוללת יג' שכאשר יפול קו על כ' קוים ישרים ויניח הוויות הפנימיות שמצד אחד פחות משתי נצבות בהכרח אותם קוים אם ימשכו לא"ת יפגשו שזה חסר יבואהו ואיש מוימות ימאנהו. שנייה קוי **אג** וקו **אב** נופל עליהם ותהיה זויח ב' נצבת זויח א' הגדולה שבצרות תהיה אם כן זויח ג' הקטנה שבצרות אם הקוים הנוכרי' נפגשים כפי למוד ליב לראשון ליסודות וכפי הלמוד התשיעי לראשון נחצה זויח ג' ויהיה חצה יותר קטנה מכולה וכבר הונחה קטנה שכזויות וזה כוכ מגונה ואם כן אפילו שב' הוויות הפנימיות פחותות מכ' נצבות אינו מוכרח שיפגשו והרי הקרמתי על תהו כנויה דלה שרופה קדים סוערה עניה.

לו אשר עוד בקשה נפשי ולא מצאתי שהרכ' יחן מה שאין ככחו ויכולתו לא נעלם מעיני המעמיקים כפלוסופיאה שהפועלים הטבעיים הם נכנס' תחת מין אחד עם פעולותיהם כאשר כחב ארסטוטלים בשני לשמע. ואול' הפועלים השמימיים הם פועלים משותפים לכד עמהם כי יש להם ככח הפעול' כאשר החמה תוליד החולעים והשרצים שהם ככח ההמר כמסוסים אבל מה שאין לו כח על הפעולה לא ירעתי איך יוציאנה לאור מאפלה.

לח ומוצא אני מר ממות שב' עגולים נכנסי המרכו שהאחד קטן מהכרו יתנועעו בתנועה אחת וירשמו קו ההקף שוה בלי תוספת ומגרעה נכער כל אדם מרעה.

לט עששה מכעס עיני נפשי וכמני מתנועעים כאיחור מראשי ויותר מהם הגלי והרכב ירוץ אורח יותר מהסוס ועם כל זה כלם יגיעו כרגע אחד למלונתם לא ירע עיט נחיבתם כי עקשים ארחותם.

מ נהפך לשרי כחרכוני קיץ בשמעי שצל המעלות איפשר שובו אחרנית לפי מהלכו שא"כ הנס הגדול כמה כחו ואם צפיה הברזל לפי דרכו היתה אם כן התחכולה נפלאחה.

מא הייתי חרפה לשכנים באמרי שהמאזנים הגדולים יותר מדרקנים מהקטנים ובכלי השעה הפך כל הכלים טועים הגדולים אחזו לנו שועלים קטנים מחבלים.

מב לעג וקלם לרואים כי רועד על נטיה קלה בעגלה הנמוכה והספינה השפלה ולא אירא כנטיה הנשאה הגדולה עם היות היותר גבוהה לופול יותר עלולה. **מג לא** ישכ בקרב ביחי עשה רמיה כפוח מאזנים שוות והן דוברות שקרים וכמה יודע חוכן הדברים.

מד ספקו עלי כפים כל עוכרי דרך באמרי שיתנועע דבר בלי נגיעה מתנועה חצונית שרקו ויגעו ראשם האריכו למענית ואיך נידע מחשבותינו מעבר לים רחוקים מים עמוקים.

מה פצו עלו פיהם כל אויבי באומרי שהמעט יכביר על ונושאהו מהרכ ותכו
 כי מיכל ומרכ.

מו הייתי שרוך לכל עמי באומרי שהמוחש המכוסה מעינינו יראה כנגדנו יהיה
 מול פנינו או מאחורנו למטה או למעלה שמען קולי עדה וצלה.

מו נגינתם כל היום למשל ולשנינה כי אבקשה על ידי כלי השעות קוטר
 החמה והלכנה.

מה והבט אל עמל לא אוכל איך כיום אחד בעצמו יאמר הישמעאלי שהוא יום
 ששי והישראלי יום שבת והנוצרי יום א' ושלשחן יתנו עדיהן ויצדקו
 כי אמת יהגה חכם ואם שלשחן ישראלים יחללו שבתות ומועדים ואין מכלים
 אמרתי אל תחלו לחוללים.

מט דמיתי לקאת מדבר כדעתי יום השבוע כמדבר.

נ אמרתי אשמרה דרכי מהטוא כלשוני לדעת כל השעות שקשקש הכלי
 המחנועע מעצמו כשאשמע שעה ראשונה ושניה ואחרונה גם כי
 לא שמעתי מה שבין הנותרות לא ידעתי איך הידועה תהיינה על
 הנעלמות מודות.

נא אשמרה לפי מחסום ממצוא השעות כלי כלי שעה ואהיה קודר כלי חמה
 ולכנה ובלי הבטה בככבים וכמזלות למרני להגיד בכקר חסרך
 ואמונתך בלילות.

נב החשתי מטוב אם המתנהנים בים על פי הככב שבונכ הרוב הקטן הנקרא
 ענלה שנקרא גם כן ככב הציר טועים וכמה יודע איפה הם רועים.

נג וכאבי נעבר מחוסר תכונה בידיעת אורך המדינה.

נד כי כסלי מלאו נקלה כשמעי שהשוחה במרחף ישתה יותר מהשוחה בעליה באוחו
 כלי ובאותה מדה וכפי סך הפעמים היינו כחולמים.

נה כמשא כבד יכבדו ממני איך לא יצדק אומר הפלוסוף שהכבד יפלו
 לארץ על קו היותר קצר קצתי כחי ונפשי הקצר.

נו ועדה מרעים הקיפוני איך המקבילים יפגשו ואיכ לא הבנינים נצבים ולא
 העמקים שוים.

נז ויחזו לנו משאוח שוא ומדותים באמרם דברים הפכים והן אמת שהקוים
 הנוטים לא יפגשו הזכירו המורה והמכארי' פירשו אבל לא ירדהו
 לעומק הדברים ומחכנתם ורעה עוד חולה איך הקוים הנוטים מצד שהם נרחבים
 ומתרחקי' לא יתרחקו שיעור כלי תכלה זו תמיהה גדולה.

נח הבאישו נמקו חכורותי מפני אולתי ב' למודים האחד אצל אוקלידס כלמוד
 יב' לתשיעי ליסודות וכן גילו אצל תיאודוריויאום כלמוד יב' ממאמר

ראשון שיביאו המכחיש התולדה אל אמות התולדה לא אל מגונה ר"ל מי שמכחיש
 שראובן חי מדבר תהיה ההקדמה שוללת ראיובן אינו חי מדבר ועליה נכנה בנין
 ונוליד הולדה שראובן חי מדבר ודברים אלו לא שמעתן און מהעולם יותר ורים
 שעצמם ימיתו השקדים ואין להרהר אחר המופתים הנוכחים כי הם יסודות אכירים
 המה הנכורים וכפי מה שספר לי החכם הכולל הלמידך שהוא המאיר עיני והמעורר

רעיוני בכל הנאמרי יש עוד מופתי' לאחרונים כמו אלו המינים אצל קו"אנו וקרדינו אני לא הבנתי בלשונם ורק ב' החוקים הנזכרים ידעתי בשם וחזרתי כמה פעמים על דבריהם ועל ספרי ההגיון למצוא מים בציון ולא מצאתי מענה ואני כאויל טעמו משנה. ואתה אשר מחצתני לא ידעתי נפשי שמחתי רפאני וארפא חמשיני ממים רכים גמול על עבדך ואודך על כי החייתני ארוסמך אדוני כי דלחתי.

נט נפוגותי ונדרכתי עד מאד שהשוכנים תחת הצירים יהיו רואים יותר זמן האור השמשי מהשוכנים תחת המשוה לא ידעתי אם דעתך על

קדימה הראות האור למעלה לאופק מצד הקטורים והאדים המכרילים הניצוץ כאשר העידו ההולכים באניות אל קצה רוסיה הנקרא נו"א וזמב"לא שניחמם האור השמשי פתאום קודם זמנו. גם בזה לא נחה דעתי שנכונות הארץ יעכב הראות ב' הצירים בזמן אחר לשוכנים תחת קו השווה עם היות כל הכדור הארצי כנקדה בערך הנלגל השמיני ומכאן סחירה לנשענים על חלוף הראיה הודיעני טהור עינים תוכן הדברים תוציאני לרויה.

ס שאגתי מנהמת לבי איך יחבאר כמופת טעות ארוסטיט' בככבים הזנבי ובענול החלבי.

כא ואור עיני גם הם אין אחי לראות בכדור הירחי הרים נכונים גדולים מהררי אל עשרה מונים.

סב כי עוני אני לא ידעתי למה קבוץ כל לילות השנה לא ישתוה לקבוץ כל ימותיה ואיפה החבאר בחכונה שאם הקשהות הנעלמות תמיד שוות לקשהות הנראות תמיד לעינינו איך יהיה זה מי יודיענו.

סג הם לבי בקרכי שהחמה זורחת לנו המערכיים קודם למזרחיים כי ממנו תוצאות חיים.

סד בהגיני חכער אשר דרכתי בלשוני איך בהיות החמה כראש סרטן יהיה הגדול שבנשפי' ולא יהיה הקטן כהיותו כראש גדי אם הם הפכים שפתים ישק חשיבני דברים נכוחים.

סה אלהי עלי נפשי חשתוחה איך בהיות הנועה החמה מסודרת ושוה לא יתוספו הימים בסדר וכן בגרועותם נלווים כמעגלותם והיות כן גם כצללים מראים הכלים.

סו חרפוני צוררי כאמרם אלי איך יהיו עפים הככבים והמים הנגרים תלויים עומדים וסולם מצב ארצה שכרגע אחד בו עולים ויורדים.

סז כל היום כלימתי באומרי שתלויה על כלי מה אדמתי קומה לעזרתי.

סח ובושת פני כסחתי מכני עוננה על אמרי שמעולם לא היה מלאוי הלכנה. ונפשי מנהמת כיונה מקול מחרף ומגרף עלה קרח שיוחר כהיר כמולד מכנגוד הירח.

סט ואיך לא תשחת הארץ מפני הערב כאמרי שהמוחש יראה מרחוק יותר טוב מכקרוכ.

ע ההת חטה יצא חוה והחת שעורה באשה כאמרי שהים אינו אחר ממאה ליבשה.

ספר אילים

המו דברי אגור כן יקה אשרי המחכה ויגיע לכיאר דברי חכמים וחידוהם ויטעם למטעמם.

חילק ואוצרוהיך מי יספר החקר חכמתך אמצא אם עד חכלית הבונחך אדרה לבי רחוקי ישראל המתנרכים כעם מושכים כשבט סוסר יחפשו עולות מעלותיך וצפונך תמלא כטנם ישבעו בניס הלמידך הרועים כשושני' כערן נן אלהים ארזי לבנון אשר נטעת ערי חולע אמונים שם יתנו צדקות אשר שם ספורים יקננו והאלהים כקול יעננו רננו צדיקים כיי זרח בחשך אור לישרים על אחר ההרים הר חמד אלהים לשכחי ויוסף הוא זקן כיתו המושל בכל קנינו נכנס בכחי גואי לפני לפני זכה לקלסתר פנים יוסיפו לו שנים רוב אונים וירכיבוהו על כמתי שמים וארץ כנפשו העדינה השבעה מכל טוב ג' עולמות ונפש האביונה רוסמות כבודו כגרונו נכסף לשרחו ככל מארו ולכברו בהונו הקטן שבישראל. —

זרח ככהריר **נתן** ויל.

אולם אני אדרוש איותך	אוקיר אנוש אומן אמונתך
בחור בחיר בורא בחירתך בטוב	בנת בשכל בר בחכמתך
גלה גבורות גיר גבולים גבלו	גולים גדולים גול גדולתך
דברי דרושיך דרושים דרבו	דודי דבורים דק דלה דגלך
הן האמירך האדון הט הישר	הדרך הדרך המון הורך
ורד ושושן וחבצלת ור'	זה וו ובתים ועליותך
ויו נרך זהב זכור זרע זקופ	זוהר זמורך זמירותך
חמדת חרוויך חפצים חוששים	חושקים חוות חכמות חילתך
טובים טהורים טעמו טוב טלך	טהר טמונים טעמם טובך
יוסף ידיר יה יד ינופף יענה	יודו ידיריך ידירותך
כוספים כלולים (כין) כבודך כבר	כלם כאחר כורעיד כסאך
לשוך לשורר לך למלל לעלות	ללמוד ללמד לב לקיחתך
מושל ממשל מלאך מליץ מרר'	מז מענה מצופ מליצותך
נאה נאם נבון נרוממך נר	נן נשמחה נרים נשוא נסך
סר י ספור סודות סתורות סוגרו	סלסל ספריך סגולתך
עורה עטרת עם עדתך עלה	עורך עלי עמד עליצותך
פלס פעמיק פניני פי פאר	פה פערו פקרו פלאותיך
צמח צבי צדיק צאלים צללך	צורתך צר צהלב צופיך
קנין קדושתך קרובים יב'ו	קול קוראיך קווים קחלתך
רגשו רחוקים רחשה רוחם ראות	רועה רצון ראשית רצון רעיד
שמעו שבהיך ש'ימך שאלו	שפעת שלמך שמועתך
תבין תפל' זם תשובה תתמך	תען תשירתי תהלתך

זה הכח שלח החכם הכולל השר האלוף כמוה"ר משה מיץ ש"ן אל החכם השלם הפלוסוף כמה"ר רח בכה"ר נתן יצ"ו משיב על שאלותיו והוא כבוד לחכונה משה קבל תורה מראש אמנה כולל מכל הכמה אוצר נחמד וסגולה ומחק לשונו לכל ראויו נערב ויהי כטל כיום שרב מניד לאדם מה שיחו וטיבו של רבו ובהיותו כלו מחמדים כי להם אבירים אכל איש נם כי לא יועיל לנעדרים וכסילים כאשר הלחם לא נאה לעוללים ראינו להרפיוס להיעיל למשיב"י בחצרות החכמות יפריחו וכבית יי שתולים וז"ל.

אחרי ההשתחוויה והקידה לפני הדרת יקרת האיש המעולה בלי שעור ומדה ופריסה שלום לאדוני היושב בשבת תחכמוני עם תלמידיו וילדיו אתנצל על שהייתי. כי כל עכבה לטובה בענין החשובה שאם בנהגו שבעולם כתי' או ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ויאמר לאדם ודרשו ז"ל שצריך לסדר משנתו ד"פ עד שיוציאנה מפיו לכני אדם כ"ש לכני איש כמוך שצריך ענין ועיון ולקרוא לאלפין עיוני ידעתי לפני מי אני עומד לתת דין וחשבון לפני כסא כבוד מרום ואני עני וערום ואיך אבא אל המלך בלבוש שק כהלך ע"כ אמרתי אשמרה דרכי ואמוד כמדה וכחשבון בע"כ ומהלכי וטרם אשיב על שאלותיו אתן טעם לבחירתו כלשון זר שבהיותו זולה לשון הקדש יקרא כפי הכתובים לעזו שתמה הארון עלי שכליתי זמן רב ללמוד אותו בדקדוק ומיסודותיו שאם הלשון אינו לעצמו אלא כמליץ החכמות עלינו לבקשם ממקור ישראל ולמנוע בנינו מההגיון כור עמים קרבות יחפצו וכו' וכ"ש שיש בינינו ספרים מבני עמינו וכו'. אשיב לאדוני שגם אני בקשתי את שאהבה נפשי לילי ויומי והנה לא עלתה ארוכת בת עמי ונראה מי ומי המחברים. אם הרכ המורה ז"ל, לא כוון בחבוריו הלמוד כסדר כי הנה הוא יצא לשטן למתפספסים ולמדרברים שהם האלהיים כדברי כן ראשד ובקש לבער הקוצים מכרם ישראל ומי שלא למד קודם החכמות יהיו בעיניו רוב דברי חבור מורה נבוכים כחלום כלי פתרון ובדרכו הלכו בני עליה והנם מועטים כר"כ"נ ור' חסדאי קרשקאש והנרבוני ואלבלג ודומיהם ור' יוסף בן פלקרה בקצוריו הכוללי' החכמות וכן ר' יהודה הכהן כספר מדרש החכמה הם כמוכירים ראשי פרקים סתמו הסדקים והניחו החורים הנדולים והחלונות והפתחים והחשיבים ללמוד החכמות בקריאתם באלו וכדומיהם כאמת יכלו ימיהם: ויתר ספרי החכמות הנמצאות אתנו מועתקי' מלשון הקדרי או הנרי וערכי כליה ימי ושנתו שחרי וערכי להבין התיבות המושאלות מלשונות הנזים שאם הם בטבעם נקיות בלשוננו שבו זרות סתומות וחפוזות והמעתיקים קשרי' קשרים לאותיות ואוכרי' ומישיכים המלות בעבותות העגלות ולשון עבר לא יתחבר עם בת ישמעאל ואחיה נביות אי דואז כחם על הנר נשמת אדם מנעורי גדלני החשק ללמוד להועיל לעצמי ולאחרים כספרים כלשון הקדש מחוברי' ובמלן כרוים לא כרכרי המעתיקים מלכם יוציאו מלות משפת' לשון עלני' בלולות ויהי כאש כוער בקרבי יקר יקוד כי איככה איכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי מקוצר ידם ועצלתם ואולי רב כס'פם כטל באפס כספם והרצעות הארוכות והתנאים הצריכי' להשגת השלמות יחשבו ככבי נשפם ולא כל

ספר אילם

אדם זיכה לשלחן גבוה כיה והון קבץ כל הספרי הצריכים ולפור למלמדים ללמוד
 הלשונות ולהבין הגיונות שונות שהם עסקי נפשות שאננות. ואמר ארסטוט' בישיבה
 ומנוחה והחכם השכל ולהאין אונים והונים אין עצה ותבונה וחכמה המסכן בזויה
 ועטיה והיה הכרים אלו כדרכונות נטיעים כלבי לא נחתי שנת לעיני ותנומה לעפעפי
 עד אמצא איש כלכבי והבא לטהר מסייעין אותו כי הקרה ה' לפני מוציא ממסגר
 נפשי מבני עמינו מאצילי בני ישראל השם נפשי בחיים המנבחה לשבת על נפי
 מרומי החכמות וירכב על כל שכל ומדע ככלכל ודרדע והוא בין חכמי האמות
 הכם ואמן כאיהן והימן והוא עשה לי את הנפש הזאת כי אבי ואמי עצבוני ויכונוני
 גולם כלי חכמה עפר מן האדמה וכסף הרבו לי וכוהב צפוני עור וכשר הלבישוני
 ובעצמות יגידים סככיני ואולם האישי המעולה אשר שמעת שמו ושמעו הוא הלבישוני
 כנדי ישע הרועה אותי על כמותי החכונות המלמד ידי לקרב ההגיונות ולשוני
 לדבר צחיה המדריכני כדרך נכוחות הוא אדוני רביד צוארוני חכמוני מורי ורבי
 החכם ההורני המדיני הלמודי הרברני הפלוסוף האלהי הרופא המומחה כמו"ה הרר
 יוסף שלמה דילמדינו הנקרא כפי כל יש"ר מקנדיאה יאריך ה' ימיו כימי השמים
 והיה עלהו רעין כעץ שתול על פלגי מים והנה על כל הטובות אשר גאלני אברך
 אדוני אשר יעצני ללמוד לשון לאטין כי בו כל כלי יקר כל ספרי חכמות מועתקים
 בו והוא נתן לי דרך בלמודי ים החכמות וסדר אדר ובספרים פסל המותיים שאם
 החכמה נקטה בקבוצם ורכיבים יהיו המוכרים והמדפיסים גדולי החכמים שהממעט
 אסף עשרה המרים וכך דרכו לומר כמה טועים המפורים בהם כלי חכמה ודורשים
 מעל ספר עורות הנכלה שהקטן שבמלמדים יהיה לאלף מהם כאמת וטוב כלב חי
 מן האריה המה וכענין הלמוד הרברים המקובלים יעשו רישם בשכלים והנה זולת
 גלוי אונים ועינים כענין בחירת המחברים ככל נושא וענין שהוא דבר גדול בקנין
 החכמה הזהירני לבחור בספרים יפים ככתבם ולא אחליפם לעולם שהחמדת
 הקריאה כם השמור הרפיט והשורות עד שימצא המבוקש במשמוש היר וכ"ש
 בספרים העמודיים בחכמה כספרי התלמוד או הרי"ף וטור ורמב"ם ובספרי
 אריסטוט' וכן ראשד בפלוסופיאה וספרי אפוקראטי' וגאלינו' וכן סנה ברפואה
 וספר האלמגניסטי וקופירניקי' בחכונה וספר אלצין במראות ואוקלידס ביסודות
 ודומיהם מהמחברים שמביאים מהם ראייה וראוים להיות נגד עינינו למודיהם
 המיר לזכרון גם הזהירני לכלתי אהקן הטעיות על הגליונות כי אם ברשימת
 הצפורן וכל הנכחר או הקשה אכתוב לכדו כפנקס מיוחד לספר הנקרא וזה יעיר
 לב הקורא בחזרה גם נתן לי כללים לזכירה ולעשות ציונים לחכמה ולתירה בכל
 הלמודים דרך קצרה ובמעשים דרך ישרה. והנה הפצרתני אדוני ואלופי להודיעך
 טיבו טבעו צבעו גזעו הולדתו ומסעותיו והנהגותיו ודעותיו כי נכספה וגם כלחה
 נפשך ליכך אחרי עקבותיו ולרעה את גדוחדך על משכנותיו מה ידירות מה
 חמדות שיהותו ומה טוב היה לרכוב על כריב ותעוף לחוות כנועם אדוני ולבקר
 בהיכלו הכיר ערכו ונדלו ואיש כפי מהללו כי אין ספק בירי התגביל ולהגדיר
 טיטפה כגילגו ונדילו בשלמות ואידיע חלק קטן לפי דרכי וכל רואיו ומכיריו יעירו
 אם אמת יהנה הכי. רבי יצוי הוא איש ענין ושפל רוח ומעורב עם הכרונות ומה

שחשדתו הארון לאיש גכה לכ העכירה אין כו אפילו א' משמונה כשמיניה ואם
 יתמהמה להשיב לכבודך חכה להשוכחו כי הוא טרוד בעסקי רפואתו ורוה הרופאי'
 הקנאי' בעלי אומנותו מבעתו וזולת זה האיש מאר זריו לעשות חיבתו עם אנשי
 בריתו ומהיר כמלאכתו. הוא איש חונן דלים סבקר החולים העניים ונותן להם
 רפואותיו והוא מרכה כסתר צדקותיו ורחמנותו מכריע כחותיו נוח לכעוס ונוח
 לרצות ומעביר על מדותיו והוא מנן וצנה לרכים הוא משען ומשענה לבו כלכ
 האריה יעמוד לפני מלכים וימצא בעיניהם חנינה נדרש לכל שואל מתחפש בכל
 עו להפיק רצון כל כריה בכך צרהם לו צר לא יתן שנת לעניו עד שיוציאם
 לרויה. אינו בוטח בשום בשר ודם ותמיד מרגלא כפומיה לומר לא מצאתי
 לגיחתי רע נאמן כי אם נשמתי וגם כי טבעו אשוי מזוריי עכ"ז הוא נוטה שכמו
 לסכול כל עמל וחלאה וכפי מרץ חשקו כך ירכה היניעה והוא אינו
 בטל אפילו רגע חדש ושבה או כנופו או בשכלו ישר פעלו רופא
 גדול ולא לו כי אינו מתנהג בטאכלו כפי שכלו גם בלילה לא שכב ר'
 או ה' שעות ישן על צרו הימיני שינה אחת מדוכקת והכף שיתעורר יקום וידלג
 חוץ מהמצעות ומתכונן על הזמן האכר ומתעצב על השעות ורק כלילי שבתות
 ישן שניה על צרו השמאלי והאיש כחוש מאוד כלו שכלי היום ככ"ל שנה והוא אם
 לכינה ואפילו מי שלא הכירו אם יפגע בו ויכית כפרצופו יעמוד ויהכונן בו כי
 איש מזמות הוא ורוה אלהים בקרבו דמות דיוקנו מעט ארוך ופיו עצום ישק
 שפתים מדרקק בדברו ושוטר לשונו בין חומותים ועניו שחורות ומתנועעות
 וכהליכתו חמיד מכיט אדמתו והוא מפסיע וממהר כפסיעתו כך דרכו לומר
 שראוי לבקש האדם כמהירות לכא אל תכליתו. קומתו שש רגלים והוא שיעור
 הקימה הבינונית כאשר יחשבו חושבים ורוקמים וכהיותו חסר דמים הארו בין
 שחור ללבן וכל אבריו דקים וכל משקל גופו עם כנריו שוקל מאה וארבעים
 ליטרא כי כך ראותו חוקר הקירה שערות ראשו שחורות קווצותיו תלתלים אכן
 זקנו נוטה לצבע הערמונים והוא שינא זקן ומרכה לספר אמר שלא כוון בו
 הטבע לקשט ולהדר כריותיו אלא שהבשר השחוםי שהתה הלחיים ללחיתו ישלח
 יונקותיו ופארותיו ולתכלית אחר היו יצירותיו שהרי כביה השחי והערה ג"כ
 נמצא זה הבשר על כן רבו יערותיו ולכן הקיסרים הקדמונים היו מגולחים והרכה
 מן האמות כדרכם הולכים עד היום ואילו הכרם והזקן על קנןן מלא ורקן
 מעידים אין חכם כחשיים ועתידיים. שמי כבר ידעתו ומשפחתו גדולה בישראל
 ממנה ראשי ישיבות שלשלת יוחסין והורה בלי הפסק וגדולה ועושר שרים וסגנים
 נגידים בירושלים חוכ"כ ומלמדים לפנים כפרו"בה פירוזה ופלורניציאה ופי"זה
 לנזרים כראש הומיות פלובופיזה. שם אביו יצ"ו הוא חכם תורני לא פלוסוף
 והוא רב מופלג בחימוד וכפסק דין רבן של כל בני ארצו ושמעו הולך כמצרים
 קוסטנדינא וויניציאה הוא הרב המובהק כמזה"רר אליהו בן הרב הגדול
 המופלא כמזה"רר אליעזר זצ"ל בן הרב החסיד האלוף התורני כמזה"רר אבא
 בן הגאון הפלוסוף האלהי הרופא המומחה כמזה"רר מנחם זצ"ל והוא
 הנקרא מקהל' קנדיאה לשיב להרכיץ להם תורה אחרי שנשבה כפרוכיה כשעת

מלחמות היוניציאני עם הקיסר והמלכים ולקחו כל ממונו ככתיב בספר דברי הימים להרב האלוף כמוה"ר אליהו קפשלי מקנדיאה וזה הרב היה ראש ישיבה ליהודים בנמרא ולנוצרים כחקירה הפלוסופית כפרו"כה בזמן הנאון כמוה"ר יודא מינץ זל"הה והיה עשיר מופלג והוא הנקרא שמואל מנחם שהניחו אביו בכטן אמו כמוהו והוא האלוף התורני כמוה"ר שמואל בן הרב השלם מדברנא דאומתיה כמוה"ר אלקנה שהיה מרכיץ תורה בקנדיאה עם אחיו מרנא ורבנא משה שהיה נגיד בירושלים אח"כ ועם אחיו מה"רר אליה והמה יצאו בלהט החרב נגד מה"ר קולון לעזרת מה"רר משה קפשלאי ז"ל וג' אלו גדולי עולם היו בני הזקן ונשוא פנים המופלג בחסידות השר האלוף כמוה"ר אבא הזקן אשר בנה בארץ קנדיאה בית הכנסת הנקרא אלימא"ניקו והקדיש ספרי תורות ותכשיטי כסף ומרנליות כי עשיר גדול היה וכנה בתים וכירניות והוא בן השר האלוף הראשון שבא מארץ אשכנז לדור באי קנדיאה כמוה"ר יאודה ולמעלה למעלה מהסרבים ונכבדים עד זרע המליכה ואולם בעבור הראותך נזע אמו של מורי הרב ש"ץ ארדה נא מן ההר הטוב הזה והלכנון שלמה"ר אבא הזקן הנ"ל היו עוד ב' אחים אחד מה"רר מיוחס ומת בלא בנים והשלישי היה מרנא ורבנא שמריה איש מפורסם בעולם ובנו הוא הרב האלוף כמוה"ר משה אבא ובנו הוא הפלוסוף הגדול המלמד בראש לנוצרים באיטליאה רבו של יואן פיקו מירנדולאנו והוא בר פלונתיה של מה"רר יודא מינץ זל"הה נודע בשערים שמו כמוה"ר אליהו זל"הה ושמעתי אומרים בקוסטנטינה וכמצרים כי בכל פלוסופי האומה הישראלית לא היה כמוהו ויש לו חבורים רפוסים בלטין כאחרות השכל וכמניע ראשון וכמהות ומציאות וכיאורים חשובים על בן ראשר והם בידי הכל גם בלה"ק בכתיבת יד ככל המקומות כמה הכורים ויש אצלי ספר יקר שלו הנקרא עצם הנלגל וחבור קטן נקרא כחינת הדת וויכחים שונים ופסקים והוא מלעני על רלב"ג וההפלוספוחי והרמכים הוא נשמחו וזה האיש היה כלו בן ראשר ומנן בעדו ככל כחו וכפי מה שספר לי מורי האיש המעולה הזה לא האריך ומת בהצי שנית האדם ולוהו כל שרי הנוצרים תלמידיו לקבורה מליכשים בנדי אכלות והיה יפה מראה ומינו נאה לארנות וסבת מיתחו היתה מחמת שצוה לחתוך כשר צומח בלחיו הנקרא ניוס ואולי משחי התער כסם טמיות כי הקנאה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם והניח ב' בנים גדולי עולם האחד הוא הנקרא החכם הכולל כמוה"ר משה היה פלוסוף שלם ונכבד והב' אריא רבי עלאי היא הרב הגדול כגמרא וכעיון החוספית בר פלונתיה של מה"רר משה אלשקאר שכנגדו של מה"רר אליאו קפשלאי שמו נודע בשערים כמוה"ר יהודה זצ"ל והוא היה תלמידו של מה"רר יהודה מינץ שהיה לומד אצלו כפרוב"ה וכשבו לקנדיאה מרכיץ תורה והעמיד תלמידים גדולי עולם וככללם היה הרב המופלג בתורה הנאון כמוה"ר שמואל אלנאו שכתיב ביאור גדול על ספר יראים כחבור בית יוסף ועשה שטוח על י"ח מסכתות וחדושים בהר"ן ונמוקי יוסף ופסקים ודרושים וספר קבוצת כסף. ולמה"רר יהודה הנ"ל היו כנות הרכה ואחת מכנותיו היתה החסידה המהוללה אשה יראת יי' מרת רחל שנשאת להחסיד הקצין כה"ר יוסף מקוסטנדינה נכדו של החכם כוסטיאנו ושניו (?) של מה"רר

אליהו בן חיים זצ"קל והאיש הצליח והרויח בקנדיאה מאד ורק כה אהה יחידה
 היתה לו היא האשה המשכלת הצנועה הרבנית הנ' מ' קשתי המייכ אשרי יודרתה
 של מורי הרב שיצא ממעיה בן חכם כמוהו ואשרי השדים שינק מהם פה מפיך
 מרגליות ויש למורי משפחה גדולה אחים ואחיות ושאר קרובים חשובים והם
 דרים בעיר קנדיאה שהיא מטרופלין של אי קרייטה שכים מיריטראניאו רחבה
 ל"ה מעלות וארכה נ"ד מעלות והאי הוה היה ליונים כסא ככוד מרום מראשון
 והיו לו מאה כרכים וכך נקרא איקטופוליש כפי המהכרים הקדמונים והיום תחת
 מסלח שררה ויניצי"אה והררים בה אנשים מדינים והרכה חכמים רובם
 ממוחסי האשכנזים והיא ארץ זבת חלב ודבש ואוירה מחכים וזה סקורו וצורו
 שממנו חוצב ונגזר הספיר הוה ודרך ספור נודעו לי תולדותיו ואבותיו כי הוא
 אינו מתיחש כהם כי זה דרך החוזרים על הפתחים והוא אומר תמיד כא יבא
 ברנה נושא אלומותיו. ותהלה לאל לא חסר לו מאומה ולא חסה עינו על ממנו
 להזיל זהב מכים ולאחוז בכנפות הארץ מבהר הישוב שכאז"יאה אפרי"קא
 ואיאורו"פא לרכוב אניזה בלב ימים וכצי' עלי נהר מעיו יהמיון תמיד ואין
 משביח שאון גליהם שוקד בישיבות הגוים לדעת סודותם נכנס בחצריהם ובטירותם
 ומדבר בלשון עמים שונים מהרפס כרצי כסף מליצחם וצחות שפהם כי אביו
 ואמו הפליאו עצה הנדילו חושיה להושיבו עם נגידים אומנים וכן היה אצלם אמון
 וטמון בבית מדרשם כמה שנים ולא שנה ממטבע שטבעו בו הוריו ויהי יי' את
 יוסף ויהי איש מצליח ובכל רכיו משכיל ויעש לו כתי כהונה ובתי לויה בתים
 מלאים כל טוב כל ספר וכל חפץ לא יערכם זהב רבים ונככדים וכלים מכלים
 שונים ככל לשונות הגוים מרדקקים מליצים הגוונים פלוסופים טבעיים אלהיים
 למודיים תוריים רופאים ספוריים כל הכתוב לחיים. זך לו חמש שנים אשר
 נשאהו רוח ה' מארצו כי אהב זרים ובחר שבת בארץ מרכז מלון אורחים ונכרים
 וכצפור כורד על גג כי סכבוהו כלבים וימררוהו ערת מרעים וישטמוהו קנאים
 ערומים מכל חכמה ער שמאס באהבתם ושנאתם ונפשו קצה לכלות הייו עתיו
 ורגעיו כנצחז לככות את מחלוקתם ולהמית הולעתם ויצא משם לכרו ובמקלו עזר
 זה הים גדול רחב ידים ויוסף הורד מצריטה מתהלך בארץ מורח לארכה ולרחבה
 ועוב אוצרות סגולותיו וספריו וכל נכחה כהוך האתלו בבית אמו ובחרר הורתו
 ומשם סבב וגליל העולם לגלוח כל סחום ונעלם ער שנשתלשל ובא לארצות
 פולוניאה וגם כי הזמן נהם עליו ככפיר וכאריה שאג ישאג וכמה מקדים ופגעים
 שמוהו מאוס וסחי אמרו לנפשו שחי כלי מרגוע רגע להתיצב על עולתו ולהתישב
 על הלמודים כי היה תמיד נע ונד לא נקעה נפשו מהספרים ולא אמר לחכמה
 נושא ויהי לו היום למלאכה הרפואה היא שעמדה לו בגלותו משען לחם מטה עז
 מקל הפארה מתפרנס בטהרה כל יתיצב לפני השוכים וכל עסקו עם מלכים
 ואפרכים. והלילה לגירסא ערוכה בכל ערב כגמ' ובפוסקים ושמורה בכקר בלמודים
 הצנויים כנפול תרדמה על אנשים חצות לילה יקום והוא כורד בחדרי חדרים ולא
 עמד איש אהו בכקרים משחעשע כבהרת המלמדים החרשים ואת כל מעשה האלהים
 יביא במשפט ויצרפנו כצרוף הכסף קודם שירשמנו על ספר לזכרון וזה חקו תמיד

לבוא אל הכלית הכונה הראשונה ויארשנה לו לאמונה: **יִהְיֶה כִּי אֲרֹכּוּ לוֹ הַיָּמִים**
שׁוֹקֵד כַּמְלֵאכֶת ה' עלה בידו חבור גדול מלא זכמה וכילל יופי קראו **יער לבנון**
 כי הוא כלול מלמודים מחלפים ארזי לבנון אשר נטע והיה דעתו לסדרו ולחלקו למגינים
 וצנה אכן שלמה מסע נבנה מכמה ספרי חכמות וכל חשק שלמה כתוכו **אבל** מה
 יעשה לארזיו וברושיו עלו למעלה ראש וענפיו מרוכים לא יספיקו לו עשר ירות
 נייר להרפיסו וההוצאה רבה לא יוכל לבדו שאת אותה ואיה איפה נדיבי עמים
 לעזרו ספו תמו מן בלהות. עלה במחשבתו להכדיל ממנו כל הויכוחים והספיקות
 ולחלק שכס אחד לתלמידיו ויכרה משם כרה קטנה מהדברים המסולתים שבו
 קראו **באר שבע** והוא כולל כל החכמות הולך אחרי עקבות הקרמונים כוחר
 בקצור נמרץ כשפה ברורה נכבדות מדוכר בו ימצא העיף לרווח צמאנו כאלו למד
 בכמה מאות ספרים עד שיושלם בהניון ובהלצה וטבע ואלהות ובפולסופיאה המעשית
 ובכללות הלמודים ר"ל מספר אלניכרה תשבורת חכונה משפטים מכטים ומראות
 כחכמה הצללים המשקלים והתחבולות כמלחוז ועבודת הארמה בנתוח ורפואה
 בטכע העשבים ומיני הב"ח ובמהפכת המחכות וחקור דין על כל המלאכות ודברים
 רבים שמהם מסתעפים כמה ענפים ובהקרמתו האריך לספר כחק הורת האדם
 השלם הישראלי וכמה יזכה נער את ארחו וסדר למורו איזה לשונות ילמוד ואיזה
 ספרים יבחר בכל נושא וענין וקרא שם ההקרמה **פי הבאר** כונתו בה לבאר
 לתלמידים מכאן קצר אל החכלית הנכסף על ידי האמצעיים הנבחרים ובחתימתו
 חבר לו מאמר נכבד קראו **פלג אלהים** כולל דעות בני האדם באמונות ולכ
 מלכים מנהיגי המדינות והכלית המחוקקים נמוסים בתכונות וכו עיקרי ופנות התורות
 נבזנות חדשות גם ישנות ועל כל אומה ולשון רבים חשבונות **היא** הכאר אשר
 ישקו ממנה כל העדרים ילדי העברים מימיה צלולים וקרים אלא שהיא עמוקה
 מאד והאבן גדולה על פי הבאר כי האומנם חפרוה שרים גדולים רבים חקרי לב
 בה המצא חולדות כל ספרי אריסטוטלים ומפרשיו המפורסמים כגון אלכסנדר
 הימיסטיאות בן רשיד אוקלידס אפולוניאו ארכימידס מיליאום תיאודרויאום
 בטלמיוס וויטרוויאו אלאצין וכל חפצי כמה אלפי מחברים מהאחרונים כמוסים
 בה וזה הספר לבדו יספיק להורות ליהודים כל תעלומה ולהביא החושק ללמוד אל
 הכלית החכמה. **אלא** שלרב סעיפיו הוכרה לצמצם שכניתו ובחר בקצור ובצחות
 המליצה כל הכתוב בו נזכר דרך החרת הכל אל חלקיו ונתינת גדר כל אחד מהם
 על דרך תולדות והלכות פסקות כאילו הן מבוארות ומפורסמות בין החכמים השלמים
 וזה דרכו לומר שלא חברו כי אם להיות מזכיר לאשר ידעו כבר החכמות ולהיות
 למלמדים מראה סדר הלימוד כהוראתם והקונה הספר יעשה לו רב להבינו ואני
 בנוכחי אצל מעב"ת אוכל על שולחנו ג' שנים הייתי רואה שהחבור הזה כהתה
 עינו לקצורו ונלאתי כלכל מזונו והייתי מתרעם ומצטער על כובד הגיונו והיה משיב
 לי רבי שהחשך נמשך מקצורו וצריך מלמד לכארו והייתי טוען שידעתי נאמנה
 שיריבו על הפסקים ההם המתחילים והיו נחשלים מללמוד וימאנו לקבל האמת
 המכוסה אשר אחרי הקרמותיהם שהם סכוחיהם ושרשיהם אינם בצדם עד שהרכין

לי ראשו ושמע לעצתי ומדאגה מדבר פן יהרסו בו וידברו הועה על דברי אלהים חיים ויהיו מאשריהם מתעים ומשלמים רעה תחת טובה הסכים לעטרו כביאור ולצבור לו סביבו מוצא הזהב הטוב ושרשי התולדות ההן והצור אשר ממנו חוצבו עם מופתיהן והיה כל הנשך וראה אותו וחי ובוה הקיילות יחדלון וסמל הקנאה המקנא כחשו בפניו יענה. וקרא הביאור הזה **באר אחרת** כי לא יריבו עליה ובכונה נכונה הפריד ביניהן והבדילן באותיות שידע וראה בשכלו שהמופתים לאריכותם יבלבלו הסדר הלמודי ויפסיקו התמדתו ויפריעו שכל המעיין מענינו ויעכבו זכרון הלמודים והרוצה לשמור הרברים ילמוד בספר באר שבע ויהיו עיניו ולבו בו כל הימים שהיא כולל ביאור וציור הענין עד שישוהו בשכלו קנין ואשר מלאו לבו לחקור ולחטט אחרי מקור הלמודים יעיין בספר השני אשר סביבו כבוד והדר יעטרנו ואז יושלם בציור ואמות בספר קטן הכמות.

ואולם העיקר והמבחר מחכוריו אשר בו כל ידיעתו ועיונו כחו וראשית אונו חלבו ויינו מרושתו וכן גרנו אשר בו לא נשא לשוא נפשו ולא נשבע ללכת אחרי דעות מפורסמות פלטון או ארסטוט' בטלמיוס או קופירניקוס וזולתם כאשר עשה בספר באר שבע כי כזה יבחר אלחים חדשים נגד חכמי הרשום ולא הלך לקרע נחשים הוא ספר **בשמה בת שלמה** סוגה בשושנים מכל חכמות והושיות ומלין לצד עילאה ימלל חוקר כל תכליות נגידיים ידבר וחילים יגבר מפיק מרגליות והוא יפרד לארבעה טורי אכן ובכל מור אבנים גדולות אבנים יקרות מחוטכות תבניות היכל ותחתיהן כמה משכיות חמדה חלשיטי כלה ראוה בנות ויאשרוה מלכות ופלגשים ויהללוה והספר הזה מלא חמנות כמה פעמים שמעתי אומר לרבי שצריך מעות הרבה לנדוניה בחו וגם כי יש לו בת קטנה בארץ מולדתו ידעתי שהיה רומז על הרפסת ספר הכשמת שכאהבחה ישגה ובתורתה יהגה תמיד וכל היום הוא מזמר ומנכש בגנה יעדר יפאר לשום העקוב למישור ולא הורשיחי לקרוא בו גם כי כל אשר לו מספריו הם בידי אמר שאין לראות המאכלים בשעת תקנם וכמה פעמים התחננתי לפני כבודו שיראהו לי ונתנו בידי כמו שעה וחכף חטפו ואמר שהפרי שאינו מבושל באילן יקשור ויקהה שיני אוכליו ורק משני מאמרים שבו חמותי ראיתי אור גדול ממאמר **אור שבעת הימים** הכולל כל מעשה בראשית וממאמר **הפש מחופש** כשמו כן הוא יחפש בו מטמונים מענינים שונים ולא ידעתי לקיצר הזמן לאי זה דעת נוטה מורי שכל הספר הוא על צד הויכוח שחכמים ומלכים באים לנסות חכמת בשמת בחידות וסודות וכו דעות ורות למוריות פלוסופיות מדותיות לא יאמין השומע והיה המספר באוניו כמתענה וכלן כחכארות בראיות מופתיות כשמש בצהרים גליוות נפלאה חכמת בשמה והשב כאיהן קשתה ככל מלאכה ותכונה ידיה רב לה ויהי אמונה. ואולם זולת אלו החכורים הנזכרים יש למורי כמה כהוביות כלשוניות שונות רפואות למוריות חוריות ודרושים נחמדים כמה שקים קונטרסים עמו כטוסיס. **ואלה** חסד שלמה לעשות לדעה לעות את יעף דבר וללמד בני יהודה קשת סודות החכמה כלם בת' בטחתי שכל הכתוב יוגמר ויושלם לא יפול דבר ארצה מכל דברו הטוב לא יכול עלהו ולא יטה לארץ מנלם ויקרא בהם שמו לעולם.

ואהה גדול העצה מצרף למילים וזר לפעלים אל תרכה תדבר נבוהה גבוהה
 ולכך אל ימהר להוציא דבר נגדי ולכוז את מילי לאמר כמה ימי שני חיי
 רבך בישישים חכמה ואורך ימים תבונה ויוסף בן ל' שנה שכפי מה שקבלתי מרבי
 יצ"ו זמן תולדותיו היה בכ"ח סיון הש"נא שהוא $\frac{6}{16}$ ליוניאו 1591 בכדי ארבע
 שעות אחר זריחת החמה בקנדיאה וימים ידברו ורב שנים יודיעו חכמה ומצורף
 שהאיש אינו מיושב כי אם סוכב הולך כל ימיו ובגלות כלה עלומיו. **הלא** כה
 דברי לולי כעס אויב הזמן הצורך הכוגר בו הטלטול והגלות היה מוסיף עוד כהנה
 וכהנה ומפליא לעשות כפלים לחושיה כי הוא בשכלו מכני עליה וידעתי מעלתך
 עסוק במשפטי התולדות ולך בסודותיה עשר ידות ועתה הכט נא השמימה וראה
 ככבים כי רמו יום הלדת את מורי **שכתב** ככב החכמה רם ונשא ואין בו שום
 שפלות וחולשה והחכמה היתה לו מורשה וראה וחקור בכל פרטי חייו ותודיעני כד
 הנראה בעיניך ידעתי ההוינה מישרים אך יהיו מכוסים הדברים ואולם השקידה
 ההשהרלות וההתמדה נמצאות כטבעו בלי מדה ויגעתי ומצאתי האמן. ושמע נא
 דברי הפלוסוף אביר הרופאים וראש המדברים גלינוס לחב כהכונת המלאכה פרק
 ז' ז"ל שבעה הנאים צריכים למי שירצה למצוא כל חקירה וחפש שיחפשו בו אם
 אמנם הוא אמתי או לפחות שיהיה בטוח למצוא אותו ואלו הם. א שכל זך כטבע
 שבקלות ישכיל ממלמדו בכל ידיעה שכלית וישוגנה. ב תרבות וגדול מימי
 הנעורים בלמודים הראשונים ובפרט יועיל לו מאד אם כמצות פלטון הרגיל עצמו
 בחכמה השעור והמספר. ג שהשהרל להיות שומע ומקבל מפי מלמדים היותר
 חשובים שבזמנו. ד שיהיה כל כך סובל העמל עד שיומם ולילה לא יחשוב כי
 אם מה ששייך לידיעות. ה והוא נמצא במעטים שיהיה נקשר באהבת האמת
 כאילו אינו חי כל ימיו כי אם בעבורה ויולול כל הנחשב יקר לרכים אחרים.
 ו שלמד אי זה אופן ודרך להכריל בין האמת והשקר כי לא יספיק בלבד שבער
 בו חשק האמת אם לא ימצא דרך קל להשיגה. ז שיהיה כל כך מורגל ובקי בזה
 האופן שאמרנו עד שלא בלבד ידעהו אלא עוד שיוכל להשתמש בו לפי שכאשר
 המליצים העסוקים במלאכה מאד קלה יחשבו שלא חספיק להם ידיעת האופן אם
 לא שכתמידות כל ימיהם ישתמשו בה כל שכן שלא יספיק לדעת לכד האופן למי
 שעסקו בענינים גדולים ולכן אם יחסר אפילו אחד ממה שזכרנו למי שרוצה
 ליכנס בדרך האמת לא יהיה מאד בטוח שישג מבקושו אבל אם יהיו כלם מצורפים
 מה יעכב שבכטחון טוב לא נחקור ונדרוש האמת. שמעת תורף דבריו אין דבר
 נמנע למוכן הכל קשה וכבר לאין נכון לו. ואלו שכע מדות נחקיימו ברבי יצ"ו :
ועתה אשיכך על שאלותיך כפי עניותי. א שאלת ממני דעתי על ההתחלות הטבעיות
 הארסטוטליות ר"ל ההיולי והצורה וההעדר אם הן רמוזות בפסוקי התורה כאשר
 חשבו קצת מספרשינו במלה ההו ובהו. אודיעך אלופי מה שיכולתי להשיג מתוך
 דברי ספר בשמת שכאוחו הזמן המעט שהצצתי בו מציתי מעט מדכשו ותארנה
 עיני אך שמץ דבר כניצוץ השמשי קודם הראוהו והנראה שמורי יכחיש הנחות
 ארסטוטלים בהתחלות הטבעיות וימאן לגמרי בהיולי שהוא יניח ג' התחלות מספיקות
 להויות והן החם והוא הפועל והלח והיכש מהפעלים והם משונים כטבעם ומקומם

והחם הוא השמש וכל צבא השמים שהם אשיים והם הפועלים בשני היסודות ר"ל כעפר וכמים ויחשוב שהאוויר הוא בכלל המים וממינו שהוא קר ורח נגד אריסטו' אלא שהאוויר הם מים ספוגיים ויותר בהיריים ודקים ושאלו היסודות הם היותר פשוטים שהן ההתחלות ושאינן מרכיבים מחמר וצורה והנה הככבים פועלים הדריר באורם וחומם בעולם השפל והאש היסודי הנמצא בינינו הוא ממינם והוא המחערב כאלו היסודות ומכשל וממוג ומכין אותם כטבע המרכיבים למיניהם כפי הנאות להם והנה כפי חלוף כמות הלח והיבש המהערכים והיחס שביניהם וכפי חלוף פעולת החום הנזכר בהם כן יתחלפו המינים כי מאלו הווים כל היצורים דוממים מחצבים צמחים בעלי חיים והאדם בעצמו כולם הם מאלו היסודות ואין להתפלא איך מנ' ההתחלות יולדו המון בריות לאין חכלית שהתמיתה הזאת תקרה גם כן לדעת ארכטוטלים ותלמידיו שהם יניחו כל ההווים מהיסודות הארכעה וחלוף ערוכם ויחסם שנס שהם מוגבלים כמספרם יתחלפו יחסיהם ואופני ערוכם כמינים בכ"ה כי לא מצאו טעם לרכיבי השנויים זולת הנזכר. **והנה** כל עוד היות הלח מעורב ביבש וממוג כחמו כמורכב כפי התנאים הנאותים לטבעו והיו לכשר אהר יהיה המרכב כקיומו וכשיפרדו זה מזה יפסדו ויתמו חלק לכם עתה יאשמו אבל העפר והמים שהן ההתחלות לעולם אינן כלות וירעהי שלדעת הוה יקרו ספיקות וערעורים וכלם הם כטלים כדברי טורי ומכוערים. ואולם אם תשאלני לאמר והנה עינינו רואות שהאוויר בהתלהבותו יבער והיה לאש אכחיש שהיסודות הנפעלים יתהפכו לפועלים כי גם לדעת ארכטוטלים אין היסודות שלפנינו פשוטים וכאוויר יש חלק מן האש שהוא בוקע ונכנס בכל היסודות עד חררי בטן הארץ וכפנישת הגופים המלוטשים ובתנועת האוויר יגלה האש שהיה מכוסה בוקדם שאין לחשוב שהרקדוק או ספוגיות יוליד האש שהרי הספוגיות הוא מפעולות וסגולות החם ואיך יהיה הפרח סיבת העיקר ואם כן האוויר לא יתהפך לאש וכל שכן שלא יראו בשנויים שהאש יתהפך לאוויר או למים ואם כי סתומים הדברים הנה למכני מדע דברי אמת נכרים. וכלם הם בכפר בשמה מבוארים :

ואולם כמה שהניח ארכטוטלים צורות עצמיות אודיע לארוני כי הן על ריק בנייות ואינן אלא חלומות והזיות. וזה מכמה ראיות. א' שהוא הורנו לבלתי הרבות הנמצאים בלי הכרח ואמנם אין צורך לאלו הצורות העצמיות שהרי לפי דעתו האיכות הן פועלות כל ההתפעלויות והשנויים שהעצם לא יפעל כי אם כאמצעות האיכות אם כן אין לקבל. ב' שהוא למדנו שכל ידעתנו מהמוחשים ואנחנו לא נדע כחושים זולתי האיכות והמקרים בכל הנמצאים המושגים שהעצמים אינם נרגשים וא"כ הצורות העצמיות הולליות. ג' שהוא הראה עצמו לדעת כפרק שני ממאמר שני לספר הויה והפסד שהארכע איכות הראשונות הן הן צורות היסודות וכל בית הפלוסופיאה יודעים שהם מקרים וא"כ כל צורות המרכיבים כמותם וכמו אלה רכות כריאות וטובות. **והנה** המחויקים כאלו הצורות ישיבו על הטענה הראשונה שהן אמת שהצורות הללו אינן צריכות לפעול אלא לתת הישות והמהות למרכב ולפי שהפעולות נמשכות אחר המהות והישות יאמר שהצורות העצמיות הן הפועלות בעצם וראשונה גם כי האיכות שהן כליהן הן סבות קרובות לפעולות אבל

ספר אילם

הן פועלות בכח הצורות ואין אלו אלא דברי נבואות שלמה לא תהינה האיכויות
 התחלות הישות והפעולה בכל המרכבים כאשר יורה ארסטוטלים ואלכסנדר שהוא
 כן בצורות היסודות. ועל הטענה השניה ישיבו שהנה גם ההיולי אינו מהמוחשים
 ועכ"ז נאמת מציאותו לפי שחליפות הצורות הורנו מהותו כן הפעולות הנרגשות
 הביאנו אל השכלת מציאות הצורות הפועלות שהצורות העצמיות אינן מכלל המוחשים
 שחבקש מציאותם כחוש כמו שכתב ארסטוטלים בפ' ג' מהמאמר הו' למ"ש ואנחנו
 נשיב להם שכווננו דבריהם שרמו הצורות להיולי שכאשר הוא הכל וריק כמו כן
 הצורות שלו חכמו השכירו שיספיקו האיכויות לפעול כל הפעולות הנרגשות לא בקשו
 אלו הצורות המדומות. והנה המאמחים הצורות העצמיות יטענו הרבה טענות
 מהן חזקה שאינן בנויות על ההנחה השקפית של היולי ומהן נשענות בו ולכן הפקחים
 הקדימו שאלה מציאות ההיולי לשאלה מציאות צורות העצמיות. א חלקי העצם הם
 עצמים: הצורה היא חלק המרכב שהוא עצם. א"כ הצורה היא עצם. ב אילו
 הצורות הם מקרים יהיה המרכב קבוץ כמקרה שקרו האיכויות ההן באותו ג לא
 יהיו המרכבים נבדלים בעצם אלא באיכות ד הנותן השם והגדר הוא עצם ובהשתנות
 הצורה ישתנה השם והגדר ויקרא על שם הצורה הבאה. א"כ הצורה היא עצם.
 ה המגביל ההויה לחלוטין ומשלים אותה הוא עצם הצורה תשלים ההויה שמהאיכויות
 והמקרים יקרו לבד התפעלויות. א"כ הצורה היא עצם. ו הדברים משתלמים
 מדברים שהם תחת סיגם וכהויה שהחמר הוא עצם והוא משתלם מהצורה הויה
 גם היא עצם. ואני אומר שהקדמונים טיבו להפסדף שלא הניחו אלו הצורות
 שהם לא הכירו עצמים וזלת החמר והמרכב ואולם פיטאגורס היה הראשון
 שהמציאם כאשר כתב דיאוגניס בשביעי לחי הפלוסופים והחזיק דבריו תלמידו
 טיטאוס כנראה כספרי פלטון והראיות שמביא מהמשיחות שהן קודם חסדות כל
 ריה ואח"כ יוסיפו עליהן הריה והדברים הרכים נעדרו צורה שיחתמו בהם אח"כ
 אינן מורות כי אם על המקרים שהרי אין לתוספות אלו מציאות בלי נושא ואמנם
 הוכרח פיטאגורס לזאת ההמצאה לקיים דעתו כהעתק הנשמות מנוף האדם אל
 נופי הכעלי היום שזה לא יעשו הצורות המקריות והמדברים קבלו דבריו למען
 קיימם השארות הנפשות הפרטיות האישיות ולדברי הרמב"ם שהן נקנות
 ונעשות עם ההשגה השכלית ומתעצמית ההכנות מכואר שהן איכויות מקריות.
 ונשיב על טענותם ונאמר שאמנם הצורה היא חלק מהמרכב לפי האיכות לבד
 שהפרוד או הרבוי הוא מצד החמר והוא לבדו עצם לפי שהוא חלק עצמי
 מהמרכב והצורה היא משלמת לבד ונקראה חלק המרכב כאשר מקשטת ומשלמת
 אותו ואינה כי אם איכות מקרית והיא נותנת לו שם וגדר שבכואה אל ההיולי
 נקראה הויה בהחלט ובהפרדה הקרא הפסד וכליה שקודם לכן לדעת המאמינים
 כהיולי היה ככח לבד המרכב ובביאתה הוא כפעל ולדעתנו במים ועפר היה כח
 הרודאים ובהכנס האיכויות בערוכם ר"ל בהולדם מפעולה החום בס כפי ערך
 ידוע לטבע או למנהיגו יצמחו הרודאים כפעל מין בפני עצמו מובדל משאר עשבי
 האדמה וא"כ האיכויות משלימות ההויה ואין צורך לצורה עצמית כלל: ויש לדעת
 שלפי הקדמונים יש ב' מיני מקרים א' שפרידתם לא הפסיד הנושא הנם שיתפעל

בכואם וכלכתם והן הכנות כהיולי. ב' שפירדתן חפסיר הנושא שמביאתן היא כל
 הוייתה והם קנינים בו והן הן הצורות המיניות ואינם עצמים אלא מקרים ממלאים
 מקום העצמים שמהן יקנה שם המרכב ויוכלל במין ומהן כל שלמותו. ובענין הגדר
 הנה מהחמר יקחו סוג הנגדר ומאלו המקרים הקניניים יקחו הכרלים שיוגבל בהן
 הסוג המשחק להרכבה מינים ויצא גדר המין המיוחד. ונשיב א"כ ונאמר שהמרכב
 מהחמר והאיכויות הקניניות אינו מרכב כמקרה אפי' שמרכיביו טרברים. שתחת
 סוגים מתחלפים שהאיכויות הנוכחות הן במקום העצם בהיותן בלתי נפרדות אם לא
 בהפסד המרכב כאילו האמר הנפש החיונית שלא תפרד מנושאה אלא תהרל
 מהיות ובכלותה יכלה עמה ויפסד המרכב שכאשר היותה במרכב היתה גורמת
 מציאותו כן הפסדה יגרום כליהו. מה שאין כן באיכויות הנפרדות שיגרמו
 התפעלות לכד ולכן מציאותם במרכב הוא מקרי. הדע לך שהאיכויות הבלתי
 נפרדות מספיקות להכדיל המרכב ונחשבות כהכרלים עצמיים שארסטוטלים בעצמו
 בחמשי למה שאחר יקרא לעצמים המכדילים בין המינים איכויות ואין צורך שיהיה
 שלמות הדבר ממינו או מסוגו וכשיחבונן המעמיק כדברינו אלה המעטים ויפשיט
 עצמו מהמלכזשים הארסטוטליים יראה סתירת כל אלו הטענות ודומיהן. תמצאם
 טוענים א אם אין צורה עצמית אין הויה שההיולי אינו הויה ונפסד וצמיחת כל
 המקרים אינו אלא התפעלות לכד ואנחנו נשיבם שזה כפי הנחות המשאיים אבל
 הקדמונים אומרים שהמקרים הנפרדים יגרמו התפעלות אבל הבלתי נפרדים יגרמו
 ההויה וההפסד. ב אם אין צורה עצמית אין הכרל עצמי בין מין למין וכין סוג
 לסוג שמה המכדיל ביניהם אם ההיולי משתף לכלם ואנחנו נשיב שהאיכויות הבלתי
 נכדלות הן המכדילות ומספיקות להכדיל בין מים לדם וכין אבן לעץ וכשר ועצם.
 ג אם אין צורה עצמית אין קיום למרכבי' שההיולי אין לו קיום בעצמו ואיך
 יתן קיום לאחרים ואנחנו נשיב שיש להיולי מציאות אלא שאינו קצוב והוא כמו סוג
 והצורה מכדלת אותו ונותנת לו שם וזה יעשו המקרים. ד שהנמצאים הטבעיים הם
 מרכבים כלם ומההיולי לכדו לא תהיה הרכבה ולא מהיולי ומקרים שהם במרכב
 ואינם חלק הימנו וא"כ צריך לומר שיש צורות עצמיות שהן חלק עצמי למורכב.
 והנה ידוע מה שהקשה אמנויאוס המכאר היוני במאמרות על הצורה העצמית
 שארסטוטלים גדר המקרה מה שהוא בנושא לא כמו חלק ממנו אלא שלא יפרד
 הימנו ואין לו קיום זולת הנושא ולפי זה הצורות כלן הן בהיולי ואינן חלק ממנו
 וגם אין להן קיום בלתי א"כ אינן עצמים הצורות הטבעיות והשיב הוא ושימפליציאו
 תלמידו שהנושא הנרצה בדבריו ארסטוטלים אינו ההיולי אלא העצם השלם כאשר
 הוא המרכב שהנמצא בו ואינו חלק ממנו והוא צריך לאותו נושא אם ירצה
 להתקיים שכל מציאותו בנושא והוא מקרה אבל הצורה העצמית היא במרכב כמו
 חלק ממנו ואנחנו נשיב ונאמר שאמת שהמקרים הנפרדים מהנושא כלי הפסדו
 אינם חלק ממנו והם עם ההיולי לא ירכיבו המרכב שההיולי עם האיכויות הבלתי
 נפרדות הן העושות המרכב ועליהן נשואים המקרים הנפרדים. ה שנראה ככל
 העצמים הן פשוטים הן מרכבים פעולות ותנועות ד"מ כיסודות תנועות מהמרכז
 אל המקיף ומהמקיף אל המרכזי כדוממים סגולות ד"מ במגניטיים שמושכת הכרול

ספר אילם

וכן ברפואות המריקות שבוחרות בחמרים ואלו אינן מצד ההיולי שדרכו להתפעל
 ולא לפעול ולא מצד המקרים שהם כלים לעצמי' כאשר ביאר ארסטוטלים
 בשני להויה 55-45 וא"כ הן מאלו הצורות ואנחנו נשיב שאלו הסגולות והפעולות
 כלן נמשכות ומסוככות מהאיכויות הכלתי נבדלות ככל דבר ודבר כפי טבעו
 שסבת תנועה היסודות מאיכויות הכיבוד והקלות וכן הספוגיות והמקשיות הן איכויות
 החמר כמו שההום והלחות והיובש הן האיכויות הראשונות ביסודות וכל השניות
 כמו החלקות והשעירות הרכות והקשיות ודומיהן נמשכות מהראשונות וכמוזה הוא
 בכל המרכבים אם כמחכות יש להם מוגים מיוחדים וסגולות שנבדלות בהן אחד
 מחברו כאילו האמר העופרה מהבדיל והכסף והשני הנראה בהם הוא מצד שני
 פעולות האיכויות הראשונות בחמר וזה המוג הוא צורחם המינית והסגולות
 נמשכות היטנו וכן כצמחים ההויים מעירוב הגשמים והאיכויות המוג שלהן היא
 נפשם הזנה שבה ניוונים וגדלים ומולידים כדומה והם ניוונים מהעפר והמים
 שנהפכים לטבעם וגדלים ומולידים בעור החום האשיי שבם שכחסרונו ייבשו
 ויכולו והנפש הזאת היא המכדילתם מהרוממים, וכן ככ"ח בלתי מדברים ההרגשה
 היא צורתם וכפרט חוש המשוש שלא יפרד מהב"ח שהוא הווה מההתמוגות של
 יסודות יותר נאה ומשובח ממוג הצמחים שהוא נוטה ליובש ולפיכך הם נעדרי
 ההרגשה ובכ"ח נוטה ללחות וכל שכן שלשאר החושים שצריך מוג חשוב למציאותם
 שהרי בהרכב מהב"ח חסרים מהם לארציותם ועפריותם וכן הכח הרמיוני וכל
 פעולות הנפש הפנימיות כהשכלה והרכבה וחלוק והיקש כל אלו נמשכים מטוב
 מוג האדם יותר מבשאר ב"ח ובין הכלתי מדברים הבדל רב כחכמה ופקחות
 תראה אחד מקטני הכלבי' ערום יותר מהסוס הגדול והחמיר ויותר טמנו השועל
 או הקוף והפיל וזה אינו מצד החמר אלא כלו מצד המוג הטוב וזה דעת אלכסנדר
 האפרודוסי ואיפוקראטיש וגלינוס כחמישי לראשון מיסודות אמר זיל
 ביארנו שכפי המוג יתהוה מהגשם הטבעי עצמות הנפש אם לא שאי זה איש
 יחשבה כדעה אפלטון בלתי גשמית שיכולה לעמוד חוץ לגוף עכ"ל והנה פלטון
 יחשוב שכל הנפשות הן במדבר' הן בכ"ח הן כצמחים שהן נצכות ומנהיגות
 הנופים כרב החובל הספינה והעגלן העגלה ולא שהן צורות הדבר כאשר יחשיב
 ארסטוטלים שהן משלימות ופועלות העצמים. ך יאמרו ממה יהיה הזכרל שכיין
 המוחשים אם אפס צורות עצמיות שהחמר משתף ולא יהיה מהמקרים הכוללים
 להרכבה מהנמצאים שהם משותפים לכלם ואם תאמר מקבוץ הרכבה מקרים
 שהנראים כאחד לא יראו כלם באחר הנה הקבוץ הוה הוא כמקרה שהקבוץ
 מהרכבה מיני מקרים כאילו תאמר מלובן וכבדות ורוחב ודומיהם שהם מסוגים
 מתחלפים הוא כמקרה ואינו עצמי שיבדיל הדבר מחברו בעצם כאשר הוא נבדל
 עצמות המרכב ואנחנו כבר סתרנו טענה זו כאמרנו שאין צורך שיהיו החלקים
 המשלימים מסוג אחד שהאיכויות בלתי נפרדות מהנושא הן כמקום העצם ומהן
 הנבדל העצמי. ך אם כל אחד לכו מאלו המקרים לא יבדיל בעצם המרכב גם
 קבוצם יחד לא יבדילו שהתאחדותם זה כזה אינו אלא הצטרפות והוא מקרה
 כאשר ביאר ארסטוטלים בשני להויה. 41. 40 ועוד שנשאל מי גרם חבור כל

אלה המקרים יחד אם תאמר במקרה נתקצצו אם כן אינם מעצמות המרכב ואינו מצד ההיולי שהוא משתף לכל המרכבים ואי אפשר לתת סבה אחרת לקבוצם זולת הצורה העצמית. ואנחנו נשאלם אם ההיולי ככה אל כל הצורות הטבעיות מי הגורם לו לכישה זאת הצורה יותר מהאחרות וצריך לומר שהמוליד פעל בו כפי טבעו יהיה המוליד ממין ההווה כמו כל המולידים הטבעיים או שאינו ממינו כאשר לדעת ארסטוט' יוליד השמש הצפרדעים שלדעת מורי השמש אשתי והוא נכנס במרכבים ומוציא מיני צורות מכה היסודות כפי חלוף הערוב והאיכויות וא"כ הוא המוליד כל אלו המקרים ומקצצם יחד. סוף דבר אינו רואה שום טענה מכל טענותיהם מכרחת אלו הצורות העצמות והטבע לא יותיר לבטלה ולא יחסר בהכרחיים והנה לאחר מג' טעמים יונחו אלו הצורות או לתת הישות והמציאות למרכבים או להגדילם או לפעול או זו פעולות וסגולות ואולם כמו שביארנו כל אלו יעשו האיכויות שהחוס יתן ישות לאש ויברילהו מהמים וישרוף ויחטם א"כ אין צורך להניח דברים שאינם נרגשים שכמו שאמרנו כל הפעולות הן מצד האיכויות כאשר יודו גם המשאיים עצמם שכל פעולה והתפעלות הוא מההפכים ואין הפך כעצמים ושום עצם אינו נרגש כי אם האיכויות הן שנופלות בחושים אם כן אין להכניס כפילוסופיאה אלו הצורות. והנה אנכי רואה שרבים יצאו בלהט החרכ כנגדי לאמר מה נעשה לאחותינו נשמחנו אם היא מוג לבד אוי לאחריתנו ולדעת הרמ"בם מי שלא השיג וקנה שלמות שכליות חלף לו וכל המן העם כמרבר הוה יפלו פגריהם ואפילו לסכרת האומר שהמצות כעשיות הן מספיקות להתעצמות היתכן שכל האמות יחמו הם ונשנותיהן עמהן שעליהן לא נראה ה' ולא הכירוהו ולא קבלו את תורתו והן לא ראו נפלאותיו וחלילה לאל ליסר אותם ואוי לנפשם שהכנתם נשארה לכרה ולא הושלמה בעשית מצות ה' וכאשר באה כן תלך ריקם אלא שאנחנו רואים שאפילו יונחו הצורות העצמות וההיה הנפש המדברת אחת מהן הנה לדעת ארסטוטילס וזולתו אינה נכרלת מהגוף שהרי כל מהנועע הוא נחלק שקצתו כמה שממנו וקצתו כמה שאליו כאשר ביאר ארסטו בששי 32 לשמע וא"כ ההיה הנפש נחלקת וההיה גוף וידעת השיבת המדברים שהיא תנועע כרגע וארסטו' ביאר כמופת נגדה כששי לשמע 29 שאם הא' יתנועע כמהלך ג. י. ד. כרגע הנה ב' היותר מהיר הימנו כפלים יתנועע כאותו המהלך בעצמו כחצי רגע או אותו המתנועע א' יתנועע כחצי המהלך ג. י. כחצי רגע וזה סותר עצמו שהרגע הוא זמן בלתי נחלק כידוע א"כ הדבר סותר עצמו שתהיה שום תנועה כרגע וידעתי הטענות מעלית האור והראיתו על האופק כרגע אבל היא אינה תנועה שהרי הנצוצות הם מקרים ואיך יתנועעו כאויר בלי נושא אלא ודאי שהנצוצות נרשם בכל חלק וחלק מהאור היותר בהירי ואין להאריך כי כלם מורים כהעסק שלא יהיה כרגע והכל תראה בס' בשמת כסדר ולדעת פלטין והמקובלים שאינה צורה עצמית אלא ממונה על הגוף להנהיגו ויש לה מציאות בלתי לא אוכל להבין איך יהיה זאת הנשמה קיימת אם לא שתלכישנה אי זה כנדים שכבר הודיעו קצת מגדולי הנוצרים האלהי' שאינה כל כך פשוטה כאל יתע' ומלאכיו וברוך שיאמרו הם בנפש יגורו המקובלים על המלאכ' שיש

להם מלכוש שמתלכשים בו כצאתם לעשות רצון קונם כי זולת זה לא יתנועע
 אם לא יהיו גופים וזה מכואר מאד מאד. **והנה** מה טוב אם אפשר להחזיק דעת זו
 ולסחור הטענות שכנדה שבוה נקים השארות הנפש ותנועות המלאכים ותנוח
 דעת המסתפקים סלה. **ואולם** כענין הנבדלים הנפרדים מחמר ומלכוש אין ספק
 שכל פלוסוף ילאה להחליט הרבוי כנבדלים מחמר וכלם כשם יקרא ככני אדם
 וכלל זה יהיה מסור בידך ולא תבהל בקראך ספרי החכמות שכאשר לבעל דת
 תחשב האמונה צדקה כן למתפלסף תחשב לכסלה ולחסרון שחקו לחקור ולמאן
 להאמין אם לא מוכרח והוא ישאל כמה נבדלים אלו השכלים אם בעצם יהיו
 הרבה מינים תחת סוג אחד ואם כמקרה הרבה אישים תחת מין א' שבענין
 ההבדל האישי מחלוקת בין הפילוסופים ואם אינו החמר לבדו שהוא משותף
 ככלם אינה גם כן הצורה לבה מטעם שהיא אחת שוה בכלן ולפי הפקחים
 החמר המוגבל בכמות הוא סבת האישיות המספרי והוא חלק מהאיש המרכב
 והנאות לומר שהבדל האישים מצד החמר וכן אמר ארסטוטלים כ"ב למ"ש
 שהדברים שחמרם אחד יקראו אחד וכ"ש למכחישי הצורות העצמיות שהמרכב
 אינו כי אם מהוילי וקבץ מקרים שהכמות יהיה מגדולי המבדילים בין איש לחברו
 ואנחנו לא נכחיש שההבדלה היא מצד הצורה בין שתהיה עצמית או קבוץ
 מקרים שהחמר מצד טבעו הוא מתחלק ונפרד והצורה היא אחת כטבעה וכמו
 שהאישים יקבלו ישותם מהצורה כן נראה שקונים ממנה היחידות ואישיות שהנה
 נודה שיקנה האיש מהצורה האישיות שלא יתחלק לאישים אכל לא יקנה הימנה
 שלא יתחלק לחלקים ובהיות שוה לא יקנה ג"כ מצד החמר שהוא כטבעו מתחלק
 צריך שנודה שוה יקרה מהחמר יחד עם המקרים ומורי הפליא לחקור בשאלה
 זו כס' יער הלכנון. **ואולי** ישיב המעיין לאמר שעיקר שאלה זו על האישיות
 שבהמרים שהם מרכבים מחמר וצורה ולא כאישיות הנבדלים שבהם תבדיל וזה יחד
 ותגביל הצורה אין ספק אבל ההקש השכלי יורה הפכו ר"ל שלא יתכן ההבדל
 המיני או האישי בשום אופן לנבדלים מחמר לפי שאם נודה שהשכלים הללו הם
 נבדלים מהכמות שהוא מקרה מוכרחים אנו לומר שהם פרושים מכללות סוג
 הכמה אפילו מכמות מתפרד שבו יוכלל המספר וא"כ אי אפשר לתח מספר
 כנבדלים כמו שא"א לומר שהאחדות המקרי ינשא בהם כי העצם האחד אמנם
 הוא אחד לפי שהוא נושא לאחד המקרי וזה לא יתכן שהנבדלים יהיו נושאים
 למקרים כי היא סגולת החמר. **ונוסף** שהמספר הוא מהמוחשים הכוללים כאשר
 כתב ארסטוטלים כס' הנפש ואין יהיה א"כ כנבדלים הבלתי מוחשים ואל תשיבני
 מהמינים והסונים שע"כ הם נבדלים זה מזה ואינם חמרים שגם אני אודה
 ההבדל השכלי המואחד שהשכל קבץ כל האישים אל טבע כולל וכל המינים
 אל סוגם הכוללם והחושים הביאוהו לזה ואין מציאות לכל אלו כי אם בשכל
 וכן הצורות האפלטוניות או הן בשכל לכר או אינן נבדלות מחמר ואפילו שיונחו
 כן בשכל האל יתעלה וכפי גדולת הנושא שבו הן כתכלית העליוני עכ"ז בערך
 האישים שהם העצמים המרכבים הן שניים ומרגלא כפום הפלוסוף לקרוא העצמי'
 השניים אחרונים לאמר הכולל או אינו כלום או הוא מואחד ר"ל שהוא קבוץ האישים

מקובץ בשכל אחד שהחכונן באישים וראה שהם משתוים כדבר הכניסם תחת מין א'. ונשוב אל ענינו כבר ידוע דעת הרמ"ם וגלה דעתו כזה בהקדמתו יג' אמר ז"ל כל מה שאינו גוף לא יושכל בו מנין אלא א"כ יהיה כח כגוף וימנו אישי הכחות ההם בהמנות החמרים נושאייהם ובעבור זה הענינים הנבדלים אשר אינם גוף ולא כח כגוף לא יושכל בהם מנין כלל אלא כהיותם עלות ועלולים ורש"ט המכאר כתב שם דבר טוב ותורף דבריו ז"ל ואולם הרבני המיניי כמה שיתחלף הסוס מהחמור כבר יחשוב חושב שכא מצד הצורה והאמת הוא שאם היה חמר הסוס והחמור אחד היו הצורות אחדים וכו' נראה שר"ל שנבדל מין הסוס ממין החמור לפי שאישיהם נבדלים בחמרם שבעצם וראשונה הוא ההבדל והסגולות בעצמים הראשונים ואח"כ בשניים שהם בשכל ואמר הפלוסוף שאמות המליצה או המחשבה ימשך אחר אמות המציאו' שבשכל שהשלג לכן באמת יהיה המליצה האומרת שהשלג לכן אמתית ולא להפך :

וראיתי קצה סמטפלוסי הנוצרים שדברו כזה ודבריהם צריכים לי עיון שהם הקשו שנראים דברי הפלוסוף סותרים זה לזה שהנה בשני לנפש 64 אמר שהמספר מוחש משותף להרכבה חושים וא"כ נראה שהוא קודם לפעולות השכל שהמוחשים פועלים בחושים ומשם כרמיון וכו' ולפי זה למציאותו אין צורך לשכל שיש לו מציאות בעצמו ואילו כרביעי לשמע 131 אמר שאין מספר בלי שכל האדם המספר ואם כן הוא אין לו מציאות בעצמו שהשכל ופעולתו קודמים לו. והשיבו שהמספר המסופר והוא העצם הראשון המרכב החמרי הוא הנרצה בדברי הפלוסוף שהוא מוחש משתף וזה אין לו מציאות בעצמו כמה שהוא מסופר בין שיוכן בכח או כפעל ר"ל שאם בכח הוא נספר צריך שיהיה כח שיכול לסופרו ואם כפעל הוא נספר צריך שיהיה אדם מספר כפעל ואולם אינו מעכב שיהיה לו מציאות כמה שהוא עץ או אבן וכמה שאינו מסופר קודם לחוש ולשכל דרך משל הגוון כמה שהוא נראה מעין הרואה אינו נרגש אם אפס כח הראות כפעל והוא נמנע שיראה לעולם אם אין שום כח על הראיה ועכ"ז יהיה הגוון בעצמו מובדל כצבעו משאר הגוונים וכן הנבדלים טחמר אמת שאין להם מציאות כמה שהם מסופרים אבל יש להם מציאות כמה שהם עצמים נבדלים זה מזה כמינם ואני חמה על תשובה זו שלא דקדקו כמשל שנניח שהשכל הנבדל נערך אל הגוון שלגוון ב' מיני דמיונות אחד כמה שהוא נרגש ב' כמה שהוא איכות שאפיקו שלא יורגש עכ"ז האיכות נמצא כן לשכל ב' מיני דמיונות א' כמה שהוא נספר ב' כמה שהוא מציאות נמצא שאפילו שלא יסופר יש לו מציאות ואנחנו מודים כזה שיש מציאות לשכל הנבדל אם יראו כמות מציאותו אבל השאלה היא מי יאמר שבו רבוי מספרי ואם יודו שאין לו מציאות כמה שהוא נספר שאין בכחנו לסופרו ולהכיר בהם רבוי אם כן לא יהרכבה ולא יסופר ונמצא שהם עושים מערכה על הדרוש ואינם משיכים דבר נכון.

וראוי שחרע שאעפ"י שהחוש יבדיל כמספר ויבין הרבוי והאחדות עכ"ז לא יפסיק לכדו לספר שהספירה פעל שכלי הוא וסגולה למדברים שזכות ההבדל שבין המספרים צריך ודעת הסדר שזה ראשון וזה שני לו שנם הכלכים יבחינו

בין בעליהם לחכריהם עכ"ל וא יספרו שהספירה האמתית היא כספירת כ"ג אחת
 ואחת שתיים אחת ושתיים שלש שמצרף חלק עם חברו והיא פעולה שכלית אין
 ספק ואם שכלנו לא ידע לספור הנבדלים אינם נבדלים כפי מה שנופלים במצורת
 שכלנו. **ומה** שיאמרו שהאחרות המופשט הנקרא טראנישינרנטי הוא מתהפך
 עם המציאות והוא מובדל בעצמו מדבר אחר נודה להם אלא שישב הממאן
 ויאמר שאין יותר ממציאות אחר ואחרות אחר נבדלים ומי יראה רכוי השכלים.
והנה לא ימצאו כל אנשי חיל ידיהם לתת בהם רכוי כי אם או מצד רכוי התנועות
 בגרמים השמימיים או מצד שהם עלות וגלולים כדעת המקובלים ודבריו כן ראש
 שירצה שיתרבו ויתחלפו מצד מעלותם לא זכו בעיני ואין להם יסוד. **וארסטו**
 ראש הפלוסופים רבו לא מלאו לבו לתת מספר לשכלים כי אם כמספר הגלגלים
 ונשמר מאד לנפשו לתת עולמות הרבה כראשון לשמים 78 שאוי כהיות השכלים
 שבשני עולמות דומים זה לזה יהיו ממין אחד ולא יהיו נבדלים רק באיש וזה אי"א
 אחר שאין להם חמר ואולם כל גלגל וגלגל הוא מין בפני עצמו אעפ"י שאינו
 נמצא כי אם איש אחד מאותו המין ולולי רכוי התנועות בגלגלים עין לא ראתה
 שכל נבדל כלל והרופא להכניס נמצאים חדשים בעולם עליו הראיה להראותם.
ואולם כפי מה ששמעתי מרכי כן אדברה נגד מלכים ולא אבוש שהחכמה
 המחקרית בפני עצמה והאמונה בפני עצמה שאנחנו כהיוחנינו עם המתפלספים
 צריכים להביא ראיות לדברינו ולא שנאמר כך קבלנו מאבותינו או כך כתוב
 בתורתנו ומצורף שאפילו שהקש השכלי יורה או זה דבר נגד האמונה לא ינגד
 לה כהחלט עד שיעקור האמונה לגמרי דרך משל כמה שנאמר שהצורה הטבעית
 לא הברל מהנוף נראה לכאורה שאם כך הוא דעתנו אברה תקוחנו ואולם אם
 הנפש נצבת על הגוף כדעת המקובלים שיש לה מלכוש רק רוחני ומציאות קודם
 בואה אל הגוף ואינה צורה אין הדעת הפלוסופי האומר שכל צורה כנוף נפסדת
 מויק כלל לאמונה. ולכן האדם השלם בשכלו אין לו לדהות הכף ההקש השכלי
 מפני האמונה כי הרבה דרכים לקיימה אלא שאינם ידועים ואם האמונה אמתית
 לא הנגד לאמת. **וכן** הוא הענין בשכלים הנבדלים גם שנאמין מציאותם ואין ספק
 אצלנו עם כל זה אין כדעת ברר"שי אמונתם מכלל העקרים שהמכחישם מין אבל
 הוא מן הדעות הנכונות. **ומה** שהניע חכמי האמות להאמינם היא תנועה הגלגלים
 שהשבוש חיים משכלים המצא זה אצל פלאטון ככמה מקומות וארסטוטיליס
 וקשינוקראטיש ופלוטרכוס ואלכסנדר וכן סנה ויוחני ושימפליציאו וטימאש וכל
 האחרונים המפורסמים בין הנוצרים והם מההלפים אמנם בענין השכלתם לב'
 דעות אחת היא דעת האיש המעולה אשר בו נהפאר כגוים הרכ רכנו משה בן
 מימון ז"ל יחשב שיש לגדם הגלגל נפש שהיא צורתו כלתי נבדלה מבנו והיא
 המניעהו בעצם וכתנועעה עמו כמקרה. ואולם חוץ לגלגל יניח שכל נבדל מהמר
 אין לו עסק בגלגל כלל אך ורק כמה שהוא מצויר כשכל נפש הגלגל והוא חשוך
 נכסף להרמות לו יעורר נפש הגלגל אל התנועה ובמה שהוא נמצא חוץ לשכל
 הגלגל לא יניע הגלגל כי אם על צד החכלית ואולם כמה שהוא מצויר כשכל
 הגלגל יניעהו ע"צ הפועל והדעת הוה לקוח אצלו מכן סנה והערכיים וכזמנו

הסכימו עמו גדולי חכמי הגוים לפי שלא יבינו אך יניע הנכרל הגרם השמימי בלי נגיעה לא כמשיכה או רחיה או הנכה' ומתחפשים לפרש דברי ארסטוט' ולהותם אל דעתם. **והדעת** השניה שהיא דעה כן ראשד ורוכ החכמים האלהיים היא שהנכרל הוא המניע ואין נפש לגלגל זולתו ושההווה ממנו והגרם השמימי יאות לו שם האחד יותר ממה שיאות למרכב מחמר וצורה וזה אמת לדעת המאטין שגרם הגלגל הוא חמר בלי צורה ויש להם כמה ראיות לפי שיחשבוהו פשוט כחכלית הפשיטית והנפש לא תמצא כי אם כנוף כלוי שכו הפעל הנשמה פעולותיה ר"ל ההונה ההרגשה התנועה וההשכלה כאשר גדר ארסטוט' הנפש והספוגיות ומקשויות שבגלגלים לא יספיק להיותם נקראים כלים בשבילו מצורף לזה שלא יבינו אך תהיה לו נפש משכלת לכדה ואין לו ההרגשה והונה שהן נכללות כהשכלה כמו מספר השנים בכלל הארכעה ועוד ראיות חזקות כחוכות כפי' עצם הנגלל להרכ האלהי כמה"רר אליהו דלמרינו ז"ל. ובאמת לשתי הרעות יש לעורר ספקות גדולות ושמעתי כמורי שהטעם שהוכרחו לחשוב שהגלגלים מתנועעים מהשכלים לפי שראו בהם תנועות הפכיות זה ממורח למערב וזה ממערב למורח ואילו היו מתנועעים כטבע היו כולם פונים לצד אחד ולהכלית אחד שלא יחשב שהגלגלים מכמה מינים כיסודות. ואולם הוכרחו לנתנית טעם לכ' התנועות להניח השכל האמיץ בהקף המתנועע הראשון שכחו הנדול יכריח כל מה שכתוכו אל תנועה והשכל ילאה להכין אך יהיו הולכים כתנועות הפכיות כהיותם זה בתוך זה בלי רקות וריוח והמשל של ספן והספינה אינו דומה לנמשל ואני כל ימי לא יכולתי לסכול התנועה האכוריי' הזאת היומית שתהיה כמקיף הנדוק וחשבתי אולי היומית היא היותר שפלה והגבוהים נשענים עליה כעל המרכבה כי בזה האופן יהיה הנמשל דומה למהלך הנמלה בעגלה. **ואולם** לדעת קופירניקוס התנועה כדת אין אינם לפי שיחשוב שאין יותר מתנועה אחת מיוחדת לכל גלגל וכלם מתנועעים ממערב למורח והארץ כמו כן והיסודות עמה כהתנועה החלמון והחלבון כהתנועת הכיצה ולא יחשב הארץ כדה במקומה גם התנועה הסכוכית אינה מיוחדת לאש כי אם לכל הגלגלים והגלגל המביא הארץ אחד מהם ואין להטות הנמצאים אחר למידי ארסטוטלים כדי שישכימו עמו אלא הלמודים יהיו כפי המציאות אם נרצה שיהיו אמתיים ונניח אלו הרעות רחובנים שכל כונתם לקיים העיונים ותנועות הככבים. **ואולם** אני אדרוש מאלו ההכרח שמביאם לקשור הסוסים בעגלה אם לתועלת הגלגל חלילה ליוצרים לשעבר הנכבדים לשפלים ויהיה היקר בשביל הזולל שאדרכה החמר בשביל הצורה ואם לתועלת הנכרל למה לקיומו ולחיותו א"כ יהיו המחצבים הצמחים הכ"ח בלתי מרכרים השכל ההיולאני יותר שלמים ממנו שהם חיים קימים בעצמם ואדרכה ארסטוט' ברצוחו להראות אומץ הקיום באלוה ובנכרלים יפירדם הרחק מאד מן החמר והשעור א"כ למה לפעולתו שהיא ההשכלה והתנועה והלא האל יתעלה משכיל ומניע בלי כלים נופניים שאילו תאמר אלו צריכים לגידים ועורקים להניע ולרמוינים שהם עסקי השכל א"כ יהיה להם צמיחה וחוישים ולאוו צריכים מזגים והם מד' יסודות כמו שביאר ארסטוטלים בשני ובשלישי לנפש ויהיה בהם הווה והפסד והם יחשבוים נצחיים וזולת אלו איני רואה קשר בין הנכרל

לגלגל כי החום הטבעי הוא הכלי שחפעל בו הנשמה בנוף ואם אין רוח חיוני ונפשי בגלגלים איך יניעו ואיך ישכילו ואיך תקרא המרכבה משכלת בעבור העגלן המנהיגה ואמר ארסטוטלים דאומר שהנפש מכינה כאומר שהיא אורגת שהפעולות הן למרכבים וא"ת שאיפשר היותם נכדלים אלא שאינו נכון כאשר הענין בשכלים ההיולאנים אשאלך להכלית מה הם נצמדים לנופים והם אינם בחיריים כמונו שיקבלו שכר ועונש. ועוד שאם הם כטבעם נכדלים יהיה חכום בגלגלים מקרי וע"כ יפרדו ויפסד הגלגל והם יניחיהו נצחי. וא"ת ש"כ צריכים הנכדלים להוליד הצורות שהגלגלים פועלים ע"י החום והאור והמקרה לא יוליד עצם כאשר נראה כשרצים הנולדים כלי זרע מהעפוש והצמחים מהארץ וא"א לומר שהן בו שא"כן יהיה כל דבר ככל דבר הילכך אלו באות מהשכל הפועל או מהגלגלים או מהשכלים הנכדלים המשפיעים בהם והמניעים אותם באמת לא ארע איך יולידו הנכדלים הצורות אם מאין יהיה כחם בכ"ת שוה ליוצרם וא"ת מכח החמר מה זה הכח שכח הלוח לא יצייר צורות בו א"כ יהיו חלק מעצמות הנכדלים ראה ממנונה אחד כמה נמשכים כי אין צורות אלו עצמיות אלא מקריות והחום יולידם שהוא הפועל בלח ויבש ומטוג. ונערך אפילו שנודה שאי זה כח בא מהנכדלים אם הוא פועל ע"י החום הנה החום הקרוב יספיק שהוא ממינו ואם זולת החום דבר רוחני מה צורך לגלגל שמן הגלגל אינו בא כי אם חום ועוד ע"כ כח הנכדל הוא מונבל לדבר אחד ואיך יוליד כמה מינים. ועוד שאם הוא מוליד עכבר יש לו כח דומה לכח הזרע שבעכבר הנולד מנקבה וא"כ הוא כח היולאני ופחות ממנו. ואני איני מכיר מוליד אחר זולת המכין החמר כאשר נראה בני הכפרים מולידים הדבורים וכיאר בן ראשד ברביעי לשמע שהמוליד הצורה מכין החמר לקבלה שההכנה האחרונה שבחמר היא התחלת ההויה וא"א היות רגע א' החמר מוכן ולא תשרה בו הצורה וההויה העצמית לא חשתנה מההתפעלות הילכך הנותן הצורה הוא המכין והמכין הוא הנותן. ואולם השמים לא יכינו החמר שא"כן היו מולידים גם כן מהעפוש בני אדם וסוסים וחמורים א"כן הם אינם מולידים. וארסטוטלים בשני לתולדות כ"ח פ' א' אמר שבחמר הנולדים מהעפוש נמצא דבר נערך לזרע שממנו נולדים הב"ח השלמים.

ואולם אשר יאמרו שהמקרה לא יוליד עצמים לדעתנו הם מקרים ואם הן עצמיות כל בית הפלוסופים אומרים שהמקרה כמה שהוא בלי עצם יוליד עצמים. והנה אצל ארסטוטלים המצא כ' תנאים לסכה הכליית כדי שחספיק להוציא פעולה דומה לפועל על ידה. אחר בטאמר ז' וי"ב למ"ש וכראשון לחלקי ב"ח פ' א' אמר ז"ל המלאכותי לא יתדמה לכלי אלא לאומן לא כמה שהוא אדם אלא כמה שכדמינו המונח המלאכותי השני הוא מחקי הכלי הטבעי והוא כשני לספר חולדות כ"ח אמר שהזרע הוא כלי לדבר שנפרד ממנו ומכואר שהזרע נקרא כלי לחיוני לא לפי שהוא מתנווע ממנו כתמירות כמגרה מהחרש או לפי שמקבל ממנו כח חדש בכל עת שיפעל שהרי אחרי מות החי יפעל אבל יקרא כלי במה שהוא חלק מהחי וממנו כל כח פעולתו ולפי שמדמה הפעולה לחי וכ' אלו התנאים ימצאו באיכות המקריות או כמוג שבעפוש שהן אמנם יולידו לא דומה להם או

לשמים או לשכל הפועל אלא דומה לעצם שהן כליו. החום והיובש כלי האש
 מולידים אש ומדמים הפעולה לפועל שהרי מולידים אש שהוא עצם והם מקרים
 המוג שבעפוש או בארץ יוציא צפרדעים ודודאים ככה העצם שהוא ככלי ביד
 היוצר ויהיה המוליד מי שיהיה אין צורך ליחס דברים אלו לנבדלים כי אם לסכות
 קרובות ואם לא ממקום אחר יביאו ראייה לאמת דעותם כאמת כל אלו אינן
 מכריחות והפלוסוף האמתי אין לו להרכות הנמצאים כלי הכרח מצד ההקש השכלי
 כדרך השוללים מכל חכמה שיביאו ראייה מן המפורסמות כקצה העולם או מספורי
 הרכים יהיו נגרים או כנאים או כורמים או יוגבים שיאמרו שראו בעיניהם ושם
 העין יאמר בהם כשתוף וכי ההקדמות הלמודיות כגורות דיני ממונות או נפשות
 ע"פ עדים הדיוטים ואולם הראייה הגדולה היא כאמת מפסוקי החורה וגם כי
 רובם הם כמראה כאשר פי' רמב"ם בפ' מ"כ לשני וגם השם נגזר ממלאכה וכל
 עושי דברו נקרא כן יהיה חולי או כח טבעי או מצוה או עברה או נביא או רוח
 או אש לוהט וכו' עכ"ז אנחנו נתפלסף כשיכות הנזים ובמדרשי החכמות ולחדוד
 השכל נאמר על ימין שהוא שמאל אבל כהצרות בית אלהינו נאמין כל הכתוב
 בחורתנו ולא נקבל פירושים שהחורה והכתובים מעידה על המלאכים ולדעת חכמי
 האמת המקובלים יש הרבה מינים וכך דעתי כמוהם וידוע שמלח אלהים יבוא במקום
 מלאך ששלוחו של אדם כמותו וכפי דעות קצת המפרשים המחפספים כן הוא
 האלהים הראשון שבחורה שהמלאך הוא הבורא כל אלו הגשמים שמים וארץ
 ומלואם שמאחר הפשוט לא יצא כי אם אחד ולפי זה לא הוזכרה בחורה בריאת
 המלאכים כלל וראיתי כתוב להרב הכולל ר' שמריה האי קריטי ז"ל רבי' משה
 ז"ל הביא דברי ר' אליעזר הגדול בס' המורה והקשו בעיניו מאד עד שאמר דבר
 זה לשונו. ראיתי לרבי אליעזר הגדול דברים בפרקים המפורסמים הנודעים פרקי ר'
 אליעזר לא ראיתי מעולם יותר זרים וכו' עד ולא התבאר לי פי' מספיק אלה
 דבריו ז"ל ע"ע בספר המורה. ואני אומר שדברי ר' אליעזר הם הם דברי
 הפלוסופים וזה כי הם יאמרו שלא נברא מהו"ת בלתי אמצעירק עצם אחד פשוט
 וממנו נמצא מלאך שני וגלגל ראשון ומן השני מלאך שלישי וגלגל שני ומן השלישי
 מלאך רביעי וגלגל שלישי ומן הרביעי מלאך חמשי וגלגל רביעי ומן החמשי מלאך
 ששי וגלגל חמשי ומן הששי מלאך שביעי וגלגל ששי ומן השביעי מלאך שמיני
 וגלגל שביעי ומן השמיני מלאך חשיעי וגלגל שמיני ומן החשיעי מלאך עשירי
 וגלגל חשיעי ומן העשירי השכל הפועל והחמר הראשון ומפני שדעת ר' אליעזר
 היא כאשר אמרנו ר"ל שהדברים לא נמצאו מהם כלם כלי אמצעי ולכן שאל
 שמים מהיכן נבראו ר"ל מהשם נבראו בלתי אמצעי או ע"י אמצעי ואמר שלא
 נמצאו מהשם אבל מאור לבושו הטעם משפע מלאכיו ויהיה הוד והדר לבשת
 הם המלאכים והמשילם ללבושו לקרבנם אליו כלי חוצץ ואין דעתו כאמרו מאי זה
 דבר נבראו לבקש סבתם החמרות אמנם לבקש סבתם הפעליות ומפני שהדבר כן
 לכן לא ישאל על הלבוש כי אין בין הלבוש והלבוש אמצעי והיה פשוט לו שהלבוש
 נמצא מן הלבוש. אמנם על השמים אשר בינם ובין השם אמצעיים שאל לדעת
 אם נמצאו מהשם או מן האמצעיים והשיב שנמצאו מן האמצעיים ושאל אחר כן

שהם ארבעת היסודות אם נכראו גם הם מאור לכושו ואמר שנכראו משלג שחחת כסא הכבוד והוא החמר הראשון אלה הם דברי ר' אליעזר ואינם לא זרים ולא מכלכלים אלא הם טהורים ואמתיים עכ"ד. וידוע שכך היה דעת בן סנה והביאו אבוחמד כנינות והרמב"ם חשב שהיא דעת ארסטוטלים שאמר שהשכל הראשון בהתכוננו כסבחו יכרא מלאך ובהשקיפו כעצמו יכרא גלגל ובן ראשד הכה על קדקדו והדין עמו כי לא ירעתי איך הציור וההשכלה יוליד החמרים והם אומרים מה שאינם מצוירים.

והנה כל אלו החכמות שיקראום אלהיות הן בניויה על יסודות רעועות שאם ההיולי הוא דמיון ורעיון רוח ואם אינם נלגלים ומדורות שהרי ביאר במופת מורי שזה האויר הוא המתפשט ועולה ושם נקרא אי"תיר לדקותו וספירותו ושהככים הם מתנועעים בטבעם כסכוכ נגד היסודות שטבעם לנוח וכשהם חוץ למקומם יתנועעו כולם תנועה ישרה זה למעלה וזה למטה עד כואם אל מקומם ואין צורך למניעים ולשכלים נבדלים אי"כ אולת לה החכמה הזאת כלה וכמה קולמוסין נשכרים וכמה דיוחין נשפכים על אלו הויכוחים וקוראים לעוסקים בכמו אלו חכמים אלהיים ומורי הרב היה כועס על הקוראים אותו כן ואמר הלואי שזוכה לשם פלוסופים טבעים כי האלהים בשמים וכו' ומה לנו לבנות האמונות על הרעות המשחנות ככל פנות ועונות טוב ללכת אל בית אלהים אחרי עקבות חכמי המקובלים האלהיים הנימולים שהם יאמרו שכשעלה במחשבה לפני האין סוף ברוך הוא להגלות ולהשפיע מטיבו לכראו בריאות האירו כרקיו חכל ותפשטו חכף תר"ף ניצוצות של איר ממחשבתו כמנין כתר והוא קוצו של יוד של יהוה ועדיין היה מכוסה עד שהחמיד האצילות ונגלה כבוד ה' ונראה עוכיו של יוד בספירת החכמה ומשם לבינה וכו' עד הספירה התחתונה שהיא המלכות והנה מלכותו של עולם האציות מאצלת על העשר ספירות של עולם הכריאה וכן מלכות ש"ע הכריאה מאצלת על י"ס ש"ע היצירה ומלכות ש"ע היצירה מאצלת על י"ס ש"ע העשיה. וירצה בעולם העשיה היותר שפל שכברואים ר"ל הד' יסודות והמרכבים מהם וככללם הגרמים השמימים וכל הגשמים והכחות שבהם כגון נפש הצומחת והמרגשת והאיכות שבהם כלם הם בעולם העשיה והמלכות בראתם. ועולם היצירה הוא הכולל כנשמות מנהיגי הגופות האנושיות ונפשות או מניעי הככים או סמונים עליהם שהם אמנם אינם חמריים אבל עסקם אצל החמרים ועולם הכריאה הוא עולם השכלים הנבדלים שלא הבינוהו הפלוסופים המשאיים והם לגמרי נפרדים מחמר אין להם עסק לא בגופים ולא בגלגלים.

ואולם עולם זה צילות הוא עולם נבזה מעל גבוה עליון על כל עליון. **והנה** דניאל והדומים לו בכבואה לו השיגו רק מכללות עולם העשיה והם הנקראים איפנים ויחוק אל עלה עד עולם היצירה והוא עולם החיות וישעיה בקע בשכלו עד עולם הכריאה והוא עולם השרפים ולא עבר ככללותו ואולי השיג עד המלכות שבו שהיא השכינה או התפארת שהוא הקב"ה וזה שאמר ואראה את ה' אבל לא עלה עד הכתר של זה העולם כמשה רבינו שגבה שכלו עד למעלה ואמרו שמטרוון דבר בו וזה שאו"ל כאן באספקלריאה המאירה כאן באספקלריאה שאינה

מאירה וידעה שהספירות כשמן כן הן כהירות שהוזהר העליון עובר דרך החלונות ובוקע הר' עולמית וכל עוד שמתרחק ממקור האור יחשך אבל רכב בה' שהיא עצמו' ולא כן המלאך ואפילו משה לא השיג דבר מעולם האצילות ועין לא ראתה ואולי יש מהם עולמות אחרים ולא ידענו מספרם כי א"א היותם בכ"ה שנהכאר בפלוסו' היות עלות ועלולים אין הכליה שקד וטורי הרכ הפליא לדבר באלו בספר בשמת ואני כמעט נטיו רגלי ממה שכונתי לדבר ואני בוש לצפצף כאלה לפני איש גדול ונורא כפרט בחכמת הקבלה כטוין ולפי דרכי והוטי דברתי ואל האכילני אישם מעילות אם מלותי אינן כדולות כשמן רוקח כערכך נורא עלילות.

עוד בקשה ממני השאלות ששאל מורי מהחכם הישמעאלי האלקהרי **עלי** ושנשאל הימנו. **ידעתיו** שהיה ויכוח גדול כיניהם ככמה דברים יקרים ויש לי כהודך כתבי שהנחתי אצל מורי רובם ואולי כלם וכבר שלחתי איש מיוחד עם עגלה וסוס להביא לי כל ספרי וכל הנמצא בידי אחלקם שכם עם מעב"ה. **ואולם** העשר שאלות שנשאל מורי ממנו בויוכה המפורסם הן אלו בקצור.

שאלה א החר המשלש העקום מג' זווית ידועות שנדע הצלעות כלי חודרת עמוד ר"ל כלי הפוך אל נצבי הזווית. ואם השיג ממורי חברו כמשלשים תמצא כמה אופנים ומינים שונים.

שאלה ב איך נדע כחשכון למורי מדוקדק כמות החמונה המסודרת בעלת שמה צלעות. והנה מורי הראה דרכים מדוקדקים לכל החמונות שבעגול בספרו יער הלכנון.

ואולם לחשיבה החכם הנזכר ביאר הענין כאופן הדש והניח שכל אחד מצלע החמונה הוא שמה באמה ידועה. **וההיה** החמונה **כלבגהוהמ** בעלת ח' צלעות שוים ויומחהו צלעיה **כל ו ח ב ג ט ה** עד שיפגשו כנקודת **אדני** וההיה חמינה מרובעת על זווית נצבות נקל לבאר מלמוד ל"ד לראשון וששי לרביעי לאוקליד"ס. (ליור ב)

והנה כפי הידיעה הכוללת השלישית כשנחסר מצלעי המרבע השווי' צלעי השמיני יהיו כל שני קוים שבזווית המרבע שוים לב' קוים של חברו ר"ל קוי **יב לא** שוים לקוי **זו חד** שהם מקבילים ושוים ויהיו ד' משלשים נצבי הזווית שוי השוקים **כיט לאב גדה וזה** שוים זה לזה ולפי שהצדע הונח ח' באמה יהיה כל שוק המשלשים שרש מרובע מספר ל"ב וכפי מה שהורה מורי בחכמת האלגיברה קבוץ **יב** עם **לא** יהיה שרש מרבע מספר 128 וכשנוסיף עליו קו **כל** יהיה כליות צלע המרובע **יא** המספר המקובץ משרש מרובע מספר 128 ומשרש מרובע מספר 64 והוא בעל שני שמות וכחרש לא ישמע וכן כל אחד מצלעות המרבע וכשנכפול צלע **יא** בצלע **יז** או שנרבע צלע **יא** יהיה שטח המרובע הנזכר הקבוץ ההוה משרש מרובע שלשים ושנים אלף ושבע מאות וששים ושמה 'ממספר 192 וכאלם לא יפתח פיו וכשנגרע ממנו שטחי המשלשים הארבעה שהוא הוספה שטח המרובע על שטח השמיני רצוני מספר 64 יוחר שרש מרובע מספר 32 אלף ושבע מאות וששים ושמה יהד עם מספר 128 והוא שעור שטח החמונה הנחונה וכמו פתן חרש יאטם אזנו וה המכוש :

שאלה ג אלכסנדר המוקדוני חלק חילו לייב שלישים והחלוק על זה האופן הראשון היו לו אנשים כפל השני והשלישי ג"פ כמספר הרביעי והחמישי ד"פ כסך הששי והשביעי חמשה פעמים כמספר השמיני והחשיעי ששה פעמים כמו העשירי והי"א שבעה פעמים כסך הי"ב וקבוץ כל אנשיו היה 30234 נרצה לדעת מספר אנשי כל שליש בדרך מופתי בלתי פוסח על שתי הסעיפים ולא בחפוש כאשר ימששו העורים. ומורי חכף מצא כמה אופנים וחלוקים שונים כפי השאלה אבל **עלי** לא חפץ בם כי אמר שאינם מופתיים וכקש ממורי שיראה כמופת סך האופנים שיחבאר הענין ואיך יחלק המספר חכף אל שלמים כפי המבוקש וכפי תנאים אלו שאלה זו היא עמוקה וקשה ממה שיחשוב המעיין לכאורה והיה מתפאר **עלי** לתת טעם לכיאורי **דיאופנטוס** איך חקן כל תשובותיו במספרים שלמים ולא יפלו אל שכרים שגם שאלה זו היא לאחר ממפרשי הספר הנז' והיחה פשוטה אצל **עלי** אבל סחומה לא רצה לכארה ושאל נא ממורי ויגד לך העלומה חכמה.

שאלה ד יהיה משלש **אבר** נצב הזווית **ב** ושטחו 24 והוא נחלק עם קו **אג** בנקדה **ג** וקו **רג** 3 ו**אג** שרש מרבע מספר 61 נרצה צלעות המשלש **אבג** ר"ל **אב** **בג** (ציור ג): **השובה** נניח קו **בג** שרש א' ומבואר מלמוד מ"ז לראשון שאם יוגרע מרובעו ממרובע **אג** יוחר קו **אב** ונרבע שרש א' והוא מרובע א' ונגרעהו **מאג** יוחר מרובע **אב** שרש מרבע 61 פחות מרובע א' ואם נכה קו **אב** כקו **בד** כפי ההנחה יצא שטח 48 שחציו הוא שטח המשלש. ואולם לפי שלא ידענו השרש אלא המרבע של **אב** הנה כפי דרכי האלגיברה צריך לרבע קודם ג"כ קו **בד** שהיא שרש 1 יוחר 3 ומרובעו הוא 9 יוחר 6 שרשים יוחר 1 מרובע ואח"כ נכפול זה עם מרובע של **אב** והיוצא הוא שוה למספר המרובע של 48.

ואני צריך להודיעך רשומי 48
האלגיברה שישתמש בהם 2304
מורי כדי שתדע בקלות כל 549
היוצא מאלו הפעולות. הנה 1755
המספר הפשוט יורשם עם
סיה שרש עם **א** המרבע עם **ב**
והמעוקב עם **ג** ומרובע של
מרובע עם **ד** ומרובע של

מעוקב עם **ה** וכן לאון הכליה ויש לסימנים אלו תועלות וקלות יוחר מרשומי הקדמונים תראם בספרי טורי וסימן היחרון ירשום מורי עם אות **ת** והחסרון עם **פ** והנה מצאנו שווי בין מספר 1755 ובין 366 שרשים יוחר 52 מרובעים פחות 6 מעוקבים פחות 1 מרובע של מרובע. **והנה עלי** הודה בעצמו שלא ידע למוד כולל מופתי למציאות השרש ככמו אלו השווים והוא מהדברים היקרים באלגיברה וגדולי עולם נכספו לאלו הלמודים ולא מצאו כי אם דברים פריטי' לא כוללים ואם יגזור ה' שיחפרסמו ספרי מורי תראה אורים גדולים. **ואולם** מורי הבין

ב 1 ת. א 6 ת. 9	ד 1 פ. ג 6 פ. 2304
ב 1 פ. ס 0 ת. 61	ד 1 פ. ג 6 פ. 549
ב 61 ת. א 366 ת. ס 549	ד 1 פ. ג 6 פ. 1755
ב 9 פ.	ד 1 פ. ג 6 פ. 9 פ.
ב 52 ת. א 366 ת. ס 549	ד 1 פ. ג 6 פ. 25 ת. א 366 שוה ס 1755

מחשבות האיש ותחבולותיו שרצה לדעת אלו הסגולות ולכן לא רצה לגלות לך והוציא השרש בדרך חפוזי על זה האופן נניח שגב השרש הוא 3 ויהיה לפי זה מרובעו 9 ומעוקבו 27 ומרובע מרובעו 81 ונכפול אלו המספרים עסד 1 פ. ג. 6 פ. ב. 52 ת. א. 366 ונמצא: 1323 והיה ראוי להיות 1755 וא"כ צריך שנקוז שרש יותר גדול
 1830 שוה ת א 366
 1300 שוה ת ב 52 .. 25 .. 5
 650 שוה פ ג 6 .. 125 בג
 625 שוה פ ד 1 .. 625
 1375 .. 3130
 נגרע 1375
 יותר 1755
 זריק שנקוז שרש יותר גדול
 ואם נבקש עם מספר הארבעה
 עדיין יהיה קטן ועם מספר
 הששה יהיה עודף וסוף דבר
 השרש האמתי ר"ל שעור בג
 הוא 5 כאשר אתה רואה
 ויהיה לפי זה כל צלע ב ד 8
 ולפי זה יהיה צלע אב 6 וזה מה שר"ל :

שאלה ה' תהיה סיקוד"יקולא (ליור ד) כתמונת **אבוצ** שתושכתה **צן** 26 אמות וכל אחד מצלעיה **אצ בן** 5 ושטחה 92 ונרצה שעור **אב. הנה** האיש הזה רצה להתחבל כמורי שהיה צריך להודיע אם קו **אב** היא קטנה או גדולה כתמונה הנו' שאל"כ הדבר מסופק. ונניח קו **גן** א 1 פ. 26 זך שרש 1 ויהיה א"כ **בג** א מן השוה לו שרש 25 פחות מרובע 1 ולפי שהארזק **ארזמ** שוה לתמונה הנוכרת שהוא ג"כ 92 יהיה א"כ שטח הכפל מצלע **דן** א 1 פ. 26 אל מן שרש 1 פ. ג. 52 ת ב 651 פ. א. 1300 פ. 16900 השטח 25 פחות שרש 1 כמו כן 92. 81

92	81 פ.	1404 ת.	5859 פ.	3900 פ.	16900 ת
92			3900 פ		1404 ת
184			81 פ		16304 ת
828			9840 פ		9840 פ
8464					

8464

וכהיות צלע **מן** מרובע חדש לא נרע שרשו נרבע הצלע **דן** גם כן ויהיה 676 פחות 25 שרשים יותר מרובע 1 וזה נכפול עם **מן** והיוצא יהיה שוה למספר 8464 שהוא מרובע מספר 92 והנה הוצאת השרש המרובע מזה הבעל שמות הרכה לא ידעוהו חכמים עד היום והחכם הגדול רודולפ"וס מקולוני"אה כאשר ידע מורי מחבריו היה משתמש בהנחה כאשר הורתיך בשאלה שעברה שתנסה עם מספרים שונים ויש לדרך זה אופן שלא תרחיק נדוד ותהיה קולע אל השערה 17 חכף חמצא כל אלו ועניני' אחרים חדשים מה שלא השיג שום חכם לב עד היום כספרי מורי והנה אם תנסה עם מספר 2 תמצאהו פוחת ואם תנסה עם 4

ספר אילם

המצאהו עורף והשרש האמתי ר"ל שיעור גז הוא 3 ויהיה א"כ שיעור קו אב 26 פחות שני שרשים כלומר 20 וזה מה שרצית לדעת וכבר פתחתי למר פתח להתיר מה שלא יתירו רבים ונכבדים ותקיש על השאר משמות הרבה כשתניח המספר הפשוט בפני עצמו והשמות האלגיבריים לכתם ודעה לנכון נקל:

השאלה הו' נרענו מב' מספרים ידועים בלתי שוים מספרים שוים וערך הנותרים כעין 3 אל 2 כמה הם השוים הנרועים. **השיבה** נקל

לדעת זה ע"פ האלגיברה יהיו די"מ המספרים 16 12 ונניח סך הנרועים א 1

ונציבם כך עם ערכיהם ונכפלם כדרך השכרים שתי וערב ויהיו שוים

בהכרח כידוע ככפל כל הערכים עם המספרים שישתוו וק"ל הטעם

ונמצא שיוון השרש 4 והוא המבוקש.

ואולם אם לא תרצה להשתמש

באלגיברה תגרע הה כגז

והמותר יצ יהיה ראש הערך וכן נגרע דה מאצ ויתרו 4 ויהיה שני לערך

והשלישי יהיה קו הה או צג והמצא הרביעי כדרך זה. (ליור ה)

אם 1 יתן 4 כמה 12 כאצ 4 אג

אם 1 יתן 4 כמה 8 כדה 4 דה

אם 1 יתן 4 כמה 8 כדה 4 דה

דמיון ב' יהיו השני שיעורים 20. 18 וערך הנותרים הוא 5 אל 2 הנה ההכרל שבין הערכים 3 והכרל השעורים 2 והחלקים הנותרים הם 5. 2 ונקיש כן.

אם 3 יתן 2 כמה 5. 3½ צג אצ אג

אם 3 יתן 2 כמה נגרעהו מ... ויותר 16½

אם 3 יתן 2 כמה 1½ ההה 2. רה

ועם האלגיברה ג"כ המצא הענין בנקלה שחמצא 50 שוים לשלשה שרשים ויהיה א"כ שיעור השרש 16 ½.

ואולם איך נדע מספר הנרועים כשהם בלתי שוים כיארו ג"כ מורי בתשובתו

לישמעאלי הנזכר ואופן החשבון הלא הוא

כמים בקינטרסי שהנחתי אצל מורי ואיני

זוכר כעת להגיד לאדוני ותכפר לעוני

אבל אם תרצה לדעתו עם האלגיברה

תפעל כן נניח ב' שיעורים 24.36 ונרענו חלקים בלתי שוים וערך הנותרים כמו 7

אל 5 נרצה לדעת הנרועים נניחם כך כאילו הקטן מהנרועים א 1 והגדול א 2

ונמצא השרש 4 ושני שרשים הם 8 ויהיה המותר הגדול 28 והקטן 20 וק"ל.

ואם תרצה הניח הקטן א 1 והגדול א 3

והמצא הקטן שכנגרעי' 1½ ואוי הגדול 4½

והמותר הגדול 31½ והקטן 22½ שערבם

א 10 פ. 180 א 7 פ. 168

א 10 ה · א 10 ה
 כמו 7 אל 5 ואין להאריך . 180 שוה א 3 ת. 168
 168
 12

א 1 שויון השרש 4 ושני שרשים 8

השאלה הז' אמר עלי אשאלך והודיעני חכם חרשים וחושב כ' שאלות מי הוא המספר הפחות מאחד שאם חוסיף אותו על מעוקבו ג"פ יהיה שוה אחד ורצוני לדעת זה לא ע"ד קרוב אלא האמת המצומצם ע"ד המספרים בעלי שנות הרכה . **עוד** הודיעני בקרוב המספר הפחות מא' שכשיוקף מעוקבו מכפלו ג' פעמים ישאר א' . **השנובה** נניח המספר של שאלה א' שהוא שרש אחד ומעוקבו ג' 1 ומשלשו א 3 ה . ויהיה א"כ שויון בין ג' 1 ובין ס' 1 ואומר אני שהשרש הוא שרש כולל של שרש מעוקב $1\frac{1}{4}$ ה $\frac{1}{2}$ פ שרש כולל של שרש מעוקב $1\frac{1}{4}$ פ $\frac{1}{2}$ ר"ל שתוציא שרש מרובע של מספר $1\frac{1}{4}$ וחוסיף עליו מספר $\frac{1}{2}$ ומתקבץ תוציא השרש מעוקב שאם תגרע מזה השרש הכולל של מעוקב $1\frac{1}{4}$ פ $\frac{1}{2}$ ר"ל שתוציא קודם שרש מרובע ממספר $1\frac{1}{4}$ וממנו תגרע $\frac{1}{2}$ ומשאריתו תוציא השרש מעוקב וזה השרש הגרע משרש המעוקב הנוכח המותר יהיה השרש המבוקש ותכחן ותראה האמת :

ונביא משל אחד כמספרים מדברים ליתר ביאור ואמתות הענין **יהיה** א"כ ר"מ א 9 פ ג 1 שוה למספר 26 והנה נקה חצי 26 והוא 13 ומרובעו 169 ונוסיף עליו חק המידי המעוקב משלשה שהוא שליש מספר השרשים ר"ל 27 ויהיה 196 ושויון השרש יהיה לפיוה שרש כולל מעוקב של שרש 196 יותר 13 פחות שרש כולל מעוקב של שרש 196 פחות 13 ר"ל שתוציא שרש מרובע של מספר 196 שהוא 14 וחוסיף עליו 13 ויהיה 27 ותוציא ממנו שרש המעוקב והוא 3 וכן מהמותר שהוא פחות שרש כולל מעוקב של שרש 196 פחות 13 תוציא השרש מרובע והוא 14 וממנו תגרע 13 וישאר 1 ושרשו המעוקב הוא אחד ואם תגרע שרש זה מהשרש המעוקב הנ"ל שהוא 3 ישאר 2 והוא שויון השרש המבוקש הנך רואה א"כ שמעוקב אחד יותר 9 שרשים כאילו האמר 8 יותר 18 שוה למספר 26 . ומיכודו של ניקולאו טרטליאה למד מורי סדר הפעולה והוא ייעד לי לכארה במופת כי לא ידע אנוש ערכה עד היום .

עוד אשכילך ואורך דרך ישר שהראה לי מורי בהוצאת השרשים כשהמעוקב שוה לשרשים ולמספר שזה ככד מפני שהערך אינו מתמיד שהנך רואה שחסר כאן המרובע . **ונניח** ר"מ ג 1 שוה ל 40 ה א 6 הנה נקה מספר 40 ונחלק אותו עם מספרים שונים ואראה המספרים היוצאים ואחברם עם 6 שהוא מספר השרשים ואם אמצא אי זה קבוצ מהם מספר מרובע אגזור ששרשו היא השרש המבוקש ר"מ אם אחבר 10 עם 6 יהיה מרובע 16 וא"כ 4 שהוא שרשו הוא השרש המבוקש וכך הוא המעוקב ממנו 64 שוה לששה שרשים שהם 24 ולמספר 40 . **דמיון שני** יהיה ג 1 שוה ל 48 פ א 14 הנה תגרע 6 ממספר השרשים שהוא 14 וישאר 8 והוא השרש המעוקב .

ספר אילם

40		48		65		12	ה א	65	ה	1	ג	1	שוה
2	.20	2	.24	5	13	5	13	מספר	ה	12	א	1	אוסף
-4	.10	4	.12	1	65	1	65	הוא	ה	25	ב	1	ויהיה
5	.8	8	.6						ה	5	ג	1	ושרשו
1	.40								ה		ד	1	השרש

דמיון ר' ג 1 שוה ל 672 א 200 הנה אם תגרע 56 ממספר 672
השרשים 200 ישאר 144 ושרשו 12 היא שרש 336 . 2
המעוקב המבוקש. ואולם מה ששאל ממורי שיודיע לו בקרוב 198 . 4
השרש כשהשווי בין ג 1 ובין 1 פ. א 3 הנה כפי הנחתו שרצה 84 . 8
שיהיה המספר פחות מהאחדות מצא שהוא בין $\frac{347}{1000}$ והוא פחות $67\frac{1}{5}$. 10
ובין $\frac{348}{1000}$ והוא יותר והכחנם וחראם כמה הם קרובים אל 56 . 12
האמת ואם ירצה ידקק לאין תכלית ויש לו דרך ישר מחודר 48 . 14
לכא חכף ובקלות רב אל מבוקשו ולא דרך חפוש גם הלמוד הנקרא בערב
אל הטעמים לא יועיל כמרוכעים ומעוקבים כאשר הנסיון יורך ואולם אם הרשנו
שיהיה השרש אפי' שלם יש עוד שרש השייך לשאלה והוא בין $\frac{15}{10}$. $\frac{16}{10}$ או
בדקדוק יותר בין $\frac{153}{100}$ ובין $\frac{154}{100}$ או בין $\frac{532}{1000}$ ובין $\frac{533}{1000}$ ובמספרים
הפחותים מאין יהיה השרש בין $\frac{579}{1000}$ פ ובין $\frac{579}{1000}$ פ ולא הורשתי לדבר
יותר כי דרך סוד נמסרו לי מרבי הנזכר והוא ירוה צמאונך כרביבים כי רוהו רוח
נדיבים ומה לך למים שאובים.

השאלה הח' הידועני הוצאה השרש $55\frac{11}{18}$ שוה א $8\frac{1}{2}$ ה. ב 1 1
משלמים יחד עם שברים $32\frac{1}{2}$ שוה א $10\frac{1}{2}$ ה. ב 1 2
כשהשווי בין מרובע יתר שרשים ובין $57\frac{1}{27}$ שוה א 6 ה. ג 1 3
מספרים פשוטים. וכן בין מעוקב יתר $103\frac{19}{27}$ שוה ב 6 ה. ג 1 4
שרשים ובין מספרים וכן בין מעוקב יתר $90\frac{10}{27}$ שוה א 6 ה. ב 3 ה. ג 5 1
מרובעים ובין מספרים וכן בין מעוקב ג 250 ה. ד 1 6
יתר מרובעים יתר שרשים ובין מספרים $8568\frac{586}{625}$ שוה א 5 ה. ב 25 ה.
וכן בין מרובע מרובע יתר מעוקבים יתר מרובעים יתר שרשים ובין מספרים.
והדמיונים שנהן עלי הם אלו.

והנה בדמיון הראשון דרך מורי הוא כך נחיר כנוי השבר אל מרובע וזה שנכפול
אותו עם איוה מספר עד שיהא מרובע כמשלנו $55\frac{11}{18}$ נכפול 18 עם 2
ויהא מרובע 36 וכן נכפול המכונה 11 עם אותו מספר 2 ויהיה $\frac{22}{36}$ ועם השלם
כשיותר לשבר יהיה הכל $\frac{2002}{36}$ ונקח שרש המרובע והוא 6 ונכפול אותו במספר
השרשים שהם $8\frac{1}{2}$ ויהיה 51. ועכשו אתה צריך להוציא ממספר 2002 השרש
המרובע אך חותיר ממנו כל כך שתוכל לגרוע הימנו המספר ההווה מכפל השרש
הנמצא במספר 51 וצריך למצוא זה בחפוש כאשר אתה מנסה בחלוק לדעת כמה
פעמים החולק יכנס בנחלק כי אין דרך אחר לאלו הדברים היקרים וכן בלש
ושכה שהוא מספר 26 שמרובעו 676 ואם תכפול 26 עם 51 יהיו 1326
ותחברו עם 676 ויהיה 2002. וזה המספר של 26 הוא שבר לפי שכפלת

מספר השרשים כמספר 6 ולכן נתיר 26 אל שלמים ויהיה $4\frac{1}{3}$ והוא שעור השרש המבוקש.

ובדמיון השני נתיר כנוי של שבר המספר הפשוט שהוא $\frac{1}{2}$ אל מרובע ר"ל נכפלהו עם 2 ויהיה 4 והמכונה יהיה 2 ר"ל $\frac{3}{4}$ ועם השלם כשיותר יהיו $\frac{30}{4}$ ונקח שרש הכנוי והוא 2 ונכפול בו השרשים והם $10\frac{1}{2}$ ויהיו 21 ועתה צריך להוציא ממספר 130 צלע המרובע אך בזאת שתותר כל כך שתוכל לגרוע הימנו היוצא מכפל השרש הנמצא עם 21 ועל ידי חפוש לא תמצא אחר כי אם 5 שכפלו עם 21 הוא 105 ועם מרובעו 25 הם עולים למספר 130 ותחלקהו עם 2 שבו כפלת השרשים ויצאו $2\frac{1}{2}$ וזה השרש המבוקש.

אמר משה אילו לא היינו צריכים לזה הלמוד כי אם בדומים מהחשבונות שמרובע עם שרשים שווים למספר פשוט הנה כלי חפוש על דרך האלגנברה היינו באים אל השרש המבוקש בנקלה שיהיה כמשלנו זה השני רצוננו למצוא מספר שמרובעו עם כפלו כמספר 21 יעלה למספר 130 ונניח שהוא שרש א' זמרובעו הוא ב' 1 וכפלו כמספר 21 הם א' 21 ויהיה א"כ שזוי בין א' 21 ת. ב' 1 ובין 130 וכפי הוראות האלגנברה אחת מהכ' דרכים שביאר מורי בס' שכר יוסף נוציא שרש המרובע כן שנעתיק המספרים עד שיבא ב' 1 שוה ל' א' 21 פ. ב' 130 והנה מרובע $10\frac{1}{2}$ חצי השרשים הוא $44\frac{1}{4}$ ומספר 130 הוא $520\frac{1}{4}$ שקבוצם $96\frac{1}{4}$ ושרשם המרובע הוא $31\frac{1}{2}$ ר"ל $15\frac{1}{2}$ ונגרע מזה חצי השרשים $10\frac{1}{2}$ ויותרו 5 וזה השרש המבוקש ואחר שמצאת זה תחלקהו עם 2 שהרי בתחלה כפלת אותם עם 2 וקל מאד למכין.

אבל לפעמים נבא אל שווים שלא נודע אופן הוצאת השרש בדרך הנהוג כאשר הוא המשל השלישי שתבא אל שווי בין ג' 1 ובין א' 6 פ. ב' $57\frac{1}{27}$ הקדמונים תחרו למצוא אופן הוצאת השרש כאשר עשו כשהשווי בין מרובע ובין שרשים עם מספרים ולא יכולו וכלו הזמן היקר עד שקם הגבר החרש והמסגר פרנצ'סקו ויאי"טה הצרפתי אדם רב בלמודים והמצויא זה הדרך למצוא כפעם אחת השרש שכשיוכה במספר מה יבא אל סך המספר הנתון ולפי שטחו המספר הפשוט יעמוד מצד אחד לכדו ושאר הכחות המספריות כלן יחד בפני עצמן.

והנה דרך מציאות השרש כדמיון השלישי הוא על זה האופן הנה השווי הוא כן $57\frac{1}{27}$ שוה ל' א' 6 ת. ג' וקודם נתיר השלמים אל השכר שאין צורך להביא השכר אל מעוקב שכנויו 27 הוא מעוקב ושרשו 3 ויהיה א"כ $1640\frac{1}{27}$ ונקח שרש 27 והוא 3 ונרבעהו והוא 9 ועם זה נכפול מספר השרשים ויהיה 54 ויהיה לפי זה א' 54 ת. ג' 1 שוה למספר 1540.

ועתה צריך להוציא שרש מעוקב מספר 1540 אך ורק שיותר הימנו סך שכשיוכה השרש במספר 54 יוכל ליגרע הימנו וכשתחפש תמצא שהשרש הוא 10 שמעוקבו 1000 וכפלו עם 54 עולה 540 וקבוצם הוא 1540 ואתה צריך לחלוק זה השרש עם 3 שהוא שרש 27 ויצא $3\frac{1}{3}$ והוא השרש הנכסף.

ואני אביא לך משל ב' לחוספה כיאור יהיה שווי בין א' 10 ת. ג' 1 ובין

ספר אילם

מספר $18\frac{3}{8}$ ובמספרים מדברים תמצא הכנוי מעוקב ודעהו שמספר 8 שרשו 2 ומרובעו 4 ונחיר השלמים אל שכרים ויהיו $14\frac{7}{8}$ ונכפול עם מרובע של 2 שרש הכנוי ר"ל עם 4 מספר השרשים שהם 10 ויהיו 40 ויהיה לפי זה שווי בין א 40 ה. ג 1 וכין מספר $14\frac{7}{8}$ ועכשו אתה צריך למצוא שרש שמעוקבו יחר עם כפלו עם 40 יעלה למספר 147 והחפש ותמצא שהוא 3 שמעוקבו 27 וכפלו ב 40 הוא 120 והם עולים 147 וזה המספר 3 צריך לחלקו עם שרש המעוקב שהוא 2 ויצא $1\frac{1}{2}$ והוא שרש המעוקב המבוקש.

וברמיון הד' שבו $103\frac{19}{27}$ שוה ל ב 6 ה. ג 1 נחיר המספר כלו אל שכרים ויהיו $280\frac{0}{27}$ ומספר המרובעים 6 נכפלהו בשרש המעוקב 3 ויהיה לפי זה השווי כן $280\frac{0}{27}$ שיה ל א 18 ה. ג 1 ואנו צריכים להוציא שרש זה המספר מעוקב אך שיספיק להוציא ממנו ג"כ כפל השרש במספר השרשים 18 ותמצא שהוא מספר עשרה וחלקהו עם שרש המעוקב 3 ויצא $3\frac{1}{3}$ והוא השרש המבוקש.

וברמיון הה' שבו א 6 ה. ב 3 ה. ג 1 שוה ל $90\frac{10}{27}$ נחיר כמו כן המספר אל שכריו ויהיה $244\frac{4}{27}$ וכן נכפול מרובע של שרש מעוקב הכנוי שהוא 9 עם השרשים 6 ויהיו 54 ועם השרש 3 נכפול המרובעים שהם 3 ויהיו 9 ויהיה השווי כן א 54 ה. ב 9 ה. ג 1 שוה ל 2440.

ועתה צריך למצוא מספר שמעוקבו וכפל מרובעו במספר 9 המרובעים וכפלו במספר 54 השרשים יעלה למספר 2440 והוא 40 וחלקהו עם שרש המעוקב 3 ויצא $3\frac{1}{3}$ וזה הנכסף. והנני מציע לפניך כדר הפעולה כלה.

	ב	א
	9	3
	$90\frac{10}{27}$	9

	א 6 ה. ב 3 ה. ג 1
	3	9

2440

2440

	1000	מעוקבו	1 0
א 54	540	א 54	וכפלו עם
				100	וכפל מרובעו
ב 9	900	ב 9	עם

וקבוצם הוא 2440 שוה ל א 54 ה. ב 9 ה. ג 1

והרמיון הששי הוא כן א 5 ה. ב 25 ה. ג 260 ה. ד 1. שוה למספר $8568\frac{536}{625}$ וסדר החרו כך הוציא מכנוי השכר שרש מרובע מרובע והוא 5 ומרובעו 25 ומעוקבו 125 ויהיה א"כ הכנוי 625 מספר מרובע מרובע מדבר כי כל עסקנו כאן במספרים מדברים שכחרשים נדבר במקום אחר והנה נחיר המספר אל שכריו ויהיה $5355\frac{536}{625}$ ואח"כ נכפול מספר השרשים 5 עם המעוקב של שרש מרובע מרובע זה שהוא 5 ויעלו א 625 וכן

נכפול מספר המרובעים שהם 25 במספר המרובע של שרש זה 5 שהוא 25 ויעלו כמו כן ב 625 וכן נכפול מספר המעוקבים 250 עם השרש 5 ויעלו ג 1250 ויהיה לפי זה השווי בזה האופן . א 625 ת. ב 625 ת. ג 1250 ת. ד 1. שוה למספר . 5355536 ועתה צריך להוציא מזה המספר שרש מרובע מרובע אך שחוזר מספר שיוגדע ממנו ההווה מכפל שרש זה עם א 625 ועם ב 625 ועם ג 1250 וכשהחקור חמצא המספר שהוא 16 וסדר הפעולה מסודרת לפניך כהלכה וראה ועשה כתבניתה וזה השרש צריך שתחלקהו על 5 השרש ויצא $5 \frac{1}{5}$ והוא השרש המכושש . ודברים אלו כתבם על לוח לבך שדברי ויאמה סתומים ורכים יקדמו פניו ולא ידעו על מה הטבעו ארניו והיום נכעו מצפוניו בדברי מורי והא לך :

5 25 125 $5 \frac{536}{625}$ 8568 שוה ל א 5 ת. ב 25 ת. ג 250 ת. ד 1 .

א ב ג ד

5355536

6	1	ומרובע מרובעו	65536
		וכפלו במספר	10000
		וכפל מרובעו 256 במספר	160000
		וכפל מעוקבו 4096 במספר	5120000

והקבוץ הוא 5355536

השאלה הט' בחלוק הזוית לג' חלקים שוים ורשימת השביעי והחשיעי והי"א וכו' בעגול ועל זה כתב רלב"ג והוא כידי הכל .

השאלה הי' ברובע העגול וכפל המעוקב והם דברים שנלאו להשיגם כל חכמי הלמודים ולקרב אל האמת צריכים הקדמות והצעות ועל אלו השאלות נתן לו מורי חשובות כפי האפשר לקוחות מספרי המחברים כי לא ניתנו החרים למודיים עד היום ואשר צרה לחלוק הזוית לג' זויות שוות או למצוא בין כ' קיים כ' מיוחסים הוכרח להכניס חנוכה כמו אירונים ואפולוניאוס ופאפוס ודומיהם והם פוסחים פוסעים על סעיפים ומנסים עם החוג עד שיבאו אל המכוון . ואחר שלא נודע האמת החלוטי ראוי לבחור בדרך היותר קצרה וברורה ולא להאריך כדי לדקדק בהוט השערה . וכן בכיור של ים שלמה לא דקדק המקרא באמרו שהקף היה ג"פ כאלכסון ואם ארכימידים ידע לקרב יותר באמרו שהוא כמו 7 אר 22 או לדעת אחרים 113 אל 355 איך לא ידע זה שלמה בחכמתו או בצלאל באומנתו . אלא שלא חששו לדקדוק זה למיעוט תועלתו . ויותר שהיה מורי חכם עוד למרו עלי הנזכר בחכמותיו כי חזר והפציר ודחק אותו בשאלותיו והוא לא נסוג אחור ימינו רוממה וזא חלה אר"ש על כלימה וישם פניו כחלמיש להשיב לו על כל חושיה ומזמה .

ג עור שאל ממני הארון על ענין הנער מגרידינג יכרת ה' לשון מדברת גדולות

כי על כן הלכנו עם מורי יותר מארבעים פרסאות שכל רכני פולוניאיה ועמהם כמה אלפים מישראל חררו לראותו וכבית הרואה היה ביתו ותכף שראהו טורי שהיה צריך לאביו הרגיש בתחבולה שהיה מרמו לו האותיות עם כנויים כגון על אלף היה אומר לו בלשון אשכנז כן ועל הכית טוב ועל הנ' יושר וכו' והיה צריך השואל לומר השאלה לאביו ואביו היה מעוררו להשיב ומשים בפיו האותיות עם הכנויים הנזכרים שהוא היה אומר האותיות כלי הנועות או נקרות ואביו היה מפרשם ומנקדם ותמהנו על ההמון הרב איך לא שתי לבם לנכלי האיש ותכף שלחנו לרכו של נער שיבא ויהיה במקום אביו ולא יכול הנער להשיב דבר כראוי עוד שאלנו על דבר סתר בלי הנדחו לאביו ולא היה משיב כענין. עוד כוננו ולמדנו כנויי ורמזי כל האותיות ונתבררה התחבולה לכל הקהלה כשמש ירח עמר זכולה ולולי מורי שגלה וערה הענין עוד היו הולכים ומתקבצים אליו מק' ור' פרסאות ולאביו הטיבו מאד שהיו מרכיב לו כל הבאים מתנות גם נהרו אליו מהגוים והיו אומרים שוהו מושיען של ישראל והקול נשמע בית המלך והיו מחרשים עלינו רעות כרוך פודה ומציל וכאשר נודע הרבר למנהיגי הדור וראשי מדינות החרימו את אביו הנותן הילד לזו"נה גם הנער מת אחר ימים מועטים לא ידעתי מה היה לו ועדיין קצת מהמספרים מחזיקים בטעותם לכסות קלונם שלא הכינו נכלי האיש והיו תמהים ומתמיהם אחרים השומעים וכן ארחות כל ממחר להאמין לספורי ההמון ומאחד תקיש על כל הנאמרים בענין הגרות העתידות מפי הנשים הטפלות וכל המעשים והמאורעות הליליות הבל תמה הולליות ואין ספק אצלי שהרשב"א בהשוכותיו ורלב"ג בס' מלחמותיו כתבו מפי השמועה והמפורסמות אינן כמוחשות ואולי נתפחו גם הם ככמה גדולי פולין שראו ונכחלו נחפזו להפליא כל בשר. ומורי לא היה מאמין לקול השמועה ורק כדי להפיק רצוני הגך לראותו וטבא חרא פלפלהא חריפתא ממלא צנא קרי רבים היו הרואים ומעט החוקרים המבחינים והיטב חרה לנו שבקשנו לרעת דברים זרים לפלוסופים והם עסקי נשים והמונים.

ד עוד בקש ממני הארון להודיעו איזה דברי חפץ מהסודות הטבעיות ופעולות האלקימיהא שלמדתי אצל מורי ושאלה ממני הוצאה הכסף חי משבתי ולכנה ומהפכה הברזל אל השט"אל ואל נחושת והצינ"פריאו אל כסף נכחך ולהוסיף הצבע על הזהב והכיכר ללכנה והקפאת כתב ואיך יוכלו המתכות המעורבות ואיך נמשוך א' מהם אל המקיף והכ' יחבא במרכז ואיך נביא המתכות היקרים כגון זהב וכסף בכלים כשנתיכם קודם אל שמן או מים ואיך נביאם בדרך רחוקה שלא ישגיהו בהם הרואים ולרכך הזכוכית כדונג כאש ושאר דברים מעניני הרפואות החשובות המועילות לחולאים העצומים כגון לרפואת הכוונן וההתר והכפיה החולאי האבן ודומיהם שבעלי כת הירמיש מתפארים בהם והארכת מאד לספר כשבחם כפי מה שנשנית וכו'. ארוני ונאוני נדר הסוד הוא דבר נפלא או מועיל שאינו מפורסם לרבים כאילו האמר להפוך המים המלוחים אל מהוקים ולשמור אבק הסוללות שאפירו יגע בה אש לא יבער ולקיים היין שלא יחמיץ והמיץ לימון שלא יתעפש ולעשות כורית ריהני מאד יגלח השערות כמו תער כעת

שלמה הרופא בן הרב הגדול הגאון המופלא מוהר"ר אליהו דילמידגו נר"ו.

וזה לשון הכתב.

אֶרֶץ בלבנון יפה ענף והורש מצל וגבה קימה מי
 תחומית חכמות רמות אטומות וסחומות גדלוד
 ומעינות חכונות טמונות צפונות ספונות רוממוך נהרותיך
 הולכים סביכות מטעך להשקית ערגות צמחי שעשועיך
 ותעלוהיך שלוחות כמי מנוחות אל כל עצי בשטיך
 כפריך עם נרריך לחת פרי מגריך לתלמידך מיחלי
 חסריך פרייך פרי פקוח נפש ועלהו לתרופה כי מיטיך
 מן המקי"דש המה יוצאים ונהרי נחלי דבשך וחמאתך
 מפכים מערן גן אלהים חיים הם למוציאיהם לחכלית
 הענוג הנשמות אחר מות ויוסף הוא השליט קדש לוי
 ראשית תבואת תעודת הדה חמדת עדת תורת ההלת
 ישראל ארוני וטורי החוקר התורני כמהו"רר יוסף
 שלמה דילמדגו הרופא מקנדיאה יצ"ו שלום ארוני
 ושלום תורתו הרמה והנשאה ירום ונשא וגבה מאד
 כרצונו וכרצון המתפאר בתורתך המתרפק על פירדהך
 הכוסף לחברתך הכא על התימת רשימת האגדת הלוי.
לקול הטולה גדולה מארץ מרחקים המונות החשק אשר
 כתרוני ומחנות הכוסף אשר עטרוני סכוני גם סכוני
 הן הנה אלצוני לחצוני האיצוני הריצוני ומשנתי הקיצוני
 לאמר שא נא כליך תליך וקשתך צלח רכב על מרכבות
 ישועה לחסות בצל כנף איש יהודי ואהיה אצלו אמון
 ואהיה שעשועים עד כי נתעוררה נשמתך הקדושה
 לקשרני כעבותות אהבתך ולאסרני בחבלי ידידותך
 ולהניחני על משמרת עבודתך ותקחני כציצת ראשי
 ותכניסני לטרקליני חמדתך והכיאתי במסורה ברידתך

לוח ראשון	לוח שני	א	ב
אאאאא	א	ב	ג
אאאאב	ב	ג	ד
אאאאג	ג	ד	ה
אאאאד	ד	ה	ו
אאאאה	ה	ו	ז
אאאאב	ו	ז	ח
אאאאג	ז	ח	ט
אאאאד	ח	ט	י
אאאאה	ט	י	כ
אאאאב	י	כ	ך
אאאאג	כ	ך	ל
אאאאד	ך	ל	מ
אאאאה	ל	מ	ס
אאאאב	מ	ס	נ
אאאאג	ס	נ	ו
אאאאד	נ	ו	ז
אאאאה	ו	ז	ח
אאאאב	ז	ח	ט
אאאאג	ח	ט	י
אאאאד	ט	י	כ
אאאאה	י	כ	ך
אאאאב	כ	ך	ל
אאאאג	ך	ל	מ
אאאאד	ל	מ	ס
אאאאה	מ	ס	ש
אאאאב	ס	ש	ת
אאאאג	ש	ת	
אאאאד	ת		
אאאאה			

להאצילני מאצילות חכמתך ולהשפיעני משפע תבונתך להיות כאחד מאנשי ביתך נכנס ויוצא בשלום ולי מה יקרו רעיק איל מה עצמו ראשיהם ואחריהם כפיהם ארצה סלה אכן מה יקחני לבי ומה ירומן עיני כי בעוני קשה עלי יומי וחרמי אין עמי כי הזמן העובר טתהפך בתחבולותיו דרך קשתו כאויב ויציבני למטרה לחצי התלאות הולפות ובאות לא יתנני השב רוחי אל נדנה חמסי ושארני עליו כי מתאוו נפשי ואין לי שועה רחקה מני עד כי נזר לרחום פרדי הפירדה ולנוד ממקום ישיבותי כרי להחיות נפשי מהעסקים קרובים גם רחוקים ועשתונתי המה באנשי

חברתי יצאו לעזרתי ויען שלא זכיתי ליהנות עוד משלחן גבוה לשמוע בלמודיך ולהשתעשע בחורתיך החמימה ובחכמתך כרה מאירת עינים מי יתן והיה לבב אדוני גואלי משחת כלי להשמיעני מכנף הארץ בכחכ אמת מפורש ושום שכל השוכותיו הרמות על הררושים האלו השלוחים אליך השר המולך על כל שכיות החמדה וכי אפנה על ימין ועל שמאל איננו בגלילות הללו וזולתך כוחן לבות החקירות האלהיות ואני משתאה מחריש לדעת מה יצוה אדוני על דרך הלמוד אשר אתמיד בו כאשר הבטיחני להעיר אזני טרם נסיעתי מכיח אדוני. אישור בשורת שמע כריאותך כי יבא אלי ושלומך כי יגלה כאזני ומעשה אצבעותיך יראה לעיני או ימלא שחוק פינו ולשונונו רנה הגדיל אדוני עמנו היינו שמחים. ולפי שלא ידעתי דרך המליצה ומשפט ההלצה אשיתה שמרה לפי אצרה על דל שפתי ועדיי אכלום וכל אקרב אליך רק מרחוק אקוד ואשתחוה כעבר לפני אדוני השומר משמרתך הנושא כלי תהלתך הנרצע במרצע אהבתך על מזוות חבתך הלא בספרתך יתוש כתוש נמוש דבר שאין בו ממש.

הצעיר יאשיהו בן א"א ומורי מוה"ר יהודה זצ"ל.

נכתב יום כ"ג לסיון שפ"ד

השובה מהרר יש"ר אל החכם הנ"ל

בקשת ממני להדריכך בדרך אמת וללמדך ליראה את יי הנכבד והנורא וכתבת ז"ל למדני להכיר את נפשי ואת בוראי וכי' ע"ד הודיעני נא את דרכך והראני נא את כבודך שבקש לדעת אדוננו משה שהרצון לדעת כמופת סכת כל דבר כדרך השלמים ואם בענין מציאותו יתע' נמנע ונענה לא תוכל לראות את פני ר"ל שא"א שיחבאר מציאות יי במופת חותך ושלם אשר בהיקשו הגכול האמצעי הוא גדר הנושא שבוה המין מן המופת מחויבת קדימת ידיעת מהות ועצמית הנושא לא מהו הנרצה כשם לכד כמו בשאר מיני המופת ובאלה יתע' צ"א לדעת מהותו שהמהות לא יוכן כי אם ע"י גדר והגדר מרכב מסוג קרוב והכלל מיני מה שאינם באר יתע"ש. עכ"ז הועיל לו שידע הי"תע' תכלית השגת שכל האדם מצד פעולותיו הנקרא מופת ראייה והוא הכניי בכחוכים וראיית את אחורי ואין ספק אצלי שמשך רכיני ירע את יי מפי ראיות מכריחות לא כמובאות כספרי האלהיים ודומות להם שהכופרים והמינים ידחום בטענות והשנות אלא כראיות כראי מוצק חזקות ונכונות שלא כל אדם זוכה לשכלו של משה לדעתם. **ואולם** בסכות תכליות הפעולות האלהיות וכונת המצות אין ספק שמלא כרסו מהן וירע על מה הטבעו אדניהן והוא שכחוכ בו ככל ביתי נאמן הוא ואיך לא ביארם ולא כתבם בתורה וכי' זה תורף דבריך. וכבודך ירע בזמן שהיית בחברתי רב עסקי וטרדותי כבקור חולים ושאין לי פנאי לא לאכול ולא לישון וכ"ש שאיני מחויק עצמי בתכלית החכמה והשלמו' שאוכל למלאה תאותך ולהשיב על שאלותך כדברים נפלאים ומכוסים כאלו והלואי שאדע אני אי זה הדרך ישכון אור ועד שאבקש רחמים עליך אבקש רחמים על עצמי עכ"ז לרב האהבה והאחווה

שכנינו אכתוב ב' הפים ואם דברי לא יהיו לרצון אהיה רצוי עכ"ז לפני כבודך
שבקשתי לעשות רצונך כפי כחי וקראתי המאמר הזה הקטן נר אלדים ע"ד נר
אלהים נשמה אדם שבו יחפש כטורי' ובסדקים האמת ויבדיל בין רם לרם ויראה
בעיניו וברכבו יבין וידע כמה יזכה את ארחו כשר ודם .

אמה מארץ הצמח וצדק משמים נשקה

ואתה נבין וחכם יושב קהלות ישראל המתאוה לראות כאור יי קושט דברי
אמת ידעה ממה שקראנו יחד כספרים כי שערי צדק כל חכמה
והכונה ומלאכה מחשבת השכל הן אלו החמש הרגשות המוטבעו' בנפש כל ב"ח
מדבר שלם וכני דין' חושי' אשר כל דבר אמת רוחשי' המתטהרים והמתקדשים
מכל טעות ושגיאה שלא תקרה הטעאה במקום שאין אמת ושקר כאשר הענין
בחושים שאין בהם הרכבת נשוא ונושא ועשיית הקדמה מחייבת או שוללת שהן
פעולות מיוחדות לשכל כמבואר בהגיון ואמר ארסטוטלים בששי למ"ש למוד ח'
האמת והשקר הוא בשכל ולכן גדרו האמת שווי הדבר עם השכל ולא אמרו שווי
הדבר עם החוש שא"א שיורגש כי אם כמו שהוא משא"כ כן כמושכל יושכל באופן
אחר ממה שהוא וע"כ יאמר שהמכחיש החוש ראוי לעונש שראשית כל ידיעותינו
מהם וכשיתרו כל תולדות החכמ' אל הקדמותיהן . ישובו אל המוחשי' אשר
לוקחו מהן ששם רשעים הרלו רוגו המעוררים עליהם ושם ינחו יגיעי כח המשיכים
להם ונמשך מכאן שאין הקדמה ותולדה בכל קניני השכל שלא קדם מציאותה
באהר מן החושים שעליו בנה השכל מצוריו וכנינו וקשר חכר כחבל ונימא בנימא
עד שרלה מים קרים ומחוקים מבארות עמוקים :

ואולם אם החושים לא יטעו כמוחשים המיוחדים להם ד"מ הראות אצל הצבע
והשמע אצל השאון כאשר פסק ארסטוטל' בשני לנפש למוד ס"ג מסיפק
מאד שנראה שאין ההקדמה אמתית בכללה שהנה ענינו רואות שהכבן יראה
שחור מרהוק וכמו שכתב ארסטוט' עצמו בג' לאותיות עליונות פרק ד' ובקשת
העננים יראו גוונים ואינם לפי האמת וכמו כן בצואר היונה ולחולים נראה מר כל
מתוק וכן כאשר החושים שבן האדם מאד חסר בריה מהב"ח שבכלם כאחד יקרה
הטעות ותשובת ב"ר מחלת לב שכתב שלפי הרוב לא יטעו החושים במוחשים
המיוחדים כאילו האמר שהעין לא יטעה בנוון אם היא שחור או לבן אלא יטעה
בין שלג לצמר צהר וכו' שלפי זה לא נשאר לנו אופן ודרך אל האמת אם יטעונו
החושים הללו לפעמים וכמה יודע איפה כשלוקין המאורות ומעירין פלסתר .

ואולם תימסתיאום בשני לנפש פ' י"ב כחכ שלאמתות הקדמה זו צריכים ג'
תנאים א' שהכלי החושי יהיה נכון כראוי ד"מ לפי שריר חלמות חפל
כטבע שהמקבל צריך שיהיה ערום מטבע ואיכות המתקבל ואם הריר מרורי מערוב
הירוקה ימרר המאכלים הנטעמים ובעלי פוליופוס יסריחו הריחניים והשריקה שבאון
תעכב מלשמע הקול הדופק בהוף השמועיי . ב' שהאמצעי ר"ל האויר או המים
או הזכוכית יהיה נקי מערוב גשם וזלת מינו ושוה בעוביו שאם יראה הדבר עם

המראות הזוכיות אינו נראה המוחש עצמו אלא דמותו נכפל שהרואה דינר במים אינו רואה אלא דמותו והראיה שאם ימשך לאחוריו עד שלא יראנו כלי מים אם יתן מים ככלי יראה ואם השמים גשם חמשי והאש תחתיהם א"ס שאנחנו רואים הככבים כלם הוץ למקומם וכן יקרה בכל פעם שנראה הרבר דרך שני אמצעיים כהיריים מתחלפים כעובי כמו שנראה העץ שחציו במים וחציו באויר כאילו הוא שבור מטעם שמשנה מקומו במים וא"א שיראה בקו ישר עם חלקו שכאויר וכן הדברים שבעשיות האדומה יראו אדומים. ג שיהיה המרחק נערך בין החוש למוחש שלמרחוק יראו הנראים בנוונים אחרים וקטנים ממה שהם וקרוב מאד יהיו נופלים על הראות שכדי שיראה היטב המוחש צריך שיראה על $\frac{2}{3}$ של רביע קשת הענבה של נגלל העין. וזולת אלו צריך לעיין היטב בספרי חכמי ההכטה לדעת כל מין טעות שיקרה בחוש העין בטרם נבנה עליו בנין שחוש זה הוא שער החכמות כלן או רוכן כמו שכתב ארסטוטלים בהחלה מ"ש ויפול בו הטעות יותר מבשאר החושים. אמנם שכל הידועים הם המושכלים לבר מבואר שההרגשות אינן ידיעות שהן משותפות לאדם ולבהמה ולולי פעולת השכל שנושא ונותן עם ומפשיטם מחמרם ומבינם כמו מינים לא אישים ר"ל טבעים נבדלים מוולתם לא היה שם ידיעה נופל בהם אלא הרגשה והיתה אמנם כל זמן שהם נגר החוש או כרמיון והי"ת רצה לזכותינו יותר מהכ"ח שנחן לנו אוצר הזכרון לשמור המוחשים שהם שם לצרכו גנוזים שכשירצה השכל לעסוק עם מוציא במספר צבאם ולכלם בשם יקרא ויבדיל זה מזה וירכיב זה בזה כלי צורך חוש והרגשה וכן יוליד תולדות כאשר נבאר שהנה כל פעולות עסקי השכל הם נכללים תחת ג' סוגים. א כשהוא משכיל המוחשים פשוטים מכל המר ומהותם ולא יגזור בהם שום חיוב או שלילה ולא ירכיב זה בזה ולא יבדיל זה מזה וזאת תקרא פעולה ראשונה שכלית או הכנה פשוטה ר"ל שמכחין בו אם עצם או מקרה יגדר או מהות הענין והראות או למודי זאת ההכנה הם כספ"ר המבואר לפורפריאום ובספר עשר מאמרות לארסטוט' ובספר הגדר לבואציאום וראוי שתרע שאעפ"י שכתב הפלוסוף בס' המליצה פ' א' שאינו שייך אמת ושקר כלל בזאת ההכנה וכן בששי למ"ש למוד ו' ו"ל בדברים הפשוטי' אינו נופל שום אמת ושקר כי אמנם האמת והשקר הוא תלוי במשפט השכל שהוא יאמה או ימאן וירכיב דבר על דבר ויחלק דבר מדבר ויעשה הקדמות מחייבות ושוללות שאחר שידע השכל בהכנה ראשונה שני ענינים נבדלים ויגזור במשפט רעיוני שזה יאות לזה בכלל מינו עד שהאחר יהיה נושא לחברו יכנה הקדמה מחייבת כוללת ואם לקצת ממינו ר"ל באישו יכנה פרטית ואם ישפוט שלא יאות לו כלל תהיה כוללת שוללת ואם שלא יאות למקצתו תהיה פרטית שוללת שזאת היא הפעולה השניה השכלית שמבוארים משפטיה בספר המליצה לארסטוט' ובס' ההרכבה וההלוק לבואציאום ונקראת ג"כ כפי ההגיונים הבנה מרכבת אבל בהכנה הראשונה אינו שייך בה אמת ומאון ולא אמת ושקר עכ"ז האמת שבשכל קצתה פשוטה וקצתה מרכבת והמרכבת ר"מ אם אכין שהאדם חי אמת ואם שהאדם דג שקר והפשוטה ר"מ אם אכין באדם אני מכין מה שנמצא והוא אמת

ואם אבין כרקוח הוא אינו נמצא ואני מבין השקר שהכנת הראשון מסכמת עם המציאות ולא כן השניה הילכך דעת הפלוסוף לומר שאין האמת המרככת כרכרים הפשוטים אבל שייכה בהם האמת הפשוטה ואין לומר ולמה לא היתה ג"כ בחושים האמת הפשוטה שהחוש מרגיש במציאות הדבר ואין אמת גדול מזה שהנמצא והאמת הם דבר אחד כידוע כמ"ש שאין שייך לומר בחוש זה הענין שאין כוח על דבר והעדרו שאמר ארסטוט' במאמרו שלא יאמר על העצים עורים שאין בכחם הראות ואילו היה בחוש כח להרגיש המציאות וההעדר היינו יכולים לומר שבו אמת ושקר אבל העין לא תרגיש החשך והאזן השתיקה אלא החוש המשותף הפנימי והדמיון הם המרגישים בהעדרם שאינם מתפעלים משום מוחש שאינו דופק בדלתותיהם וההמון יאמרו שרואים החושך ואינו כן. ואין לומר והרי ארסטוט' אמר בשני לנפש בלמוד צ"ו שבחוש א' נבין המוחש והעדרו וכן נראה שכל א' הוא לב' ההפכים שזה אמת בהפכים האמתיים שיש להם קיום ד"מ החוש הרואה בלבן יראה גם כן כשחור אבל לא בהעדריים כמו האור והחושך שזה יורגש בעצם וזה במקרה וארסטוט' לא רצה לומר כי אם שהחוש הא' החצוני יביא החוש המשותף להכנת הדבר והעדרו כמו שביארנו ואם החושים הפנימיים נדרמים לא ירגישו החיצונים שהרי בשנות הב"ח לא ישמע הקול אפילו שאנו פתוחות ואינו מרגיש הרומשים על כשרו והרכה מהכ"ח ישנים ועיניהם פתוחות והמוחשים בעיניהם כמו במראה ואינם רואים שהרי אינם רועדים וכל זה מורה שאין ההרגשה תלויה אלא בהכנת החוש הפנימי במוחש. והפעולה השלישית השכלית היא המעוקה שכפעולות מן השתים הכי נכבדת ובה ניכר גודל השכל והוא פרי ותכלית הפעולות הראשונות שאחר ששפט והרכיב או חלק עדי שבנה הקדמות אמתיות יצרף ההקדמות זו עם זו כחכונה ויוליד מהם תולדה חדשה אשר קודם היתה נעלמה דרך משל ידענו שכל חיגשם ושכל אדם חי ומצורפם נוליד שכל אדם הוא גשמי וזה נקרא היקש שכלי ויסודותיו ר"ל שהוא על ג' תמונות שבהם י"ט אופנים ושהוא על ג' מינין ר"ל מופתי נצוחי הטעאי הלא הם מכוארים כספר המופת וההקש והניצוח לארסטוט' בן ניקומכוס שהוא היה הממציא והמחקן הראשון אלו הכלים וכמה מעלות טובות למקום עלינו על ידי זאת הכריאה הנפלאה שגיא כח בחקירה אלמלא היה שגיא נהור בתורה שלפניו היתה החכמה כקופה בלי אונים והפילוסופים יקושים בדיעות כיוולדת על האבנים וכאו בניס עדי משכר וכח אין ללידה וכמו שדבריו בטבעיות מסוכנים כי גחלים אחת היתה כך להפך כהגיון קשוט עצמן מהם כצמיד ואצטרדה. וראוי שתדע שכל ידיעה וחכונה היא באמצעות הג' פעולות השכליות הנ"ל ויודע לך בחפוש כן שהרי כל אופני הוראות החכמות החת ג' סוגים או על ג' ררכים ר"ל דרך התרה או דרך הרכבה או דרך גדר שכל דבר מושכל או תכלית מבוקש יבוקש על אחר הדרכים הנ"ל. ודרך ההתרה היא על ד' אופנים א' שמתחיל מהכל אל חלקיו המשלימים אותו ד"מ למה שראינו שבכללות המין האנושי קצת אישיו בריאים וקצתם חולים מזה המושכל נבקש לבנות מלאכה מקיימת הכריאות ההווה ומחזירה הנאכרת לבעליה והוא מלאכת הרפואה הרי לך שמהתכלית המוכן

כשבל שהוא הכריאות נבא אל המצאת הרפואה ככללה ושוב מכללות הרפואה נבא אל חלקיה שהם הטבעי הסכותי או התפעלי האוהותי ההנהגתי המכריא כמו שביאר גאלינוס ההגיוני המעולה בספר מחכונת המלאכה וכן יהולק כל א' מהחלקים הנ"ל לחלקים עד סוף הלמוד ב' שמהחיל מהכל הכונוני אל המינים ויחזוק כל מין אח"כ אל מינים אחרים ד"מ נדבר ככללות על הקדחה ואח"כ על מינו שהם רוחני הטרי גשמי וצ"כ נחלוק החמרי אל ד' מינים וכל אחד לחלקים וכו' ג' שמתיר התולדה אל הקדמות שהולידה וכל הקדמה אל הקדמות הקדמות לה שהן התחלוחיה וסכותיה עד שנבוא אל המושכלות הראשונות הידיעות המוטבעות בשכלינו כידוע במופת אוקלידים ובכל הלמודות. ד' שהולך מההכליה אל האמצעיים המביאים אל ההכליה ד"מ לפי שידענו שהכליה ההגיון להבין כל החכמות ולבחנם נכסוף לדעת ההגיון ולפי שזה לא יושג כי אם ע"י ההקש השכלי הנאות וההקש לא יושג כי אם בהבנת ההקדמות המרכיכות ההקש ואלו לא נדע כי אם בהבנת המלות שמהן נבנותה הקדמות א"כ צריך להתחיל מהבנת המילות שהאחרון בצדיה הוא הקודם בפעולה הרי לך א"כ שההכליה מביא לירי הבנת האמצעיים עד ההתחלות הראשונות היסודיות. ובהיות ידיעת ההפכים אחת וההרכבה היא נגד ההתרה הבין הר' אופניו שבה שהם נגד הר' אופני ההתרה הנ"ל.

ודרך הגדר נראה כאילו מרכב מהב' הנ"ל והוא המכאר קודם גדר הענין ואם אינך מכואר כלו מגדרו שכמו שכתב קצת שראוי קודם לחלקו ואח"כ לגדרו עכ"ל מכאר אי זה דבר הגדר ככללות שנדע ממנו סגולות הנגדר לפי שהגדר מרכב מסוג והברל ואח"כ נחלקהו קודם אל חלקיו המשלימים ואח"כ אל חלקיו המינים ונביא גדר כל אחד מהם וסגולותיהם וכן נחלק כל מין ומין עד החלוקה האחרונה ד"מ רצינו לדבר על ההקש דרך הגדר הנה קודם נבאר ככללות דרך ההקש וסגולותיו ואח"כ נחלקהו אל חלקיו המשלימים שהם החמרי והצוריי ואח"כ נזכיר מינו שהם מופת נצוחי הטעאי וכל אחד נחלק לחלקי' ונביא גדר כל אחד מאלו וסגולותיו וכו' ודרך זה דרך גאלינוס כמלאכ' קטנה ששם גדר קודם הרפוא' שהיא ידיעת הכריאות והחוליי' והכיניוני' ואח"כ חלק הגדר לג' חלקים שידיעה זו או ידיעת הגופים או הסימנים או הסיכות ר"ל שהכריאות והחוליי' שם משותף יאמר הן על הגוף הכריא הן על הסימן של כריאות הן על סיבת הכריאות וכן שם החוליי' וכו'. ודרך זה מועיל מאד לזכור הענינים.

אולם דרך ההתרה נאה לחקירת ולהמצאת החכמות שדרך הלמוד ללכת מהידועים לנו שהם המאחרים אל המכוסים ממנו שהם הידועים לטבע וקודמים באמת וכמו שפחה ארסטוטלים בספר השמע הטבעי שכדרך זה מלמדים הטבעיים הלמודיהם שמתכארות יפה ההקדמות כסדר ואולם הלמודי ילמד דרך הרכבה שידועה לו ההקדמות כלן ומהן מוליד למודים אבל אם ירצה לבאר אמיתת הלמודים יתירם גם הוא אל הקדמותיהם עד ידיעות הכללות והגדרים וזהנהנות כידוע. **ונשוב** אל הפעולות השכליות ונאמר שארסטוט' נתן גבולים לתמונת ההקש והורה דרך הפעולה השכלית השלישית שלא יגוף איש באמת כחלק הצוריי. אבל הפעולה השכלית השנייה היא סיבת כל הטעות שבה החלק החמרי ובהיות

ההקדמות וסודות כל החכמות אי"א להקיפם כלמורים קצרים כי הם כטבע החכמות רבות. וארסטוט' טרה מאד להורות בחינוה ההקדמות שאם תונח הקדמה א' כוונת בהתחלות או זו חכמה נכונה כלהותוליד דעות משונות וזרות ולא יודע אח"כ מאין נתחייבו לה והנה בא' למופת פרק ב' ו' ז' ח' הזכיר תנאי הקדמות ההיקש המופתי המביא לידיעה אמיתית שהם ה' ר"ל אמיתות הכופות היותר גלויות וקדמות וסבות לחולדה מוכרחות סגוליות נצחיות וכס' ההגיון שכחבה כפי מה ששמעת כפי מפורשים היטב כל התנאים הנ"ל. והחכמה מאין המצא ואי זה מקום בינה שמעט מצער המצא כחכמה הטבע והאלקות הקשים שלהם כל אלו התנאים.

ואם המצא ימצא יהיה ההקש מוגיד ידיעה אמיתית שגדרה ארסטוט' בפרק ד' משישי למורה קנין שכלי אמתי כטוח גלוי של אי זה דבר הכרחי על ידי הסבה המיוחדת ע"כ והקנין הנק' ידיעת הרבר כפי מה שכחב אפלטון כס' ההלצה הוא הנקנה בהקש ואשר בו הקנין הנ"ל ידע לחת טעם וסבה לרברוי ללמודיו או למעשיו ובעבורו יקרא חכם או אומן והקנין שבשכלו הוא החכמה או האומנות ולפי זה הלמודים אינן ידיעות אמיתיות שאין כל הקדמיותם הכופות ואינן סבות מיוחדות שהרי למוד א' יחבאר בכמה דרכים ואפילו הם כמות צורות אינן הכליות ופועליות ואם הם אינם מופתים כ"ש ההקשים הטבעיים המסופקים מאד.

ואולם זוכה הידיעה המופתית שלא המצא בקלות כאמור יושאל שם הידיעה על כל מושכל שיקנה ע"י החזקה והגדר וההפוש והנסיון והבקיות. והבקיות היא ידיעה וקנין נקנה ע"י נסיון או למורים בלי סבה וטעם הרבר ד"מ ע"י קבלה מפי חכם מגיד לו או כותב על ספר כאשר הם רוב ספורי רברוי המהכרים והמון הספרים והממלא כטנו מהם לא יקרא חכם ובעל מלאכה אלא בקי וכמו שכותב אפלטון כס' הנ"ל שמלאכה הבישול לא הקרא אומנות אלא בקיות שלא נמצא רכיה ע"י הקש שכלי אלא דרך נסיון הגם שיכללו תחה למורים כוללים וכבר הראיחך קונטרס שכחתי על הקוני המאכלים וטעם הערכים שהם לגרש הנזק ודרכים רבים מועילים לבריאום ולהולים נמצאים ככתובים שם שיוכל המבין המציא מדעתו כמה מינים חדשים ערכים. וכן כותבי המאורעות הזכונות לא יקראו ידועים באמת אלא כקייאים הגם שהסדר ששומרים בספור הוא למוד ידעוני שאין ידיעה הנאמרים נקנית על ידי סבות אלא כל ידיעתם קנין בקיאותו וכן העיסקים בנימוסם כדנים כאשר הם המלוצים לא יקראו אומנים נמיסים ויודעים אלא כקייאים לפי שלא ידעו סבות הנימוסים ותכליתם אלא דרך ספור או קבלה או קריאה או שמש ובקיות ידעו הבנתם הפשוטה החצונית. ואין ספק שהחכמים הראשונים מיסרי הדתות והנימוסים היו חכמים שלמי' ומהמפלאים שבדורם כמו שולון חיוני וסאקראטים וכן פלטון וארסטוט' שכחבו על המדות שידעו הפילוסופיאה המעשית הכוללת הנ"ל. והאדם וכיתו ומדינתו שאלו ידעו הכליות הדתות ההן וגלו טעמיהן שכן מכוונות אל קיום העולם השלום והחוספות בעושר ובישיב מדינתם שכל זה נמשך מההנהגה הטובה והמשפטים הישרים שכל העולם נתנים בהם לצדקתם. **ואולם** בקצת האמונות לא המצא בספרים הנפורסמים כיניהם טעמי הנימוסים נראה שכונה

העלויים וכפרט במצות ר"ל דברים שבין אדם למקום ולא העלו על ספר תורתם
 כי אם הסכמת הענינים ותקיים חקים לכל העם בעונשים אנשיים ואלהיים שלא
 ישנו את הפקידם שחשבו שבהודע החכמה יקלו בהם ונשארו הדברים לכד ידועים
 ליחודי סגולה וקני העם שהגיעו לשלמות השררה והנהגה וראוים להיות דברי הדור
 ולכן תמצא הרבה מחכמי ישראל מננים מגלי טעמי המצות ויהיו בעיניהם כהולכי
 רכיל מגלי סוד שהחורה לא רצה לגלות אותם וכבר ידעת מה שקרה לשלמה שמך
 על חכמתו כאמרו אני ארבה ולא אסור ודעתו טעמי המצות היו ככלל התורה
 שבע"פ ולכן היו מקפידים מלהעלותם בכחם וכאן הבין שלהרבה אמת ב' תורות אע"פ
 שההכרל רב בנינו לבינם שהם מתדמים לנו ככל עניניהם ולומדים מספרינו הקדושים
 האלהיים ליפות מעשיהם והאמות הסכלות הקרטוניות היו עושים פעולות ועבודות כלי
 טעם ותכלית וכמיהם היום ואינם רוצים שיבוקש בהם טעם ואצל הישמעאלים
 החוקר בהם חייב מיתה ואולם חלילה מלחשוב כן בעבודת שלנו ובוה א"ם אצלי
 שהיחכן לומר שמשנה רבי' ששמע ולמד מפי הנבירה שלא ידע טעם הקרבנות
 ושעיר עזאזל ודומיהם אלא וראי ידעם על מחבונותם ויהושע הלמידו לא ימיש
 מחוק אהלו שהכתוב מעיד עליו שהיה מלא רוח חכמה לא שאל מרבו בכל כך
 זמן טעמי המצות וכן הזקנים המופלגים בחכמה ידעו וידעו א"ם אלו סתרי התורה
 אבל לא נראה נכון לפרסם להטון מהטעם הנ"ל. **ובאמת** החוקר לדעת סכות
 הנימוסים וטעמי המצות הוא יותר מעולה ונכבד מהפלוסופים הטבעיים המבקשים
 סבות הדברים החמרים אבל עכ"פ ראוי להדמות בהקירה זו לפלוסוף בענין הסדר
 שהוא ידע בראשונה הפעולות והסגולות ואיכות הנמצא הטבעי בכללו ומהפעולות
 יבא אל ההחללת והסכות וכן ראוי קודם להיות כפי כדנינם ומכין היטב הענינים
 ממקורם ר"ל בפוסקים ובתלמוד עם מפרשיו ואחר שאלא כדסי מהם בהתמדה עד הצי
 ימיו טוב להפש טעמיהם או מספרי המקובלים אם נהנה בקריאתם או מספרי הפלוסופים
 האלהיים שהם מכני עמינו ולא מספרי נכרים ודרך זה הלך האיש המעילה רבינו משה
 המיומני שכלה מכתב שנותיו כפירושו על המשנה והלמוד ובחקור וקבוץ הדינים ובסוף
 ימיו חבר ספר המורה שבו חקר על טעמי המצות וסודות האלהות העכורה ואין ספק
 שהבקיאות קודם לידעה ככל חכמה ומלאכה כמו שכתב אפלטון וארסטוטלס בראשו
 בהנהגה המדינה פ"ו ו"ל כשנרצה להכין איזה ידיעה צריך שנהיה בקיאים בהן הרי
 לך בפ"ו שהבקיאות קודם בזמן לידעה כמו שהקנין הכלתי שלם קודם בזמן לקנין
 השלם שהבקיאות נקנה בחוש והידועה בהקש שכני וכבר ביארנו שכל מושכל היה
 קודם מוחש באופן מה וכמו שנחברר בס' הנפש הילכך קנין הבקיאות קודם לקנין
 הידועה השכלית האמתית ולא קצת מכני עמינו שלא יגעו בתורה ובעיון הנמרא ולא
 הכינו אפילו בפוסקים ויש מהם שאפילו בלשון הקדש אינם מבינים היטב והם הורשים
 במקלות מה שלמדו כספרי המשוררים והמספרים כל שונות הנגים ומערכים בהם קצ
 מדברי הנוצרים האלהיים או מסודות המקובלים הנם שאינם מבינים ב' אוג' נגורים
 וכצורך החלצה בלשון המורגל הטבעי וערכות הקול נותנים טעם לרברירם ומחזיקים
 עצמם לחכמים גדולים ושוטעיהם כמוהם ואילו היו בלכד מצפצפים כפוסקים החדשה:

שכטטיא דאוריתא סוף סוף טבין הם ולא יהיו אלא כהנוקות של בית רכן שהעולם מהקיים כהכל פיהם אלא שמפריעים התלמיד' מעיון התלמוד ומלעינים על הקשיו ואומרים שרק אבוד זמן הוא ואין כווננו שום שלמות לאדם והיזחר רע ומר שכחשכב שידרעו' טעמי המצות והכליתם נמנעו' מעשייתם ואינם באים לב"ה ואינם מניחים הפילין וה' יודע אם מהפללים אפילו כבית ואיך מהנהגים בדברים שכצנעה כן ארחות אלו החכמים בשוקי טבריה ולא כבה"מ בין הכריא שנהא דורשים אבל לא נאה מקיימים וכלל זה יהיה מסור בדרך שככל ענין יוחר טוב הבקיות לבדו מהעיון לבדו וכן פסק ארסטוט' כמ"ש והרופא לעד והחכם התורני אפילו לא ידע טעמי המצות והסודות הוא חשוב לפני המקום מהאלהי או המקובל בלי ידיעה בתורה וכגמרא שאלו דומים למי שנמסרו לו מפתחות הפנימיות אבל לא החצוניות שאיך יכנס לפנים. וכחכ ארסטוטלים כהחלח ספר המופת כל היראה וכל למוד הוא כאמת מיריעה קודמת הרי שכנה הבקיות בשם ידיעה.

עוד כחכ כהחלח ספר מ"ש ובסוף ספר המופת שהרכה הרגשות באישי מין אחד יעשו נסיון ד"מ ראינו שסקמוניאה זו שלשלה הירוקה ועוד סקמוניאה אחרת עשהה כך וכן כמה פעמים אם בפעם שלישיה נזכר מה שקרה בפעם הראשונים יהיו זכירות הרבה שהזכירה כהעוררת מהמוחש ובשכיל זה יאמר הפלוסוף שאין זכירה אחר המות שאם הנפש אחרי הפרדה אינה מתפעלת מהחושים איך נזכר שהזכירה כעצם וראשונה היא בחוש לא בשכל אבל האלהיים יאמרו שיש כ' מיני הזכרה והנפש זכרות אחר המות הילכין כשנזכר שזה קרה בכמה החיכות שקאמוניאה יולד ככה הזכר ענין קיים והיא פעולת הנפש המרגשת כמו שההקש פעולת השכל וזה הקנין שככה הזכר יקרא נסיון והוא המקובץ מהרכה זכירות וזוה יתעורר השכל ויעשה כלל ויגיד שכל סקאמוניאה מריקה הירוקה וזה הלמוד הכללי הוא מהחלח המלאכה ומצוי ע"י הנסיון ולא ע"י ההקש השכלי וישאר אח"כ בשכל כמו שבא אליו מדבר קיים כזכר הרי אי"כ שכמו שמופת פעל השכל כך הנסיון פעל החוש וכהקש השכלי נקנה הידיעה האמתית ובנסיון הבקיות. ואביא לך משל איך הדבר הא' כעצמו יקנה כהיקש ובנסיון ד"מ כלל ידוע אצל הרופאים שהרלועין טובים לנקדה והנה ביאור אמתהו דרך היקש הוא כך. כל מקרה ומלחלה יאות נקדה הרלועין מקררין ומלחלים אי"כ טובים לנקדה הגדולה טבוארת מהיריעה הכוללת שההפך יתיקן ע"י הפכו והקטנה התבאר כך המרכב שיסוד המים מתגבר בו הוא מקרר ומלחלה ברלועין מתגבר יסוד המים הילכך הם מקררים ומלחלים וגרר הקדחת הוא חמימו' אשוי כוער בלב וכא אל כל הגוף כירוע הילכך יאותו לו הרלועין שהם הפך החולי ממש כך יפסיק הרופא העיוני והבקי יאמר כן זכרני שרבי נתן לנקדה פלוני דלועין והועיל לו וכן פעם שנית ושלישיה ורביעית וכ' עד שמרבוי הראיות חולד זכירה ומרכויה יולד קנין בכח הזכר ויתעורר השכל ויעשה הקדמה כוללת ויגזור שכל דלעת מועילה לחמימות וכדרך זה ההקדמה נקנית דרך בקיות לא כיריעה הקשית.

עוד ראוי שתדע שכמו שהיריעה האמתית היא הניקנית ע"י ההקש המופתי שאמרנו

שצריכים להקדמותיו ה' תנאים כך הידיעה הנקראת מחשבה וסכרא היא נקנית ע"י ההקש הנצוחי והוא שהקדמותיו נראות אמתיות. ואולם הנראות הן מה שנראות לכל העולם או לרובו או לכללות החכמים או לרובם או לגדולם שבהם ורצוני לכל העולם כאילו תאמר שיש אלה בעולם שלא המצא איכה ולשון שאינה מכירה אי זה שלט ומישל עליון והנם שמתחלפ' ביה סוף סוף כלם מסכימים בעצמות הענין וכ"כ מוסכם דבר זה עד שלרעתי אפילו הכ"ח האלמים יש להם הכרה כאלוה מוטבעה כדמיונם ואפילו הדוממים אילו היו מרכבים היו מורים כזה עד שנראה לי לעזות להכניס בכלל הספקות האלהיות שאלה זו ולבקש עליה מופת שחבל ומלואה וסדרה והנהגחה והתמרתה מעידים בקונם והן שיהיו גלגלים והככבים קיימים בהם ומתנוועים משכלים נבדלים או מנפשות שבהם הן שהם מתנוועע' בטבע או שאינ' גלגלים כלל אלא האוויר או האיתר הוא הרקיע והככבים עפים כמדורות שונות כל זה אינו מעכב שמוכרח שיהיה מניע אהר אחרון שהוא יניע כל המתנוועעים והוא לא יתנוועע וכלם מכוונים לעבוד עבודתם כאימה וכיראה אומרים קדוש וכרוך כבוד יי ממקומו והוא ימשול כם אליו השוקתם וארסטוטלים הכירו כאחרון למ"ש ופרסם אחרותו שהוא כשר צבא עם העולם והוא המנהיג וסדרו ממנו אלא שההכדל רב שהנהגה בעבורו ולא הוא בעבור ההנהגה שאם יפקד הצבא ישאר הוא לבדו שאין צריך לוולחו ואין הרברים מסודרים אחד בשביל האהר אלא כלם בעבורו וכ'. וסכרת האומרים הרבה אלוהות היא פחותה ודהיה אמר שם הנמצא' אינם רוצי' להיות נהוגי' בלי סדר ולא טוב היות ארוגי' רבים אלא מלך א' וגו יאות שם ההכם שהנהגתו כחכמה ובה הפצים עכ"ד ויותר מדי ברברי הרמכ"ם שאין צורך להרבות דברים להראות אהרות הכנהיג וכמו שכתבתי בחפר גן עול בחשובתי למהר"ר זרח ככ"ר נתן. אך צ"ני הנראות לרוב העולם כאילו תאמר שהניאוף עם אשת איש מגונה והגול מאוס וכללות החכמים ד"מ שהטוב יותר נבחר מהערב. ולרובם שהשכל נצחי ושהעולם חדש שמי יאמין לשמועתנו שהארם השלם ההכיב שנכרא כצלם אלהים דומה לבר אנגלין כחכמה וכחכינה אשר לא נשא לשוא נפשו ולא כלה זמנו בהכלי העולם לא יהן שנה לעיניו עד ימצא מקום ליי ומשכנתה לאביר יעקב כחדרי לבו בנה יבנה בית זכול לו בשכלו וגם כי עבים סתר לו לא יעצרהו הגשם השמימי מליכנס לפנים להרים הכפורת ולהסיר היולון אולי יציץ בשולו מחרתי היכלו בקרביו יקדשו וכשפתים תמיד יערוצו ויהללו ואותו יום יום ידרוש להרבק בו כסנוף בשרו וחסרון הלכו ודמו גם כלילה לא שכב לבו מהחבונן ככל אשר חפץ יי עשה בשמים וכארץ שבהפנתו שכמו ללכת ינוע וימות וירד אהריו ככודו ונפשו לא חיה שאם ככה את עושה לי מלכי טוב שלא יצרתי אם הנפשות חמשכילות לשוא עמלות ואחריהן לא חשות ולא ממלות ותהיינה כצבאות וכאילות אשר בשרה למה אי"כ רמיתני שהטבעה כי חייק אש שלהכת יה לבטלה מה זאת עשה אלהים לנו להבטיחנו הכטהה גדולה אם נכוכה חוהלתנו אם אין באפשרות טבע הארם הנצחיות ולא נשיג תאותינו מה כתי כי איחל לצורי וחתה עבודתי מה יהיה שכרי יי אלהים מה חתן לי ואנכי הולך עריירי .

אולם האמן לי רעו ואהובי האומרים בפיהם שהשכל נפסד לא יאמינו כן אם הם חכמים ופילוסופים אמיתיים שאולי רוצים להראות לעמים חכמתם והתפלספותם ולהראות הבהור שהוא טמא בדקתם ולא אכתה היא סכלותם ולא שכלם מסכים עם פיהם לפי שאני רואה שאינם כ"כ רעים כמעשיהם כאחרים שמראים חוכמה בפיהם וכידיהם מאוני מרמה וככליותיהם טומאה שפעולותיהם מורות על מחשבותיהם שאינם יראי אלהים ואולם התלמידים המתחילים להתפלסף תראם כלם כאחד אומרים מכה הראויה שלמרו אצל ארסטוט' שא"א שתחקיקם הצורה בלי נוף והלומדים ספרי גאלונוס יאמרו שהנפש כזו והיא איכות והם מדברים להראות שהם כבר פילוסופים ורופאים גדולים שמדברים כנפשות ובשכלים והם כאמת כעוללים לא ראו איר שמא תרמה שהם מאמינים כן עיין כמעשיהם אחר שתתחולל דעתם עליהם ויגיעו לזמן החכמה וישוב דעה ותראם נהפכים לאיש אחר שהלומדים הראשונים החדשים בעיניהם היו כאסתרא כלגונא קיש קיש שקריא וכל הוחו יוציא כסיל שבכל עבר ופנה היו מתנבאים ומקהילים קהילות וישיבות של ע"ה נגד השדים והגלגל ושאר פלאות הנח להם עד בוא עתם ותראה כי רוח אחרת היתה אהם כאמת ודומים כזה ליונקים שכתב עליהם ארסטוט' כשמע שיקראו לכל הנשים אמה וכשיגדלו יכחינו בין אמותיהם לשאר נשים. **וכן** בענין הרוש העולם רוב החכמים מחזיקים בו שזולה טעמי רמב"ם שמי תקן הככבים על אופן זה שנראים כלם מסודרים בעניני התנועה וזה לכונה וע"כ לומר שהם מתנועעים לאי זה תכלית ויהיה להם פועל מכוון שבלמורים אין פועל ותכלית שאין לומר מי פעל שזווית המשלש התיינה שוות לב' נצבות ולאווה תכלית היה זה ולכן לא יושאג עליהם וכן כמעשה הכסילים שאינם עושים לתכלית אבל למי שיש תכלית צריך שיהיה פועל ויזלתו כ"ר הרכה בס' סגרות הרת ואתה ידעת הראויה שכתבתי במקום אחר ומי הוא הסתום עין השכל שלא יראה איך מוכן קצוב נוסף השלמות בעניני העולם בלי שעור ראה בניני הקדמונים כמה היו מכוערים ובגדיהם כמה מגונים וכלי זינם כמה משינים האבק עם הסוללה פסלו את כל כלי הראשונים ראה הדפוס מהת אלהים וכלו זכוית ראה החכמות והאומניות כזן היו חסרות לפנים שאין לומר כבר היו לעולמים ונשתכחו והזרו והמציאום שאין איפשר לחשוב שהיה כבר האבק הכוער הזה הצריך יותר לקיום העולם מהלחם והכשר ושנשהכה מכל העולם שהדברים הנפלאים והכרחיים מחפשיטים בכל העולם ואם יקרה דבר או חרב או שקיעת עירות או עלית מי הים שוטפת ועוברת או אי זה מקרה שיהיה לא יחרב כל העולם כלוקצתו מהרש את קצתו ויביקשו דברים אלו בספרי דברי הימים הקדמונים של כל אומה ולשון ולא ימצא מהם רמו כלל וע"כ הם הרשים ודברי האומרים שהככבים הקיימים הניאורים כבואם כתנועה המאחרת מאד על קיטב אופק או זו עיר ינשאוה ולהפך הושפל והחרב מהרעים אינם סתרים דברינו שיהיה הטוב הרע בקצת העולם לא ככלו ותשוכה הר' חסדאי על רלב"ג אינן צירקות כזה לדעתו וא"א לומר שהעולם היה כלו זמן ככ"ה חסר ומב' או נ' אלפים שנה נשלם הרי א"כ בכירור ש"י כרא העולם מהרש.

ואולם קצת מהגדולים כגון ארסטוטלי' וסיעתו חשבו העולם קרמין עם האלוה ואפלטון חשב שהחמר הראשון עם האלוה היה לעולמים ואלו מכח קצת ראיית בניויה על הקדמות נראות להם לבדם אבל לא לכל העולם הילכך הקשיהם נצחיים לא מופתיים ואין להמוה אם נעלמו מהם דברים אלו שהרי נכשלו בהרכה דברים אחרים וזלתי גם חתה המשוה היו ממאנים הישיב מכמה טעמים ועכ"ז הוא נגלה בזמננו והנסיון יכחיש ויכוב כל רעיון והגיון וכמו שאמרת כי היות רוב או כל הקשי הפלוסופים נצחיים יטעו כמה טעויות ויוליכו הנפשות כשכויות חרב שיולירו תולדות זרות ומצרות. **ואנחנו** בעלי הדת מפי הקבלה ידענו טעוהם הגם שאין לנו כח להלחם כנגדם ולנצחם כמופתים ולהכחישם שהרי גדול שבחכמי הנוצרים האלהיים הודה בחלק ב' שאלה מ"ו לספרו שכתב נגד האמות שא"א שיתכאר במופת חרוש העולם הגם שרלכ"ג הפליא להביא ראיות ורמב"ם ואברכניאל ידועים אצלנו דבריהם ועד היכן מניע כחם וכן יש כמה דעות או אמונות כינינו שהן ירושה מאבותנו הפלוסופים ילעינו עלינו ויביאו ראיות נצחיות לא מופתיות כנגדן לכטלם עכ"ז לא נשמע לקולם ולכנו ארוק כהורתנו כהר ציון לא ימוט לעולם וחי ראשי לא יפה עשו חכמי ישראל שהניחו דעתן כענין נלגל קבוע ומולות חוזרים וקבכו דעת האומות שהרי בזמננו רוב החכמים פסלו מה שקבלו ובהרו באשר כטלו ודע לך שאפשר שאי זו תולדה תתכאר כהקש מופתי ואנחנו לא נדע אופן תולדה ותהיה אצלנו מחשבה מהקש נצוחי או להפך המבואר במופת אצלנו וכיריעה שלמה יהיה אצל אחר ידוע כהקש נצוחי ומחשבה מסופקת והרכה דברים מקיכלים אצלנו הם מתבארים במופת אצל אחרים ואנחנו לא נדע המופתים והרי הם אצלם ידעוה גמורות ואצלנו מחשבת לכד וסכרות ומכאן תבין ההכרל שכין הידעיה המופתית והמחשבה והאמונה. שאלו הג' קנינים המצוירים בשכל ישחתפו כזה שאיפשר שיהיו שלשתן אמהיים משא"כ בטעות שלא יהיה אמת לעולם אלא שיוכדלו כזה שהיריעה הוא קנין אמתו לעולם והמחשבה והאמונה אפשר שיהיו דמוינים כזבים.

ועוד יוכדלו שתיקן מהאמונה ששתיקן מקוימת וחמוכות כהקש זו במופתי מוכרח וזו בנצוחי נראה ואילו האמונה אין לה שום סמך וזלתי הקבלה.

ואולם זאת הקבלה היא על ב' מינים או מפי האל או מפי איש והמין הא' הוא א"ס יותר טעולה מהיריעה המופתית שהוא סמוך על דברי האל יתעלה שרא יזכוב ולא יטעה וזלתי וכל היוצא מפיו כלו אמת הילכך השימעים מפיו כמעמד הנבחר עלו למעלה על הפלוסופים והאלהיים כיריעת האל יתעלה וכמו שאמרו ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יתוקאל כן כזו וכל העומדים כהר סיני השיגו למדרגת הנבואה ולא יכול משה להראות מציאות היתיע כמופתים יותר בכיורר והשגהתי ויריעתו הפרטים ושהוא א' ושאיין לו נוף והנביאה וכל עיקרי האמונה כי אם שיכא יי ככבודו ושמיענו את קולו שראיה ושמיעה זו יותר ברורה מכל המופתים שבעולם ואשרי עין ראתה את כל אלה ולכן לא הוצרך לכתוב כהורה ראיות ומופתים על המוחשים שראו ושמעו ואמר ונשמרתם באר לנפשתיכם כי לא ראתם כל המונה וגו' ולא הביא מופת שיי אינו נוף. ואולם הכאים אחריהם לא ידעו את יי כי אם

בשם שא"א שיי' יהיה נגלה בכל עת לבני אדם וכ"ש הבאים אחרי כמה דורות שכל
עוד שמתרחק הרבר מהתחלתו ומקורו מתחלש שאנחנו מאמינים ביסודות התורה דרך
קבלה אבל הקבלה הזאת השמועית היא באמת כאילו היא ידועה הישעית או
מופתית שלקבלה יצטרכו כ'ענינים להיותה אמתית אחד שהטוריש יהיה אמתית שני
שהאיש ששמע ממנו דבר אמת והנה שלשלת קבלתנו הזק מכל חווק שהי"ת לא נגלה
למשה לבדו אלא לשש מאה אלף גברים ואין כאן חשש ערמה ותחבולה וכל מה
שקרה נכתב כתורה ומשה מסר כמותו לכל שבט ס"ח אחד והיו עדיין קיימים הבנים
שהם ראשונים לקבלה ושניים לאבות הרואים בעיניהם כ"ש שהרבה מן הבהורים
היו כמעמד ואילו היו רואים דבר שלא קרה כתוב בתורה היו מעוררים בו תכף והם
קבלו ואמתו ובניהם שהם שניים לקבלה וראי שמעו מפי אביהם שאין כ"כ אבות
מורשים שקרים ומסכימים לדבר אחר עד שלא בלבד יהושע ממה והזקנים הימנו
ומהם הנביאים ומהם אנשי כנסת הגדולה אלא כל ישראל ובניהם קבלו מאבותיהם
עד מפי האל יתע"ש והיו כאילו אנהנו בעצמנו שמענו וראינו ואין צורך למוחשים ועזר
ממיפת שהמופת בנוי על המוחשים הרי לך א"כ שקבלתנו מעולה כ"ש שכל האמות
מודים בה ואם יבקשו הטוענים נגדנו יותר חווק על הקבלה הם מוציאים איה
מטבעה שאם היה הרבר מפורסם ונגלה אזי היתה ידיעה לא אמונה ודע לך שלבד
הפלוסופיאה היא חוקרה על התחלותיה דרך חפוש אכל לא בהקש כנוי מהקדמות
ולא שום ידיעה אחרת שלכלן הנהות ויסודות שאינן מתבארים באותה חכמה תראה
הצוחקים באבנים או בשק"קיאיה יש להם רשות בחלה לסדר האבנים כרצונם
שאיין לערער כוכלל אבל אח"כ צריך שישמרו התנאים המיוחדים לאותו צחוק וכן
בנימוסים נזרות המלכים הן התחלות שאיין לערער בהן כ"ש בחכמה האלהית שאיין
לערער על יסודותיה אלא על הנמשכים מהם יש לתת ולשאת כס . ונמצאה למד
שג' קנינים הנ"ל נבדלים הן מצד הנושאים הן מצד הפעולות ורצוני מצד הנושאים
שנושא הידיעה דבר הכרחי באמתות ע"י סכה ונושא המחשבה הוא דבר נראה
אמתי ע"י ראיות נראות אמתיות ונושא האמונה היא העדות המקובל מפי נביא או
רב או אב ורצוני אצל הפעולה שכיריעה נדע ובמחשבה נחשוב ובאמונה נאמין .
ואיפשר שע"י אמצעים שונים הרבר האחד בעצמו יהיה אצלנו אמתי כיריעה
ומחשבה ובאמונה שתהיה ידיעה שמכואר אצלנו ע"י הקש הכרחי ותהיה מחשבה
שמכואר ע"י הקש נצוחי ואמונה שהוא אצלנו מקובל ויהיו א"כ נ' קנינים שונים
בשכל על דבר אחד אבל לא יהיו נ' פעולותיהם יחד בזמן אחר על דבר אחד
הילכך הקודם הוא קנין הידיעה ואחריו קנין האמונה שאם הידיעה הנגד לאמונה
תבטל האמונה אבל לא אם המחשבה מראה נגד האמונה נדחה האמונה ואבויא לך
דמיון לותר ביאור כבר ירעה ברניני נפשות שע"פ עדים יומת המת שאחר שא"א
שעיני השופטים והדיינים תהיינה משוטטות ככל הארץ האמינו לעדים לקיום העולם
והנה אם יעמדו עדים נגד הראשונים איפשר שיהיו מאלו או מיכחשים או זוממים
ורצוני מוכחשים ד"מ שאומרים השניים כיוצא פלוני היה עמנו פלוני ואיך הרג
שאפשר הרג בכקר או כערב ולא ראוהו אבל אם אמרו לא היה בעיר זו כיום פלוני

לה יבא רקב כעצמותי כי אראה אניות שטות לפאות הפכיות עם רוח אחד שתיהן כשנה וכלי עצלתיים יאיצו ואת אלהי הרוחות יעריצו.

לו ואהיה כצפור כודר על גג איך נטה אוקלירם יתדותיו על יסוד רעוע שכן לקח למושכל ראשון ככלל הקרמיותו כידועה הכוללת יג' שכאשר יפול קו על כ' קוים ישיים ויניח הוויות הפנימיות שמצד אחד פחות משתי נצבות בהכרח אותם קיים אם ימשכו לא"ת יפגשו שזה חסר יבואהו ואיש מוימות ימאנהו. שנייה קוי **אג בג** יקו **אב** נופל עליהם ותהיה זיית **ב** נצבת וזיית **א** הגדולה שבצרות תהיה אם כן זיית **ג** הקטנה שבצרות אם הקיים הנזכר' נפגשים כפי למוד לייב לראשון ליסודות וכפי הלמוד התשיעי לראשון נחצה זיית **ג** ויהיה חציה יותר קטנה מכולה וכבר הינחה קטנה שכזויות וזה כזכ מנונה ואם כן אפילו שב' הוויות הפנימיות פחותות מכ' נצכות אינו מוכרח שיפגשו והרי הקדמתו על חוהו כנויה דלה שרופה קדים סוערה עניה.

לו אשר עוד בקשה נפשי ולא מצאתי שהרב' יתן מה שאין ככחו ויכולתו לא נעלם מעיני המעמיקים כפלוסופיאה שהפעולים הטבעיים הם נכנס' חחת מין אחד עם פעולותיהם כאשר כחכ ארסטוטיליס כשני לשמע. ואול' הפועלים השמימיים הם פועלים משותפים לכד עמדם כי יש להם בכח הפעולו' כאשר החמה תוליד החולעים והשרצים שהם ככח החמר כמוסים אבל מה שאין לו כח על הפעולה לא ידעתי איך יוציאנה לאור מאפלה.

לח ומוצא אני מר ממות שב' עגולים נכנסו המרכו שהאחד קטן מחברו יתנועעו כתנועה אחת וירשמו קו ההקף שנה בלי חוספת ומגרעת נכער כל אדם טרעת.

לט עששה מכעם עיני נפשי וכטני מתנועעים כאיחור מראשי ויותר מהם הגלי והרוכב ירוץ אורח יותר מהסוס ועם כל זה כקם יגיעו ברגע אחד למלונתם לא ידע עיט נתיבתם כי עקשים ארחותם.

מ נהפך לשדי כחרכוני קיץ כשמעי שצל המעלות איפשר שוכו אהורניה לפי מהלכו שא"כ הנס הגרול כמה כחו ואם צפית הגרול לפי דרכו היתה אם כן התחכולה נפלאתה.

מא הייתי חרפה לשכנים כאמרי שהמאזנים הגדולים יותר מדקדקים מהקטנים ובכלי השעה הפך כל הכלים טועים הגדולים אהזו לנו שועלים קטנים מהכלים.

מב לעג וקלם לרואים כי רועד על נטיה קלה בעגלה הנמוכה והספינה השפלה ולא אירא כנטיה הנשאה הגדולה עם היות היותר נכוהה ליפול יותר עלולה. **מג לא** ישב בקרב ביתי עשה רמיה כפות מאזנים שוות והן דוכרות שקרים וכמה יודע חוכן הדברים.

מר ספקו עלי כפים כל עוכרי דרך כאומרי שיתנועע דבר בלי נגיעה מתנועה חצונית שרקו ויגיעו ראשם האריכו למעניה. ואיך נידוע מחשבותינו מעבר לים רחוקים מים עמוקים.

מה פצו עליו פיהם כל אויבי באומרי שהמעט יכביר על לנושאהו מהרב ותכו
 כי מיכל ומרב.

מו הייתי שרוף לכך עמי באומרי שהמוחש המכוסה מעינינו יראה כנגדנו יהיה
 מול פנינו או מאהורנו למטה או למעלה שמען קולי עדה וצלה.

מז נגינתם כל היום למשל ולשנינה כי אבקשה על ידי כלי השעות קוטר
 החמה והלכנה.

מה והבט אל עמל לא אוכל איך ביום אחד בעצמו יאמר הישמעאלי שהוא יום
 ששי והישראלי יום שבת והנוצרי יום א' ושלשחן יתנו עדיהן ויצדקו
 כי אמה יהנה חכם ואם שלשחן ישראלים יחללו שבתוח וטועדים ואין מכלים
 אמרתי אל תהלו לחוללים

מט דמיתי לקאת מרבר כרעתי יום השבוע כמדבר.

נ אמרתי אשמרה דרכי מהטוא כלשוני לדעת כל השעות שקשקש הכלי
 המחנועע מעצמו כשאשמע שעה ראשונה ושניה ואחרונה גם כי
 לא שמעתי מה שבין הנותרות לא ירעתי איך הירועתי תהיינה על
 הנעלמות מורה.

נא אשמרה לפי מחסום ממצוא השעות כלי כלי שעה ואהיה קודר כלי חמה
 ולכנה וכלי הכטה בככבים וכמזלות למדני להגיד בכקר הסדך
 ואמונתך כלילות.

נב החשתי מטיב אם המתנהנים כים על פי הככב שבונכ הדוכ הקטן הנקרא
 ענלה שנקרא גם כן ככב הציר טועים וכמה יודע איפה הם רועים.

נג וכאבי נעבר טחוסר תכונה כיריעת אורך המדינה.

נד כי כסלי מלאו נקלה בשמעי שהשוחה כמרהף ישתהיותר מהשוחה בעליה באותו
 כלי ובאותה מדה וכפי סך הפעמים היינו כחולמים.

נה כמשא ככד יכברו ממני איך לא יצדק אומר הפלוסוף שהככר' יפלו
 לארץ על קו היותר קצר קצתי כחיי ונפשי תקצר.

נו ועדה מרעים הקיפוני איך המקבילים יפגשו וא"כ לא הכנינים נצבים ולא
 העמקים שוים.

נז ויחזו לנו משאות שוא ומרוחים כאמרם דברים הפכים והן אמה שהקוים
 הנוטים לא יפגשו הזכירו המורה והמכארי' פירשו אבל לא ירדתי
 לעומק הדברים ומהכנתום ורעה עוד הולה איך הקוים הנוטים מצד שהם נרחבים
 ומתרחקי' לא יתרחקי שיעור בלי תכלה זו תמיהה גדולה.

נה הבאישו נטקן הכורותי מפני אולתי ב' למורים האהר אצל אוקלידס כלמור
 יכ' לתשיעי ליסודות וכן גילו אצל תיאודור'זיאוס כלמור יכ' ממאמר

ראשון שיביאו המכחיש התולדה אל אמות התולדה לא אל מגונה ר"ל מי שמכחיש
 שראוכן חי מדבר תהיה התקרמה שוללה ראוכן אינו חי מדבר ועליה נכנה כנין
 ונוליד הולדה שראוכן חי מדבר ודברים אלו לא שמעתן און מהעולם יותר זרים
 שעצמם ימיתו השק"ים ואין להרהר אחר המופתים הנזכרים כי הם יסודות אכירים
 המה הגכורים וכפי מה שספר לי החכם הכולל תלמידך שהוא המאיר עיני והמעורר

רעיוני בכל הנאמרי' יש עוד מופתי' לאחרונים כמו אלו המינים אצל קו"אנו וקרדינו אני לא הבנתי בלשונם ורק ב' החוקים הנזכרים ידעתי כשם וחזרתי כמה פעמים על דבריהם ועל ספרי ההגיון למצוא מים בציון ולא מצאתי טענה ואני כאויל טעמו משנה. ואחה אשר מחצהני לא ידעתי נפשי שמחני רפאני וארפא תמשני ממים רכים גמול על עבדך ואורך על כי והייתני ארומך ארוני כי דלתני. **נט נפוגותי** ונדכתי עד מאד שהשוכנים תחת הצירים יהיו רואים יותר זמן האור השמשי מהשוכנים תחת המשוה לא ידעתי אם דעהך על

קדימת הראות האור למעלה לאופק מצד הקטורים והאדים המכרילים הניצוץ כאשר העידו ההולכים באניות אל קצה רוסיה הנקרא נו"א וזמב"לא שניחמם האור השמשי פתאום קודם זמנו. גם כזה לא נחה דעתי שנכונתה הארץ יעכך הראות ב' הצירים בזמן אחד לשוכנים תחת קו השוה עם היות כל הכדור הארצי כנקדה בערך הנגלל השמיני ומכאן סתירה לנשענים על הליף הראיה תודיעני טהור עינים תוכן הדברים תוציאני לרויה

ס שאגתי מנהמת לבי איך יחבאר כמופת טעות אריסטטי' כככבים הזנכיי ובענול החלכי.

סא ואור עיני גם הם אין אחי לראות ככדור הירחי הרים גבנונים גדולים מהררי אל עשרה מונים.

סב כי עוני אניד לא ידעתי למה קבוץ כל לילות השנה לא ישחיה לקבוץ כל ימותיה ואיפה החבאר בתכונה שאם הקשתות הנעלמות חמיד שוות לקשתות הנראות חמיד לעינינו איך יהיה זה מי יודיענו.

סג חם לבי בקרכי שהחמה זורחת לנו המערכיים קודם למזרחיים כי ממנו תוצאות חיים.

סד בהגיגי חכער אש דברתי כלשוני איך כהיות החמה בראש סרטן יהיה הגדול שבנשפי' ולא יהיה הקטן כהיותו בראש גדי אם הם הפכים שפתים ישק חשיבני דברים נכחים.

סה אלהי עלי נפשי השתוחח איך כהיות הנועת החמה מסודרת ושוה לא יתוספו הימים בסדר וכן כנריעותם נלווים כמעגלותם והיות כן גם בצללים מראים הכלים.

סו חרפוני צוררי כאמרם אלו איך יהיו עפים הככבים והמים הננרים תלויים עומדים וסולם מצב ארצה שברגע אחד בו עולים ויורדים.

סז כל היום כלימתי באומרי שתלויה על בלי מה ארמתי קומה לעזרתי.

סח ובושת פני כסחגי מכני עוננה על אמרי שמעולם לא היה מלאוי הלכנה. ונפשי מנהמת כיונה מקול מחרף ומגרף עליה קרח שיותר כהיר כמולד מכנגור הירח.

סט ואיך לא תשחה הארץ מפני הערב כאמרי שהמוחש יראה מרחוק יותר טוב מבקרוב.

ע התה חטה יצא חוה ותחת שעורה באשה כאמרי שהים אינו אחד ממאה ליבשה.

ספר אילם

תמו דברי אגור בן יקה אשרי המחכה ויניע לביאור דברי חכמים וחידוכם ויטעם למטעמחם.

חילוף ואוצרותיך מי יספר החקר חכמתך אמצא אם עד הכלית חבונתך אדרה לבי לחוקקי ישראל המתדברים כעם מושכים בשכט סופר יחפשו עולות מעלותיך וצפונך המלא כטנם ישבעו בנים הלמידך הרועים כשושני' בעדןן אלהים ארוי לבנון אשר נטעה עדי חולע אמונים שם יהנו צדקות אשר שם ספורים יקננו והאלהים כקול יעננו רננו צדיקים בני זרח כחשך אור לישרים על אחר ההרים הר חמד אלהים לשכחי ויוסף הוא זקן כיהי המושל ככל קנינו נכנס בכחי גואי לפני לפניים זכה לקלחתר פנים יוסיפו לו שנים ורב אונים וירכיבוהו על כמתי שמים וארץ כנפשו העדינה השבעה מכל טוב ג' עולמות ונפש האביונה רומטות כבודו כגרונו נכסף לשרחו ככל מאדו ולככרו כהינו הקטן שבישראל. —

זרה בכהר"ר נתן זיל.

אקיר אנוש אמן אמונתך	אולם אני אדרוש אילותך
בנת כשבל בר בחכמתך	בחור בחור בורא בחירתך בטוב
גולים גדולים גול גדולתך	גלה גבורות ציר גבולים גבלו
הדי דבורים דק דלה דגלך	דברי דרושיך דרושים דרבו
הדרך הדרך המון הידך	הגן האמריך האדון הט הישר
וה וו ובתים ועליותך	ורד ושושן והכצלת ור
וזהר זמורך זמירותך	זיו גרך זהב זכור זרע זקוף
חושקים חוות חכמות חילתך	חמדת חרוויך הפצים חוששים
טחר טמונים טעמם טובך	טובים טהורים טעמי טוב טלך
יודו ידידיך ידידותך	יוסף ידיד יה יד ינופה יענה
כלם כאחד בורעין כסאך	בוספים כלולים (בין) כבודך כבר
ללמוד ללמד לב לקחתך	לישון לשורר לך למלל לעלות
מז מענה מצות מליצותך	מושל ממושל מלאך מליץ מרוד
נן נשמחה נרים נשוא נסך	נאה נאם נבון נרוממך נר
סלסל ספריך סגולתך	סר ו ספור סודות סודות סוגרו
עורך עלי עמד עליצותך	עורה עטרת עם ערתך עלה
פה פערו פקדו פלאותיך	פלים פעמיק פניני פי פאר
צורתך צר צחלי צופיך	צמה צבי צדיק צאלים צללך
קול קוראים קווים קהלתך	קנין קדושתך קרובים יבלי
רועה רצוי ראשית רצון רעיק	רגשו רחוקים רחשה רוחם ראות
שפעת שלמותך שמועתך	שמעו שבהיך ש'ומך שאלו
תען תשירתי תהלתך	הבון תפל"ז גם תשובה תחמיק

זה הכח שלח החכם הכולל השר האלוף כמוה"ר משה מיץ ש"ן אל החכם השלם הפלוסוף כמה"ר רח ככה"ר נתן יציו משיב על שאלותיו והוא ככור לחבונה משה קבל חורה מראש אמנה כולל מכל החמה אוצר נחמד וסגולה ומחק לשונו לכל רואיו נערב והיה כטל ביום שרב מניד לארס מה שיחו וטיבו של רבו ובהיותו כלו מחמדים כי להם אכירים אכל איש גם כי לא יועיל לנעדרים וכסילים כאשר הלחם לא נאה לעוללים ראינו להרפיסו להועיל למשכילי' בחצרות החכמות יפריחו ובכית יי שתולים וז"ל.

אהרי ההשתחיה והקידה לפני הדרת יקרת האיש המעולה בלי שעור ומדה ופריסת שלום לאדוני היושב בשבת החכמוני עם חלמידיו וילידיו אתנצל על שהייתי. כי כל עכבה לטובה כענין החשובה שאם בנוהג שבעולם כתי' אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ויאמר לארם ודרשו ז"ל שצריך לסדר משנתו ד"פ עד שיוציאנה מפיו לבני אדם כ"ש לבני איש כמקד שצריכון עדנין ועיונין ולקראו לאלפין עיונין ידעתי לפני מי אני עומד לחת דין וחשבון לפני כסא כבוד מרום ואני עני וערום ואיך אבא אל המלך בלבוש שק כהלך עיב אמרתו אשמרה דרכי ואמוד כמדה וכחשבון ניערכי ומהלכי וטרם אשיב על שאלותיו אתן טעם לבחירתו בלשון זר שבהיותו זולת לשון הקדש יקרא כפי הכתובים לועז שתמה הארון עלי שכליתי זמן רב ללמוד אותו בדקדוקו ומיסודותיו שאם הלשון אינו לעצמו אלא כמליץ החכמות עלינו לבקשם ממקור ישראל ולמנוע בנינו מההגיון כור עמים קרבות יחפצו וכו' וכ"ש שיש בינינו ספרים מבני עמינו וכו'. אשיב לאדוני שנס אני בקשתי את שאהבה נפשי לילי ויומי והנה לא עלתה ארוכות בה עמי ונראה מי ומי המחברים. אם הרב הזורה ז"ל, לא כוון בחבוריו הלמוד כסדר כי הנה הוא יצא לשטן למתפלספים ולמדברים שהם האלהיים כדבריו כן ראשד ובקש לבער הקוצים מכרם ישראל ומי שלא למד קודם החכמות יהיו בעיניו רוב דבריו חבור מורה נבוכים בחלום בלי פתרון וכדרכו הלכו בני עליה והנם מועטים כר"ב ור' חסדאי קרשקאש והגרבוני ואלכלג ודומיהם ור' יוסף בן פלקרה כקצוריו הכוללי' החכמות וכן ר' יהודה הכהן כספר מדרש החכמה הם כמוזכרים ראשי פרקים סתמו הסדקים והניחו החורים הנדולים והתלונות והפתחים וההישיבים ללמוד החכמות בקריאתם כאלו וכדומיהם כאמת יכלו ימיהם: ויתר ספרי החכמות הנמצאות אתנו מועתקי' מלשון הקדרי או הנרי וערכי כליהי ימושנתי שחרי וערכי להבין החיכות המושאלות מלשונות הנזים שאם הם בטבעם נקיות כדשוננו שבו זרות סתומות וחפיות והמעתיקים קושרי' קשרים לאותיות ואוכרי' ומישכים המלות בעכותות העגולות ולשון עבר לא יתחבר עם כת ישמעאל ואחות נביות אי דואז כחם על הנר נשמת אדם כנעורי גדלני החשק ללמוד להועיל לעצמי ולאחרים כספרים כלשון הקדש מחוכרי' ובמלין ברורים לא כדבריו המעתיקים מלכם יוציאו מלות משפת לשון עלני' כלולות והיו כאש כוער בקרכי יקר יקוד כי איככה אכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי מקוצר ידם ועצלחם ואולי רב כס'פם כטל כאפס כספם והרצעות הארוכות והחנאים הצריכי' להשגת השלמות יחשבו ככבי נשפך ולא כל

אדם זוכה לשלחן נכונה ביה והון קכך כל הספרי הצריכים ולפור למלמדים ללמוד
 הלשונות ולהבין הגיונות שונות שהם עסקי נפשות שאננות. ואמר ארסטוט' בישיבה
 ומנוחה יתחכם השכל ולהאין אונים והונים אין עצה ותבונה וחכמת המסכן בזויה
 ועטויה והיו דברים אלו כדרכונות נטיעים כלבי לא נחתי שנת לעיני ותנימה לעפעפי
 עד אמצא איש כלבכי והבא לטהר מסייעין אותו כי הקרה ה' לפני מוציא ממסגר
 נפשי מבני עמינו מאצילי בני ישראל השם נפשי בחיים המנביהי לשבת על גפי
 מרומי החכמות וירכב על כל שכל ומדע ככלכל הדרדע והוא בין חכמי האמות
 חכם ואמן כאיהן והימן והוא עשה לי את הנפש הזאת כי אבי ואמי עצבני ויכוננני
 גולם בלי חכמה עפר מן האדמה וכסף הרכו לי וכזהב צפוני עיר ובשר הלבשוני
 ובצמות וגידים סככיני ואולם האיש המעולה אשר שמעה שמו ושמעו הוא הלבשוני
 כנדי ישע הרועה אותי על כמותי החכונות המלמד ידי לקרב ההגיונות ולשיני
 לדבר צחיה המדריכני בדרך נכוחות הוא ארוני רביד צוארוני החכמוני מורי ורבי
 החכם התורני המדיני הלמודי הדברני הפלוסוף האלהי הרופא המומחה כמו"ה הרר
 יוסף שלמה דילמדני הנקרא כפי כל יש"ר מקנדיאה יאריך ה' ימיו כימי השמים
 והיה עלהו רענן כעץ שהול על פלגי מים והנה על כל הטובות אשר גמלני אכרך
 אדוני אשר יעצני לכמוד לשון לאטין כי בו כל כלי יקר כל ספרי חכמות מועתקים
 בו והוא נתן לי ררך כלמורי ים החכמות וסדר אדר ובספרים פסל המותיים שאם
 החכמה נקנית בקבוצם ורבוים יהיו המוכרים והמרפסים גדולי החכמים שהמעטיט
 אסף עשרה המרים וכך דרכו לומר כמה טועים המפורים בהם בלי הכלה ודורשים
 מעל ספר עורות הנבלה שהקטן שבמלמדים יהיה לאלף מהם כאמה וטוב כלב חי
 מן האריה המת ובענין הלמוד הדברים המקובלים יעשו רושם בשכלים והנה זולת
 גלוי אונים ועינים כענין בחירה המחברים ככל נושא וענין שהוא דבר גדול בקנין
 החכמה הזהירני לבחור בספרים יפים ככתבם ולא אחליפם לעולם שהחמרת
 הקריאה כס חשמור הרפיט והשוריות עד שימצא המכוקש במשמוש היר וכ"ש
 בספרים העמודיים בחכמה כספרי התלמוד או הריף וטור ורמכ"ם וכספרי
 אריסטוט' ובן ראשד בפלוסופיאה וספרי אפוקראט' וגאלינו' ובן סנה ברפואה
 וספר האלמניסטי וקופירניקי' כתכונה וספר אלצין כמראה ואוקלידס ביסודות
 ודומיהם מהמחברים שמכויים מהם ראה וראוים להיות נגר עינינו למודיהם
 תמיד לזכרון גם הזהירני לבלתי אהקן הטעות על הגליונות כי אם ברשימת
 הצפורן וכל הנבחר אי הקשה אכתוב לבדו כפנקס מיוחד לספר הנקרא וזה יעיר
 לב הקורא כחזרה גם נתן לי כללים לזכירה ולעשות ציונים לחכמה ולחזרה ככל
 הלמודים דרך קצרה ובמעשים דרך ישרה. והנה הפצרתני אדוני זאלופי להודיעך
 טיבו טבעו צבעו גזעו תולדותיו ומסעותיו והנהגותיו ודעותיו כי נכספה וגם כלתה
 נפשך ליך אחרי עקבותיו ולרעות את גדייתך על משכנותיו מה ידירות מה
 המודות שיהותיו ומה טוב היה לרכוב על כרוב ותעוף לחזות כנועם אדוני ולבקר
 בהיכלו הכור ערכו ונדלו ואיש כפי מהללו כי אין ספק בידי להגביל ולהגדיר
 טיטפת כיליו וגדילו בשלמות ואידיע חלק קטן לפי דרכי וכל רואיו ומכיריו יעידו
 אם אמה יהגה הכי. רבי יצוי הוא איש עניו ושפל רוח ומעורב עם הכריות ומה

שחשרתו הארון לאיש גבה לב העבירה אין בו אפילו א' משמונה כשמיניה ואם יחמהמה להשיב לכבודך חכה לחשוכתו כי הוא טרוד בעסקי רפואתו ורוח הרופא' הקנאי בעלי אומנותו מכעה וזולה זה האיש מאד ריו לעשות חיבתו עם אנשי בריתו ומהיר כמלאכתו. הוא איש חונן דלים טבקר החולים העניים ונתן להם רפואותיו והוא מרבה כסתר צדקותיו ורחמנותו מכדיע כחותיו נוח לכעוס ונוח לרצות ומעביר על מדותיו והוא מנן וצנה לרכים הוא משען ומשענה לכו כלב האריה יעמוד לפני מלכים וימצא בעיניהם חנינה נדרש לכל שואל מהחפש ככל עז להפיק רצון כל בריה בכך צרהם לו צר לא יתן שנה לעיניו עד שיוציאם לרייה. אינו כוטח בשום בשר ודם וחמיד מרגלא כפומיה לומר לא מצאתי לגיית רע נאמן כי אם נשמתי וגם כי טבעו אשוי מרדיו עכ"ז הוא נוטה שכמו לסכול כל עמל ותלאה וכפי מרץ השקו כך ירבה היגיעה והוא אינו כטל אפילו רגע חדש ושבת או כנופו או כשכלו ישר פעלו רופא גדול ולא לו כי אינו מתנהג במאכלו כפי שכלו גם בלילה לא ישכב ר' או ה' שעוה ישן על צרו הימיני שינה אחת מדובקה וחכף שיתעורר יקום וידלג חוץ מהמצעות ומתכונן על הזמן האכד ומתעצב על השעות ורק בלילי שבתהו ישן שינה על צרו השמאלי והאיש כחוש מאוד כלו שכלי היום ככל ל' שנה והוא אם לכינה ואפילו מי שלא הכירו אם יפגע בו ויביט כפרצופו יעמוד ויחבונן בו כי איש מזומת היא ורוח אלהים בקרבו דמות דיוקנו מעט ארוך ופיו עצום ישק שפתים מדרקק בדברו ושומר לשונו בין חומותים ועיניו שחורות ומתנועעה ובהליכתו חמיד מביט אדמתו והוא מפסיע וממהר בפסיעתו כך דרכו לומר שראוי לבקש האדם כמהירות לבא אל תכליתו. קומתו שש רגלים והוא שיעור הקימה הבינונית כאשר יחשבו חושבים ורוקמים ובהיותו חסר דמים האדו בין שחור ללבן וכל אבריו דקים וכל משקל גופו עם כגדויו שוקל מאה וארבעים ליטרא כי כך ראייתו חוקר הקירה שערות ראשו שחורות קווצותיו תלתלים אכן זקנו נוטה לצבע הערמונים והוא שינא זקן ומרבה לספר אמר שלא כוון בו הטבע לקשט ולהרר בדיותיו אלא שהבשר השחום שתהה הלחיים ללהיותו ישלח יונקותיו ופארותיו ולהכלית אחר היו יצירותיו שהיו כביה השחי והערה ג"כ נמצא זה הבשר על כן רבו יערותיו ולכן הקיסרים הקדמונים היו מנולחים והרבה מן האמות כדרכם הולכים עד היום ואילו הכרם והזקן על קנקן מלא ורקן מעידים אין חכם כתישים ועתודים. שמי כבר ידעתו ומשפחתו גדולה בישראל ממנה ראשי ישיבות שלשלת יוחסין ותורה כלי הפסק וגדולה ועושר שרים וסגנים נגידים בירושלים חוב"ב ומלמדים לפנים כפרו"בה פירוזה ופלורניציאה ופי"זה לנוצרים כראש הומיות פלובופיית. שם אביו יצ"ו הוא חכם תורני לא פלוסוף והוא רב מופלג בתדמוד וכפסק דין רבן של כל בני ארצו ושמעו הולך כמצרים קוסטנדינא וויניציאה הוא הרב המובהק כמות"רר אליהו בן הרב הגדול המופלא כמות"רר אליעזר זצ"ל בן הרב החסיד האלוף התורני כמות"רר אבא בן הגאון הפלוסוף האלהי הרופא המומחה כמות"רר מנחם זצ"ל והוא הנקרא מקהלו קנדיאה לשיב להרכיץ להם תורה אחרי שנישבה כפרוב"ה כשעת

מלחמות היוניציאני עם הקיסר והמלכים ולקחו כל ממונו ככהיב כספר דברי הימים להרב האלוף כמוה"ר אליהו קפשלי מקנדיאה וזה הרב היה ראש ישיבה ליהודים בנמרא ולנוצרים כחקירה הפלוסופית כפרו"כה בזמן הנאון כמוה"ר יודא מינץ זליהה והיה עשיר מופלג והוא הנקרא שמואל מנחם שהניחו אביו בכטן אמו כמיתו והוא האלוף החורני כמוה"ר שמואל בן הרב השלם מדברנא דאומתיה כמוה"ר אלקנה שהיה מרכיץ חורה בקנדיאה עם אחיו מרנא ורבנא משה שהיה נגיד בירושלים אח"כ ועם אחיו מה"ר אליה והמה יצאו בלהט החרב נגד טהר"י קולון לעזרת מה"ר משה קפשלאי ז"ל וג' אלו גדולי עולם היו בני הזקן ונשוא פנים המופלג כחסידות השר האלוף כמוה"ר אבא הזקן אשר כנה כארץ קנדיאה בית הכנסת הנקרא אלימא"ניקו והקריש ספרי תורות ותכשיטי כסף ומרנליות כי עשיר גדול היה ובנה בתים ובירניות והוא בן השר האלוף הראשון שבא מארץ אשכנז לדור באי קנדיאה כמוה"ר יאודה ולמעלה למעלה מהסרבים ונכבדים עד זרע המלוכה ואולם בעבור הראותך גזע אמו של מורי הרב ש"ן ארדה נא מן ההר הטוב הזה והלכנן שלמה"ר אבא הזקן הנ"ל היו עוד ב' אחים אחד מה"ר מיוחס ומת בלא בנים והשלישי היה מדברנא אבא שמרניה איש מפורסם בעולם ובנו הוא הרב האלוף כמוה"ר משה אבא ובנו הוא הפלוסוף הגדול המלמד בראש לנוצרים באיטליאה רבו של יואן פיקו מירנדולאנו והוא בר פלוגתיה של מה"ר יודא מינץ זליהה נודע בשערים שמו כמוה"ר אליהו זליהה ושמעתי אימרים בקוסטנטינה ובמצרים כי בכל פלוסופי האומה הישראלית לא היה כמוהו ויש לו חבורים רפוסים בלטין כאחרות השכל ובמניע ראשון ובמהות ומציאות וביאורים חשובים על כן ראשד והם כירי הכל גם בלה"ק בכתיבת יד ככל המקוטות כמה חבורים ויש אצרי ספר יקר שלו הנקרא עצם הגלגל וחבור קטן נקרא בחינת הרה וויכוחים שונים ופסקים והוא מלעיג על רלב"ג והתפלספותו והרמב"ם הוא נשמחו וזה האיש היה כלו כן ראשד ומנן בעדו בכל כחו וכפי מה שספר לי מורי האיש המעולה הזה לא האריך ומת כהצי שנית האדם ולוהו כל שרי הנוצרים תלמידיו לקבורה מליבשים בגדי אכלות והיה יפה מראה ומינו נאה לארנות וסבת מיתתו היתה מחמת שצוה לחתוך כשר צומח בלחיו הנקרא ניוס ואולי משחו התער בסם מטיז כי הקנאה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם והניח ב' בנים גדולי עולם האחד הוא הנקרא החכם הכולל כמוה"ר משה היה פלוסוף שלם ונכבד והב' אריא רבי עלאי הוא הרב הגדול בגמרא ובעיון התוספות בר פלוגתיה של מה"ר משה אלשקאר שכנגדו של מה"ר אליאז קפשלאי שמו נודע בשערים כמוה"ר יהודה זצ"ל והוא היה תלמידו של מה"ר יהודה מינץ שהיה לומד אצלו כפרוב"ה ובשוכו לקנדיאה הרביץ תורה והעמיד תלמידים גדולי עולם וככללם היה הרב המופלג כחורה הנאון כמוה"ר שמואל אלנאוי שכתב ביאור גדול על ספר יריאים כחבור בית יוסף ועשה שטות על י"ח מסכתות וחרושים בהר"ן ונמוקי יוסף ופסקים ודרושים וספר קבוצת כסף. ולמה"ר יהודה הנ"ל היו כנות הרבה ואחת מכנותיו היתה החסידה המהוללה אשה יראת יי' מרת רחל שנשאת להחסיד הקצין כה"ר יוסף מקוסטנדינה נכדו של החכם כומטיאנו ושניו (?) של מה"ר

לל ודאי זוממים הם וכן הוא בדברי קבלה אם מופת שלם כתנאוי יהיה נגד הקבלה
 תחבטל כלי ספק אבל לא תחבטל מכח טענות וראיות נצוחיות וכבר ראית מה
 שכתב הרכ הטורה שאילו היה מכיא ארסטוט' מופתים מוחלטים על הקרמות שהיה
 מחזיק ברעתו והיה יכול לכבד פשוטי התורה ולישבם כמו שעשה בענין הגשמות אלא
 שהוא לא הביא מופת כאמת וכן דברי המחקשים בענין הנפש השכלי בראיות
 שונות אין שום א' מהן מופתית שהרי הדעות שונות במהותה וכל אחד חושב
 שידעתו מופתית וזה נמנע שהאמת אחת היא לא התחלף.

והנה אלכסנדר כמוכן ממה שכתב כאמר א' סרק א' לספר הנפש שלו ומדברי
 יוחני המדקדק שהביא דעתו כאמר ג' לביאורו על ספר הנפש יחשוב שהשכל
 ההיולאני הוא כח פשוט בסוג הנמצא החומרי והרוחני ר"ל שהוא כח על כללות
 הנמצא להשכירו שאע"פ שיאמר שהשכל ההיולאני נמצא אפילו בילדים עכ"ז לא
 יאמת היותו כח ויכולת נפשי מונח ונמצא בפעל שעמו ישכיל האדם שהכח הזה
 אמנם יבוא אח"כ עם ההשכלה והמושכל ונמצא אם כן לדעתו שהשכל ההיולאני
 אינו דבר אחר וולתי כח שהנפש חוכל אח"כ כמשך זמן ובהרגל לקנות כח
 ההשכלה. ולהבנתו דדע שהוא הניח ג' מיני שכל האחד הוא כח ונקרא היולאני
 והוא לדעתו כח והכנה נפשית לקבל שפע שכל הפועל שהוא אצלו האל יתעלה
 ואולם כשכבר הושפע בו וקבל הפיתים הטושכלים נקרא שכל נקנה הרי לך אי
 ג' מיני שכל היולאני פועל נקנה והכחניוה או ההכנה ההיא שנקראת שכל היולאני
 יחשוב שהוא כח גשמי כלי נולד עם הנפש מהרכבת היסודות ולכן יאמר שהנפשות
 האנושיות הן צורות נפרדות ונולדות מכתניות הנמצא כחם ככל שאר הצורות
 הגשמיות. ואחרים חשבוהו איכות מקריית ר"ל מוג' כנאלינום ואחרים יחשבוהו נכדל
 כולל לכל בני האדם וזה על אופנים שונים כדעת תימיסטיאוס וכן ראשד ורמ"בם
 יחשוב שהוא הכנה לקבל השלמות ואם יזכה ישלים עצמו כמושכלות יתעצם
 וישאר נצחי והנוצרים יחשבוהו צורה עצמית נכדלת ואחרים יחשבוהו באופן אחר.
 ואפלטון ומפ'רשיו חשבוהו נצח על הנוף וכן יחשבוהו חכמי הקבלה ואני אומר
 כאמת הם אני לא ארע נפשי שזה ידעתי ובוה אחזיק ואאמין שהיא נשארת זמן
 שום דאיה וטענה נחשבת אצלי לכלום כנגדה אבל אני מסתפק באי זה דרך אבחר
 מהמחזיקים בהשארותה שיהיה לי למשיבת נפש ושאוכל לתן בערה נגד המתנגדים
 שזה מחק החכם וירא אלהים ולא שיאמר שהוא מאמין מה שלא יבין מהותו וכשיקשו
 כנגדו יכבוש פניו ויבוש ויאלם ויהיה נע ונר כאמונתו ובחשבותיו למה"ר רח
 החוקתי דעת המקובלים וסחרתי הראיות שכנגדה הגם שבימי נעורי הייתי מאד
 ארוק כדעת רמב"ם ז"ל שלא יכולתי להכין אם היא צורה עצמית איך תהיה
 נפ'ררת וילדות היה כי והייתי איטר שע"ה אין להם חלק לע"הב שלא נתעצמו
 במושכלות והאנשים הרעים הקנאים הוציאו עלי טענות מפני זה להנקם ממני
 כאילו אני כופר בהשארות ומי שלבו נוקפו היה אומר כן ותלילה לי זה לא עלה
 כמחשכתי לעולם שח"ל החכמות כמשפחתי ירושה שכמה מאבותי היו מלמדים
 כישיבות פלוסופיות ולא נשמע עליהם שמן דבר ומוציא דבה אן הוא כסיל ונעדר
 מחכמה או אם הוא מבין הוא מרמה הכריות שכלב ולב ידבר ובקדכו ישים ארבו

והמקום לא ירפה שעתיד ליתן את זרין לפניו ואתה ידעת חיי שאני ירא את ה' מאד ורועד מגורוחיו ומדקרק במצותיו ושאיין לי בעולמו כי אם הלמוד ששנעורו גדלני חשק האמת לדעתה למען אלמד ליראה ולעבוד את ה' כתמים שאלמלא זה מה לנו לסכול צרות הגלות ונהיה לחרפה בגוים ולא נאמר חראי נפשאי בעה"ז אכול ושחה כי מחר נמות ואין לחשוב שכספרים נחקיים כפי הבאים ובשם הגדולים שנקנה לא נשכח לנצח שהרכה חשוכות לרבר אחר שלא אדע מה התועלת הנמשך לאינו מרניש מהשם טוב אחר המות שהמספר אחרי המת כמספר אחרי האבן לפי הדעת הנפסד הנ"ל. כ' שאפירו שיכתכון מיליו ויחקו בעמודים של שיש ובזול לא יתקיימו לעולם שיכלם ויבלם הזמן הרב הבא וטוב ארוחת ירק בעה"ז מכל חיי העולם הבא לפי הדעת הנ"ל. והאמת היא מה שאמרתי שדורנו אין חוכו כברו ואינם רוצים כי אם חנפים ומוזייפים ואני לא אחוש ללצים שיי כוהן לכות וכליות הטיבה יי לטיבים ולישרים בלבותם והמטים ונו'. ואלו האנשים הרעים הסכלים היה להם לחשוב שהרצון לא ימשול על הכחות הנפשיות ממשלה מוחלטת אדוניית אלא ממשלה מדינית ר"ל שאע"פי שנשמעים לרצונו של אדם עכ"ז יש להם חרות להנגד לו כמו שכתב ארכטוטליס כמדות ולפעמים יקרה שיהיו חקויים כדמיון כ"כ חוקים שלא יוכל הרצון לכופו להוציאם ממנו וכבר נתאמת בפלוסופיאה המדינית שאין דבר נרצה שלא יהיה קודם מושכל שהשכל מושל על הרצון והוא מעורר הרצון ואיך איפשר שירצה מה שאינו סבין או נגד מה שמכין ואין הרצון הדבור המרומה אלא הרצון שכלב ואיך א"כ יגונה מי שאינו רוצה להאמין מה שהוא נגד דבר חקוי כדמיוני או מה שהתקש השכלי הראה מניעת מציאותו זה חולי רע הוא והש"ת לא יענישהו על זה חלילה לאל מרשע ולשרי מעול גם הדתות הנמוסיות אינן מקפידות אלא על המפרסם דעותיו להמון מכשיל הרבים ולא על מה שכלכו וכבר ידעת מה שהקשה הר"ר הסדאי נגד הרמב"ם שמנה האמונות בכלל המצות שאינן ברצונו ובכחירתנו והר"י אברבנאל השיב שהאמונה כמדרכת הצורה שתהול בהכרח כחומר חכף אחר ההכנות כן הלמוד בספרים הטובים והשמיעה מפי יראי אלהים הן הכנות לאמונות הטובות ולכן שומר נפשו ירחק מספרי ומלמדי המינים ועל זה בא הצווי שהאמונה תהיה ע"כ אחר כך עכ"ר וזו האזהרה מוטלת על האבות הנורמים לבנים לחטוא ששולחים אותם לפדו"כה להתפלמף טרם ינה עליהם אור התורה והיה להם להטביע קודם כנפשם. היטב מטבע האמונה שלא יסורו ממנה.

ואולם הנלחץ לכד טכח טעמים נראים נצחיים כמו שאמרתי אין לו לפרוש מהמפורסמים אצל כעלי אמונתו והוא ראוי לעונש אם הם דברים עקריים שבדעות שאינן מעיקרי התורה יחשוב היטב ויראה כח הראיות ואם אחר ההכוננות רב יראה לו נגד הדעות יטה לצד שירצה שהדעות אינן מקובלות ואינן טקלקלות האמונה והוא שאין להם רמו ככתובים דאם לא כן עכ"פ הכופר אפילו באות אחת שבחורה הוא מין וככל דבר צריך מחנינות כ"ש באלו. אבל זה העיקר הגדול וזאת נחמתנו שלא ימצא היקש מופתי בכל ספרי הפלוסופים נגד עיקרי הורנתו כי אם ראיות וטעמי' הילכך מי פתי יסור מתורת אמו לפי שאין לו מופת וישמע לרברי הפלוסופים בלי מופת שא"כ יחלף דתו נ"כ טכח ההקשים הנצחיים שמקשיים כנגדו אנשי אמונה אחרת

וישויה נפשו וזרעו והחבונן היטב בדברי התורה כאמרה ואהבת את יי אלהיך בכל
 לכך ובכל נפשך שהרצון לומר נגד רצונך ושכלך שאם חאמין מה שהקש השכלי
 מאמה לכר הרי אתה נשמע לרבר המחייבך ולשכלך ולא לארדיך אולם כמו שצריך
 שהכסל רצונך מפני רצון קונך כך חבטל פיתוי השכל וחאמין בה' והנה עינינו
 רואות שהוי' אדם שונא אי זה רבר ולמחר יאהבה והרי לך שמשנה רצונו כ"ש
 לאהבת קונו שגם אברהם אבינו לא יכול להאמין בהתפלספותו שיש לעץ תקוה ושווג
 של מאה שנים יולידו בניו ושרה צחקה על השמועה וע"כ האמין בה' ויחשבה לו
 צדקה וידעת שהנהגת לא לתשולם שכר וחוב אלא מרצונו ונרבה לכו נקרא עושה צדקה
 כן המאמין לא מחויב בשכלו יקרא צדיק כאמונת הנסים שבחורה ושעחידים להיות
 וכמוהם כחתיית המתים וע"הב וכו' והמאמין מה שנגד שכלו מהכתובים בחורה קדוש
 יאמר לו לא סכל שהירדיעה והאמונה הן התפעלויות לא פעולות אמנם הן משלימות
 לא מפסידות וכפי שלמו' הפועל כך תהיה שלמות התפעלות ופועל הירדיעה הוא
 המוחש ופועל האמונה הוא המושכל שבנפש המאמין וידוע כמה מעלות לשכל על
 החוש היולכך יותר חשוב המאמין מהגדול שביודעים וזה בע"הו שלעתיד עין כעין נראה
 כשוכ יי ציון ונגלה ככוד יי וראו כל בשר כי פי יי דבר כל הכתוב בחורה וכן בענין
 השכים אל יי אפילו כפרו בעיקר אין להתיאש מהרחמים והבוטחים בו שיכפר על
 חטאתם ושייטיב לנפשוחם גדולים מצדיקים גמורים שהם חושבים שה' חייב עכ"פ
 לפרוע שכרם ואינם מכקשים דרך חסד ורחמי' אלא החוב ואולם אלישע אחר נתיאש
 מן הרחמי' ולכן דרשו עליו שוכו בניו שובכים חוץ מאלישע אחר שיודע רכונו ומכוון
 למרוד בו פירושו יודע שהוא אל רחום וחנון ושאם ישוכ יקבלהו והוא אומר שסגר ה'
 בערו ואינו מכוון אלא ללכת אחר האות לכו ומתנצל על שאינו שב וגורם היאוש לכל
 החוטאים והוא היה מהנכנסים לפרדם החכמות והיה כלו פלוסוף חושיי ולא הלך אחר
 השכל כר' עקיבא האלדי ובררך שאדם הולך מוליכים אותו. והוי יודע שהי"ת נגלה
 ונודע לנו כפי' שכלנו ר"ל שמאיר עינינו באור אבוקתנו ושכלנו וידעת מה שאמרו
 שישעיה נדמה לכן כרך ויחוקאל לכן כפר ולכן צריך שנכין עצמנו בהכנו' המביאו'
 נפשנו לרעתו ולהכין סחרי חורתו אבל לעולם נחזיק שכלנו ברכן ולא נרבה לדרו'
 ולחקר במופלא ובמכוסה ובוה חבין טעם הכתובים שהם כל כך סתומים שכאשר הושמו
 כפי הנביאים כך נכתבו כלי ספק ולמה אם כן לא בארם ה' היטב אלא היודע
 העתידות ובוהן לבות ההויים והבאים וידע שנוי המעיניים והומנים רצה לכתוב ענינים
 שלהם פי' שונים וכל א' ימצא בהם מכוששו וכמו שאמרו ע' פנים לחורה ולכן הנח
 לאלו בעלי הגימטריאה ור"ח ובעלי הסודות ויעשו בהם כרצונם שכלם דברי אלדים
 הם ואולם הנאמרים כלי דוחק הם א"ס המכוונים בעצם וראשונה והם ערכים
 לשומעיהם כיון השוחת מהענבים מעצמו והפירושים המשונים הם כיון היוצא כדוחק
 מכת הדרך כנת שטעם החרצנים והזנים בו ולפי יושר שכלו יהולל איש. סוף דבר
 אל התחכם הרבה למה השומם טעוט הירדיעה טובה כמלח לבשר ורבויה להג הרכה
 יגיעת בשר ויוסיף דעת ויוסיף עצבת כנפש ודאנה כלב גדולי החכמים נחשבים
 לגדולי הכופרים דור הפלגה מאסו בעבורת האדמה ורצו לעלות כשכלם השמימה
 ונחשבו דור התפוכות חוקיה דחה וחקר וכמעט נעקר משני העולמות והחבונן בחרופה

שהתאנים כחמימוחם לכבר יולידו לאוכלם השחון ואיך אספלנית של תאנים ירפא
 השחונים אלא שרמו למבינים שראוי להשתמש בדברים החריפים מבחוץ אבל לא
 מכפנים וידעה אומר חכמי' ז"ל והנה טוב מאד זה מות אין כאור יקר ונחמד בעולם
 ורכויו יעור העינים כל עיד שחוסף להביט אל האלדים יהשכו עיניך וכי יעלה על
 רוחך שהחושים הגשמיים יוכלוך אל בית אלדים עד שתכיר הנעלה מכל הגיון ורעיון
 שקר אתה רואה. ויפה אמר אחד מתלמידי פלטון שהחושים דומים לאור השמשי
 שיאיר הכדור הארצני ויחשיך הכדור השמימי וכל צבאותיו השמים שמים לה' והארץ
 נתן לכני אדם השקוע בחכמות וכספרי' אינו ראוי להנהגה וכלי מועיל לא לאבותיו
 ולא לתולדותיו החשק הרב לדעת הוא בכלל הפחיתות לא המעלות וכ"ש המדקדק
 בדברים הפחותים ובמספרים ושכרי שכרים מעשי נערים וספרי ההנונים בנצוח
 והטעאות הם עצמות כלי מוח וכשר והלמודים ההם הם גוף כלי נשמה שהשמוש עולה
 על כלם רכוי הספרים הם עשורקב להנהגת המדינה והם ראויים לבעלי מומין ולמחבירים
 וגורים או כטלנים חפשנא כל ספרי דברי הימים אם תמצא עיר נושעת מחכמת
 הפלוסופים שבחוכה יותר צריכים החרשים והכנאים לקיום העיריות מהישיבות והויכוחים
 המפריעים בני האדם מהעסקים המועילים וכ"ש כאימה הישראלית שאין לנו קרקעות
 והכנסות ובנפשנו נביא לחמנו וחיינו מצוערים ודחוקים והאיש הנבון הפקח יבקש דבר
 חכמה שבו אומנות להחיות כיתו ולהתפרנס כטרהה כאשר הם ראשי ישיבות כמדינת
 פולין שלהם עושר ושררה ובה תניח כל אומנות שבעולם ואל תלמד כנך אלא חורה.
 ושנית לה היא מלאכת הרפואה שלה זרוע עם נבורה ושם ותפארה ומי שאין לו
 אחת מאלו יעסוק כסחורה ויקבע עתים לחורה שלא תמצא אומנות מיכאניקה
 מעשרה בעליה אם אין עמה סחורה ויותר מהמה אחי הזהר מרוכ העסק. כחכמת
 הלמודים כגון דקדוקי המספר והתשכורת והניגון והתכונה שהם דברים ארוכים וקשים
 ואין מהם תועלת לא לנפש המדברת ולא לזנה ואני כבר הודעתך הנזקים שגרמו
 לי הלמודים ההם ופוזר הממון והזמן ולא כחרתי כם כי אם לרוכ אמנותם ולפי שאין
 להם עסק בעניני האמונה אבל ידעתי שאין מהם משען או משענה ומי שאין לו
 ידיעה וזלתם וצורך לחזור על הפתחים ככל עבר ופנה. וגם כי ספר יפרש ספר
 וידיעה ידיעה והתכמות נעורות זו מזו מה טוב כי תבקש הרפואה מספרי הרופאים
 והאמונה ממקור ישראל ולא מילדי נכרים וזרים כחכמות החצונות לכן תמים תהיה עם
 יי אלהיך שכל עור שחוסף לקרוא בספרי הפלוסופים תחסר מיריעתך ותתעצב אל
 לבך ותדאג לאחריתך עד שתקוץ בחיך וראה והתכונן בספר תילי' שחבר דוד מלך
 ישראל שאין בו אלא דברי שיר וזמירות לא חכמה מדינית ולא מחקרית ואלהית
 עכ"ז בהיותו כלו שכחות לאל יתע' בחורחו יתנו יומם ולילה כל האומות שבעולם
 והוא כפי כחורים וכחולות זקנים וסגנים מומרים בו כמקהלות ואילו ספר איוב
 המיוחס למשה רבינו ואין בכל הכתובים ספר מלא חכמות ותעלומות כמוהו אינם
 קוראים בו כי אם כט' כאב שהמוסכם אצל הרוב הוא שהדורש את ה' ודבריו
 האלהיים מעי ספרי הפלוסופים כדורש את החיים בכית הקכרות ולהפך המפרש
 דברי החורה והכתובים על פי דעות הפלוסופים הוא מבקש המתים בין החיים לכן
 אל חטיש תורת אמה וטוב שהיה כסומא הנשען' על הפקח הבריא שינהגך לשלום וישר

לפניך דרכך בלי מכשול משתחור אחרי עיניך ותשען על שכלך ותגוף באכן רגלך וחפול בפחת שאורח חיים אם תפלים בלי נר מצוה ותורה נעו מעגלותיה לא תדע דהכו לכן קבל האמת ודרוש אותה מעל ספר התורה או חלף בדרך ישרה ואת ה' אלהיך תירא.

זה לך העתק מגוף הכתב אשר כתב מוה"ר
חיים שור אב בית דין ק"ק סמנווא למה"ר
מרדכי כ"ץ לק"ק לבוב אחר פריסת שלום:

המכסה אני ממכ"ח להשמיע את מעשי יי הגדול והנורא אשר שעתי וראיתי בעיני פה ק"ק סמנווא' הן אבותינו ספרו לנו אשר פעל כימי קדם ועתה ראתה עיני אשרי עין ראתה כל אלה הנה בק"ק גרידינג הסנייכה לסמנוואה ג' פרסאות איש אחד ושמו ר' גדליה ולו בן קטן והוא בן ד' שנים ומחצה והנער נער בעלמא אין לו יתרון כלמורו על שאר ילדים אשר כנילו ויהי כאשר החזיל אביו ללמוד עמו **אבג** וסידור וראה כי נחה עליו רוח הקדש אז הכיא את הילד לפני לק"ק סמנוואה לנסוחן ונסיתיו כמה פעמים עד מאה פעמים ויותר אני וחכרים אשר עמרי וראינו את מעשה יי ונפלאותיו כי גדול הוא מאד. שאלתיו הנידה נא לי תחילת ההלכה שלומדים היום מיד כיון אמר ההלכה והשיב ההלכה אמר רב אשי מתניתין נמי דיקא וכו' והנער עם אביו יושבים לפני ברחוק ד' אמות ולקחתי לפני ספר דמקרי ספר הוזהר ופתחתי הספר בסתר ואמרתי לאביו יגיד לי הנער על פה מה שכתוב בראש דף זה מיד התחיל להגיד כמות שהוא ולא ראה ספר כלל ואח"כ דלנתי עד אמצע דף ולא דברתי לו מאומה רק שמתי אצבע על אי זה שורה באמצעיתה והתחיל הנער להגיד לי מה שכתוב שם תחת האצבע וכן עשיתי כך וכך כמה פעמים ואז בהרף עין דלנתי כמה שורות ותיבות ועל אותה שורה ועל אותה תיבה אשר שמתי האצבע הגיד לי הנער כך וכך כתוב ואח"כ הלכתי עם התניי ודברתי עמהם דבר וחורנו אל הנער להגיד את אשר דברנו והגיד לנו כך וכך דברתם ואז לא דברנו שום דבר כעולם רק חשבתי בלבי פסוק א' ואמרתי לאביו יגיד לי הנער הפסוק אשר חשבתי בלבי והשיב לי הנער צדקתך צדק לעולם וגו' וכן הוא כללא דמילתא הנער יודע מה שכלב האדם ואין זה אלא רוח נביאות. וראיתי המעשים נוראים אשר כתב הרשבי"א סימן תקי"ט בתשובותיו אבל אינו דומה לזה כלל כי אין למעלה מזה. באמת אין הנער יודע לשחף המלות יפה ולקרות התיבות ככה אחת רק כהפסק האותיות והתיבות כדרך הנערים המהחילין ללמוד סידור שמשיכין כל אות בנחת ובהפסק ולפעמים הוא טועה באי זונקודה וכשנעו ערין בו מיד מבין את הנקודה כמות שהיא על פי דרכו שהוא קורא בפנים כך הוא משיב בעל פה ואין לו יתרון כלמורו כלל הוא כיישן גדול כלל העולה כי הוא זה נפלאות יי ומעשיו כי נורא הוא מאד אשרי עין שראתה כל אלה והאלהים יקים בנו וכל בניך למודי יי וגו'. וכל מה שכתבתי לעיל אינו אלא כטיפה מן הנהר כי קצרה היריעה מהכיל את כל פרטי הענינים ונפלאות אשר ראיתי מזה הנער והיה זה שלום מאת ד"ש אברהם חיים בן מה"ר נפתלי שור נ"ע. **הנה** מרוב גודל נפלאות מעשי ה' ונוראותיו לא מנעתי מלכתוב לך ולהעתיק מחיד

כחב של מהירר יהושע מכרים"קא שכחב לאב כיה רין שלנו אבל חרע שפה וק"ק
 וילינא הבריוו ככ"ה שאל ידברו מדברים הנ"ל כפני טף ונשים מכ"ש בפני האמות לכן
 הוהר. הכחב הזה הביא הר"ר משה כריינדלש מק"ק לובלין בא היום י"ד חמוז עם
 כחב אחר שהכיא הי"ר משה הנ"ל ממה"רר חיים שור שכחב לר' מרדכי כ"ץ. באו אלי
 אורחים ושאלתי את הנער מה שמס והניד לי שמס ושם אבותם. שאלתי אותו על
 הנאולה ואמר לא ידעתי ושאלתי מי שם דברים אלו בס"ד והשיב לי אלקים יי
 אלקי ישראל.

אמר המדפיס (הראשון) ראיתי היות טוב ומועיל להעתיק הנה חשכון המשלשים של
 החכם הר"ר יצחק הישראלי שמלכד שהזכירו הרב הכולל השואל בעין א' נוסף
 ממנו' להחר המשלשים יתר שאת ויתר עז שהוא מכאר דבריו בקצור נמרץ ואמרו חז"ל
 לעולם ילמד אדם לחלמירו דרך קצרה וקלה ואם יוכנו יי נדפיס כל ס"ד יסוד
 עולם עם ביאורי החכם הרופא הכולל כמהור"ר יש"ך סקנריאה כי הוא כלי יקר
 וסגולה ולא שזפתו עין הדפיס עד היום והנערה יפת מראה מאד כחולה וז"ל כמאמר א'.
(לייר ו) עיקר אחוג עתה עגולה קוית סביב מרכו ה ואפריש ממנה קשת **אב**
 פחות מחציה בכדי שארצה ואוציא מנקדת **ב** שהוא הקצה האחד
 שלה ואמשיך אלכסון **בהן** ואוציא מנקדת א' שהוא הקצה השני שלה. ואמשיך
 קו **אג** הנופל עמוד על אלכסון **בהז** ואומר כי על קו **אג** יאמר כי הוא בקע
 קשת **אב** וזה המיוצעת כמו שקו **אב** ישר הוצ יתרה וכן הוא עמוד **אג** כמו כן
 בקע קשת **אז** מהצורה שהוא תשלום קשת **אב** לכדי חצי עגולה הואיל והוא כמו
 כן הקו הישר היוצא מקצה האחד שלה ונופל עמוד על אלכסון הנמשך מהקצה
 השני שלה וכן ה"ה בכל כיוצא בזה ואם תחבונן תראה כי בקע כל קשת הוא בכדי
 חצי יתר כפלה שהרי קו **אג** חצי קו **אד** שהוא יתר קשת **אבר** שהוא כפל קשת
אב וכמו שיתר אחר הוא משוחף לב' קשתות שהן בכדי ההקף כלו כנון יתר **אגד**
 המשוחף לקשת **אבר** ולקשת **אזר** שהן בכדי ההקף כלו ככה בקע אחד משוחף
 הוא לכל ב' קשתות מתאימות ר"ל שהן כהתחברן חצי עגולה. וזה כנון קשת **בא**
 וקשת **אז** וכמו שהקשתות השוות זו לזו יתריהן הן לפיכך שוים זה לזה ככה הקשתות
 השוות זו לזו בקעיהן לפיכך שוים זה לזה וכמו שהאלכסון הוא הגדול שביתרים ומדתו
 כמו שאמרנו היא קב' מעלות ככה בקע רביע העגולה הוא הגדול שבבקעים ומדתו
 היא ס' מעלות. ועתה אמשיך בצורה חצי אלכסון **הח** מקביל לקו **אג** והוא ר"ל
 קו **הח** בקע רביע **באה** ואפיל עליו לעמוד **אמ** שהוא בקע קשת **אה** ואומר כי
 על קשת **אה** יאמר כי הוא קשת תשלום קשת **אב** המיוצעת וכן הוא כמו כן קשת
 תשלום קשת **אז** וע"ר כלל אומר כי קשת תשלום כל קשת ידועה היא הקשת ההיא
 שבה היא הקשת הידועה ההיא עורפת על רביע עגולה או חוסרת ממנה. ואתה
 חלמוד מזה שאין לרביע העגולה שום קשת תשלום ושכל קשת תשלום היא פחות
 מרביע עגולה וכל קשת בעלת בקע אינה צ"א פחות מחצי עגולה. ודע כי על פי
 הלוח שערכו החכמים ליתרי קשתו העגולה כמו שאמרנו חשבו עוד וכוננו מספר
 מעלות ורנעי בקע כל קשת וקשת מחצי העגולה וגם בקע קשת תשלומה כמדה שכה
 היא חצי אלכסון ס' מעלות וקבעו אותם בלוח מתוקן כמו שהראה איהם כמאמר

האחרון מהספר הזה ומשם תלמוד כיצד יהיה דרך החשוב על פיו לרעה מדה כל בקע קשת ידועה שתהיה וגם ידועת מדה בקע קשת החשלוש שלה ומדה הקשתות מחמת הבקעים כשהיו הם ידועים לנו תחלה וגם ידועת מדה היתרים והקשתות זה מחמת זה וצורך גדול יש בהכמת התכונה כיריעה כל זה כמו שיתבאר כל זה במאמר הנא

אמר זרח בר נתן הלוח הזה לא נמצא בכל הספרים וחשבונות הרב סגורים ומסוגרים. זה לקוח מהמאמר הי"ב לטור כ"ד והכאים אחריו לניביר האשבילוי.

שער ועתה נציע משלש **אבג** שווית **א** ממנו היא נצבת ונחוג עליו חצי עגולתו המקפת אותו ע"ד האמור למעלה ונאמר כי לפעמים ובכמה מקומות מחמת התכונה כמו שיתבאר זה להבא לא תהיה תכלית הכוונה אלא לכיון ע"פ הסכרא והחשבון כפי מה שיתבאר ולידע מדה אורך שום צלע מצלעיו או מדה שום א' מכל זוויתיו הנשארות והחכמים בקרו כמחקרי מומחם כמו שמבואר בספריהם ומצאו כי זה לא יהיה בשום פעם ולא יתכן אלא א"כ יהיה ידוע לנו קודם לכן מצד העיון או משום צד אחר שיודמן מדה כל אחרי משני צלעיו או אפילו מדה האחר מהם כלכד וערכו אצל השני או אפילו מדה האחת משתי זוויתיו הנשארות וע"י כן נוכל לכיון ע"פ הסכרא ולידע מדה אחת אחת משאר פנותיו. וזה יהיה על הדרך הזאת נשים כי נודע לנו מתחלה מדה אורך צלע **אב** ואורך צלע **אג** בשום מדה ידועה ונרצה לידע מחמת זה תחלה מדה אורך צלע **בג** הנשאר במדה ההיא ואז יאות שנכפול כל אחד מקו **אב אג** אלו בעצמו ונקח גדר הנקבץ משני מרובעיהם מחוכרים והוא יהיה אורך צלע **בג** במדה ההיא שבקשנו לידע וכעין זה נעשה אם יהיה הידועה לנו מתחלה מדה צלע **בג** וצלע **אג** ונרצה לידע מדה אורך צלע **אב** במדה ההיא נכוון למרובע **אג** הידוע ונפחת אותו המרובע **בג** הידוע ונקח גדר הנשאר והוא יהיה אורך צלע **אב** במדה ההיא שבקשנו לידע וכן נעשה אם המבוקש לידע הוא אורך הצלע **אג** מחמת צלע **אב** וצלע **בג** הידועים ר"ל שנפחית מרובע **אב** ממרובע **בג** ונקח גדר הנשאר והוא יהיה מדה אורך צלע **אג** המבוקש לידע ואחרי זה נחשוב להם כאיזה מדה אחרת שנרצה ולפעמים יהיה הידועה לנו הוא אורך צלע **אב** וערכו אצל צלע **אג** ונבקש לידע מחמת כן מדה אורך צלע **אג** וצלע **בג** וזה יאות על הדרך הזאת וכפי המשל הזה שאציע לו אשים כי ידענו שאורך קו **אב** ח' אמות וכי ערכו אצל צלע **אג** הוא כערך מספר הד' אצל הנ' הרי שאורך צלע **אג** הוא ו' אמות וסכום ב' מרובעיהן הוא ק' נקח גדרם והוא י' ונאמר כי אורך צלע **בג** הוא י' אמות וכעין זה נעשה אם יהיה הידוע אורך צלע **אג** וערכו אצל **אב** או **בג** או אם יהיה הידוע הוא אורך צלע **בג** וערכו אצל צלע **אג** או **אב** ועקר כל החשובים האלה ושרשם הוא ידוע ממה שנחיסר בלמוד כ"ה ואחר שידוע לנו אורך כל אחד ואחד מצלעי המשלש הזה בשום מדה שמחמת זה יהיה לנו ערכם ידוע זה אצל זה ונחשב להם במדה אחרת ר"ל במדה שבה היא אורך צלע **בג** ק"כ מעלות הואיל והוא אלכסון ויעלה בידינו או מכוון מדה צלעי **אב** ו**אג** מצד שהם יתרי קשת **אב** וקשת **אג** וע"פ לוח הבקעים שאערוך במאמרי האחרון נדע מספר מעלות קשת **אב** וקשת **אג** וע"י כן נדע מדה זווית ג' וזווית ב' במדה שבה היא

ספר אילם

הווי' וינצבת צ' מעלות ונה בטרה שבה היא ק"פ מעלות. ועוד נציע כי מתחלה לא נודע לנו אלא מדה זוית ב כלכד ונאמר כי השאר יהיה לנו מחמת כן ידוע וזה שזוית ג' השאר לנו או ידועה הואיל והוא כרי חסרונם זוית ב לכרי נצבת וע"י כן יהיו ידועות קשת אב וקשת אג ויהיו לפי כך צלע אב ואג נ"כ ידועים מצד שהם יתריהם וזה יהיה ע"פ הלוח האמור ואחרי כן אם יודמן שיהיה לנו ידוע אורך שום צלע מהם כשום מדה אחרת נשוב או ונחשוב לשנים הנשארים ונרע אורכם במדה ההיא והמשל בזה כגון שעלה כירינו ע"י ידיעתנו זוית ב ונודע לנו שאורך יתר אג הוא ע"כ מעלות במדה שבה הוא אורך בג ק"כ מעלות ויתר אב נודע לנו ע"י כן שהוא צ"ו מעלות ונודמן שיהיה ידוע לנו משום צד א' שאורך קו אב ח' אלפים אמות ע"ד משל וע"י זה נחשב ונמצא כי אורך קו אג הוא ו' אלפים אמות ואורך קו בג הוא ו' אלפים אמות וזה כי ערך מספר הח' אלפים אצל הו' אלפים הוא כערך מספר הצ"ו אצל ע"כ וערך ו' אלפים אצל ח' אלפים הוא כערך המספר הק"ך אצל מספר הצ"ו וכן הוא הדין חחשוב ככל כיוצא בזה. הנה ביארנו כיצד נחשוב ע"פ הסכרא ונרע מדה כל אחד מצלעי המשלש שהוא כעל זוית נצבת ונס מדה אחת מכו' וזויתו הנשארה ע"ד האמורה והענין הוה צריך שיהיה תקוק כל כך וסדור כפיך כי הרבה תצטרך אליו להבא.

עוד כתב המחבר הנ"ל אחר כך ו"ל.

יסוד מוסר דע כי העקר גדול שאנו צריכים להקדים בכאן ולהציע לחלמה התכונה הוא לידע משפטי המשלש המתחקק בעקמימות רקיע גלגליך או על גבו עשוי מג' קשתות שמג' עגולות גדולות מהמון העגולות הגדולות שאמרנו כי הם מהקוה שם במחשבה וכדי להשכיךך תחלה בענין המשלש הוה עד שתבין את טעמו וחדע מה טיבו אציע הצורה הזאת (לזכור) שעגולת **אבגד** ממנה תהיה דמית אופן חצי היום שכבר ידעתו ואקים עליו חצי גלגל המישור הנפגש עמו בנקדת **א** ונקדת **ב** מהאופן ואעביר חצי האופק הנוטה כלומר שהוא לפי המצב השני האמור למעלה והוא נפגש עם האופן בנקודת **ג** ונקדת **ד** והוא נפגש עם גלגל המישור על נקודת **ה** ממנו ועוד אעביר בצורה הזאת חצי עגולת **זמה** שהוא נוטה על כל אחד משלשחן והוא חצי גלגל המולות והוא נפגש עם האופן בנקדת **ז** ונקדת **ח** ממנו והוא נפגש עם גלגל המישור על נקדת **ט** ממנו ועם האופק בנקודת **מ** ממנו ועתה ראה איך נחקו בצורה הזאת השטחית שהוא בענינה נופנית ונעשו ע"י הפגישות האלה י"ג משלשים שכל אחד מהם עשוי מג' קשתות שמעגולות גדולות שיש לך להכירם ולקראו כשמותם וכל אחד מהי"ב מהם הוא כעל זוית נצבות הן אחת כלכד כגון משלש **זאט** או משלש **זאך** או משלש **גמה** שזוית **א** מזה וזוית **ד** מזה וזוית **ג** מזה הן נצבות הואיל והאופן והגלגל המישור וכן האופן והאופק הם עמודים זה על זה או בעל כ' זוית נצבות כגון משלש **אהג** או **גהב** שזוית **א** מזה וזוית **ב** מזה וזוית **ג** מזה ומה הם נצבות וכן הדין כמשלש **אהד** וכמשלש **זהב** והנה זוית **ט** ממשלש **זטב** או ממשלש **אטח** היא מרווחת וכן היא זוית **ה** ממשלש **גהב** או **אהד** מרווחת הזוית משלש **מטה** התיכוני כל אחת מהן היא צרה ואפשר הוא

שיחקה עוד כגלגל משלש שחהינה כל אחת מזויותיו נצכות והוא כעין משלשי הצורה שהצענו למעלה אבל בצורה הזאת אין לו דמיון ובשכיל כל זה יש משלש שכל אחד ואחד מכ' צלעיו היא רביע העגולה כגון משלש **אהג** או זה **רהב** מהצורה הזאת ויש משלש שצלע א' ממנו בלבד הוא יותר מרביע כמו משלש **אהר** שצלע **אר** ממנו היא גדול. ועוד יש לצלעו משלש הזה טרות אחרות כפי מה שיחבאר בקרוב.

ועתה ראה שדין הזויות האלו שבכאן (ליור ח) בהרבה ממשפטיהן הוא כעין הזויות הנעשות מקיים ישרים שכבר ידעתו ר"ל שכל הזויות הנצכות בכאן גם הם שוות זו לזו וזויות המקבילות זו לזו כמו כן הן שוות זו לזו והזויות הצרה עם אחותה המרווחת שכצדה הן בכדי ב' זויות נצכות ועל צלע **אג** וצלע **אה** ממשלש **ארג** יאמר כי הם החופפים זויות **א** ממנו ושצלע **גב** זה היא יתרה וכן הדין בשאר ובמעט עיון יחבאר לך ותרע שאינו אפשר להיות שום אחד מצלעי המשלשים האלו אלא פחות מחצי עגולה והצלע שהוא יותר מרביע אקרא אותו גדול ושהוא פחות מרביע אקראנו קטן.

ועתה אחונ משלש **אבג** זה מנ' קשתות שמעגולות גדולות ואתכוון לנקרה **א** ממנו ואשים אותה קטנה ואתאר קשת **דה** כמו שהיא בצורה (ליור ט) הן תהיה קשת **דה** זאת מעגולה גדולה או קטנה והיא הנפרשת בין צלע **אב** ובין צלע **אג** ויאמר כי על קשת **דה** הנפרשת הזאת יאמר כי היא קשת זוית **א** וכן היא הדין בכל כיוצא בזה ר"ל שקשת כל זוית היא הקשת הזאת הנפרשת בין שתי הקשתות החופפות הזויות ההיא כשתהיה נקרה הזויות ההיא קטב הקשת הנפרשת ההיא והענין בזה הוא שכבדי קשת **דה** זאת היא נטיח קשת **אב** על קשת **אג** כלומר שערך זוית **א** אצל זוית נצכת היא כערך קשת **דה** זאת אצל רביע העגולה נמצאת אומר שקשת הזויות הנצכת היא רביע העגולה והקשת של כל זוית מרווחת היא יותר גדולה מרביע והקשת של כל זוית צרה היא פחות מרביע ודע כי הרבה ממשפטי המשלש הזה וסגולותיו הם כעין משפטי המשלש העשוי מקיים ישרים וסגולותיו וזה כי כשזודמן בכאן שיהיה צלע **דה** ממשלש **דהז** זה שוה לצלע **דז** ממנו כי זוית **ה** היא מפני כן שוה לזויות **ז** כמו שנחבאר בלמוד ו' וגם הפך זה ר"ל כי כשזודמן להיות זוית **ה** שוה לזויות **ז** כי צלע **דה** מפני כן היא שוה לצלע **דז** כמו שנחבאר בלמוד ו' וכל כ' משלשים או יותר כשהיה אחד אחד מצלעי זה שוה לאחד אחד מצלעי האחר כי אחת אחת מנ' זויותיו תהיינה או שויות לזויות המשלש השני הואיל וכל פנה מזה היא נכפית על חברתה מזה וכמו כן אומר כי כל כ' משלשים כגון משלשי **אבג דהז** אלה כשהיה צלע **אב** מזה שוה לצלע **דה** מזה וצלע **אג** שיה לצלע **דז** מזה ותהיה עוד זוית **א** מהאחד שוה לזויות **ד** מהאחר כי אחת אחת משאר הפינות מזה תהיה מפני כן שוה לחברתה מהשני והמשלש יהיה מפני כן נכפה על המשלש השני כמו שמבאר בלמוד ה'. וכן כשהיו שני הצלעים מזה שוים לב' הצלעים מזה כל אחד מהם להכירו ויזדמן שתהיה הזויות מאחת מהם שחופפים אותה שני הצלעים ההם יותר גדולה מהזויות ממשלש האחר

שתופפים אותה כ' הצלעים השווים להם או יהיה הצלע השלישי מזה שהוא יתר
 הוויה הגדולה עורף על הצלע השלישי מהאחר ורע שגם ככאן הצלע שהוא יתר
 זווית הגדולה שכמשלש הוא מפני כן הגדול שכצלעים והפך זה ג"כ כמו שנחבאר
 בלימוד יד' ר"ל שהצלע הגדול שכמשלש הוא יתר הוויה הגדולה ממנה כמו שנחבאר
 בלימוד יג' וכבר ידעת לשעבר שבקע כק קשת הוא העמוד הנופל מקצה האחד
 שלה על האלכסון הנמשך מהקצה השני ושבקע אחר הוא משותף לכל כ' קשתות
 מחאימות שהם כהתחכרם בכרי חצי עגולה וכן ידעת שכל קשת בעלת בקע היא
 פחות מחצי עגולה וכי הגדול שבבקעים הוא בקע רביע העגולה והוא כרי חצי
 האלכסון כלומר ס' מעלות וידעת שקשת תשלום כל קשת בעלת בקע היא שבה
 היא הקשת המוצעת ההיא עודפת על כרי רביע העגולה או חוסרת ממנו וכמו כן הוי
 יודע כי תשלום כל זווית מאיזה משלש שיהיה מהמשלשים האלה הוא בכרי מה
 שהיא הוויה המוצעת ההיא עודפת על כרי אי זו זווית מאיזה משלש שיהיה מהמשלשים
 האלה הוא בכרי מה שהוא הוויה המוצעת עודפת על כרי זווית נצבת או חוסרת ממנה.

ועתה הוי יודע כי רוב עסקינו ככאן אינו אלא עם המשלש הוה כגון משלש **אבג**
 זה העשוי מג' קשתות שמעגולות גדולות שזווית כ' ממנה היא נצבת וזה כי
 ככמה מקומות מחכמת החכונה היתה הכליית הכוונה לשם לידע ע"פ הסברא והחשבון
 ולכוין מרה שים צלע מצלעיו או מרה שום זווית משתי זוויותיו הנשארות
 כמו שאראך קצה מהן במאמר הבא ואם תחכונן במשלש הוה שהוא בעל זווית
 נצבות תראה כי הוא נוהג על פי שש מרות שיש לך לשום לב אליהן יש שיהיה כל
 אחד מב' צלעיו החופפים זוויתו הנצבת ההיא כרי רביע עגולה ואו יתחייב מפני כן
 להיות הצלע השלישי הנשאר כרי רביע עגולה ושתהיה כל אחת מב' זוויותיו הנשארות
 נצבות כמו כן ויש שיהיה כל אחד מב' צלעיו אלה החופפים זוויתו הנצבת שניהם
 גדולים ואו יתחייב להיות צלעו השלישי קטן ושתיינה כל אחת מב' זוויותיו הנשארות
 מרווחות ויש שיהיו צלעיו אלה החופפים זוויתו הנצבת שניהם קטנים ואו יתחייב
 להיות צלעו השלישי גם הוא קטן ושתיינה שתי זוויותיו הנשארות צרות ויש שיהיה
 האחד מב' צלעיו אלה החופפים זוויתו הנצבת גדול והשני רביע ואו יתחייב להיות
 צלעו השלישי רביע ולהיות נכח הרביע מהם נצבת נכח הגדול מרווחת ויש שתהיה
 האחד מב' צלעיו אלה החופפים זוויתו הנצבת קטן והשני רביע ואו יתחייב להיות
 צלע השלישי רביע ולהיות נצבת נכח רביע וצרה נכח הקטן ויש שיהיו כ' צלעיו
 אלה החופפים זוויתו הנצבת האחד מהן גדול והשני קטן ואו יתחייב להיות צלעו
 השלישי גדול ולהיות מרווחת נכח הגדול וצרה נכח הקטן וכבר ביארו החכמים דין
 כל רחובים האלה ושאר מה שסדרנו בשער הזה והוכיחו כאותות ומופתים אמיתיים
 שלא ראיתו לסדרם בכאן כרי שלא להאריך ואתה תלמוד מדיני המדות האלו
 שסדרנו כמשלש שהוא בעל זווית נצבת ותבין הדין הכולל אותם והוא כי תיכן אחד
 הוא לאחת אחת משתי זוויותיו הנשארות עם הצלע שהוא יתרה ר"ל שאם היתה
 נצבת או יהיה יתרה רביע ואם היא מרווחת יהיה יתרה גדול מרביע ואם היא
 צרה יהיה יתרה לפיכך קטן וכרי לבאר את זה (ליוד י) אחוג משלש **אבג** זה
 שזווית **ב** ממנו היא נצבת ואציע תחלה להיות זווית **א** עוד נצבת ואומר כי צלע **בג**

שהוא יתרה הוא רביע עגולה הואיל וזו' ג' היא כהכרח קטב צלע **אב** מפני ששהי זיווח **א** **וב** הן נצבות ויהיה לפי כן צלע **בג** כמו צלע **אג** כל אחד מהן רביע הנה נחבאר כי היות זוית **א** נצבת יחויב היות צלע **בג** שהוא יתרה רביע ועוד אציע שתהיה זוית **א** מרווחת ואפריש ממנה זוית **באד** ככדי נצבת ויהיה צלע **בד** כמו שביארנו רביע הילכך צלע **בג** הוא גדול והיות זוית **א** מרווחת הוא שגרם זה ועוד אציע להיות **א** צרה ונשים זה **באה** נצבת ויהיה צלע **בה** רביע הילכך צלע **בג** הוא קטן והיות זוית **א** צרה הוא שגרם זה וכמו זה יחבאר שתוכן זה זוית **ג** עם צלע **אב** שהוא יתרה הוא כפי מה שאמרנו .

ועתה כדי שתהיינה ו' מדות המשלש הנה ובעלי הזויות הנצבות סדורים בלבך אעררך אותם ככאן כלוח קטן למראית העין כפי מה שאמרנו למעלה .

לוח ירדע שש מדות המשלש העשוי מעגולות גדולות כשהוא בעל זויות נצבות .

חוכן שני צלעיו החופפים	חוכן אחת אחת משתי זויותיו הנשארות .	חוכן יתר זויתו הנצבת .
רביעי ורביעי	שתיהן נצבות	רביעי
גדול וגדול	שתיהן מרווחות	קטן
קטן וקטן	שתיהן צרות	קטן
רביעי וגדול	נצבת נכח רביע מרווחת נכח הגדול	רביעי
רביעי וקטן	נצבת נכח רביע וצרה נכח הקטן	רביעי
גדול וקטן	טררווחת נכח הגדול וצרות נכח הקטן	גדול

שער . ואחר שסדרנו המעט הזה ממשפט המשלש הנה העשוי מקשתות שמעגולות גדולות . הנני בא להודיעך קצת מהלכותיו והמתחיי' מהן ושים לבך אליהן כי כל מה שסדרנו מעניני קשתי העגולות ובקעיהן ומטעם המשלש הנה ומשפטיו לא היה אלא כדי להציע דרך נכוחה שעל פיה נחשב על פי הסכרא והחשבון כפי מה שיחבאר בקרוב ונכוון ונדע מדה איזה זוית שתהיה מזויות משלש הנה כלומר איזה ערך יש לה אצל זויות נצבות או מדה איזה שיהיה מצלעיו כמדה שבה היא רביע העגולה צ' מעלות, והחכמים מצאו ובררו כי זה לא יתכן ולא יהיה ער שיהיה ידוע לנו תחלה משום צר במשלש מהן שהוא בעל זוית נצבת שכל עסקנו הוא עמו ככאן הן מדה אחת אחת מב' זויותיו הנשארות או מדה אחד אחד מב' צלעיו או האחד מהם זוית אחת וע"י זה נוכל אז ללמוד על המנהג שיחבאר בקרוב ונכוון ונדע מדה איזה שנרצה מנ' פנותיו הנשארות והרבה טרחו החכמים בזה הענין עד שכברו אותו

והוציאי משפטו לאור ואזורי חקירה רכה עלה בירם יסוד אמחי נפלא שהוא נחלק
בענינו לג' עיקרים עצומים ע"פ אחד אחד מהם יניע המשיכל למצוא הפצו כמו שאמרנו
והנני מסדר עתה ג' העיקרים האלה שצריך להיווצר סדרים כפיך כי כפי היות האדם
רגיל באילו הענינים והדומים להם כן ישכיל ויצליח כחכמת הכונת נלגלי השמים
ואותיהם וכפי התרשלותו מהם כן התעלם ותסתיר את פניה ממנו.

זה לקוח ממאמר א' למוד יג' לגיב"יר האשבילייר.

העקר הראשון הוא מה שביארו החכמים ע"י האותות והמיפחים המכודרים בספריהם
והוכיחו כי כל משלש **אבג** זה העשוי מקשחות שמעגולות גדולות יש לו
סגולה נפלאה והיא שערך בקע צלע האחר מצלעיו איזה מהם שיהיה אצל בקע קשה
הזוית ההיא ממנו שהוא יתרה הוא לעולם כערך בקע הצלע השני ממנו אצל בקע
קשה הזוית ממנו שהיא יתרה ושכך עור הוא ערך בקע הצלע השלישי הנשאר אצל
בקע קשה הזוית שהוא יתרה כלומר שערך אחר הוא בעצמו לאחד אחר מצלעי
המשלש הזה אצל הזוית שהוא יתרה ר"ל שערך בקע צלע **בג** אצל בקע קשה זויה **א**
הוא כערך בקע צלע **אג** אצל בקע זויה **ב** ממנו מפני כן הוא עור ערך בקע צלע
אב הנשאר אצל בקע זוית **ג** הנשארת מהם הן יהיה משלש **אבג** זה בעל זוית
נצכות או לאו :

למוד טו' לגיברו.

והעיקר השני הוא נוהג במשלש הזה שהוא בעל זוית אחת נצבת כמו משלש **אבג**
זה שזוית **ב** ממנו היא נצבת וענינו הוא מה שביארו החכמים כמו כן
והוכיחו כי ערך בקע קשה חשלום הצלע הוא יתר הזוית הנצבת ממנו אצל בקע קשה
חשלום הצלע השני כערך בקע חשלום הצלע השלישי אצל בקע הזוית נצבת שהוא
ס' מעלות כמו שידעת כלומר שערך בקע חשלום צלע **אג** אצל בקע חשלום צלע
אב הוא כערך בקע חשלום צלע **בג** אצל בקע זוית **ב** הנצבת שהוא ס' מעלות.

למוד יד' מראשון לגיב"יר.

והעיקר השלישי הוא נוהג כמו כן במשלש הזה שהוא בעל זוית אחת נצבת וענינו
הוא שערך בקע הזוית האחת משתי זויותיו הנשארות אצל בקע הזוית
הנצבת שהוא ס' מעלות הוא כערך בקע חשלום הזוית השלישית אצל בקע חשלום
הצלע שהוא יתרה כלומר שערך בקע זוית **א** אצל בקע זוית **ב** הנצבת שהוא
ס' מעלות היא כערך בקע חשלום זוית **ג** הנשארת אצל בקע חשלום צלע **אב**
שהוא יתרה הנה הראיתוך דוגמא ממשפטי שלשת העקרים האלה.

יסוד מוסר ואהר שיהיו ג' העקרים האלה ומשפטיהם ידועים לך וסדרים כלכבך
כא והתכוון במשלש **אבג** זה שזוית **ב** ממנו לכרה היא נצבת וראה שעל
פי אחד אחד מג' העיקרים האלה נוכל להשוב על פי הסכרא ולכוין מרת אחת
אחת מג' פנותיו איזו מהן שנרצה לכשיוזמן שתהיה ידועה לנו קודם לכן משום צד
מרת אחת מהם פנות ממנו עם הזוית הנצבת וזה יהיה על הדרך הזאת אציע

שנודע לנו מהחלה מרת צלע **אב** וצלע **אג** ובקשנו לידע מחמה כן ע"פ הכברא מרת אחת אחת מנ' פנותיו הנשארות וזה יאות על המנהג הזה והוא שנאמר כי לפי העיקר הראשון הוא ערך בקע צלע **אג** הירוע והוא יהיה ככאן מספר ראשון אצל בקע זיית **ב** שהוא ס' מעלות והוא יהיה מספר השני כערך בקע צלע **אב** הירוע והוא יהיה מספר השלישי אצל בקע זיית **ג** הנעלם והוא מספר הרביעי ולפיכך כמו שיסדרנו כתחלת הפרק הזה מדיון כל ארבע מספרים נערכים אם נקח המספר השלישי שהוא ירוע ונכפול אותו במספר השני שהוא ס' מעלות ונחלק הנקבץ על המספר הראשון יצא לנו ירוע מספר מעלות בקע זיית **ג** שהיה נעלם וע"פ כוח הקשחות ובקעיהן נוכל לכיין ולידע מרת זיית **ג** שבקשנו לידע וע"פ עיקר השני נחשב עוד ונדע מרת צלע **בג** על המנהג הזה והוא שנאמר הואיל ובקע קשת תשלום צלע **אג** הירוע והוא מספר הראשון אצל בקע תשלום צלע **אב** הירוע והוא מספר השני הוא כערך בקע תשלום צלע **בג** המבוקש והוא מספר שלישי נעלם אצל בקע זיית **ב** הנצבת שהוא ס' מעלות והוא מספר רביעי ירוע לפיכך כשנכפול במספר הראשון הזה במספר הס' שהוא היה ככאן המספר הר' ונחלק הנקבץ על המספר השני הירוע יצא לנו מכיון מספר מעלות בקע תשלום צלע **בג** שבקשנו לידע וע"פ לוח הבקעים נכוון ונדע מרת צלע **בג** עצמו ואחר זה נחשוב לזיית **א** ונדע מרתה על פי העיקר הראשון הואיל וצלע **בג** שהוא יתרה הוא ירוע וזה כי ערך בקע הקשת שלה הנעלם אצל בקע צלע **בג** הירוע שהוא יתרה הוא כערך מספר הס' אצל בקע צלע **אג** הירוע כמו שביארנו ועל המנהג הזה היתה ירועה לנו מרת בקע זיית **א** הנשארת גם היא הנה נהכרר איך נודע ע"פ הסברא מרת זיית **א** וזיית **ג** הנשארות ומרת צלע **בג** ע"י שהיה ירוע לנו מהחלה מרת צלע **אב** ומרת צלע **אג**.

ועתה נציע שהיה ירוע לנו מתחלה מפנות משלש **אבג** זה היה צלע **אב** וצלע **בג** החופפים וזיתו זאת הנצבת ונאמר כי אחת אחת מנ' פנותיו הנשארות תהיינה מחמת כן ירועות לנו על המנהג הזה והוא שנאמר כי ע"פ המשפט עיקר השני הוא ערך בקע תשלום צלע **בג** הירוע והוא מספר ראשון אצל בקע זיית **ב** הנצבת שהוא ששים והוא מספר שני כערך בקע תשלום צלע **אג** הנעלם והוא מספר שלישי אצל בקע תשלום צלע **אב** הירוע והוא מספר רביעי ועתה כשנכפול הראשון כזה הרביעי ונחלק הנקבץ על המספר השני הירוע יצא לנו ירועה מרת בקע צלע **אג** שהיה נעלם ואז ע"פ העקר הראשון נחשב ונדע מרת בקע זיית **א** וגם מרת בקע זיית **ג** הנשארות.

ועוד נציע שהירוע לנו מתחלה היה מרת **ב'** וזיתו בלבד ונאמר כי השאר יהיה מחמת כן ירוע על הדרך הזאת והוא שנאמר כי ע"פ העקר השלישי האמור הוא ערך בקע זיית **א** הירועה והוא המספר הראשון אצל בקע זיית **ב** הנצבת שהוא ששים והוא מספר שני כערך בקע תשלום זיית **ג** והוא מספר שלישי ירוע אצל בקע תשלום צלע **אב** שהוא יתרה והוא מספר רביעי נעלם ועתה כשנכפול מספר השלישי במספר ס' ונחלק הנקבץ על הראשון שהיה ירוע יצא לנו הרביעי הזה ירוע והוא בקע תשלום צלע **אב** שהיה נעלם וע"פ לוח הבקעים

ספר אילם

נחשב ונדע אותו ואחריו זה נחשב ע"פ העקר הראשון ונדע מדה צלע **אג** וצלע **בג** הנשארים .

ועוד נציע כי הירדוע לנו מתחלה היה מדה צלע **אג** ומדה זויה **א** ונאמר כי השאר יהיה לנו מחמת כן ידוע ע"ד הזאת והוא כי על פי עיקר הראשון נחשב על המנהג האמור ונדע מדה צלע **בג** וע"פ עיקר השני נחשב ונדע מדה צלע **אב** ג"כ וע"פ העקר הראשון נדע מדה זויה **ג** הנשארת .

ועוד נציע כי הירדוע לנו מתחלה היה מדה זויה **ג** ומדה צלע **אב** שהוא יתרה ונאמר כי השאר יהיה מחמת כן ידוע על המנהג הזה וזה כי ע"פ העקר הראשון נדע מדה צלע **אג** וע"פ העיקר השני נדע מדה צלע **בג** הואיל וערך כקע חשלוס צלע **אג** הירדוע והוא מספר ראשון אצל כקע חשלוס צלע **אב** הירדוע והוא מספר שני הוא כערך כקע חשלוס צלע **בג** המבוקש אצל מספר הס' וכשנחשב לזה ע"ד האמורה למעלה נכוין ונדע מדה צלע **בג** המבוקשת ואח"כ נחשוב לזויה **א** ונדע אותה ע"פ משפטי העיקר הראשון הנה נתבאר כיצד נחשוב ע"פ ג' העיקרים האלה האמורים לכל משלש מאלו שהוא בעל זויה אחת כלכר נצבת ונכוין ונדע איזו פנה ממנו שנרצה לכשתהיינה ידועות לנו מתחלה מדה אחת אחת מאיזה ב' פנות ממנו שיהיו עם הזויה נצבת ואם יקשה לך זה שיסדרנו כביאורים האלה ואמרנו כי ע"פ לוח קשתי העגולה ובקעיהן נחשב ונדע מדה צלע ומדה קשה הזויה לכשתהיינה בקעיהן ידועות ע"פ משפטי העקרים האמורים והאמר כי זה לא יספיק הואיל ובקע אחר משותף הוא לב' קשתות המתאימות א"כ נסתפק ולא נכיר איזה מהן היא המבוקשת לידע אומר לך כי בשכיל זה הקרמתי והודיעתיך למעלה דין שש המדות שיש לפנות המשלש הזה העשוי מג' קשתות שמעגולות גדולות ובעל זויה אחת נצבת בהתיחסם זו לזו כמו שהן ערוכות בלוח הקטן שערכתי למעלה על פיו יתכרר לך בכל משלש מאלה וחכיר הקשה המבוקשת איזו הם מהשתים המתאימות אם הגדולה או הקטנה .

הכתב הזה כתב כהר"ר יש"ר לאהרן משרי יהודה קציני
העם מתנצל על איחור תת תשובות על שארותיו .

אילן ששרשיו מרוכין וענפיו פירות טעונים אשר לנבה ארוים נבהו וחוסן לו כאלונים לא דמה אליו כיפיו מכל עצי עדן לפניו עלה כלו קמשונים יפה ענף וחרש מצל כסעפותיו כל עוף השמים קוננים עלהו לחרופה לנפש דאבה ואוכלי פרוי ינוכון בשיבה יהיו דשנים ורעננים אבי הענוה צדיק מושל ביראת אלהים והיתה לו אוצר וסגולה הוא יסד המעלה ונהר יוצא מעין הסוכב את ארץ ההוילה הוא אדוני תחכמוני עדינו העצני האלוף כמוהר"ר יצ"ו .

כמעשה לבנת הספיר לנגד עיני כקול יי אלהים מחהלך כגן נשמע כאזני וטעמו כצפוחית כרכש בגרוני וריחו כריה השרה אשר ברכו יי גרדם הייתי בבית החפשיית מתחכא כמערה ואגרתך הקיצחני נשקע כמצולות מים עמוקים עצה

כלב איש וידך החזקה שאכתני נאחו כסכך ההיוונות כודר כמועדי קורא לתכונות
 הצוצרה כרמה חשמיע וגורחך החרוצה כקול תרועה מתוך ההפכה כציצה ראשי
 לקהחני . בער האשנב נשקפתי מאספקלריאה המאירה והנה השמש יצא על
 הארץ באה הצפירה מאירה כשפרפרא נחמלא ביהי כלו אורה וחיפע עלי נהרה
 כי נר מצוה ואור תורה אי בעיה אימא קרא אי בעיה אימא סברא את זה חזיתי
 ואספרה מה קול הזה אשר באוני קול נאה קול הדר קול משוכח ותפעם ריהי
 פעמין זהב ורמון שראשי נמלא טל כטל חרמון . שמחתי ששתי כעל כל הין
 כחתן יוצא מחופה ככיא אלי אחר מן השרפים וכידו רצפה חוכה רצוף אהבה
 כמו שח"ר נשקפה כל אמת אלוה צרופה מים קרים על נפש עיפה שחיתי מציתי
 מייערת דבשה וצופה שם הכדולח ואכן השם כל אכן יקרה חסותי ראיתי אור
 גדול כאור המנורה הטהורה ושבעה נרותיה עליה שבעה לכותרת לשון הזהב
 והאדרת וגלה על ראשה על רצפת כהט ושש ודר וסוחרת ואני בתוך הגולה כנגב
 במחרת טובה תוכחת אפילו מגולה אך כשהיא מאהבה היתה טסוחרת מי זאת
 עולה מן המדבר מקוטרת מור ולבונה אר"ח על גבי לכנה שמח לכי וגל ככודי
 היתה לי עדנה ותאורנה עיני מאור החמה ואור הלכנה סונה כשושנה כנ' שערי
 כינה אש שחורה ע"ג אש לכנה מגדל דוד בנוי לתלפיות קרית חנ"ה כל צפור כל
 כנף שמה קננה כל מאורי אור בשמים כל חמונה כצפיתי צפיתי אוחותיך ויהירו
 כוור הרקיע וככוכבים מראיהם כמראה הלפידים ופניהם פני להבים פורשי כנפים
 למעלה כמעשי הכרובים איה סופר איה שוקל אשר יעשה כמעשיך וכגבורותיך והיו
 גבורי כח בערך כלטאה וכה ואשר החכמות וההכונות מעליהם מריקים ככדים
 הרקים וכמתלהלה הורה ויקים וחרוצי המליצים נגשים נסים שכים רצים כסוחים
 קוצים קצוצי כנפים כחפשם כך ככף הרוצצם כרק כרקת ותפיצם לא תירא מקול
 מחצצים חצציק יתהלכו כם תשלח אותם רצוצים חופשים נרפים ונחלשים מטילי
 חלשים כוז אנשים אשתוללו אבירי לב לא מצאו כל אנשי חיל ידיהם ורגליהם
 לפניך ושרים כח"ללים לא יתיצבו לנגד עיניך כצורים יבואו ויטמנו כעפר מפני
 פחדך ומהדר נאונך כי נשבעתי אם שלמים וכן רבים גדולי כהניך השומעים אמרי
 פיך המשחששעים כמתק הניונך ומריחים כרוח ניווח פטום הקטורה אשר כונן
 כהנך נרדך וקמנוך השותים מנחל עדניך גם כי ראו הליכיתך עקבותיך לא נודעו
 להם יחפשו עולות חמנו חפש מחופש ירכו הסמנים ומינים ממינים שונים מעלה
 עשן כל שהוא וכמתכונות לא יעשו כמוהו ויקראו את שמו מן כי לא ידעו מה הוא
 לא בא כבושם הוא .

סוף דבר הנה זאת חקרנוה כן היא כי כל פה לך יורה וכל לשון תקום אתך
 למשפט המליצה חרשיע המה זכוכי מות יבאישו ואתה לבדך שמן רוקח
 חביע מקום אשר דבר המלך ורחו מגיע ולי מה יקרו דברך וריח שטניך שמן
 חורק שמך מה נוראים מעשיך ומה יפו פעמי קולמוסך אותותיך לא ראינו כוולחך
 ואכותינו ספרו לנו כי לפנים זאת בישראל אנשים רשומים סגולה מכל העמים האמים
 יעשו כרשמיך כי אראה שמך פתילך והוחמך אוריך וחומיך אומר כרוך אתה
 וברוך טעכך לולי כעם קול רעמך כגלגל העליון שכראשי וקול שאון מעיה וקרוש

שכמותך אח קולך שמעתי וחרגו כמני ובשרי נעשה חרודים ורנע עורי כאמרך אלי כעשה ולא העשה השב תשיב על הספרים ואל תאחר יותר לשלם הנדרים ודי לעסקן כדברים לומר השב על הספרים ואת היו"תר תחרים. היתקע שופר בעיר ועם לא יחרד ואף כי אנרתך מתחפשת מכוסה כצעף מעולפת בכגרי השרד שאננך עלה כאוני ואשמע את הקול מדבר אליו כצלצלי שמע פעמונים ורטונים לשון של זהורית מלבין פנים ואפילו הרפאים ירגישו ואשר בתי חמר שוכנים כי יכרו עליהם חברים יקיצו יתעוררו אף ישיבו לאמר אבל לא אשמים אנחנו כי כנים. **אמנם** כאשר קבלתי שכר על הדרי"שה אקבל על הפרישה כי שיה ושיג לי כל היום כחורה צוה לנו משה מורשה ולואת יקרא לי אשה כאשר עד הנה אהרי האוכות הידעונים אשרים וחמנים ספרי היונים סרבים וסלונים הלכתי ולעסוק למלאכת השמים כונים ותוכן לבנים עם לכן נרתי ומאחרי יי עיון הנמרא סרתי ובעקבות אבותי הקדושים לא הלכתי וזה נרמו לי למודי הנעורים חצי גבור שונים העיונים הפלוסופיים לא נתנני השב רוחי אחרי רואי ואהיה אצלם אמן כל ימי צבאי והמה כבשים לכבושי סוף חבוש לראשי אשר ככח הרוחה ממסילה העולה בית אל הרף הישרה דחוני וככח המושף משכוני בעבותות חרשים לצורד הנפשים ובשמים החרשים רעה הם מכקשים ישתקשקון רעיוני ברחובות החקירה צולע ופוסח על ב' הסעיפים נרפים הם נרפים וכאשר חושי שכלי התקדשו למדי זכות אבות עמדה לי והריקו עלי גשמי רצון וברכה עד בלי די הרגשתי ככח המכשולים ההם פורשי רשת לרגלי אשר כשחתם נתפשו זממי וחמרת ימי אשר חשבו לדחות פעמי ואחרי החקירה השלכתים אחרי גוי ובטלתי כעפרא דארעא ולא יוני עוד ויוני ועיני רעיוני להיות כהים ולא יגרסו כחצץ שיני להיות קהים ואדרה כחורת אל כל שנותי אדרם עד ביה אלהים. על כן התמהמהתי ואחר עד עתה והעוסק במצוה פטור מן המצוה נקני אדוני נקני וכבסני מעוני ואל תרדפני עד חיובי.

ועתה אתה ברוך יי למה הרגותני להעלות אותי משפל מצבי מחורי עפר וכפים ומנקרת הצורים אשר לחפור פירות ולעטלפים ובין ככבים השים קני כאחד מצבא המרום כמרום כעגלה בצפין ועקרב כדרום ואני כערער בערבה יבש כחרש כחי וכשמיר ושיח מי יתנני כחציר גנות בראש גנים גניך או נחבא אל הכלים מסתתר מבית ביתך ועד לחכמים מקום יפה פרי זית ולא תעלה כמעלות על מזבחי מזבח אדמה ואני אדם להבל דמה ובכיתי אין לחם ואין שלמה סולת לעוגות קמח לעמלן של טכחים לשום על פי קדרה לשאוב הויהמא למה תעלני כחצי ימי לעילא מכל שירתא ושכחתא ונפשי אנושה כמלונה כמקשה ואני עני מכל הכסתא ומכל דעת אביון צל הקקיון וכסכה שצלתה מעוטה מחמחה. **וענותך** חרבני וממים רבים כמר מרלי תשני הארכת כשיר המעלות לשלמה אלהים ומירות חקיך שירות היכלך שכחית למענית כמנצח על השמינית והנה למררנתי כצל המעלות אשר שב עשר מעלות אחורנית כי הגדלת על כל שמך אמרתך לשאת אותי על כנפי נשרים בראש צורים וכאשר ישא האומן את היונק כרוח אפך רוח נדיבה כעונה אהבה ואחזה חכסה מומי וקלוגי בתקות חוט

השני הגוב והגוף והסחוס ככצק סרקי ערכה ובנקבים ובחורים ההן בקולך קול עז קולן של סופרים קול צללו שפתי וצללו שערי עשתונותי צללו כעופרת במים אדירים והלואי כצלו של אילן או כצלו של כותל שיש בו ממש אלא כצלן של דב"ורים • קיין כל עוד חוסיף עלי הגרע וכל יודעי ומכירי אלי יביטו ויכרתו משם זמורה כי אצלת מן הרוח אשר עליך על שבח על שבה וטלאי על גבי טלאי ועל כל כבוד הפה חבל כדי לעשות און לקופה גמי כדי לעשות תלאי לנפה חכ"לים נפלו לי כנעימים ותשאני רוח על ההרים הרמים חוס וחמול על התוארים היקרים כי נעים כי תשמרם בכטנך ותקשרם לנערותיך ענקים לגרנרותיך יהיו לך לברך או החלקם לאזופי המיניך ושמן הטיב שיווד על פי מזותיך הקריבהו נא לפחחך צר לי המקום בכיתי ובעירי הקטנה מהכיל ולמה אהרה עמל ורוח ואלד און וכיולדה אפעה יאחזני חיל ופי מדבר יחיל כי קצר המצע מהשתרע וכל המוסיף עלי גורע כאילו בחור זורע אשר מטעיו משריש ופורע לא ייטיב כי אם ירע ואם הוא עם רע מתרועע למה ירע רע .

האמנם ישב אלהים על הארץ גם כי השמים ושמי השמים לא יכלכלוהו וטנופי החמר לא יכלכלוהו ואחד מהמריקים מכרכתם ולא יפקר מעצמותם דבר היא פתי"לה המדבר"ר אשר מטצוא הפצץ ודבר דבר חודיע בעמים עלילה לשם ולתהלה כי הכבוד במכבד והמעלה ולא יכוזו לאור האורים בשלוח ניצוציו על פני חוצות ברפש וטיט עד שיפוח היום ונסו הצללים ובהעלות הענן צל הארץ יעלם גם עלה כי אין לכלוך בו וטומאה לא ננעה כבשרו אלא עוד הוא זיוו הוא הודו הוא הדרו והפועלים הטבעיים כאשר אמרו חכמי המחקר יהפכו הנושאים לטבעם כי החם יוליד חם והקר קר כן ארחות בעלי התוארים יחלקו מככורם שכס אחד לאחרים המשפילי שפל וננכה המנכיה ומרים ידעתי אדוני ידעתי כי יי האמירך על כל בני זמנך הברילך מראש משחך לקצין וראש עשך ויכוונך בחמונה נפלאה עליונה היתה לראש פנה אשר תלאה יד הטבע להשיג לתת אותה למתנה היתה לך למנה מלידה מבטן ומהריון יצירתך היתה נכונה שדים במקום כינה כתר הורה וכתר כהונה עיר בצורה קריה נאמנה בנין משוכלל בנין מקיים מטע יי להתפאר הכנה נאותה הגונה לכת המלך השורה עליך השכונה באהליך ובארמון היכלך כמה זווג זה יפה כמה אכסניתך נאה יהי שלום כהילך • מראשית עריסותיך בהיותך רך ומשוח מהשמן הזרעוני הנהיגך הרגילוך במזון המשובח הקרוב לחיוני ואח תולעת השני הלכישוך בנדי שש מחלצות אמון עלי תולע היתה ולא חסר לך מאומה מכל אשר אויה וממעדני מלך נפשך רות מצנע כחדרי חדרים נשמר מרוח רעה כל יכה כך שמש ושרכ וקרח הנורא ומו"רא לא יעלה על ראשך לבלתי שמע קול רעש ורעם כרד ואכני אלגביש אם יחשוף יערות או ישבר ארזים ואם יי עושה חזיום ואהה שוכב לפני לפני כרהיטי כרותים וקורות ארזים סמוך כאשישות רפיד בהפוחים כאחד מכני המלכים מור וקציעה נרד וכרכם לריח ניחוחים ממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים • הן כל אלה סדרי ההנהגה גדולי הערך לגידול הילדים העתידים עורר הכחות המושקעות כמהמורות הזמר גויתם ולעמוד לשרת בחצרות המלכים ובטירותם וכבא עהם יהיו נשיאים לאומותם התמידו לך לא פסקו ולא

שינו את הפקידם עכדי אביך עד אשר נכנסה ככלל כעלי הכחירה נזרת
ונשמרת מכל דבר רע. וגם אמנה באמנה אותך הזרתך צור המעטירה עיטרה
אותך כעטרות המדות החשובות הפליאה עצה הנדילה חושיה להושיכך בכני עליה
על ידי עושי המלאכה בהפלת השקירה להלבישך מעיז התרכובה המדינות ללמדך
ספר ספור כל סתום לא עממוך וללמדך אומנות נקיה וקלה זאת החורה
לעולה עד שהכושכלות הראשונות והמקובלות מרכיחך השרישו שרשים גדולים
כנפשך וחקקו רשמים חוקים ככוחלי מוהך ואפילו כל רוחות שכעולם באוה ונושבות
כנדרך אינן מזיוין אותך ממקומך לא תחליף הצבע ולא המיר הטבע וגם אתה תלך
ככח האכילה ההיא שהאכילוך מקטנתך המולידים הראשונים הטבעיים כראשית
השנים שהשפיעו כחותיהם בכנין וכמהכנות הלכנים כגוייך וכחרושת המזינות
יסודותיך עד כואך אל הר האלהים לא תמיש מהוך האהל ולא תהדל לחתור
ולחקיר ולחפש באור אבוקתך על כל נמצא גשמי ורוחני הנופף ירך על כל המר
וצורה הנביה כנשר לא דמה אלך צפור טהורה כל כנף ואברה ידיך לא אסירות
מלדמות הצורה ליוצרה ולהוליד סעיפים וענפים ופארות תפרח כחמרות עד היותך
לעטרת צבי ולצפירת תפארה צור תעודה חתום תורה ממך יתר ממך פנה משען
ומשענה ולא תשנה ממטבע שטבעו חכמים הוריק להיות ירך על התחזונה כי אם
לכנה תקרא אם למסורת ואם למקרא וזה קרא וגם אני שמעתי מפי
הגבירה ואימץ מרץ הפעולות המעולות והסגולות הנפלאות המשתלשלות ונגלות
מהגלות הפנימיות גלות עליות יהי מקורך כרוך. ואדוני קנני ראשית דרכו עבר
עולם קדם מפעליו ורכ נמוליו עמדי אח"כ בחבה יתרה ובמה אצא לקראתך חמורת
החשורה כמה אקדם פניו כמה אכף כמה אכפרה. לכן אדברנה נא עם החשובות
על השאלות אשר נשאלתי מגבר חכם דר כנהורא אך ורק ירחיב הארון לי המועד
ח' ימים עוד או עשור מעצור לרוחך יהיה ואשיכך מילין כפי השנת ידי שכלי
זאם סך הוא כערכך מחול לי והשוואות הן ועטרות לראש משכיר מלחמו לחם
אכירים לנכרים כמוני גולה בארץ מרחקים על זאת אשא כפי אל דביר קדשך אם
נא מצאתי חן בעיניך מלפניך אל תשליכני ורוח קדשך אל תקח ממני כי שיהתך
הנחמני וכלכתי הנחמי והקיצותי היא חשיחני זכרני כוכרון טוב ולכל חפצך תבחנוני.
ואני תפלה לאל נורא עלילה יסיר מעל אדוני כל המחלה יגדל שמו ויכון כסאו
יארז ימים יראה זרע חכמים והיו צאצאיו לאות ולמופת כל הימים בקרב ישראל
יעהו האל מעלה מעלה על גפי מרומי ההצלחות האמתיות והמדומות וישם שמו
לעילום ויכרך אותו ואה כיתה בשלום כנפשו הרמה גזרת ספיר וכחם אופיר הצובה
מצור ההכמה ונפש וחפץ הנצמד לעבודתו נרצע באונו כמרצע לשרתו ולסכול גזרתו
גיטה שכמו.

הצעיר יוסף שלמה רופא טבעי בן הרב המופלג
הנאון כמוה"ר אליהו דלמדניו נר"ו איש קנדיאה.

ואלו הן ההשכות של מה'רר יש"ר על כל שאלה ושאלה של החכם הנ"ל.

החיים קצרים והמלאכה ארוכה והזמן חר
והנסיון מסוכן והמישפט קשה ולא בלבד
הרופא צריך שיהיה מוכן לפעול הראייה
אלא גם החוכמה והנצבים והחצוניים :

בואה ההקדמה הנעימה המתיחסת לכללות הספר כקוצר דבריה וצרות מליצתה
יחנצל הישיש הנכבד על העלותו על ספר למודי זאח המלאכה אשר היתה
כבודה בח טלך פנימה כמוסה והחומה כנגוכי יחידי סגולה והרופאים הקדמונים
ימסרוה איש לאיש ררך קבלה בע"פ ולא כמגלה כי לא נתנה ליכתב וגם זה
לאחר מעיר עיר וקדוש אב לבנו ורב לתלמידו לצנועים ולהגונים ומנהג זה נתפשט
בין היונים גם כשאר החכמות כנראה מתרעמות אלכסנדר המלך עם ארסטוטלים
על שכתב ופרסם ספר השמע והתנצלותו עמו כפי מה שהציע אנרוחיהם פלוטרקוס
כספור חיי אלכסנדר וכעין זה כתב גלינוס כס' עצמות הכחות הטבעיות ואמר ז"ל
אריסטו טלים והיאופריסטוס כתבו קצת מספריהם להמון אבל השמועות לאהובים
עכ"ל. ומה א"כ הסכה שהגיעתו ליכנס כזה לפרסם להמון תעלומות חכמה ולגלות
מצפוניה ויסר צעיפה ופרע את ראשה ולמה פרץ גדרותיה וארוה כל עוברי ררך
והלא כה דברו כאש לאמר צו לצו סוד לאחר אל חגל והוא שך דרכה בסירים
והכיא עצמו כמסורת הכרית כנראה כהלצה המפורסמת שבועת אפוקר"אטים.
ועל זאת ישחוטם כל קורא טופס שכועתו והיה כשמעו את דברי האלה הכתיבה
כספר ההוא לכלתי סור מן המצוה ללמד החכמה הזאת כי אם לירידים
ולתלמידים החמודים יעשה בשרו חרורים ויחרר חרדה גדולה והיה רק זועה לאמר
איך נאמן בכריתו וקיים כמאמרו נהפך לאיש אחר בקנותו שנה את טעמו ומרה
את דברו. לכן שעפינו ישיבוהו למה ישכת בין המשפטים כשמוע שריקות עדרים
כי יורו כך המורים קול ענות אנכי שומע עליך ישאנו כפירים.

ועתה מליצי אהובי רעי האספו ונבוא אל ערי המכצר ורוח מבינתך תענם הם
כל בשר והוא כוחן כליות רוממות אל כגורנו וחרב פיפיות שפתים ישק
משיב דברים נכוחים מפיק מרגליות לאמר שמעו שמעו מלתי וידעתם את תנאותי
כי יסכר פי דוברי שקר וענתה כי צדקתי לפני כל יודעידת ודין המשכילים ויהירו
בסוב הכלית כונתי למען רבות מופתי ונסיונותי כקרב הארץ ויקחו הבאים אחרי
את כרבותי כי זקנתי ושכתי ועדיין לא הגעתי לרועה כקר בואה המלאכה שכתי
וראה היותה רחבה וארוכה כערך ימי שנותנו הקצרים ואל יתהלל חכם כחכמתו
אפי' הזריו כמלאכתו ושלם כדעתו שיוכל להתחיל ולחקור ולדרוש מעצמו כבשרשיה
ויסודותיה ויכנס כבניניה ועליותיה עליות מרווחות ולברוק כחורים ובסדקים ומסדר
עד הטפחות עד הגיעו להכלית שלמותה ככל חלקיה כלליה ופרטיה כי ירחק
ממנו הדרך וכטרם יוציא פרח ויגמול שקדים ימות ויחלש ונמצא יגע לריק ולבהלה
ולשוא הרבה רפואות אין תעלה אם לא שיעור כספרי מי שקדמוהו כזמן והיה לו

כיהד כמקום נאמן אשר באורם יראה אור ויקל מעליו המשא הכבד וכל הדבר הגדול והקשה ישפטו הם ויחפש באמתהויהם וימצא דברים מתוקנים מסולתים ונכונים ועל דבריהם יבנה גם הוא בנינים חדשים ויעשה כונים וכן יעשה דור דור ודורשיו והכמיו כבוד חכמים ינהלו האהרונים עשר ידות להם יותר מהקדמונים כי בהצדדים יחד הרשים גם ישנים כרב שנים יודיעו חכמה וידוע שקל להוסיף מלהמציא בכל חושיה וכזמה זהו הורף ראש דבריו אמת המיכן מקצור אמרו וגם אמנה לולי החשק המוטבע בלב גריבי המשכילים להועיל לבאים אחריהם בחבורים יקרים שבהם זרח כחשך אור לישרים ואם מסכת קנאה או עצלה כאשר יעשו הקדמונים היו נמנעים מלכתוב ידועותם ועמם חמות חכמתם או היינו בכל דור דור כחולמים מאלמים אלוטים רקים ונעורים ממששים כעורים בשערי החכמות ועיר פרא אדם בכללו צאנה ואלפים כלם וגם בהמות שדי וכן איש את רעהו יעזורו שטו העם ולקטו איש כפי כחו והתחלקה המלאכה להמשה חלקים גדולים הן הנה חמש כנות הרפואה ר"ל טבעית סבויתית או התפעלוית או הווחיית רפואיית שומרת ותחינה להם לנשים וכל אחת ילדה בנים וכנות ואיש חכונה ימלא חפניו מהם כפי מה שכתבו בספריהם האבות אשר הולידום ויהיה מאסף כל האמונות והדעות והנסיונות והיה לאית ולמופת לרבים .

הלא הראה כמה גדולים ונכבדים כלו כל ימיהם במלאכת הנתוח ולרעת כל פרטי חלקי ואברו הב"ח ותועלתם ואחרים כיריעת הפשוטים הלכו וסבכו כל העולם הלילה מעקרב לעגלה ומטלה עד מאזנים והיו לנו לעינים ואחרים עסוקים כלבד בהרכבה ותיוקן הרפואות הנקראים רוכים כלבד באמונות היר הנקרא כירורגיאה וכן בשאר חלקיה זה נקרא חשוב בעיוניה וזה בקי במעשית צא ולמד מהם ולך להם בלחמם אם תוכל לקבצם כלם כאחד כילקוט שלך בשלמות ומי לא ידע בכל אלה שהם מבקשים כל דעתו ולבו של אדם שיהנה בחורת כל חלק וחלק מהם יומם ולילה אם ירצה שתעלה במצורת עיונו ותקרא קנינו ובפעל ושאי אפשר שאחד יושלם בכלם ואם כך הוא כשהדברים ערוכים בספרים לפניו כאשר בזמננו זה אשר מלא על כל גדוהוניהר ההכמה אילו היה צריך להמציאם ולחקנם על אחם כמה וכמה . וְזֶה האדם הגדול הוא הראשון בזמן ובמעלה וכל יקר ראתה עינו טוב עין הוא יבורך אשר נער הצנו וירק את חניכו רעיונו מרב עצבונו וחרונו על רופאי זמנו עמל הכסילים חיוענו להקים סכת המלאכה הנופלה ול גדור פרצותיה מחמת החועים ההטאים כעלי הנסיון הנקרא אימפי"ריצי אשר להפסד שכלם ורוע מעללם לא ידעו לקבץ הפרטים חתה סוג אחד ולכללם חוה מהתלות והרכוב דברים בשוהות ההפלות ואם לקטו עתרים כ' ג' נגזרים גם הם היו כידם כאכני גיר מנופצות והשתהו נהרסו' עד ששמו המלאכה המפוארה לכרמים נוטרה וברומי העירה קו קו ומכוסה ולאבן מעמסה ולשמצה בקמיה גרושה כמה מאת שנה ועלה באשה ותעל צחנתה כי החלמידים הרעים חללו יפעתה ועתה הגיע עתה עת דורים הגה חדשה ושכתה הסירה בגדי אלמנותה ותעד נוטה וחליתה ובהיכלה כלו אומר כבוד והיא שמחה וצהלה כי הרחיב ה' את נבולה ככוא גואלה ויואל האיש להאדירה ולהגדילה ולרשום ולכתוב בס' דברים נבחרים קצרים בקע בצורות יאורים

הנאמרים כאמת ובצדק כל אמרי פיו אין בהם נפחל ועקש אשר יוכל ללמד ע"פ קטן כגדול מבין עם תלמיד והיו עיניו ולבו בהם כל הימים כי קרוב אליו הדבר מאד לקצורם וערבותם וכן בכל תשיה יהגלע לפי שלא נקרא יודעים אלא כמה שאנחנו זוכרים כאשר כתב אבי המלות היקרות סיני"קא . ובכלל דבריו רצה לבאר היותו מכת הרופאים השכליים הנשענים על ההקש והנסיון ולא מכת הרופאים הכוללים הנקראים מיתו"דיצי האומרים לתלמיד ימהר יחישה מעשהו כי יוכלו ללמדו הרפואה בחצי שנה ובקלות רב אין צורך לדעתם לחקור ולדרוש כטבע האדם ומוגו וקנין גופו וכחו והרגלו ולא בשנות חייו וזמן השנה והמדנה לא בסכות החולי ולא במקום הכיוב אלא חספיק ידעה החולה לבר כאשר ביארנו במקום אחר מדותיהם וכבר חקק אחד מהרופאים הנקרא פרוספיר אלפינאש בוגננו בספר דעותיהם ואופן רפואת כל החלאים לפי דרכיהם אבל לא עלה בידו מהשחשכ לחדש הכת הישנה ונשכחה כמה מאות שנה וכי מששו את כל כליו היה בעיניו כל שומעיו כמעהע ולא הצליח למשוך ולפחות התלמידים בנעימות דבריו והלביש את עורת גריו העוים על ידיו ועל חלקם צואריו . כלל העולה מכונתו כזה הלמוד הוא שהמלאכה ארוכה בערך ימי שנותינו שבעים או שמונים שנה והוא צריכה לזמן יותר ארוך להשיגה ולקיום דבריו אמר שהזמן חד פי' הולך ועובר ואין כאשר החרב חדה הוותכת כהרף עין עד שלא יוכל האדם מהנראים ונקרים פעם או פעמים ליקח ראייה ולבנות למודים כוללים על כיוצא בהם לדעת להתנהג כבוא העת והעונה כי אין חכונה וקיום זמני להם לפי שהגוף מקבל השנויים מהסכות החצוניות והפנימיות ואינו כמצב אחד מתמיד יציב ונכון . ובעבור זה קשה מאד להשיג החכמה הזאת אם לא כאורך ימים ערן ועדין ושמושים שונים מצירף לזה למה שכל ידעה ולמוד אמנם יושג באחד משני דרכים בדעת הרופאים הרוגמאטיצי השכליים או על דרך נסיון וכחינה או על דרך היקש ומשפט שכלי הנה הנסיון ידוע מה נורא ומסוכן כשכיל מעלת הנושא וחשיבותו כי האדם עץ השדה או כחמר ביד היוצר . לא דרכי הרופא ומעשהו כמעשה חרש ברזל מעצר ופעל כפתם בטקכות יצרהו ולא כחרש עצים נטה קו יתארהו בשרד יעשהו בטקצעות ובמחוגה יתארהו או כעושי מלאכה על האכנים והחמר היה להם לחמר כי מעט ההפסד שיקרה מהשגנה בפעולות כאלה בעצים ובמתכות וכלי חרש אשר יכושל בו . אבל עסקו בואת הגויה הרכה והענוגה אשר במחוגת אלהים מתוארת והוא כנכל וכנור רב הנימין משולבים נכוב לוחות נקבים נקבים וחלולים חלולים ערוך מאחמול ביהם וחשכון ואר"מיון על משפטו ישכ אשר כשיגע בו ככלי דעת נמהר ונפתל ונעדר מחכמת הננון יפרוק היתרים ויסתום הנקבים ויסתור החלולים ויקלקל הרוח המשובח ויפסיד קול נעימותו וערבותו וכמה יקשה וקונו אפילו לגבר הכם שומע לקולי קולות ועולה כמעלות החכמה בקי ואמן כאסף והימן כן הוא הגוף הכלוי משכן השכל מקרש ה' כוננו ידיו נתון בידי הרופא וכמטרה לחץ יכין פעולותיו אל בריאותו וקיומו כרצונו להמית ולהחיות כגלוי וכסתר ואין מידו מציל ולא יקרהו עון בדבר הזה ואין מכלים ונהן כפללים וכמה קל ההפסד וקשה החקון כי לא ידע אנוש ערכו ויחס נגוני ולא למשמע אוניו יוכיח הרופא כאשר יעשו המוסיקו

הלא מצער חטא בו ואולח אדם חסלף] ררכו ונפש הוא הוכל כאשר יגה איש שור ומת . וחלילה לאיש שונה ופתי מלין יבחן אשר לא צדה ולא ידע מפי הראיה או השמיעה כל העולה על רוהו ולא יחוס עינו על דל ואכיון כאשר לא יחוס על הקיקיון אשר לא עמל בו ויעשה אדם כדגי הים כי כל מרע ולמוד איננו שוה בנוק אחד האישים הנכבדים אעפ"י שממנו ידע להועיל לכמה אנשים לא כן יעשה לקלקל א' כדי שיחקן אחרים ועור כעד עור כי בעלם אלהים עשה את האדם . ואמר משיח אלהי יעקב טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו . ופי צדיק גלינוס יגה חכמה שאמר ז"ל מה שהנסיון לא קיים בטחונם הם כלם מסוכנים ותכליה הנסיון שבלי רעיון הוא כאמת לחולה אכדון וכליון .

והכלי השני אשר בו ישחמש הרופא היא ההיקש השכלי והמשפט לאלדים הוא כי מי בעל דברים יזולט ההסכמה הן בענין גזרת הפעולה הנאותה הן בענין העתידות והמקרים שיבואו אם למות ואם לחיים כי כל חכם לב ומוסיף דעה יוסיף יותר להספק ככל אלו כי על כן רכבו הכהונה ונתחלפו הרעות ונכובו המחשבות מאד בזאת המלאכה יותר מזולתה שכל זה יורה על קושי העמידה על האמת בה כאשר להיפך אין שום מחלוקת כחכמת המספר והשעור לכיאור אמתת הלמידים שבהן כי האלהים האמת לא הנגד לאמת אלא הנראה אמת המדומה הנשענת על הקדמות כוזבות וראיות הטעאיות הנגד לאמת האמתיות ועתה אם בעל נפש אתה רכה צכאך והגיון לכך וצא נא אתה והלחם באחת הרעות הוכח תוכיח בראיות מופתיות ותכדיל בין קרש להול כי אינך יודע איזה יכשר הזה או זה אם שניהם כא' טובים לפי הנראה .

וכת בעלי הנסיון לא ירצו כמלת משפט על ההיקש השכלי כי זה כלי לא יצלח לדעתם אלא שהחפץ על הבחירה בדברי הרפואות וידיעת והבדלת המועיל מהבלתי מועיל וגם כדבריהם כן הוא אומר הישיש וצדקו דבריו כי לנער היולד אשר כרת שרו וכמים רחץ למשעי והמלח המלח וההתל חתל ואחר כל אלו מת או נחרפא מי הגורם מכל אלה מי יתן ואדע .

ואחר שכאר הסכות המניעות אותו לכתוב בדרך אפוריסטיקו ר"ל כולל כל סגולות הדבר בדברים מועטים וזה כעבור אריכות המלאכה בערך שנות האדם כי אמנם הקצור טוב ומועיל הן למתחילים שלא יצללו כים הלמודים הן לשמור הלמודים הן להזכיר אחר השכחה הוסיף לומר שכל הכתוב כס' זה כלו צדק ואמת לא יפול דבר אחד ארצה מכל דבריו הטוב אשר דבר . אך ורק שלא יקרה און עוות וזוסרון לא מצד הרופא ולא מצד ההולה ולא מצד המשרתים ומשמשים ולא משום סכה חצונית שאם הרופא לא יהיה זריו כעצלתים יטך המקרה או המהמם ויחסר כעצלתו מעשות ההוב המוטל עליו וכל הראוי לתועלת ההולה או שההולה לא ישים רסן לתאוותיו ויעבור ממצות הרופא או אם ישעו המשרתים כשליחותם בענין הבישול וכללות ההנהגה הצריכה לו כדרך העצלים משרתינו או אם אין לו המנוחה הראויה מאפס דירה הגונה ואם צופיה פני צפונה או נגבה או קרמה או ימה כרוחית מויקות לחיכה כפי טבע ההולי או היאסרוחה ושוממה או הומיה חמור נוער כלבים צועקים תנוק כוכה ונשים דברניות מספרות או שתהיינה לו התפעלויות

נפשויות וטרדות הלכ רוגו ועצבון ודאגה ויקיצה מיגון ואנחה נשכרה הנל פרתו
 נסתפחה שרהו ונטבעה כפינתו ודומיהם איפשר שיהיו סכת עכוב שלא יקום ולא
 יהיה ככתוב בספר התורה הוה ויכחישו הלמודים מעשה הכסתחם גם שהם
 משפטים ישרים וחירות אמת • אבל בהפקדם אלו אין להסתפק ולפקק בהם כי
 כלם אמת ואמונה .

ב בערבובי הבטן ובקיאות חהיים כעצמם כשינקו איזה
 שצריך לינקות מועיל וסובלים בקלות ואם לאו להפך • וכן
 ההרקה אם איזו שצריכה ליעשות תעשה מועלת וסובלים
 בקלות ואם לאו להפך • הילכה צריך להתבונן במדינה
 ובזמן ובימי שני החיים ובחולאים במי צריך או לאו .

אם ככל הלמודים או כרוכם לא כוון אפוקרטס כמה יתחיל וכמה יסיים ולכתוב
 דברים נמשכים זה אחר זה כי כל הס' הם דברים נפרדים כמו שאמרנו •
 בראשית דבריו אין להאמין שפתח בלי סבה וטעם מחלק הרפואות כאשר ידוע
 שתחת סוג המלאכה הרפואית ג' מינים והם האומנות ודת המזון והרפואות ונקראים
 כירורגיא דיאטטה פרמציא ומה לא התחיל בא' מלמודי הכירורגיא או הדיאטטה
 אף כי שנראה שכל כונתו כמאמר הא' היתה לדבר על דת המזון כי כוה הוא
 עסוק מהחלת למוד ד' עד סוף למוד י"ט • והנראה קרוב לשכל הוא שכהיות כמו
 שכתב הפלוסוף בשני לשמע ס' כיב שהמלאכה מהדמה לטבע כפי האיפשר •
 וכמו שמרגלא בפומיה לומר תמיד שראוי לרופא לרמות פעולות המלאכה לפעולות
 הטובות ההוות בטבע אשר כל זה הוא הנרצה כוה הלמוד הוכרח א"כ להתחיל מכנו
 בראש דבריו ובראשית הוראת המלאכה גם כי כונתו היתה להתחיל מחלק סדר דת
 המזון לפי האמת ונוסף על זה שכהיות סדר הלמוד הנכון להתחיל מהיותר כוללים
 שכלמודים כאשר במקומות שונות הודיע הפלוסוף והיה הלמוד הזה כולל שבכוללים
 היטב התחיל לבנות על זה ולהוליד תולדות • ואחר שכוה הלמוד דבר על האיכות
 הוצרך לדבר גם על הכמות וזה יעשה בלמוד הבא אחר זה ואחר כן חכף יתחיל לדבר
 בדתי המזון שוה היה עקר כונתו כוה המאמר כמו שאמרנו • **ואולם** באיזה זמן
 ראוי לתת הרפואה ואיך היתה ההרקה יבאר כלמודים האחרונים של זה המאמר
 העולה מרביו א"כ כוה הלמוד הוא להקדים כלל גדול אשר ישוה הרופא לנגדו תמיד
 ויסתכל בו כמו במראה ככל פעולותיו • והוא שהרופא צריך להתבונן היטב ולראות
 מהו שכשנעשה כטבע יקבל ממנו חועלת החולה כי זה טוב שגם הוא יעשה בכחירה
 וצדיה ומהו שכשיבא מעצמו מוזק שישמר גם הוא מלעשותו כירים • ולביאור דבריו
 הדע שהמליצה האומרת שהמלאכה מהדמה לטבע כפי האפשר לונחה לומר כמה
 שהטבע פועל מעצמו כי אזי פועל להכלית כאשר יאמר אצל הפלוסופים האל
 והטבע פועלים להכלית ולא לחנם וכמו כן המלאכה פועלת להכלית ומדרך התכלית
 להיות טוב לעולם כפי כונת פועלו כאשר ביאר ארטוטליס ב' לשמע ס' כ"ג
 ובפרק א' למדות גם שלפעמים טועה בדעתו וידוע שהטבע האישי מכיון קיום האיש

ועוררו ככל עני ודעהו להוליד זכר לעולם ולא לקיום הטין כמו שהטבע הכילל
 יכונן קיום והיעלת הכלל ואינו חושש לטוב או להיוק הפרטים כדעת כן סנה .
 ואילם הטבע מצד הפצר כמוכרח יעשה הווקק לנושאו ואינו מכוון ממנו אלא יבא
 במקרה כאשר הענין כחולאים . ובעבור זה לא יבקשי הרופאים בהם סכה חכליתית'
 כ"א הנ' סכות בלבד ורמיון לרכר כחולי הצלע הנה החמ"ה הוא הקרום החוקר
 הצלעות והצורה הוא הכערה או נפיהה עם קדחה ושעול וקוצר הנשימה וכו'
 והפועל הקרוב הוא הדם וזה נפל שם מצד הכרח מוכרח הטבע שכהיות הראש
 כבר ממלוי הדם הכח הרוחה שהוא אחד ממשרתי הטבע להקל מהראש המשא
 רחה אויות למטה ונפל במקום שנפל ועשה חולי רע ולא בכונת הטבע נעשה זה
 החולי אלא במקרה . וכן הפועל כשכל כל עוד שיפעל ברצונו יפעל לעולם לחכלית
 טוב ומועיל אבל אם יפעל בעל כרחו איפשר שיפעל המזיק וזה שרצה לרמוז בדרקורו
 ההוים מעצמן ולא אמר בטבע כי מלה מעצמן כולל הן המכוון הן הבלתי מכוון
 מן הטבע ונאה לפי דבורו וכאילו אמר שהמלאכה ראוי שתהרמה לטבע כמה
 שמועיל כי זה נעשה בחכלית ולא כמה שמוזק כי זה אינו מכוון ממנו ובמקרה
 הוא בא אלא שגם הוא כדרך אריסטוט' הביא הווקק בלי הגדולה כי היא מפורסמת
 מעצמה כאשר הוזכר גם בדברי הפלוסוף בכ' לשמע וכללות ההיקש הוא כך .
הרופא צריך שיחדמה בפעולותיו לפעולות ההוות מעצמן ומועילות ולהשמר
 מהמוזיקות .

בשלשולים ובקיאות ההוים מעצמם כשיצא הראוי לצאת מועיל ואינם מרגישים
 הלשות רבי . ואם יצא מה שאינו צריך מווק וכו' .

אם כן ראוי לרופא להריק הראוי ולא להפך .

ר"ל אם הלכנת מצרעת כמו באנס"רקה הריק הלבנה ולא הירוקה ולא הקיו
 דם כי הם לחמימותם כמו רסן ומתנן ללכנה הקרה ואם הריקם הרי אתה מלוח
 אה החולה לקבר . וכן בשלישית הריק הירוקה וברביעית השחורה וכן במילוי הדם
 תקיו או תמעטתו כאופן אחר וכן המים המלוחים כל אחד על ידי הרפואות
 המיוחדות להריקם ודומה לזה מה שבלמוד כ"ג מזה כתב לא לפי הכמות יחשבו
 המורקים אלא אם יורק איזה שצריך ובסוף מאמר זה כתב ג"כ אם איזה שצריך
 שינקו ינקו מועיל וסובלים בקלות ואם הפכיהן בקושי וכן כתב במאמר ד' למוד
 ג' אשר כל זה יורה שאין החפץ על הכמות אלא איכות המורקים ולכן דרדק
 במלות איזה ואיזו וכן כמלת לינקות שלא אמר להריק כי הנקיון הוא אמנם הוצאת
 החמרים המצערות באיכותם והרקות הוא הוצאת המצערים בכמותם ואחר שהשלים
 ההיקש ישיב על שאלת שואל כמה יודע איפה מי וטי החמרים המצערים כי הן
 אמת לפי הרוכ ידועים וגלויים למראית העין כי כפי החמרים שכנוף כך עין צבע
 הזורה באור אבל כשטראה החמרים עמוק מן העור ואינם בכל הגוף נשפכים בשוה
 עד שלמראית העין נראים זולת מה שהוא בפנים כמה נדע איכותם ואמר שמלכר
 שלכל חמר יש לו הסימנים המיוחדים לו המראים מציאותו ורבויו כנוף כמו
 שנחבאר במקום אחר ברפואה גם טבע החולי והזמן והמדינה ושנות החיים יעידו
 על זה עד שעל פי עדים הרבה יוכל האדם להריק המצערים בלי טורא ובכבטחן

ועיין כס' המזנים לגלגלים ובס' ט"ק · ודמיון זה יהיה איזה סימן על רכוי הירוקה הנה נסתכל באיזה גוף או אקלים דר אם הוא חם כארץ קנדי"אה ושאר המדינות שאין להם רוח גדול ממשה היום ואם בקיץ ואם בכחרותו ואם יש לו שלישיית או אירוֹפילא או ירקון כי כל אלו מורים על תולדה הירוקה וכן עם זה הדמיון בלבנה ושחורה עד שיוכל לבטח להריק כפי הורא' הסימנים כלם או רובם ועיין כפי' הלמוד הב' של מאמר הד' כי הוא דומה לזה ושם נרחיב הדבור ·

והנה ע"פ שנים עדים יקום הכר ראיא פי' ב' הלמודים הנזכרים ומהם תקיש על הנותרים · שכרדך זה ביארתו כל ספר האפוריזמוש וס' הגדה העתידות לאיפוקרא"טים בדרך קצרה כפי העתקתי מלשון יון כי לא ראיתי בלה"ק עד היום · עיר הכרתי ס' רפואות העלה כולל כל הרפואה העיונית והמעשית עם הכירור"גיא והפרמציאה ר"ל פעולות הרוכלים והנתוח וכל הצריך לואת המלאכה והס' הזה הוא מספיק לעשות כמה רופאים שבררתיו מכמה מאות ספרים ואם יש אחד סופרים שלחם אלי שיעתקום כי לא אוכל להוציאם מתחת ידי ·

עוד שאל ממני הארון להודיעך דעתי על כמה דברים ורובם נעלמים ממני ולא ירעתים כגון על פעולות השמות הן של קדושה הן של טומאה ומעשי השדיט

ואוחזי העינים וכו' וכבר קדמוך לשאול אחרים וכפרט החכם הכולל כמהירר ורח ככ"ר נתן שהפציר כי מאוד בשאלותיו וכתבתי להפיק רצונו י"ג מאמרים וקראתה

שם הספר **מעין גנים** · במאמר הראשון ביארתו הית לכל המשלשים שהם יסוד חכמת התכונה קראתיו **סוד היסוד** · במאמר השני בארתו שני המאמרים הראשונים של מיניס"טי ורב שאלות המתנועע וראשון קראתיו **חקות שמים** ·

במאמר הג' בררתי כל הערב שכותר ס' אלמיגיסטי וספר ההקפות של קופירניקוס וספר אלכיתון כמרחקי ועוכי הגלגלים ושעורי כדורי כל הככבים ושאר דברים נחמדים קראתיו ספר **גבורות ה'** · במאמר הד' הוריתי כנין כמה כלים

השייכים לתכונה ושמוש' ושאר דברים ערבי' קראתיו **מגד שמים** במאמר הה' בארתו כל החכולות אוחזי העינים וכליהם והכנותיהם ולהטיהם עד שלא יחמה

עוד למראה עיני הקורא בספרי שיגלו לו הענינים ושרשם גם שם דברתי על חכמת הקבלה והתחלוחיה ויסודותיה ועד היכן מגיע יד העוסקים בה וגודל כחה בעיון האלהי ובענין השדים והכשופים והחלומות עם פחרונם והכמת היר והפרציף

ושאר דברים מכוררים כלם שם וקראתיו **העלומות חכמה** במאמר הששי דברתי על משפט התולדת ומה שמצאתי בה ראוי לשום לבעלי קראתיו **אותה**

השמים במאמר השביעי דברתי על שאלות שונות חמודות ושם הוריתי אלניברה חדשה קראתיו **לחם אבירים** במאמר הח' דברתי במלאכת האלקומיאה ובסודות הטבע קראתיו **מגלה עמוקות** · במאמר הט' הבאתי ספר האפוריזמוש

של איפוקראטים שהעתקתי מלשון יון בלה"ק קראתיו **מקור בינה** · במאמר העשירי בטלתי ראיות אריסטוטלים בגשם החמשי אחת לאחת כל הכתוב בספר השמים וקראתיו **עצם השמים** במאמר הי"א הנחתי ככף מאזנים כל הנחות

התוכנים בגלגלים ובארתי המזנים הנמשכים לאחת אחת הרעות והתועלות מצד אחד וההכרח שהכריח קופירניקוס להניח הארץ מתנועעה וקראתיו **עמודי**

שמים • כמאמר הי"ב בארתי דברים אלהים בעיקרי האמונה קראתיו **גן**
נעול כמאמר הי"ג בארתי כמה דברים זרים לשמעם הנקראים פראדוקסא וקראתיו
מעין ההום ולרב הטרדות לא יכולתי עדיין להעתיקם ולסדרם שהם אצלי כחמר
 בלי צורה ואיני יכול לשלח' ער שאפנה מעסקי בחירף הבא עלינו לשלום בלילי
 טבת הארוכים • **ואולם** זה אודיעך שאיני כאחרים גם שחכמים הם ונבונים
 ממני שמננים כל שלא נתאמת ונחכרר במופת אצלם וכוחכים ספרים נגדו ולפעמים
 הוא מחסרונם שאינם מבינים בו כלל ונחמים באהריחם שלא ידעוהו ולא נ"כ
 כפתי יאמין לכל דבר • **אני** בקשתי לדעת כל אלו החכמה בשרש מפי האומנים
 המצויני' והמצוי' אצלן תמיד הזימחים כל אחת מכעלי אומנותה והייתי כרוך
 אהריהם תמיד ככל עיר ומדינה ולא הזווקתי עצמי לרב ולא נתוכחתי עמהם בדרך
 הנעורים המקרקרים אלא הייתי כספוג מקבל דבריהם טכדרסומהנם וכביתי אחר
 כך הייתי משמרת ונפה ובורר דבריהם שאין אוכל כלא פסולת וכוה נתקררה דעתי
 ומצאתי און לי יותר מכמה מאות ספרים שקראתי בהן שראיתי והכרתי היטב
 מהו בין שמוש לקריאה וידעתי כמה רכים מלעוגים במשפטי החכונה ואני מצאתי
 בה נ' שערי בינה ובחכמת הפרצוף מי שבקי כמלאכת הציור לדעת ערכי אברי
 האדם יכיר השרוע וקלוט ומשונה ויבין מחסרונות הגוף חסרונות הנפש וצריך
 שיהיה בקי בפרצופי כל הבי"ח ובחכמת הטבע והרפואה הרוצה להיות שלם בואת
 החכמה • **ואולם** רשומי הפרצוף והיר אין להם טעמים טבעיים ידועים לנו אבל
 אם הנסיון היא מהמביאים אל הירועה השלמה הנסיון מורה אמתות כמה מהנאמרים
 בהם בספרי הכירומינציא אבל הניאומניציא ודומיהן הן יותר רהוקות מהשכל ולכן
 לא חמצא בהן בין האמות החכמות רכוי חכורים • החלומות הם אצלי מהדברים
 הנפלאים ובספר **העלומות חכמה** הרביתי לחקור בהם אבל את זה לכר
 אודיעך שרבי' יעידו על אמתות שנתפרסם בעולם לתמיהתו שכחותי בויניציא
 בשנת השי"עג היה איש יהודי ממחין בנו מקוסטנדינה וכתב לו ותזהירו שלא יבא
 דרך ים שהיו הררכים משוכשים בשוללים ובזווים והוא לא שת לבו ונכנס עם
 ספינה ואביו לא ידע רק לילה אחת חלם והיו קוראים לו פסוק ויצעק משה אל ה'
 ויורהו ה' עץ וחכפ נכהל ונתעורר ששם בנו משה וכשספר החלים לחכמי ישראל
 אמרו לו שהוא חלום של ישועה וכך היה שנשברה הספינה והוא ניצול עם החיכת
 קרש שאחו בו ער שהובא ליכשה • ואני יודע בעצמי כמה חלומות נכואיות
 שחלמתי וקרו לי כמו שראיתי דברים מפליאים באמת ויש אצלי סימן מוכהק שכל
 עת שאראה בחלומי את מורי אבי הגאון נר"ו יקרה לי איזה צער באותו יום אבל
 אנצל ממנו עכי"פ וזה כחון אצלי יותר ממאה פעמים ולכן אני מתענה בו אפילו
 ביום השבת שגם שנאמנים פצעי אוהב לאו כל שעתי ושעתא מתרחיש ניסא ולכן
 אני נשבע כפחד אבי ואלי על שהלכתי מארצי ולא עסקתי בשמוש וכבוד מורי
 שעסק עמי כגופו ובממונו ולמדני תורה וחכמה ואומנות ועשה לי את הנפש הזאת
 וכין נגידים הושיבני יקרה לי זה הענין לעונש והוא צער עם נחמה • **ויש** סימנים
 להבחין בין החלום הנכואוי לדברים בטלים וכמו שביארתי שם • **ואולם** הסגולות
 המיוחסות למחצבים ולעשבים ולבי"ח מעטות הן האמתיות שמי יאמין שהרימורא

דג קטן כמו שראינו ורח ארכו יעצור הספינה מללכת: או שהדמנטי יעכב המנטיטיש
 מלמשוך הכרזל בקרבו אליו ודומיהן דברים הרבה מרכים הכל מלאים הספרים
 ואני שמעתי כ"כ רבות וראיתי כל כך מעטות אמתות עד שהסכמתי שלא לאמת
 ולהזכיר כי אם מה שנסיתי ובחנתי כמה פעמים אבל מה שלא בחנתי או לא קרה
 לי לראותו לא אאמת ולא אכחיש בו ולא אעלה על שפתי שמו כענין הכשוף
 והלחש והשדים ודומיהם שאני לא ראיתים כמצרים ועד הנה ושם נאמר שנמצאים
 בקצה צפון וכאן אומרים שהם כמצרים ובכל וליכן אין לי עסק בהם ואולם מדברי
 התורה אין ברירה שהממאנים יאמרו שכאמרו הפסק יזכרו לשדים לא אלוה ר"ל
 שהם אינם יכולים להניק ולהועיל שהכל וריק הם הו"ש לא ידעום שהם לא ידעום
 כראיה וחוש אלא כפי השמועה והיינו חדשים שלא שערום אכותיהם שאם לא כן כבר היו
 כפי הכסילים מעולם והרמב"ם היה מהחל בהם גם הר"י אכרבינאל בפירושו לאבות
 ורבים עמם וכבר ידעת מה שפירשו על בעלת אוב והביאו הרד"ק וכן כתב הרא"ב בע
 שנקראים שעירים לפי שנראים למטורפי הדעה על דמות שעירים ותישים וכמו
 שהנשך מכלב שוטף יראה במים דמות כלבים להפסד דמיונו וכמו שאמרת לי
 קרה לי לראותם מימי גם שראיתי כמה מדינות ועברתי מדברות ויערות אבל עם
 כל זה איני פוסק שאינם לפי שלא ראיתים שהרבה הנעלמים ממנו אלף אלפי פעם
 יותר מהידועים לנו כ"ש שראוי לישא פנים לחכמי החלמוד והמקובלים והאפלטונים
 שהרבו בספוריהם וזה איני אומר כדי למצוא חן בעיני המחזיקים בהם שהם אולי
 משחכרים בקמיעות והשבעות לגרש הרוחות שדברים אלו אינם מיסודי האמונה
 ואם היה ברור אצלי שאינם הייתי מפרסמו וכמו שהשכיל לדבר באלו החכם המקובל
 הר"ר מאיר גבאי בספר עבודת הקדש ולא אאריך כמה שכבר כתבתי בספר הנ"ל
 ולכן צפה לו עד שאוציאהו לאורה ואז תהענג על ה' וחמצא מרגוע לנפשך ואשתדל
 להעתיקו לך בכתב מאושר ואז חבין יראה ה' ודעת חכמים וכזה אדברה נא שלום

הנצמד לעבודתך יש"ר מקנדיאה

הכותב כ"ג סיון שפ"א פה ק"ק לובלין

ובכן זכינו להשלים לשלום ספר אילם

כשנת הש"פ ח' לחדש אני לדודי דודי לי

(373 פוסט ראשון)

